

Stručné shrnutí věcného obsahu zprávy

Materiál mapuje problematiku migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2014 s porovnáním některých profilových ukazatelů s úrovní roku 2013, případně let předcházejících a přináší základní analýzu migračních trendů.

Ze skutečností ve zprávě uvedených vyplývá, že situace v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2014 nedoznala zásadních změn oproti vývoji v posledních několika letech a migračně - bezpečnostní situaci v České republice je možno hodnotit jako stabilní.

1. Nejdůležitější statistické ukazatele za rok 2014

Přeshraniční pohyb na vnější schengenské hranici

Na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici České republiky bylo v roce 2014 **odraveno v obou směrech 5,4 milionů osob**. Z uvedeného počtu se jednalo v 58 % o občany Evropské unie, ve 28 % o občany třetích zemí potřebující ke vstupu vízum a 13 % představovali občané třetích zemí pohybující se v rámci bezvízového styku.

Ve stejném období, v souladu s ustanovením § 9 zákona o pobytu cizinců, byl policií **odepřen vstup** na vnější schengenské hranici České republiky 335 osobám. V porovnání s předchozím rokem došlo ke zvýšení počtu o 24 osob (tj. +7,7%). Nejčastěji byl vstup odepřen státním příslušníkům Ruska (81 osob), Arménie (37 osob), Turecka (34 osob), Ghany (25 osob) a 25 uprchlíkům dle Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 (tyto osoby převážně cestují ze Spojeného království a nedisponují platným vízem).

Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky

V roce 2014 bylo na zastupitelských úřadech České republiky podáno celkem **542 240** žádostí o udělení víza (oproti roku 2013 pokles o cca 17 %) a uděleno, resp. vyznačeno celkem **525 419** víz (oproti roku 2013 pokles o 18,3 %). Stejně jako v roce 2013 byl i v roce 2014 zpracován nejvyšší počet žádostí o udělení krátkodobého víza na ZÚ Moskva, ZÚ Kyjev a ZÚ Jekatěrinburg, ZÚ Lvov, ZÚ Minsk, ZÚ Sankt Peterburk a ZÚ Peking.

Řízení o udělení víza a povolení k pobytu na území České republiky

Nejvíce žádostí o **krátkodobé vízum** v roce 2014 podali státní příslušníci Ruska (počet podaných žádostí 326 010; počet udělených víz 325 805), Ukrajiny (počet žádostí 59 870; uděleno víz 58 040), Číny (počet žádostí 19 410; uděleno víz 19 306), Běloruska (počet žádostí 18 135; uděleno víz 18 084) a státní příslušníci Turecka (počet žádostí 15 916; uděleno víz 15 546). Jedná se o stejné zastoupení v TOP10 jako v roce 2013.

Na celkovém počtu podaných žádostí na ZÚ ČR o **dlouhodobé vízum** se nejvíce podíleli státní příslušníci Ruska (počet žádostí 3 145; uděleno víz 2 253), Spojených států amerických (počet žádostí 2 767; uděleno víz 2 603) a Ukrajiny (počet žádostí 1 607; uděleno víz 1 064). Jedná se o stejné státní příslušnosti jako v roce 2013.

O udělení **povolení k dlouhodobému pobytu** požádalo na ZÚ ČR v roce 2014 celkem 5 317 cizinců ze třetích zemí. Nejčastěji žádali státní příslušníci Ukrajiny (1 622 žádostí), Ruska (839 žádostí) a Vietnamu (353 žádostí). Ministerstvo vnitra vydalo v řízení o udělení dlouhodobého pobytu 4 694 rozhodnutí, z toho 3 868 kladných. Nejvíce povolení bylo uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (1 023), Ruska (683) a Spojených států amerických (171). Na území České republiky bylo státními příslušníky třetích zemí podáno celkem 8 882 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ruska (2 486 žádostí), Ukrajiny (1 500 žádostí) a Spojených států amerických (596 žádostí). Ministerstvo vnitra v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu vydalo celkem 9 550 rozhodnutí, z toho 7 994 kladných. Nejvíce povolení bylo uděleno státním příslušníkům Ruska (2 485), Ukrajiny (1 080) a Kazachstánu (529).

V uvedeném roce bylo Ministerstvu vnitra ze strany občanů třetích zemí podáno 33 574 žádostí o **prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** (meziroční pokles o 25,9 %) a 3 660 žádostí o **změnu účelu dlouhodobého pobytu** (meziroční pokles o 33,8 %). Žádosti o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** podávali zejména státní příslušníci Ukrajiny (13 239 žádostí), Ruska (6 516 žádostí) a Vietnamu (3 584 žádostí). Ministerstvo vnitra vydalo 46 226 rozhodnutí (tj. pokles o 29,9 %), z toho bylo kladných 35 409. Nejvíce kladných rozhodnutí v uvedené věci získali státní příslušníci Ukrajiny (15 003 rozhodnutí), Ruska (6 656 rozhodnutí) a Vietnamu (3 562 rozhodnutí). Žádosti o **udělení povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem** cca z jedné třetiny podali státní příslušníci Ukrajiny (1 215 žádostí), Ruska (1 118 žádostí) a Vietnamu (309 žádostí). Ministerstvem vnitra bylo v této věci vydáno 6 134 rozhodnutí, z toho 3 908 kladných. Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům Ukrajiny (1 433 rozhodnutí) a Ruska (1 152 rozhodnutí). S výrazným odstupem následovali státní příslušníci Kazachstánu (331 rozhodnutí).

V roce 2014 požádalo 14 581 občanů EU o **vydání potvrzení o přechodném pobytu** a 2 675 rodinných příslušníků občanů EU o **udělení povolení k přechodnému pobytu** (celkem bylo evidováno 17 256 žádostí o přechodný pobyt občana EU/rodinného příslušníka občana EU – meziroční nárůst 10,9 %). Nejčastěji o **vydání potvrzení o přechodném pobytu občana EU** žádali státní příslušníci Slovenska (6 734 žádostí; vydáno 6 282 potvrzení),

Německa (1 618 žádostí; vydáno 1 497 potvrzení) a Rumunska (1 353 žádostí; vydáno 1 278 potvrzení). Nejvíce žádostí o **udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU** podali státní příslušníci Ukrajiny (716 žádostí; uděleno 467 povolení), Ruska (348 žádostí; uděleno 251 povolení) a Spojených států amerických (185 žádostí; uděleno 164 povolení). Celkem bylo vydáno 17 188 rozhodnutí (zaznamenán nárůst 6,2 %).

V roce 2014 bylo Ministerstvem vnitra zaregistrováno celkem 22 697 žádostí o **povolení k trvalému pobytu**. Stejně jako v roce 2013 již nepokračoval trend dlouhodobého nárůstu podaných žádostí. Meziročně počet žádostí o trvalý pobyt poklesl o 19,1 %. Nejvíce žádostí o povolení k trvalému pobytu podali státní příslušníci Ukrajiny (7 790 žádostí), Slovenska (3 837 žádostí) a Vietnamu (3 693 žádostí). Ve stejném období Ministerstvo vnitra vydalo v řízení o udělení trvalého pobytu 28 761 rozhodnutí, tj. meziroční snížení o 7,3 %. Povolení k trvalému pobytu bylo nejčastěji udělováno státním příslušníkům Ukrajiny (7 691 povolení), Vietnamu (3 572 povolení) a Slovenska (3 530 povolení).

Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky

Ke dni 31.12. 2014 bylo evidováno v informačním systému CIS 451 923 cizinců s povoleným pobytem na území České republiky, z toho bylo 251 342 cizinců v rámci trvalého pobytu a 200 581 cizinců v kategorii přechodného pobytu (jedná se o přechodný pobyt na vízum k pobytu nad 90 dnů, dlouhodobý pobyt, přechodný pobyt rodinného příslušníka občana Evropské unie, který není občanem Evropské unie a občany Evropské unie, jímž bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu).

Největší zastoupení v obou kategoriích pobytu měli státní příslušníci Ukrajiny (104 388 osob), Slovenska (96 222 osob) a Vietnamu (56 666 osob). Tato skutečnost se odráží i ve statistikách ekonomických aktivit cizinců na území České republiky.

Ekonomické aktivity cizinců v České republice

S ohledem na změny informačních systémů v průběhu posledních dvou let má **Ministerstvo práce a sociálních věcí** k dispozici pouze kvalifikované odhady počtu zahraničních pracovníků vykonávajících na území České republiky práci v postavení zaměstnanců, které se budou v průběhu roku 2015 postupně zpřesňovat.

Ke dni 31. 12. 2014 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky evidováno v postavení zaměstnanců celkem 260 999 cizinců. Z tohoto počtu 196 345 osob byli, dle zaevidovaných informačních karet, občané členských států EU/EHP a Švýcarska a 64 654 osob představovali cizinci ze třetích zemí. Mezi nimi evidence vykazala na základě počtu evidovaných informačních karet 43 905 osob nepotřebujících k výkonu zaměstnání povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, zelenou kartu ani modrou kartu. Ostatní byli zaměstnáváni na základě vydaného pracovního povolení; a to: 20 075 osob na základě povolení k zaměstnání, 251 osob na základě zaměstnanecké karty, 226 osob na základě zelené karty a 197 osob na základě modré karty.

Ze států mimo Evropskou unii měli tradičně nejvyšší zastoupení na našem trhu práce státní příslušníci Ukrajiny (35 319 osob), Ruska (4 720 osob), Vietnamu (3 981 osob), Moldavska (2 115 osob) a Mongolska (1 772 osob). U států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (129 218 osob), Polska (19 596 osob), Rumunska (13 755 osob) Bulharska (13 685 osob) a Německa (3 376 osob). Mezi držiteli zaměstnaneckých karet dominovali státní příslušníci Ukrajiny (80 osob), Mongolska (26 osob) a Ruska (20 osob). Mezi držiteli zelených karet dominovali státní příslušníci Ukrajiny (143 osob), s odstupem následují státní příslušníci Spojených států amerických (32 osob). Mezi držiteli modrých karet jsou nejčastěji zastoupeni státní příslušníci Ruska (61 osob), Ukrajiny (45 osob). a Uzbekistánu (18 osob).

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným MPSV, bylo ke dni 31. 12. 2014 evidováno celkem 1 589. Celkem bylo evidováno 61 116 cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce.

Ke konci roku 2014 evidovalo **Ministerstvo průmyslu a obchodu** celkem 83 569 podnikatelů cizinců (tj. -2 318 oproti roku 2013); registrováno bylo na cizince 105 245 živností (tj. +3 711).

Mezi podnikateli - cizinci bylo v České republice nejvíce státních příslušníků Vietnamu (23 964 osob), Ukrajiny (23 639 osob) a Slovenska (13 493 osob). Zastoupení v TOP 10 zůstalo stejné jako v letech přecházejících.

Žadatelé o mezinárodní ochranu v České republice

V roce 2014 v České republice požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 156 osob, tj. o 449 (63,5 %) žádostí více než v předchozím období.

Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2014 byly Ukrajina (515 žadatelů), Sýrie (108 žadatelů), Vietnam (64 žadatelů), Rusko (43 žadatelů), a Kuba (42 žadatelů).

V České republice byl azyl udělen v 82 případech. Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům Ukrajiny, ve 25 případech. Dále získalo azyl 7 státních příslušníků Ruska, a po 6 azylech státní příslušníci Myanmaru, Běloruska a Číny.

Doplňkovou ochranu Ministerstvo vnitra ve stejném roce udělilo 294 žadatelům. Tato forma ochrany byla nejčastěji udělena státním příslušníkům Ukrajiny (119 osob), Sýrie (71 osob), Kuby (28 osob), Běloruska (20 osob) a 16 osobám bez státní příslušnosti. Doplnková ochrana byla prodloužena ve 478 případech. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Kazachstánu (109 osob), následně Sýrie (82 osob), Běloruska (76 osob), osobám bez státní příslušnosti (66 osob) a Kuby (29 osob).

Státní občanství

V roce 2014 bylo uděleno státní občanství České republiky 4 915 cizincům, z toho se jednalo v 79 případech o osoby, kterým byla v České republice udělena ochrana formou azylu.

Státní občanství České republiky bylo uděleno nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (2 077 osob), Ruska (481 osob), Slovenska 396 (osob), Rumunska (311 osob) a Vietnamu (298 osob).

Nelegální migrace v České republice

Při porovnání let 2013 a 2014 můžeme konstatovat, že došlo k nárůstu počtu osob, které byly zjištěny při nelegální migraci na území České republiky. Celkem bylo odhaleno 4 822 osob. Z uvedeného počtu bylo 181 osob (tj. 3,8 %) zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR a 4 641 osob (tj. 96,2 %) při nelegálním pobytu.

V souvislosti s nelegální migrací přes vnější schengenskou hranici bylo nejvíce zadrženo státních příslušníků Ruska (54 osob), Ukrajiny (20 osob) a Afghánistánu (10 osob). Při nelegálním pobytu bylo již tradičně zjištěno nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (1 020 osob), následovali státní příslušníci Kuvajtu (450 osob) a Libye (406 osob).

Opakovaně bylo v souvislosti s nelegální migrací v České republice zjištěno 632 osob. Nejčastěji se jednalo, mezi cizinci ze třetích zemí, o státní příslušníky Ukrajiny (152 osob), Libye (110 osob) a Kuvajtu (95 osob).

V hodnoceném roce bylo odhaleno 161 osob, které při nelegální migraci na území České republiky použily neregulérní cestovní doklad, tj. padělaný, pozměněný nebo tzv. cizí. Tyto osoby se na celkovém počtu osob zjištěných při nelegální migraci podílely 3,3 %. Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici použilo neregulérní cestovní doklad 47 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Afghánistánu (10 osob), Ghany (7 osob) a Ukrajiny (7 osob). Při nelegálním pobytu se prokázalo neregulérním cestovním dokladem 114 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (56 osob) a Sýrie (12 osob).

U některých osob bylo zachyceno i více cestovních dokladů. Celkem se jednalo o 174 kusů, z toho 52 dokladů při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici a 122 dokladů při nelegálním pobytu. Nejčastěji byly v uvedeném roce zjišťovány při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici doklady Pákistánu a Ghany (po 7 dokladech), a Polska (6 dokladů). Při nelegálním pobytu se převážně jednalo o doklady Rumunska (36 dokladů), Bulharska (16), Slovenska (11 dokladů) a Litvy (10 dokladů).

Kontrolní činnost

V roce 2014 bylo odbory **cizinecké policie PČR** realizováno cca 269 tisíc pobytových kontrol, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány.

V roce 2014 bylo podle zákona o pobytu cizinců řešeno celkem 35 590 přestupků (jedná se o nárůst o 2 114 přestupků, tj. +6,3 %). Bylo uloženo cca 34 000 blokových pokut ve výši cca 21,8 milionů Kč. Dle státních příslušností bylo nejvíce přestupků evidováno u státních příslušníků Ukrajiny (7 495 přestupků), Slovenska (4 761 přestupků) a Rakouska (3 267 přestupků). Dále bylo vykázáno 1 965 správních deliktů právnických osob - ubytovatelů dle zákona o pobytu cizinců (meziroční nárůst o 114 deliktů (tj. +6,2 %)).

V roce 2014 **Státním úřadem inspekce práce** bylo při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce zjištěno 558 nelegálně zaměstnávaných cizinců ze třetích zemí a 173 občanů ze států Evropské unie (mimo občany České republiky). Státní úřad inspekce práce uložil celkem 178 pokut za umožnění výkonu nelegální práce v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním cizinců ze třetích zemí v celkové výši 60 221 000,- Kč.

Koordinace a spolupráce v oblasti boje s nelegálním zaměstnáváním cizinců je zajišťována prostřednictvím Meziřezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců, jehož gestorem je MPSV ČR..

Živnostenské úřady v roce 2014 celkem provedly kontrolu 2 307 zahraničních subjektů, z toho bylo 1 544 zahraničních fyzických osob a 763 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob. Při 1 544 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo zjištěno 1 006 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 1 029 170,- Kč, dále bylo v 584 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 1 případě sankčně pozastaveno provozování živnosti. Pokud jde o kontrolu 763 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob, bylo při těchto kontrolách zjištěno 491 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 1 636 400,- Kč, dále bylo ve 465 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a ve 40 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti.

V roce 2014 provedly **celní úřady** samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy celkem 980 kontrol dodržování povinností stanovených zákonem o zaměstnanosti, při nichž bylo zkontrolováno 2 125 cizinců ze třetích zemí a 3 087 občanů ze států Evropské unie. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní úřady u 374 cizinců ze třetích zemí důvodné podezření z výkonu nelegální práce dle § 5 zákona o zaměstnanosti a u 2 129 cizinců (ze států Evropské unie i třetích zemí) nesplnili zaměstnavatelé informační povinnosti dle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. V případě 72 zkontrolovaných cizinců vzniklo podezření z porušení zákona o pobytu cizinců. Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla zaměřena v největší míře na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků. U tabákových výrobků bylo při kontrolách zjištěno celkem 999 případů podezření z porušení právních předpisů (ve 365 případech se podíleli cizinci). V oblasti lihu a lihovin bylo při kontrolách zjištěno

celkem 801 případů podezření z porušení právních předpisů (v 526 případech se podíleli cizinci). V rámci dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele zaměřené na kontrolu nabídky a prodeje zboží porušujícího práva duševního vlastnictví vzniklo u 247 cizinců podezření z porušení příslušných právních předpisů.

Správní vyhoštění a trest vyhoštění

V roce 2014 byl zaznamenán nárůst počtu osob, kterým bylo vydáno **rozhodnutí o správním vyhoštění** (2 149 osob; tj. +129 osob). Převažujícími důvody pro vydání tohoto rozhodnutí bylo porušování pobytového režimu (73,2 % z celkového počtu důvodů), porušení zákona o zaměstnanosti (13,9 %) a nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění (7,4 %). Nejvíce zastoupenou skupinou cizinců, kterým bylo uvedené rozhodnutí vydáno, byli státní příslušníci Ukrajiny (815 osob, tj. 37,9 % z celkového počtu cizinců, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění). Následovali státní příslušníci Libye (228 osob) a Vietnamu (152 osob).

V návaznosti na návratovou směrnici byl zaveden od ledna 2011 institut **rozhodnutí o povinnosti opustit území** České republiky. V roce 2014 bylo vydáno 329 těchto rozhodnutí.

V roce 2014 uložily soudy v trestním řízení **trest vyhoštění** podle ustanovení § 80 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, jako trest samostatný nebo vedle jiného trestu 985 cizincům. Počet osob s uloženým trestem vyhoštění se oproti roku 2013 snížil o 9,2 % (tj. o -100 osob). Největší zastoupení měli státní příslušníci Slovenska (192 osob), Ukrajiny (171 osob), a Vietnamu (110 osob).

Trestně stíhaní cizinci

V roce 2014 cizinci spáchali 9 821 trestných činů, tedy 7,8 % všech objasněných trestných činů. Pro tyto trestné činy bylo trestně stíháno nebo vyšetřováno 7 385 cizinců, což představuje 6,4 % z celkového počtu stíhaných osob. Oproti roku 2013 došlo k nepatrnému zvýšení počtu stíhaných cizinců, a to o 0,1 %. Nejsilnější skupinou mezi trestně stíhanými cizinci byli státní příslušníci Slovenska (2 885 osob), Ukrajiny (994 osob) a Vietnamu (846 osob).

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že v roce 2014 byli cizinci stíháni pro majetkové trestné činy s počtem 1 664 cizinců (-225 cizinců oproti roku 2013, tj. -11,9 %), následují trestné činy, které zahrnuje kategorie zbývající kriminalita s 1 955 cizinci (+217, tj. +12,5 %), dále ostatní kriminální činy s počtem 1 708 cizinců (-142 cizinců oproti roku 2013, tj. -7,7 %), kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání s 821 cizinci. Následovaly hospodářské trestné činy, pro které bylo stíháno 1 125 cizinců (+114 cizinců, tj. +11,3 %). Násilné trestné činy dosáhly v roce 2014 počtu 844 stíhaných cizinců (-49 cizinců, tj. -5,5 %). Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality, byly mravnostní trestné činy se 89 cizinci (stejný počet jako v roce 2013).

Odsouzení cizinci

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v průběhu roku 2014 pravomocně odsouzeno celkem 4 777 cizinců (jedná se o snížení počtu o 143 cizinců). Jejich podíl na celkovém počtu osob odsouzených v České republice dosáhl hodnoty 6,6 %, tzn. o 0,3 % nižší než v letech předcházejících.

Největší zastoupení mezi odsouzenými cizinci měli státní příslušníci Slovenska (1 912 osob), Ukrajiny (659 osob) a Vietnamu (546 osob).

2. Další informace obsažené ve zprávě

- **Schengenské hodnocení České republiky**, tj. prověřování správného provádění schengenského *acquis* ve všech oblastech schengenské spolupráce, bylo započato již v roce 2011 odevzdáním odpovědí na otázky evaluačního dotazníku. Hlavní část hodnocení spočívající v návštěvách expertních týmů složených ze zástupců členských států a institucí Evropské unie se uskutečnila v roce 2012 a na podzim 2013 proběhla poslední z návštěv v České republice. Na schválení hodnotících zpráv z misí navázal v roce 2014 proces plnění návazných opatření tzv. follow-up a celý proces byl završen na konci roku 2014 přijetím závěrů Rady pro justici a vnitro.
- Vláda České republiky v dubnu 2014 schválila materiál **Národní schengenský plán 2014**. Jedná se o základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Cílem tohoto plánu a úkolů v něm stanovených je zajistit vysoký standard ve všech oblastech schengenské spolupráce, který je prověřován formou pravidelných schengenských hodnocení.
- Česká republika v roce 2014 pokračovala v provádění společné **vízové politiky**, která jako součást politiky vnějších vztahů je nástrojem pro řízení migrace a upravuje oblast krátkodobých pobytů občanů třetích zemí (do 90 dnů během jakéhokoli období 180 dnů) v rámci Schengenského prostoru. Oblast dlouhodobých pobytů (dlouhodobé vízum a povolení k dlouhodobému či trvalému pobytu) je ponechána v kompetenci národních právních úprav členských států, přičemž upravuje pouze volný pohyb osob s národními tituly opravňujícími k dlouhodobému pobytu v souladu se stanovenými pravidly. Česká republika se aktivně podílela na jednání o novelizaci mechanismu vzájemnosti v nařízení Rady (ES) č. 539/2001, které představuje jeden ze základních prvků společné vízové politiky Evropské unie. Novelizovaný mechanismus vzájemnosti, který je v platnosti od 9. ledna 2014, obsahuje oproti původnímu znění prvky, které za stanovených podmínek zavazují Evropskou komisi k předložení návrhu na dočasné obnovení vízové povinnosti vůči třetí zemi, jež nerespektuje zavedla vízovou povinnost jednomu či více členským státům. Ve vztahu k vízové politice vůči třetím zemím zůstává nadále

pro Českou republiku prioritou zachování bezvízového režimu se zeměmi západního Balkánu. Jedinou zemí západního Balkánu, na kterou není aplikován bezvízový režim, je Kosovo. Mezi prioritní patří rovněž vztahy se zeměmi Východního partnerství. Moldavsko po splnění všech kritérií akčního plánu bylo k 28. dubnu 2014 přearaženo do přílohy II nařízení Rady (ES) č. 539/2001 a moldavští držitelé biometrických pasů tak ke krátkodobým pobytům v Evropské unii nepotřebují víza. V roce 2014 dále pokračovalo plnění Akčních plánů vízové liberalizace ze strany Ukrajiny a Gruzie, které jakožto dlouhodobý cíl stanoví možnost zrušení vízové povinnosti pro občany těchto států. Během roku 2014 byly nadále uplatňovány dohody o usnadnění udělování krátkodobých víz s Ruskem, Ukrajinou, Gruzíí a Moldavskem (tzv. facilitační dohody). V roce 2014 vstoupily v platnost nové facilitační dohody s Arménií, Ázerbájdžánem a Kapverdami. Byla rovněž zahájena jednání o facilitační dohodě mezi Evropskou unií a Běloruskem a Marokem. V průběhu roku 2014 pokračovala aktivní politika České republiky při sjednávání bilaterálních dohod s členskými státy Schengenského prostoru o zastupování při vydávání krátkodobých víz (k pobytu do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů). K dohodám uzavřeným s Belgií, Estonskem, Francií, Maďarskem, Polskem, Portugalskem, Rakouskem, Slovenskem, Španělskem přibyla dohoda se Švýcarskem, které bude Českou republiku zastupovat v Jihoafrické republice, Kyrgyzstánu, Pobřeží slonoviny a Súdánu. Stávající dohody s Belgií, Francií a Maďarskem byly rozšířeny o další místa zastupování. V návaznosti na zrušení vízové povinnosti pro občany České republiky ze strany Kanady dne 14. listopadu 2013 došlo od 14. února 2014 ze strany České republiky ke zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických a služebních pasů Kanady.

- **Centrální vízový informační systém** má nezastupitelnou roli v rámci konzulární spolupráce při vydávání schengenských víz. Jedná se o elektronický databázový systém členských států EU/Schengenu, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů). Vízový informační systém vnáší novou dimenzi do boje proti nelegální migraci a falšování identity; zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele. Do roku 2014 došlo ke spuštění 16 z celkových 23 regionů. Od října 2014 již mohou orgány odpovědné za ochranu vnějších hranic kontrolovat vízum oproti otiskům prstů jeho držitele, a to u víz ze zemí, kde byl již vízový informační systém zaveden. Předpokládaný termín plného pokrytí je v roce 2015.

- **Legislativní aktivity** byly zaměřeny na novely níže uvedených zákonů:

- ✓ **Zákon o pobytu cizinců** – legislativní aktivity byly prioritně zaměřeny na novou úpravu pobytu cizinců na území České republiky za účelem zaměstnání, kterou byl zaveden institut tzv. zaměstnanecké karty (zákonem č. 101/2014 Sb.). Tato úprava je implementací směrnice 2011/98/EU o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě.
- ✓ Rovněž byly provedeny **novely prováděcích předpisů k zákonu o pobytu cizinců**. Konkrétně se jednalo o novelu vyhlášky stanovící okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza, novelu vyhlášky o technických podmínkách a postupu při pořizování biometrických údajů a podpisu cizince pro účely vydání průkazu o povolení k pobytu a novelu vyhlášky, kterou se stanoví technické podmínky a postup při pořizování a dalším zpracovávání biometrických údajů obsažených v nosiči dat cestovního dokladu.
- ✓ **Zákon o azylu** - zákonem č. 101/2014 Sb. byl novelizován i zákon o azylu. Nově platí, že rozhodne-li soud o zrušení rozhodnutí Ministerstva vnitra o povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany setrvat v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců, Ministerstvo vnitra umožní žadateli bez zbytečného odkladu zařízení nebo přijímací středisko opustit.

V průběhu roku 2014 byl zahájen legislativní proces v souvislosti s **Návrhem novely zákona o azylu, zákona o pobytu cizinců na území České republiky, zákona o dočasné ochraně cizinců a dalších souvisejících zákonů**, kterým má být zejména zajištěna transpozice azylových směrnic - přepracované procedurální směrnice (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU) a přepracované přijímací směrnice (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU). Novela rovněž reflektuje vývoj praxe v oblasti zákona o azylu i zákona o pobytu cizinců. Komplexní návrh novely byl po ukončení meziresortního připomínkového řízení v prosinci 2014 postoupen do dalšího legislativního procesu.

- ✓ **Zákon o zaměstnanosti** – v důsledku implementace směrnice 2011/98/EU a zavedení nového druhu povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky (zaměstnanecké karty) došlo rovněž k novelizaci zákona o zaměstnanosti, a to výše zmíněným zákonem č. 101/2014 Sb. Do zákona o zaměstnanosti byla doplněna mj. ustanovení týkající se centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty. Kromě již zmíněných úprav souvisejících s transpozicí směrnice 2011/98/EU byla také upravena problematika výkonu pracovních cest cizinců, kdy bylo právo cizinců na výkon pracovních cest explicitně deklarováno v ustanovení § 93 zákona o zaměstnanosti. Rovněž byly zahájeny úvodní legislativní práce na novelizaci zákona o zaměstnanosti, zaměřené na důsledné oddělení zprostředkování zaměstnání a agenturního zaměstnávání. Ústavní soud s poukazem na likvidační výši minimální sankce za umožnění výkonu nelegální práce svým nálesem zrušil v ustanovení § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti slova „nejméně však ve výši 250 000 Kč“.

- ✓ **Návrh zákona o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů (zákon o ochraně státních hranic)** - navrhovaný zákon vychází z přímo aplikovatelné unijní úpravy představované především Schengenským hraničním kodexem. Představuje kvalitativní změnu předmětné právní úpravy, která spočívá v jejím zjednodušení, modernizaci a přizpůsobení nyní již pevnému a dlouhodobému zakotvení České republiky a sousedních států v schengenském prostoru.
- V rámci politiky **integrace cizinců** byl kladen důraz na efektivitu integračních opatření i posílení jejich realizace v místech významného soustředění cizinců, na spolupráci s regionální a lokální veřejnou správou a na rozšíření spektra subjektů podporujících integraci. Jedním z nástrojů integrace na lokální úrovni byly i v roce 2014 **projekty obcí**, zaměřené na obce s významným počtem cizinců. Tyto projekty mají charakter komplexní podpory integrace na místní úrovni a prevence potenciálního vzniku či mírnění napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli obcí. Realizovány byly v Havlíčkově Brodě a v městských částech hlavního města Prahy - v MČ Praha 3, 12, 13, 14 a v MČ Praha-Libuš. Nástrojem integrace cizinců na úrovni krajů jsou zejména **Centra na podporu integrace cizinců ze třetích zemí**. V průběhu roku 2014 vyvíjela činnost ve třinácti krajích České republiky, a to Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Královéhradeckém, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém, Zlínském a v hlavním městě Praze. Pro Kraj Vysočina (kde žije relativně málo cizinců) bylo zřízeno pracoviště Centra v Pardubickém kraji.
- **Účinná návratová politika** je nezbytným předpokladem pro efektivní migrační politiku. **Readmisní smlouvy** představují jeden z předpokladů efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu. Česká republika se věnuje jednak sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Komise EU při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. Ministerstvem vnitra je rovněž dlouhodobě řešena **problematika dobrovolných návratů cizinců**. Problematika dobrovolných návratů je na národní úrovni upravena zákonem o pobytu cizinců, který upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) o dobrovolný návrat požádat; dále je upravena zákonem o azylu, kdy Ministerstvo vnitra může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem. V roce 2014 byla Správou uprchlických zařízení MV ČR realizována repatriace 36 osob; prostřednictvím kanceláře Mezinárodní organizace pro migraci bylo uskutečněno 169 dobrovolných návratů.
- Významnou roli při sledování migrace na území České republiky, včetně všech s ní spojených doprovodných jevů, má **Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci**. V roce 2014 se zaměřilo na průběžný monitoring a analýzu konkrétních aktuálních jevů, jež byly identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové pro bezpečnostně-migrační situaci v České republice. Pozornost byla věnována zejména migračním tokům z krizových oblastí Ukrajiny a Sýrie. Po zavedení zaměstnaneckých karet členové Analytického centra sledovali dopady této legislativní změny a analyzovali trendy vývoje pracovní migrace do České republiky. Na základě zjištěných skutečností byl zaveden systematický monitoring nabídky volných pracovních míst obsaditelných cizinci a zahájen strategický meziresortní dialog o budoucí regulaci vstupu občanů třetích států na území České republiky za účelem zamestnání. Analytické centrum bylo rovněž platformou, která diskutovala úpravy stávajících a návrhy nových migračních projektů, které byly následně předloženy ke schválení Koordinačnímu orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci.
- **Mezinárodní spolupráce** v migrační problematice v roce 2014 navazovala na aktivity započaté již v dřívějších letech. V rámci vztahů se členskými zeměmi Evropské unie a Schengenského prostoru spolupracovala Česká republika na úrovni jednotlivých orgánů Evropské unie, včetně jejich agentur jako **Frontex a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu** (EASO). Rovněž se soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic. Česká republika při realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s **Mezinárodní organizací pro migraci** (IOM), **Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik** (ICMPD), **Úřadem Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky** (UNHCR). V rámci mezinárodní spolupráce jsou při krajských ředitelstvích PČR (mimo vnitrozemských KŘP) prováděny **společné hlídky**, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Krajská ředitelství PČR intenzivně spolupracují se **společnými centry policejní a celní spolupráce**, přes které probíhá každodenní výměna informací k příhraniční kriminalitě a výrazně přispívá k udržování veřejného pořádku a bezpečnosti v příhraničních oblastech. **Ministerstvo vnitra**, resp. odbor azylové a migrační politiky je od roku 2004 **národním kontaktním místem Evropské migrační sítě v České republice**.
- **Specifické projekty v oblasti migrace** - Hodnocení projektů je obsaženo v závěru Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2014. Jedná se o následující projekty: Přesídlování krajanů; Migrační projekty; Projekty MV ČR zaměřené na specifické kategorie cizinců; Humanitární projekty, mezi které se řadí „Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC)“, ale i „Poskytnutí pomoci zemím zasaženým masivním přílivem syrských uprchlíků v roce 2014“; Solidarita a řízení migračních toků.

Obsah

I. ÚVOD	10
II. INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC	11
II.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC	11
II.1.1 Ústřední orgány státní správy České republiky	11
II.1.2 Mezirezortní orgány	15
II.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC	17
II.2.1 Zákon o pobytu cizinců	17
II.2.2 Zákon o azylu	18
II.2.3 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)	19
II.2.4 Návrh zákona o ochraně státních hranic České republiky, a o změně některých zákonů (zákon o ochraně státních hranic)	20
III. VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY	21
III.1. SMLUVNÍ VZTAHY	21
III.2 PRAKTICKÝ VÝKON	23
III.2.1 Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky	23
III.2.2 Systém VISAPPOINT	23
III.2.3 Vízový informační systém	24
III.2.4 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2014	25
IV. SCHENGEN	27
IV.1 HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE	27
IV.1.1 Schengenské hodnocení České republiky	27
IV.1.2 Situace na česko-německé vnitřní hranici	27
IV.1.3 Dočasné zavedení kontrol na polských státních hranicích	27
IV.1.4 Rozšíření schengenského prostoru	27
IV.1.5 Agentura eu.LISA	28
IV.1.6 Národní schengenský plán 2014 (NSP 2014)	28
IV.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE	28
IV.2.1 Přeshraniční pohyb na vnější schengenskou hranici	28
V. LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	31
V.1 DRUHY POBYTU	31
V.2 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	33
V.2.1 Řízení o udělení krátkodobého víza	33
V.2.1.1 Oblast pozvání	36
V.2.2 Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění (dlouhodobá víza, povolení k pobytu) na vstupu do České republiky	37
V.2.3 Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky	45
V.2.4 Přechodný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků	49
V.2.5 Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu	51
V.2.6 Soudní přezkum cizineckých kauz	53
V.2.7 Nadřízený správní orgán Ministerstva vnitra ve věcech pobytu cizinců	54
V.2.8 Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu	57
V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	60
V.4 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE	65
V.4.1 Zaměstnávání cizinců v ČR	65
V.4.1.1 Služba EURES	67
V.4.2 Podnikání cizinců v ČR	67
VI. INTEGRACE CIZINCŮ	70
VI.1 MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ	71
VI.2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ	75
VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ A OSOB S UDĚLENOU DOPLŇKOVOU OCHRANOU	104
VII. STÁTNÍ OBČANSTVÍ	110
VIII. NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	111
VIII.1 NELEGÁLNÍ MIGRACE V KONTEXTU EU	111
VIII.2 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR	112
VIII.2.1 Nelegální migrace v ČR – celková situace	112
VIII.2.1.1 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR	114
VIII.2.1.2 Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt	115
VIII.2.2 Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR	118

VIII.2.3	Napomáhání k nelegální migraci	120
VIII.3	KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ	121
VIII.3.1	Kontrolní činnost PČR	121
VIII.3.2	Kontrolní činnost MPSV	126
VIII.3.3	Kontrolní činnost MPO, resp. živnostenských úřadů	127
VIII.3.4	Kontrolní činnost Celní správy ČR	128
VIII.3.5	Správní delikty	130
VIII.3.6	Rozhodnutí o správním vyhoštění	132
VIII.3.6.1	Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění	134
VIII.3.7	Rozhodnutí o povinnosti opustit území	134
VIII.3.8	Trest vyhoštění uložený soudy	135
VIII.3.9	Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky	136
IX.	READMISNÍ SMLOUVY A DOBROVOLNÉ NÁVRATY	137
IX.1	SMLUVNÍ VZTAHY	137
IX.2	PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLUV	139
IX.2.1	Provádění readmisních smluv s sousedními státy	139
IX.2.2	Provádění readmisních smluv se sousedními státy	139
IX.2.3	Provádění průvozů dle readmisních dohod	142
IX.3	DOBROVOLNÉ NÁVRATY	142
IX.3.1	Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	142
IX.3.2	Dobrovolné návraty zajišťované Mezinárodní organizací pro migraci	143
X.	MEZINÁRODNÍ OCHRANA	145
X.1	ŽADATELÉ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU V ČESKÉ REPUBLICE	145
X.1.1	Počet žadatelů o mezinárodní ochranu	145
X.1.2	Řízení o udělení mezinárodní ochrany	150
X.1.3	Azylová zařízení na území České republiky	151
X.2	APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE	154
XI.	TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	156
XI.1	TRESTNÉ STÍHÁNÍ CIZINCŮ	156
XI.2	ODSOUZENÍ CIZINCŮ	164
XII.	SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU	166
XII.1	PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ	166
XII.1.1	Přesídlování krajanů z Ukrajiny	166
XII.2	MIGRAČNÍ PROJEKTY	167
XII.3	PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ	169
XII.4	HUMANITÁRNÍ PROJEKTY	173
XII.5	SOLIDARITA A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ	178
XIII.	MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI MIGRACE	181
XIV.	PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE	185
XIV.1	Problematika migrace na úrovni EU	185
XIV.1.2	Oblast legální migrace	187
XIV.1.3	Situace v oblasti nelegální migrace v evropském měřítku	187
XV.	ZÁVĚR	190
	ABECEDNÍ SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	193
	TABULKOVÁ ČÁST	
	PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ	

I. Úvod

Předkládaná *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2014* vypovídá o vývojových trendech v oblasti migrace cizinců v České republice v roce 2014 s porovnáním některých profilových ukazatelů s úrovní roku 2013, případně let předcházejících. Jejím cílem je podat souhrnnou informaci o problematice migrace a shrnout pozitiva a negativa vyplývající z aktuálních migračních pohybů. Vzhledem k tomu, že úspěšná integrace přímo podmiňuje prospěšnost a efektivitu migrace, zabývá se zpráva i touto problematikou.

Autorem zprávy je Ministerstvo vnitra České republiky, které vycházelo nejen z resortních poznatků, ale rovněž z podkladů zpracovaných Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem financí, Ministerstvem kultury a Ministerstvem zdravotnictví.

Migrační politika České republiky je pevně zakotvena v rámci společných politik Evropské unie a její provádění do značné míry vyplývá ze společných právních nástrojů Evropské unie. Mezi specifické oblasti migrace, které jsou nejvíce regulované společnou politikou Evropské unie, patří především mezinárodní ochrana (azyl), ochrana vnější hranice Evropské unie a oblast návratů (včetně vyhošťování). V oblastech legální migrace a integrace cizinců si členské státy Evropské unie zachovávají poměrně vysokou míru diskrece. Všechny uvedené podoblasti, bez ohledu na míru harmonizace, utvářejí propojený systémový rámec. Česká republika tak ve svém přístupu k otázkám migrace bere ohled na specifické potřeby a možnosti státu, ale paralelně také na situaci na úrovni Evropské unie a na jeho dalším vývoji se aktivně podílí.

Účast České republiky v schengenském prostoru s absencí kontrol na vnitřních hranicích Evropské unie přináší významný benefit v podobě volného pohybu osob a zboží, přináší však také určitá bezpečnostní rizika. Česká republika se v roce 2014 soustředila na udržení bezpečného, funkčního a stabilního schengenského prostoru, a to i prostřednictvím účelnější, zodpovědnější a solidárnější migrační politiky na úrovni národní i na úrovni Evropské unie.

Česká republika se i nadále v roce 2014 zasazovala o migrační politiky Evropské unie s jednoznačnými východisky:

- přijímat legální migranty se zřetelem na potřebu zachování konkurenceschopnosti v globálním ekonomickém prostředí,
- migrantům, kteří vědomě nezvolí legální cestu do Evropské unie, nebo jsou k tomuto donuceni vnějšími okolnostmi, zajistit návrat do zemí původu nebo přístup k mezinárodní ochraně,
- zajistit takovou míru integrace migrantů trvale pobývajících na území Evropské unie, která zamezí bezpečnostním rizikům a negativním společenským jevům.

Migrační politiky Evropské unie, a tedy i České republiky, mohou být řádně prováděny jen tehdy, pokud v oblastech s platnými společnými pravidly Evropské unie budou tato pravidla dodržována všemi partnery. Jiná situace může vést k destabilizaci společného systému a v konečném důsledku též k ohrožení základních pilířů evropské integrace, včetně volného pohybu osob. Česká republika společná pravidla dodržuje a na úrovni Evropské unie prosazuje jejich důsledné plnění všemi partnery.

II. Institucionální a legislativní rámec

II.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC

II.1.1 Ústřední orgány státní správy České republiky

Ministerstvo vnitra

Ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo vnitra gestorem za problematiku mezinárodní migrace a azylu, a to jak na úrovni legislativně - koncepční (oblast mezinárodní migrace, azylu), tak i realizační (azyl, povolování pobytů cizinců, cestovní doklady).

Ministerstvo vnitra v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) vykonává dozor nad policií při výkonu státní správy a plní úkoly nadřízeného správního orgánu vůči Ředitelství služby cizinecké policie. V rámci rozhodování o správním vyhoštění vydává Ministerstvo vnitra na základě vyžádání policie závazná stanoviska.

Ministerstvo vnitra rozhoduje o udělení dlouhodobého víza, o prodloužení doby pobytu na toto vízum a platnosti dlouhodobého víza. Dále rozhoduje o vydání povolení k dlouhodobému pobytu, povolení k přechodnému pobytu, o prodloužení platnosti těchto oprávnění k pobytu a o povolení k trvalému pobytu, o prodloužení doby platnosti průkazu cizinci, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu. Pořizuje biometrické údaje v souvislosti s vydáváním cizineckého pasu nebo průkazu o povolení k pobytu, rozhoduje o vydání a odnětí cizinecké pasu a v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti. Rozhoduje o přiznání a zrušení postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území. Kromě výše uvedeného Ministerstvo vnitra rozhoduje o vydání „zaměstnanecké karty“¹ a „modré karty“.

Ministerstvo vnitra rozhoduje o správních deliktech podle zákona o pobytu cizinců v rozsahu své působnosti.

Ministerstvo vnitra zřizuje a provozuje zařízení pro zajištění cizinců podle hlavy XII zákona o pobytu cizinců a rozhoduje o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území a jeho vycestováním z území a vymáhá jejich úhradu, pokud o jejich úhradě nerozhoduje policie.

V souladu se zákonem o pobytu cizinců stanovuje právním předpisem seznam států, jejichž státní občané nebo cizinci, kteří jsou držiteli cestovních dokladů vydaných těmito státy, mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza.

Ministerstvo vnitra v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění (dále jen „zákon o zaměstnanosti“) vydává na základě žádosti Úřadu práce České republiky, generálního ředitelství stanovisko k udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání podle ustanovení § 14 odst. 3 písm. b). Dle stejné právní úpravy může odvolat souhlas s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání.

Ministerstvo vnitra sjednává anebo se podílí na sjednávání mezinárodních smluv v oblasti mezinárodní migrace. Rovněž je gesčním resortem za kapitolu „Schengen“ i koordinátorem implementace schengenských pravidel do vnitrostátního práva a praxe.

---

¹ Ministerstvo vnitra rozhodovalo o vydání „zelené karty“ do 24. 6. 2014, kdy nabyl účinnosti Zákon č. 101/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Na základě zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), v platném znění a zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, v platném znění zabezpečuje výkon státní správy v problematice mezinárodní a dočasné ochrany a vytváří státní integrační programy zaměřené na pomoc azylantům při jejich začlenění do společnosti.

V těchto oblastech Ministerstvo vnitra úzce spolupracuje s dalšími resorty, státními a nestátními organizacemi včetně organizací mezinárodních. Ve spolupráci s policií a Mezinárodní organizací pro migraci se podílí na vypracování repatriačních programů a zajišťuje repatriace (dobrovolné návraty) cizinců do zemí jejich původu.

Usnesením vlády ze dne 23. července 2008 č. 979 byla ke dni 1. 8. 2008 Ministerstvu vnitra znovu svěřena role hlavního koordinátora realizace *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*.²

V rámci Ministerstva vnitra se problematikou mezinárodní migrace, azylu a integrace cizinců specializovaně zabývá odbor azylové a migrační politiky, odbor správní a organizační složka státu zřízená Ministerstvem vnitra Správa uprchlických zařízení.

Policie České republiky

1. Služba cizinecké policie

Plnění úkolů v oblasti cizinecké problematiky zastřešuje v rámci Policie ČR **Ředitelství služby cizinecké policie**, jenž je výkonným útvarem policie s celostátní působností, specializovaným ústředním metodicko-řídícím, odborným, analytickým, kontrolním a výkonným útvarem po linii ochrany vnějších hranic schengenského prostoru a ve vymezeném rozsahu se podílí na ochraně civilního letectví před protiprávními činy.

V přímé podřízenosti Ředitelství služby cizinecké policie je zařazeno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích³, které zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích České republiky, dále pak zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová a Příjímací středisko cizinců Zastávka u Brna.

Na území jednotlivých krajů plní úlohy v oblasti migrace cizinců **odborníky cizinecké policie**, které jsou zařazeny do organizační struktury krajských ředitelství policie.

2. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Útvarem Policie ČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak v oblasti boje proti převaděčství, je **Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování**, jehož odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace sleduje, rozpracovává a realizuje zločinecká seskupení, která páchají závažnou trestnou činností v oblasti nelegální migrace, obchodu s lidmi, nedovoleného nakládání s lidskými orgány a tkáněmi a nucených prací nebo jiných forem vykořisťování.

² Zmíněným usnesením došlo k převodu agendy z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

³ Jedná se o : ICP na ML Praha Ruzyně, ICP na ML Mošnov, ICP na ML Brno Tuřany, ICP na ML Karlovy Vary, ICP na ML Pardubice.

Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí je ústředním správním orgánem České republiky pro oblast zahraniční politiky, v jejímž rámci vytváří koncepci a koordinuje zahraniční rozvojovou pomoc.

Vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva.

Prostřednictvím zastupitelských úřadů vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců prostřednictvím zastupitelského úřadu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí na základě zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům Evropské unie a uzavřeným mezivládním dohodám.

Ministerstvo práce a sociálních věcí rovněž vede centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké nebo modré karty.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků, sociálních práv, jimiž je Česká republika vázána.

V České republice i nadále přetrvává fenomén nelegálního zaměstnávání cizinců. Touto oblastí se zabývá Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice⁴, jehož gestorem je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Do působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu spadá právní úprava živnostenského podnikání v režimu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zahrnujícího převážnou část podnikatelských aktivit fyzických i právnických osob.

V rámci své působnosti zejména navrhuje potřebné legislativní úpravy podmínek živnostenského podnikání, metodicky řídí výkon veřejné správy pro tuto oblast a podporuje rozvoj vybraných podnikatelských aktivit a v souvislosti s tím se zabývá i problematikou podnikání zahraničních osob.

---

⁴ Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice byl zřízen na základě usnesení vlády České republiky ze dne 23. října 2000 č. 1044.

Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy a státní zastupitelství. V extradičním řízení rozhoduje ministr spravedlnosti o povolení vydání cizince k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu do ciziny, avšak pouze pokud krajský, vrchní nebo Nejvyšší soud vyslovil, že vydání je přípustné.⁵

Problematika migrace se uvedeného resortu dotýká i s ohledem na jeho kompetence v oblasti zajišťování legislativní činnosti, příprav návrhů zákonů a dalších právních předpisů upravujících poměry v justici a ve vězeňství a kompetencí týkajících se sledování, prověřování a vyhodnocování výkonu soudnictví.

Ministerstvo spravedlnosti je gestorem právní úpravy týkající se problematiky obchodního rejstříku, vzniku a postavení obchodních společností a družstev, závazkových vztahů atd., která je upravena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákonem 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

Ministerstvo financí

Celní správa ČR disponuje oprávněním provádět kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. V souladu s ustanoveními zákona o zaměstnanosti kontrolují celní úřady, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou, zelenou nebo modrou kartou, jsou-li podle zákona o zaměstnanosti vyžadovány (ustanovení § 126 odst. 4 zákona o zaměstnanosti). Od 1.1.2011 jsou celní úřady také oprávněny kontrolovat i to, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti podle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Celní úřad o provedené kontrole informuje oblastní inspektorát práce Státního úřadu inspekce práce příslušný dle ustanovení zákona o zaměstnanosti a v případě zjištění nedostatků předá této pobočce podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je gestorem problematiky vzdělávání ve všech druzích škol a školských zařízeních, účasti na jazykových kursech akreditovaných ministerstvem, konzultací a výměny zkušeností, výměnných pobytů a účasti na uměleckých, metodických a jiných specializovaných kursech v oboru působnosti ministerstva či odborné praxe určené k získání praktických nebo odborných zkušeností cizince.

Do kompetence ministerstva patří též zajištění přístupu dětí cizinců ke vzdělání. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy rovněž organizuje stáže zahraničních odborníků na českých školách, kteří zde fungují buď jako lektoři nebo ve funkcích vědeckých pracovníků.

O uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání získaného v zahraničí rozhodují v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, veřejné vysoké školy. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydává osvědčení o uznání vzdělání jen tehdy, bylo-li získáno ve státě,

---

⁵ Vlastní rozhodování ministra spravedlnosti o povolení vydání se kromě uvedeného dále omezuje na posouzení politických aspektů, jejichž hodnocení soudům zásadně nepřísluší a na zjištění, zda případně nenastala jiná skutečnost, která by představovala právní překážku povolení vydání. Ministr spravedlnosti závěry soudu nepřehodnocuje a jejich věcnou správnost se zabývá pouze s ohledem na možnost využití svého oprávnění předložit věc v případě svých pochybností k přezkoumání Nejvyššímu soudu podle § 97 odst. 4 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 37/13).

s kterým je uzavřena smlouva o uznávání rovnocennosti dokladů nebo případně tehdy, jestliže existují pochybnosti o tom, která veřejná vysoká škola uskutečňuje obsahově obdobný studijní program. Především je však odvolacím správním orgánem. Jedná-li se o oblast vojenství, o uznání rozhoduje dle § 95 odst. 9 výše cit. zákona Ministerstvo obrany; v oblasti bezpečnostních služeb pak rozhoduje o uznání Ministerstvo vnitra.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj je v oblasti migrace odpovědné za realizaci opatření vyplývajících z *Memoranda ADS* (Memorandum o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky).

Spolupodílí se na plnění úkolů souvisejících s integrací cizinců, azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v souvislosti s užíváním integračních bytů oprávněnými osobami.

II.1.2 Mezirezortní orgány

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci je mezirezortním orgánem složeným z náměstků ministrů věcně příslušných resortů⁶, který disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. Gestorem činnosti Koordinačního orgánu je resort vnitra, první náměstek ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost zastává funkci předsedy. Spolupráce resortů v rámci Koordinačního orgánu umožňuje státním orgánům pružně reagovat na aktuální migrační situaci a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do kompetence více ministerstev. V neposlední řadě Koordinační orgán slouží také jako platforma pro diskuzi o dalším směřování migrační politiky. Koordinační orgán rovněž řídí činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci, stálého pracoviště Ministerstva vnitra zaměřeného na mezíresortní spolupráci na expertní úrovni.

V roce 2014 se uskutečnila celkem 3 zasedání Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci. Členové na nich schválili:

- úpravu migračních projektů *Fast Track* a *Welcome Package pro investory*⁷ a systému omezeného nabírání žádostí o dlouhodobá víza na zastupitelských úřadech České republiky, a to v souvislosti se zavedením zaměstnaneckých karet ke dni 24. června 2014;
- rozšíření cílové skupiny projektu *Zrychlená procedura pro zahraniční pacienty, kterým bude v České republice poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče*, o občany některých třetích zemí;
- nový migrační projekt *Zjednodušení vstupu a pobytu hospodářsky významných partnerů*, který je realizován od 1. září 2014 a slouží k podpoře krátkodobých i dlouhodobých pobytů zástupců významných zahraničních investorů a ekonomických partnerů tuzemských subjektů v České republice;
- systém výjimek z povinnosti žadatelů o dlouhodobá víza poskytovat na zastupitelských úřadech České republiky v zahraničí své biometrické identifikátory.

⁶ Členy Koordinačního orgánu jsou delegovaní zástupci ministerstev vnitra, zahraničních věcí, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, školství, mládeže a tělovýchovy, financí (Generálního ředitelství cel), spravedlnosti, dopravy, zdravotnictví a policejní prezident.

⁷ Viz kapitola XII.1 MIGRAČNÍ PROJEKTY.

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci (dále jen „Analytické centrum“) představuje stálé analytické pracoviště řízené Ministerstvem vnitra, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. V tomto směru je důležitý jeho mezirezortní charakter, kdy se na činnosti Analytického centra prostřednictvím úzké spolupráce a výměny informací podílejí všechny orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a mezinárodní migrace⁸, což dává možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy.

Stejně jako v předchozích letech se Analytické centrum **v roce 2014 zaměřilo na průběžný monitoring a analýzu konkrétních aktuálních jevů**, jež byly identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové pro bezpečnostně-migrační situaci v České republice. **Pozornost byla věnována zejména migračním tokům z krizových oblastí Ukrajiny a Sýrie.**

Po zavedení zaměstnaneckých karet (24. června 2014) členové Analytického centra sledovali dopady této legislativní změny a analyzovali trendy vývoje pracovní migrace do České republiky. Na základě zjištěných skutečností byl zaveden systematický monitoring nabídky volných pracovních míst obsaditelných cizinci a zahájen strategický meziresortní dialog o budoucí regulaci vstupu občanů třetích států na území České republiky za účelem zaměstnání.

V návaznosti na své dřívější aktivity **zpracovalo** Analytické centrum v roce 2014 **pro interní potřebu odbornou studii**, v níž na vybraném reprezentativním vzorku **cizinců ze třetích zemí s pobytoým oprávněním za účelem studia na základě jejich pobytové, resp. studijní historie obecně zhodnotilo přínos a efektivitu studijních pobytů cizinců pro českou společnost.**

Analytické centrum bylo rovněž platformou, která diskutovala úpravy stávajících a návrhy nových migračních projektů, které byly následně předloženy ke schválení Koordináčnímu orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci.

Také v roce 2014 se Analytické centrum **zabývalo monitorováním vízové politiky a praxe**; součástí jeho aktivit byla rovněž realizace vzájemné spolupráce příslušných orgánů v této oblasti. V tomto ohledu byl jedním z konkrétních výstupů Analytického centra mj. i návrh destinací (vybraných zastupitelských úřadů České republiky) pro výjezd styčných důstojníků pro migraci a doklady.

Nadále, s měsíční frekvencí, byla Analytickým centrem zpracovávána zpráva „**Trendy a poznatky v oblasti migrace a ochrany hranic**“, jejímiž přispěvateli jsou jednotlivé orgány/útvary zastoupené v Analytickém centru. Zpráva je zpracovávána pro interní potřebu orgánů s působností v oblasti migrace s cílem její cílené distribuce kompetentním pracovníkům, kteří obsažené informace mohou dále využít.

Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců

Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců (dále jen „MOPNZC“) předkládá každý rok vládě České republiky pro informaci souhrnnou zprávu, v polovině roku 2014 tak byla předložena „**Souhrnná informace za rok 2013 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců**“.

V průběhu roku 2014 se uskutečnila dvě řádná **zasedání MOPNZC** (v pořadí 35. – 36. zasedání). V rámci zasedání byly podány pravidelně sdělované informace o výsledcích kontrol jednotlivých členských institucí a informace o legislativních změnách. K nové právní úpravě patří zejména zavedení institutu tzv. zaměstnanecké karty, rozšíření kategorií osob, které nepotřebují

⁸ Členy Analytického centra jsou delegovaní zástupci ministerstev vnitra, zahraničních věcí, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, školství, mládeže a tělovýchovy, financí (Generálního ředitelství cel), Policie České republiky a zpravodajských a bezpečnostních služeb.

pro vstup na český trh práce pracovní povolení, explicitní deklarace možnosti vysílat cizince na pracovní cesty a především snížení výše pokuty za správní delikt umožnění výkonu nelegální práce. Důvodem ke snížení výše pokuty byla zejména snaha o to, aby výše sankcí za nelegální zaměstnávání nebyla pro zaměstnavatele likvidační.

Opakovaně projednávaným tématem byla **nehlášená práce v evropském kontextu**, součástí bylo i seznámení členů MOPNZC s přípravou Evropské platformy pro posílení spolupráce při předcházení nehlášené práci a odrazování od ní. Dalším zásadním a opakovaně řešeným tématem bylo **pracovní vykořisťování a jeho prevence**. Na zasedání MOPNZC byl například v této souvislosti prezentován projekt zaměřený na prevenci pracovního vykořisťování státních příslušníků Bulharska „**Inovacemi k prevenci pracovního vykořisťování občanů EU**“. Projekt je financovaný z Evropského sociálního fondu a jeho garantem je MPSV. Představena byla také činnost odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Policie České republiky a uvedeny byly aktuální informace k problematice trestného činu obchodování s lidmi. Zástupci MPSV v MOPNZC se v roce 2014 rovněž, jakožto členové, podíleli na činnosti Meziresortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi, stejně jako na činnosti Analytického centra.

Z důvodu potřeby zefektivnit fungování MOPNZC byl **zaktualizován Statut a Jednací řád MOPNZC**. Oba dokumenty byly schváleny v nové podobě usnesením vlády České republiky ze dne 1. října 2014 č. 787. Vedle úprav čistě administrativního charakteru obsahují oproti původnímu znění tyto změny: a) frekvence řádného setkávání orgánu se mění ze 3 zasedání ročně na 2; b) zakotvilo se efektivnější fungování pracovních skupin; c) změny Jednacího řádu nyní mohou schvalovat pouze členové orgánu namísto schválení vládou ČR; d) členská základna orgánu byla rozšířena o Českou správu sociálního zabezpečení a Úřad práce ČR. Z důvodu potřeby hlouběji revidovat nastavení MOPNZC a v návaznosti na meziresortní připomínkové řízení k těmto dokumentům byla v roce 2014 na zasedání MOPNZC rovněž zahájena **diskuse k problematice obsahového zaměření MOPNZC** a o návrzích týkajících se aktualizace členské základny MOPNZC.

II.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

II.2.1 Zákon o pobytu cizinců

V roce 2014 byla provedena následující **novelizace zákona o pobytu cizinců**:

Zákon č. 101/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
(nabyl účinnosti dnem 24. 6. 2014).

Jeho obsahem byla zejména nová úprava pobytu cizinců na území České republiky za účelem zaměstnání v reakci na implementaci směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/98/EU o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě. Touto právní úpravou byl zaveden do českého právního řádu institut tzv. zaměstnanecké karty, tj. nový druh povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR, kdy účelem pobytu cizince delšího než 3 měsíce je zaměstnání. Zaměstnanecká karta je vydávána Ministerstvem vnitra, a to k výkonu zaměstnání na pracovních pozicích vedených v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty (vedené Ministerstvem práce a sociální věcí). Zaměstnanecká karta je tzv. jednotným či duálním povolením, což znamená, že v souladu s požadavky směrnice 2011/98/EU opravňuje cizince jak k dlouhodobému pobytu na území, tak k výkonu zaměstnání na pracovní pozici, pro kterou byla vydána. Zaměstnanecká karta nahradila vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání, povolení

k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání a zelenou kartu, které již nadále nejsou vydávány. Současně byla zákonem č. 101/2014 Sb. zrušena vyhláška č. 29/2013 Sb., která stanovila seznam zemí, jejichž státní příslušníci byli oprávněni požádat o vydání zelené karty, neboť tento institut byl zrušen.

V roce 2014 byly přijaty *dvě novely vyhlášky č. 428/2010 Sb., stanovící okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza*. Konkrétně se jednalo o vyhlášky č. 20/2014 Sb. a č. 198/2014 Sb. V prvním případě byli z okruhu cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza, vyřazeni státní příslušníci Republiky Kazachstán a Republiky Uzbekistán (změna nabyla účinnosti dnem 15. 2. 2014) a ve druhém případě byli z uvedeného okruhu cizinců vyřazeni státní příslušníci Jordánského hášimovského království (změna nabyla účinnosti dnem 1. 10. 2014).

Rovněž byla v roce 2014 provedena *novela vyhlášky č. 88/2011 Sb., o technických podmínkách a postupu při pořizování biometrických údajů a podpisu cizince pro účely vydání průkazu o povolení k pobytu*. Touto novelou byl zaveden nový způsob hodnocení kvality otisků prstů rukou, který umožňuje pořizování i méně kvalitních otisků (provedeno vyhláškou č. 194/2014 Sb., která nabyla účinnosti dnem 1. 1. 2015). Z obdobných důvodů byla uskutečněna i *novela vyhlášky č. 415/2006 Sb., kterou se stanoví technické podmínky a postup při pořizování a dalším zpracovávání biometrických údajů obsažených v nosiči dat cestovního dokladu* (změna provedena vyhláškou č. 206/2014 Sb., která nabyla účinnosti dnem 1. 1. 2015).

V průběhu roku 2014 byl zahájen legislativní proces v souvislosti s *Návrhem novely zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, a dalších souvisejících zákonů*. Návrh novely obsahuje zejména implementaci dvou přepracovaných azylových směrnic do národního právního řádu (viz níže v kapitole *Zákon o azylu*). Navrhované změny v zákoně o pobytu cizinců souvisejí se změnami v zákoně o azylu, s doplněním transpozice tzv. návratové směrnice (směrnice 2008/115/ES⁹) a mají za cíl rovněž zpřesnění transpozice směrnice o volném pohybu osob v EU (směrnice 2004/38/ES¹⁰). Řada navrhovaných úprav zákona o pobytu cizinců reaguje též na potřeby praxe či se jedná o legislativně-technická zpřesnění.

II.2.2 Zákon o azylu

Zákon o azylu byl v roce 2014 novelizován výše zmíněným *zákonem č. 101/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony*. Změna příslušných ustanovení zákona o azylu byla reakcí na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. října 2012 ve věci *Buishvili proti České republice*. Jednalo se konkrétně o zajištění toho, aby soudy, které rozhodují o zákonnosti zbavení svobody žadatele o azyl v přijímacím středisku (a analogicky o zákonnosti zbavení svobody cizince zajištěného za účelem vyhoštění), měly v případě zjištěné nezákonnosti rozhodnutí Ministerstva vnitra či policejního orgánu pravomoc nařídít propuštění cizince na svobodu, eventuálně aby takový

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

¹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES, o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS.

důsledek mělo zrušovací rozhodnutí soudu ex lege. Nově je tedy stanoveno, že rozhodne-li soud o zrušení rozhodnutí Ministerstva vnitra o povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany setrvat v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců, Ministerstvo vnitra umožní žadateli bez zbytečného odkladu zařízení opustit.

V průběhu roku 2014 rovněž započal legislativní proces související s *Návrhem novely zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, a dalších souvisejících zákonů*. Návrh novely obsahuje zejména implementaci dvou azylových směrnic do národního právního řádu, jedná se o tzv. přepracovanou procedurální směrnici (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU¹¹) a o tzv. přepracovanou přijímací směrnici (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU¹²). Hlavním cílem návrhu je tedy na národní úrovni dobudovat tzv. „Společný evropský azylový systém“. Návrh obsahuje například novou úpravu nakládání s opakovanými žádostmi o udělení mezinárodní ochrany, zrušuje se prohlášení o úmyslu podat žádost o mezinárodní ochranu či se zpřesňují ustanovení týkající se provádění pohovoru. Změnami v zákoně o azylu, zákoně o pobytu cizinců a dalších souvisejících předpisech má být rovněž zohledněn vývoj praxe v dané oblasti na území České republiky.

II.2.3 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)

V důsledku implementace směrnice 2011/98/EU a zavedení nového druhu povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky (zaměstnanecké karty) došlo rovněž k novelizaci zákona o zaměstnanosti, a to výše zmíněným zákonem č. 101/2014 Sb. V zákoně o zaměstnanosti byla doplněna mj. ustanovení týkající se centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty. Povolení k zaměstnání je podle zákona o zaměstnanosti nadále vydáváno krajskými pobočkami Úřadu práce ČR, např. v případě cizinců vyslaných k výkonu práce do České republiky či vykonávajících sezónní práce a některým dalším kategoriím cizinců¹³. **Povolení k zaměstnání není nově vyžadováno** v případě výkonu práce duchovních registrované církve nebo náboženské společnosti, držitelů dlouhodobého pobytu rezidenta jiného členského státu EU a výkonu práce držitelů povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny s cizincem, který na území České republiky pobývá na základě platného povolení k dlouhodobému pobytu.

Kromě již zmíněných úprav souvisejících s transpozicí směrnice 2011/98/EU byla také upravena problematika **výkonu pracovních cest cizinců**, kdy bylo právo cizinců na výkon pracovních cest explicitně deklarováno v ustanovení § 93 zákona o zaměstnanosti.

Rovněž byly zahájeny úvodní legislativní práce na novelizaci zákona o zaměstnanosti, zaměřené na **důsledné oddělení zprostředkování zaměstnání** (dle ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) a c) zákona o zaměstnanosti) a **agenturního zaměstnávání** (dle ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) zákona o zaměstnanosti). Důraz bude kladen na sledování agenturního zaměstnávání, neboť právě jeho prostřednictvím v minulosti docházelo k závažnějšímu porušování pracovněprávních předpisů, jakým je např. nedodržování srovnatelných mzdových podmínek.

Ústavní soud s poukazem na likvidační výši **minimální sankce za umožnění výkonu nelegální práce** svým nálesem publikovaným pod č. 219/2014 Sb. s účinností od 20. října 2014

¹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění).

¹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění).

¹³ V souladu s ustanovením § 89 odst. 4 zákona o zaměstnanosti se jedná např. o držitele víz, dlouhodobého pobytu za účelem podnikání a statutární orgány některých právnických osob.

zrušil v ustanovení § 140 odst. 4 písm. f) zákona o zaměstnanosti slova „nejméně však ve výši 250 000 Kč“.

II.2.4 Návrh zákona o ochraně státních hranic České republiky, a o změně některých zákonů (zákon o ochraně státních hranic)

Po neúspěšném meziresortním připomínkovém řízení návrhu nové právní úpravy podmínek vstupu a pobytu cizinců na území České republiky (tři samostatné zákony) v roce 2013 **bylo v roce 2014 rozhodnuto pokračovat v legislativním procesu zákona o ochraně státních hranic samostatně**. Vzhledem k více než ročnímu časovému odstupu od předešlého meziresortního připomínkového řízení bylo rozhodnuto o uskutečnění nového meziresortního připomínkového řízení, do něhož byl návrh zákona rozeslán dne 31. října 2014.

Navrhovaný zákon vychází z přímo aplikovatelné unijní úpravy představované především Schengenským hraničním kodexem. Návrh představuje kvalitativní změnu předmětné právní úpravy, která spočívá v jejím zjednodušení, modernizaci a přizpůsobení nyní již pevnému a dlouhodobému zakotvení České republiky a sousedních států v schengenském prostoru.

Návrh zákona:

1. upravuje ochranu státních hranic České republiky proti jejich nedovolenému překračování,
2. stanoví podmínky, které musí splňovat letiště pro to, aby na nich byl zřízen hraniční přechod, a upravuje postup zřízení takového hraničního přechodu,
3. upravuje možnosti dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic,
4. upravuje povinnosti osob překračujících státní hranice, velitelů letadel a provozovatelů letišť,
5. vymezuje působnost Ministerstva vnitra a Policie České republiky v této oblasti státní správy.

III. Vízová politika a praxe České republiky

III.1. SMLUVNÍ VZTAHY

Česká republika provádí ode dne svého plného zapojení do schengenské spolupráce (tj. od 21. prosince 2007) společnou vízovou politiku. Společná vízová politika jako součást politiky vnějších vztahů je nástrojem pro řízení migrace a upravuje oblast krátkodobých pobytů občanů třetích zemí (do 90 dnů během jakéhokoli období 180 dnů) v rámci Schengenského prostoru. Oblast dlouhodobých pobytů (dlouhodobé vízum a povolení k dlouhodobému či trvalému pobytu) je ponechána v kompetenci národních právních úprav členských států, přičemž upravuje pouze volný pohyb osob s národními tituly opravňujícími k dlouhodobému pobytu v souladu se stanovenými pravidly.

Česká republika se od roku 2011 aktivně podílela na jednání o novelizaci mechanismu vzájemnosti v nařízení Rady (ES) č. 539/2001, které představuje jeden ze základních prvků společné vízové politiky Evropské unie. Novelizovaný mechanismus vzájemnosti, který je v platnosti od 9. ledna 2014, obsahuje oproti původnímu znění prvky, které za stanovených podmínek zavazují Evropskou komisi k předložení návrhu na dočasné obnovení vízové povinnosti vůči třetí zemi, jež nerecipročně zavedla vízovou povinnost jednomu či více členským státům. V návaznosti na zkušenost některých členských států s přílivem přistěhovalců byl do nařízení zahrnut i nový mechanismus pozastavení, který umožňuje při splnění stanovených kritérií (v rozhodném období šesti měsíců) dočasné obnovení vízové povinnosti třetí zemi z přílohy II, a to v mimořádných situacích (např. podstatný a náhlý nárůst tlaku na azylový systém či nárůst počtu neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetí země na území členských států).

Ve vztahu k vízové politice vůči třetím zemím zůstává nadále pro Českou republiku prioritou zachování bezvízového režimu se zeměmi západního Balkánu. Jedinou zemí západního Balkánu, na kterou není aplikován bezvízový režim, je Kosovo. Dne 14. června 2012 obdrželo Kosovo cestovní mapu směřující k vízové liberalizaci. Druhá zpráva o pokroku Kosova v plnění podmínek stanovených touto cestovní mapou byla vydána Evropskou komisí 31. července 2014 a identifikovala určité nedostatky (např. v oblasti antidiskriminačního zákona), na jejichž odstranění musí Kosovo pracovat.

Mezi prioritní patří rovněž vztahy se zeměmi Východního partnerství. Moldavsko po splnění všech kritérií akčního plánu bylo k 28. dubna 2014 přearženo do přílohy II nařízení Rady (ES) č. 539/2001 (zahrnující země, jejichž občané jsou při vstupu do Evropské unie osvobozeni od vízové povinnosti) a moldavští držitelé biometrických pasů tak ke krátkodobým pobytům v Evropské unii nepotřebují víza. V roce 2014 dále pokračovalo plnění Akčních plánů vízové liberalizace ze strany Ukrajiny a Gruzie, které jakožto dlouhodobý cíl stanoví možnost zrušení vízové povinnosti pro občany těchto států. V současnosti se obě země nacházejí ve druhé implementační fázi akčního plánu. Pokud jde o jednání s Ruskem, kde kritéria dosažení bezvízového režimu upravuje dokument „Společné kroky k dosažení bezvízového režimu pro krátkodobé pobyty ruských občanů a občanů EU“, v březnu roku 2014 byl dialog vlivem politických událostí přerušen.

Během roku 2014 byly nadále uplatňovány dohody o usnadnění udělování krátkodobých víz s Ruskem, Ukrajinou, Gruzii a Moldavskem (tzv. facilitační dohody). V roce 2014 vstoupily v platnost nové facilitační dohody s Arménií (k 1. lednu 2014), Ázerbájdžánem (k 1. září 2014) a Kapverdami (k 1. prosinci 2014). Byla rovněž zahájena jednání o facilitační dohodě mezi Evropskou unií a Běloruskem a Marokem.

V průběhu roku 2014 pokračovala aktivní politika České republiky, resp. Ministerstva zahraničních věcí při sjednávání bilaterálních dohod s členskými státy Schengenského prostoru o zastupování při vydávání krátkodobých víz (k pobytu do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů). K dohodám uzavřeným s Belgií, Estonskem, Francií, Maďarskem, Polskem, Portugalskem, Rakouskem, Slovenskem, Španělskem přibyla dohoda se Švýcarskem, které bude Českou republiku zastupovat v Jihoafrické republice, Kyrgyzstánu, Pobřeží slonoviny a Súdánu. Stávající dohody s Belgií, Francií a Maďarskem byly rozšířeny o další místa zastupování.

V návaznosti na zrušení vízové povinnosti pro občany České republiky ze strany Kanady dne 14. listopadu 2013 došlo od 14. února 2014 ze strany České republiky ke zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických a služebních pasů Kanady.

Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS¹⁴

Ve snaze pomoci organizovaným skupinám cestovat z Čínské lidové republiky do zemí Evropské unie v souladu s předem stanoveným cestovním programem, Ministerstvo pro místní rozvoj vydává Seznam cestovních agentur a cestovních kanceláří, se kterými je uzavřena smlouva o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS, jejíž nedílnou součástí je i příloha, která obsahuje faxové spojení na Policii České republiky – Ředitelství služby cizinecké policie. V současné době Ministerstvo pro místní rozvoj vede na Seznamu 143 cestovních kanceláří a agentur. Tento seznam je dostupný na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj a je 2 x ročně aktualizován (říjen, duben).

Odbor cestovního ruchu tuto oblast sleduje a je kompetentní pouze za akce, které se týkají záležitosti zahraničních turistů. Otázky krátkodobých/turistických víz jsou v kompetenci Ministerstva zahraničních věcí a otázkami dlouhodobých, pobytových víz se zabývá Ministerstvo vnitra.

Na Ministerstvu pro místní rozvoj byla v roce 2010 vytvořena pracovní skupina k řešení otázek souvisejících s problémy turistických víz. V této pracovní skupině jsou zastoupeny Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zahraničních věcí a Ministerstvo vnitra a zájmové skupiny (např. asociace cestovních kanceláří, asociace krajů, apod.). Účelem založení pracovní skupiny bylo a dosud je, optimálně řešit problematiku případy související s vydáváním zahraničních turistických víz a s vydáváním akreditací pro zahraniční touroperátory. Zástupci spolu jednají o současných trendech a aktualitách souvisejících s procesem vydávání víz, které mohou mít vliv na cestování turistů do České republiky/schengenského prostoru a o možnostech, jak zlepšovat vízovou praxi. Ze strany Ministerstva vnitra jsou vždy členové zasedání upozorněni na nutnost dodržování bezpečnostních pravidel země.

V roce 2014 bylo Českou republikou **vydáno v rámci Memoranda ADS 10 146 víz** státním příslušníkům Čínské lidové republiky, tj. 52,6 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů těmto státním příslušníkům a 3,8 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů ve sledovaném roce.

---

¹⁴ Vláda České republiky přijala dne 22. prosince 2004 usnesení č. 1311 k realizaci Memoranda o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (CNTA) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky. Tímto usnesením bylo také uloženo ministru pro místní rozvoj zřídit mezirezortní pracovní skupinu, která bude koordinovat, monitorovat a vyhodnocovat plnění povinností obsažených v Memorandu ADS. Tato skupina je složena ze zástupců ministerstev pro místní rozvoj, vnitra a zahraničních věcí (případně i dalších ministerstev, vždy záleží na navrženém tématu k danému jednání).

III.2 PRAKTICKÝ VÝKON

III.2.1 Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky

V roce 2014 bylo na zastupitelských úřadech České republiky podáno celkem **542 240** žádostí o udělení víza (oproti roku 2013 pokles o cca 17 %) a uděleno, resp. vyznačeno celkem **525 419** víz (oproti roku 2013 pokles o 18,3 %). Pokles počtu podaných žádostí o vízum (a v návaznosti na to udělených víz) v roce 2014 je nutné přičíst na vrub pokračující krizové situaci na Ukrajině se všemi jejími dopady a důsledky. O cca 20% poklesl v roce 2014 i zájem tureckých státních příslušníků o cestování do České republiky potažmo schengenského prostoru, což lze přičíst na vrub zhoršené ekonomické situace, která se projevila v důsledku poklesu turecké měny.

Vývoj počtu podaných žádostí o udělení víza a počet udělených, resp. vyznačených víz na ZÚ ČR v roce 2014

Rok/měsíc	Počet všech podaných žádostí o vízum	Počet udělených, resp. vyznačených víz
2014/01	28 089	27 209
2014/02	39 753	38 746
2014/03	57 397	55 151
2014/04	61 682	60 025
2014/05	43 964	42 530
2014/06	48 499	46 101
2014/07	55 339	61 730
2014/08	43 443	41 611
2014/09	44 066	41 365
2014/10	45 036	42 147
2014/11	36 812	33 785
2014/12	38 160	35 019
Celkem	542 240	525 419

Poznámka: Údaje zpracovány MZV ČR

Stejně jako v roce 2013 byl i v roce 2014 zpracován nejvyšší počet žádostí o udělení krátkodobého víza na ZÚ Moskva, který rovněž udělil v souhrnu i nejvyšší počet víz (byť ve srovnání s rokem 2013 došlo k poklesu žádostí o cca 22%). Jako další nejvytíženější ZÚ, pokud jde o celkový počet přijatých žádostí a udělených víz, následují, obdobně jako v předchozích letech, ZÚ Kyjev a ZÚ Jekatěrinburg, dále pak patří mezi nejvytíženější úřady ZÚ Lvov, ZÚ Minsk, ZÚ Sankt Peterburk a ZÚ Peking. Nejfrekventovanějším obdobím pro podávání žádostí o udělení krátkodobého víza zůstal i nadále měsíc duben - v roce 2014 bylo v tomto měsíci podáno přes 60 tisíc žádostí.

Nejvytíženější zastupitelské úřady a generální konzuláty České republiky v roce 2014

Zastupitelský úřad	Celkem přijato žádostí o vízum	Krátkodobá víza udělená	Dlouhodobá víza vyznačená
ZÚ Moskva	284 031	280 644	2 192
ZÚ Kyjev	30 160	27 141	1 007
ZÚ Jekatěrinburg	29 806	28 927	648
ZÚ Lvov	27 203	24 547	1 232
ZÚ Minsk	18 418	17 997	306

Poznámka: Údaje zpracovány MZV ČR

III.2.2 Systém VISAPOINT

Systém VISAPOINT (internetová registrace žadatelů o pobytová oprávnění) umožňuje žadatelům o pobytová oprávnění automaticky, bez zásahu pracovníků ZÚ i MZV, rezervovat si termíny k podání žádostí o pobytová oprávnění. Jeho zavedení bylo vyvoláno neustále rostoucím

zájmem o získání českých pobytových oprávnění, což v některých státech vedlo k situaci, že se před objekty ZÚ ČR shromažďovali žadatelé v mnohem větším počtu, než ZÚ ČR byly (a jsou) schopny denně přijmout a odpovídajícím způsobem zpracovat.

Systém VISAPPOINT celkově zefektivnil nabírání žádostí na ZÚ ČR, ve větší míře zklidnil situaci před budovami ZÚ ČR a zamezil možnosti jakýmkoli způsobem ovlivňovat pořadí podání žádostí o pobytová oprávnění. Systém dále ve větší míře eliminuje činnost zprostředkovatelů před ZÚ ČR a obecně vnější lidský faktor, který může být potenciálním rizikem korupce. V současné době je systém VISAPPOINT nedílným organizačním prostředkem MZV, respektive ZÚ ČR, zvyšujícím transparentnost vízového procesu a organizace konzulárních úseků jednotlivých ZÚ ČR při příjmu žádostí.

Systém VISAPPOINT byl postupně od roku 2009 spuštěn na ZÚ ČR v Albánii, Bělorusku, Bosně a Hercegovině, Číně, Gruzii, Kazachstánu, Mongolsku, Srbsku, Thajsku, Uzbekistánu, Vietnamu, Moldavsku, Turecku, Makedonii (s ohledem na racionalizaci vízového procesu a tím spojeného snížení konzulárních pracovníků na ZÚ ČR Skopje byl systém VISAPPOINT na daném ZÚ zrušen) a na Ukrajině. V roce 2011 byl dále spuštěn na ZÚ ČR v Rusku, Spojených arabských emirátech, Nigérii, Jordánsku, Ázerbájdžánu a Filipínách. V roce 2012 byl systém rozšířen o Libyi a Egypt. V roce 2013 byl systém dále spuštěn v Indonésii. **Koncem roku 2014** byl spuštěn systém VISAPPOINT pro registraci žadatelů o schengenská víza ve Spojeném království. V roce 2015 se plánuje spuštění systému VISAPPOINT v Izraeli. Zvýšil se také počet ZÚ ČR využívajících systém pro registraci u krátkodobých víz. V současné době tak využívá systém VISAPPOINT celkem 30 ZÚ ČR.

V platnosti dále zůstává usnesení vlády České republiky č. 1205 k „Pozastavení nabírání žádostí o dlouhodobá víza na vybraných zastupitelských úřadech České republiky – vyhodnocení situace a další postup“. V současné době se jedná pouze o omezený příjem žádostí o dlouhodobá víza za účelem podnikání v Moldavsku, Mongolsku, Vietnamu, Uzbekistánu a na Ukrajině. Omezené nabírání žádostí o dlouhodobá víza ve jmenovaných zemích za danými účely pobytu dle shora zmíněného usnesení vlády České republiky je realizováno prostřednictvím technických možností nastavení systému VISAPPOINT.

V návaznosti na úpravy systému VISAPPOINT bylo 1. ledna 2014 nasazeno nové vnitřní (uživatelské) rozhraní systému VISAPPOINT, díky čemuž byla zajištěna flexibilita systému spojená s navýšením jeho bezpečnosti. V témže roce dále probíhaly dílčí úpravy systému VISAPPOINT spojené s dalším navýšením jeho bezpečnosti. Systém VISAPPOINT podléhá neustálému monitoringu ze strany MZV i IT specialistů a kopíruje současný vývoj v IT technologiích.

V druhé polovině roku 2014 byl zaznamenán zvýšený počet stížností na systém VISAPPOINT na Ukrajině. Jedná se převážně o osoby hodlající podávat žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu, tzv. zaměstnaneckou kartu. Hlavními důvody jsou uzavření Generálního konzulátu v Doněcku a novelizace zákona o pobytu cizinců, která zrušila dlouhodobá víza za účelem zaměstnání a zavedla institut tzv. zaměstnanecké karty, které nejsou limitovány shora zmíněným usnesením vlády České republiky. V současné době nejsou prostorové a personální kapacity zastupitelských úřadů na Ukrajině dostatečné k přijetí všech žadatelů o zaměstnaneckou kartu.

III.2.3 Vízový informační systém

Vízový informační systém (dále jen „VIS“) je elektronický databázový systém členských států EU/Schengenu, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů). VIS vnáší novou kvalitativní dimenzi do boje proti nelegální migraci a falšování identity. Zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele, tj. údaje kdy, kde a s jakým výsledkem žadatel již o vízum žádal. Díky VIS je prakticky

znemožněn tzv. „visa shopping“, tj. podávání opakovaných žádostí na konzulátech různých členských států a obcházení kritérií pro určení členského státu příslušného pro posouzení žádosti. Pomocí otisků prstů uchovávaných ve VIS bude také eliminováno riziko záměny identity ve vízovém procesu, cestování tzv. „na podobu“ či falšování víz a dojde k zefektivnění kontrol na hranicích.

Systém byl spuštěn dne 11.10.2011 na zastupitelských úřadech v zemích severní Afriky a postupně je rozšiřován do dalších světových regionů s předpokládaným termínem plného pokrytí v roce 2015 (tzv. roll-out VIS). Do roku 2014 došlo ke spuštění 16 z celkových 23 regionů. **Od října 2014** již mohou orgány odpovědné za ochranu vnějších hranic kontrolovat vízum oproti otiskům prstů jeho držitele, a to u víz ze zemí, kde byl již VIS zaveden.

V prosinci roku 2014 se na popud některých států začalo hovořit o změně původního harmonogramu zejména v souvislosti s připojením regionu Ruska. Nový harmonogram byl schválen v únoru 2015. Dokončení roll-outu je naplánováno na listopad 2015 oproti původnímu červnu 2015.

III.2.4 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2014

V roce 2014 pokračovala realizace „*Dohody mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí České republiky o vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady na zastupitelské úřady České republiky*“ ze dne 13. února 2009, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2010.

Styční důstojníci pro migraci a doklady, kterými byli příslušníci Policie České republiky, služby cizinecké policie, působili na zastupitelských úřadech České republiky v Nigérii (Abuja), na Ukrajině (Lvov, Doněck), v Čínské lidové republice (Šanghaj), v Uzbekistánu (Taškent), v Egyptě (Káhira) a v Ruské federaci (Jekatěrinburg). Na uvedených zastupitelských úřadech se významnou měrou podíleli mj. na provádění pohovorů se žadateli o víza, pominout nelze ani jejich činnost při posuzování dokumentů předkládaných k uvedeným žádostem.

Ministerstvo vnitra vyslalo své zaměstnance na zastupitelské úřady České republiky na Ukrajinu (Kyjev), do Ruské federace (Moskva), do Kazachstánu (Astana), do Vietnamu (Hanoj), do Turecka (Istanbul) a do Indie (Dillí).

Styční důstojníci pro migraci a doklady odhalili množství padělaných dokladů, díky jejich činnosti došlo ke zkvalitnění nabírání žádostí o víza k pobytu nad 90 dnů a žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu, jakož i k precizaci pohovorů se žadateli. Mimo to přispěli k odhalování účelově podávaných žádostí a podezření na neplnění deklarovaného účelu pobytu, zejména pokud se jedná o účel „podnikání“ a „studium“.

Velice přínosná byla spolupráce styčných důstojníků pro migraci a doklady, vyslaných na zastupitelské úřady na Ukrajinu a do Ruské federace, na posuzování dokladů, zejména matričních, předkládaných k žádostem o potvrzení o příslušnosti k české krajaňské komunitě. Na Ukrajině se podíleli i na monitorování situace českých krajanů.

Činnost styčných důstojníků pro migraci a doklady je již tradičně velmi kladně hodnocena, a to nejen ze strany Ministerstva vnitra a Policie České republiky, ale i ze strany Ministerstva zahraničních věcí, resp. jednotlivých zastupitelských úřadů.

S ohledem na současnou bezpečnostní situaci ve světě, zvláště pak na Ukrajině a v Sýrii, byl počet zastupitelských úřadů pro vyslání styčných důstojníků pro migraci a doklady pro rok 2015 značně omezen. Cílem tohoto opatření je zajistit dostatek těchto pracovníků pro potřeby případného urychleného vyslání do oblastí s vysokým migračním potenciálem vzniklým v souvislosti s probíhajícími konflikty nebo posílení stavu na těch zastupitelských úřadech, kam bude styčný

důstojník podle níže uvedeného plánu vyslán, ať již se jedná o přesídlování českých krajanů z Ukrajiny nebo o přijetí syrských uprchlíků.

V rámci Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci proto bylo pro rok 2015 dohodnuto vyslání styčných důstojníků pro migraci a doklady pouze na následující zastupitelské úřady:

Velvyslanectví České republiky:
Kyjev
Hanoj
Abuja
Generální konzuláty České republiky:
Lvov

IV. Schengen

IV.1 HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE

IV.1.1 Schengenské hodnocení České republiky

Schengenské hodnocení České republiky, tj. prověřování správného provádění schengenského acquis ve všech oblastech schengenské spolupráce, bylo započato již v roce 2011 odevzdáním odpovědí na otázky evaluačního dotazníku. Hlavní část hodnocení spočívající v návštěvách expertních týmů složených ze zástupců členských států a institucí Evropské unie se uskutečnila v roce 2012 a na podzim 2013 proběhla poslední z návštěv v České republice. Na schválení hodnotících zpráv z misí navázal v roce 2014 proces plnění návazných opatření tzv. follow-up a celý proces byl završen na konci roku 2014 přijetím závěrů Rady pro justici a vnějšky.

V roce 2014 probíhala příprava na realizaci nového hodnotícího mechanismu, který od ledna 2015 nahradil výše popsany proces hodnocení. Za jednu z nejdůležitějších změn lze označit možnost provádět neohlášené návštěvy na vnitřní hranici. Česká republika se v této souvislosti aktivně angažovala na vytváření metodiky pro tento nový typ hodnocení.

IV.1.2 Situace na česko-německé vnitřní hranici

Rok 2014 se nesl ve znamení další stabilizace režimu překračování společných hranic a lepšího zacílení policejních opatření na pachatele trestné činnosti. Nebyly zaznamenány žádné stížnosti českých občanů na kontroly v německém příhraničí. Tento pozitivní vývoj lze mj. připisat výsledkům bilaterálních jednání vedených v rámci tzv. Hofského dialogu, který vznikl z iniciativy ministrů vnitra obou zemí v únoru 2012. V roce 2014 pokračovalo na této platformě jednání s Německem za účelem nalezení oboustranně přijatelného modelu fungování na společné hranici.

Další případné změny na společné hranici lze očekávat od možného hodnocení vnitřní hranice v rámci nového hodnotícího mechanismu. Přípravy na toto hodnocení jsou obsaženy v Národním schengenském plánu 2014.

IV.1.3 Dočasné zavedení kontrol na polských státních hranicích

Ve sledovaném období se vyskytly čtyři případy dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic členskými státy schengenského prostoru. Nizozemí zavedlo kontroly 14. – 28. března 2014 v souvislosti se summitem o jaderné bezpečnosti v Haagu. Další dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic realizovala Belgie ve dnech 1. – 6. června kvůli summitu skupiny G7. Norsko ve dnech 24. – 31. července 2014 přistoupilo k témuž opatření z důvodu teroristické hrozby. Estonské úřady prováděly kontroly ve dnech 31. srpna – 3. září 2014 kvůli návštěvě prezidenta Spojených států amerických.

IV.1.4 Rozšíření schengenského prostoru

Vstup do schengenského prostoru nadále zůstává uzavřen Bulharsku a Rumunsku. Obě země sice úspěšně prošly procesem schengenského hodnocení, na politické úrovni však jsou proti jejich vstupu především Německo a Nizozemí. Vstup obou zemí do Schengenu je nyní podmíněn reformou justičního systému a snížením korupce v těchto zemích monitorovaných v rámci tzv. Mechanismu ověřování a spolupráce (CVM).

IV.1.5 Agentura eu.LISA

Dne 1. prosince 2012 začala plnit své úkoly Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu.LISA). V roce 2014 se uskutečnila celkem 2 zasedání Správní rady a 4 jednání poradních skupin pro VIS, SIS II a EURODAC. Sídlo Agentury je v Tallinnu, některé úkoly související s vývojem a provozním řízením se provádějí ve Štrasburku ve Francii. Záložní místo je umístěno v Sankt Johann im Pongau v Rakousku.

IV.1.6 Národní schengenský plán 2014 (NSP 2014)

Vláda České republiky v dubnu 2014 schválila materiál **Národní schengenský plán 2014**. Jedná se o základní strategický dokument pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic. Cílem tohoto plánu a úkolů v něm stanovených je zajistit vysoký standard ve všech oblastech schengenské spolupráce, který je prověřován formou pravidelných schengenských hodnocení. Plán má dále do budoucna vytvořit vizi pro další rozvoj schengenského acquis, včetně posouzení finanční náročnosti a vytvoření národní strategie pro potřeby sestavování státního rozpočtu a využívání zdrojů Evropské unie.

IV.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE

IV.2.1 Přeshraniční pohyb na vnější schengenskou hranici

Od roku 2012 je oblast odbavených osob vyhodnocována v systému KODOX (kontrola dokladů a osob). Tento systém je od listopadu 2011 využíván při hraniční kontrole na všech mezinárodních letištích jako jediný lustrační systém. Systém umožňuje lustrace v systémech PATROS, DBO, CIS, ICIS (Interpol), SIS, CS a NS VIS, načtení a elektronickou kontrolu cestovního dokladu s biometrickými informacemi, v budoucnu bude načítat a porovnávat otisky prstů vůči systému VIS nebo otisku prstu uloženému v cestovním dokladu. Systém obsahuje i řadu podpůrných funkcionalit, jako je například právě statistika cestujících přes vnější hranice.

V roce 2014 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici České republiky (tedy na mezinárodních letištích) **odbaveno v obou směrech 5,4 milionů osob**. Ve srovnání s rokem 2013 je evidován nárůst, a to o cca 430 tisíc osob (tj. +8,6 %). Z uvedeného počtu se jednalo v 58 % o občany Evropské unie, ve 28 % o občany třetích zemí potřebujících ke vstupu vízum a 13 % představovali občané třetích zemí pohybující se v rámci bezvízového styku.

Rozdíl mezi příletem a odletem byl minimální, na příletu bylo odbaveno cca 2 682 000 a na odletu 2 714 000 osob (rozdíl zhruba 32 000 osob). V rámci jednotlivých měsíců je nejvíce osob odbaveno v období od června do září. Z hlediska letišť statistiku vede naše největší letiště, resp. ICP Praha - Ruzyně, který se na celkovém počtu odbavených osob podílí 87 %. Druhý v pořadí byl ICP Brno - Tuřany s 6 %.

Z hlediska státních příslušností vedli v počtu odbavených osob (přílet+odlet) na vnější schengenské hranici občané České republiky (37 %), dále následovali státní příslušníci **Ruska** (21 %), **Spojeného království** (12 %), **Izraele** (4 %), **Spojených států amerických** (3 %) a **Korejské republiky** (3 %).

Počet odbavených osob na vnější schengenské hranici ČR – dle kategorie osob – porovnání roku 2013/2014

Rok	2013	tj %	2014	tj %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem odbaveno osob na VSH ČR (přilet+odlet)	4 967 331	100,0	5 395 227	100,0	8,6	427 896
z toho						
občané EU	2 744 135	55,2	3 151 271	58,4	14,8	407 136
občané 3. zemí - vízoví	1 638 528	33,0	1 533 719	28,4	-6,4	-104 809
občané 3. zemí - bezvízoví	582 746	11,7	708 729	13,1	21,6	125 983
ostatní*	1 922	0,0	1 508	0,0	-21,5	-414

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP - zdroj: IS KODOX

Vysvětlivka: *osoby bez STP a osoby, u kterých byla z dokladu STP načtena chybně, a proto nemohlo dojít k zařazení k určující kategorii osoby

Odepření vstupu je právní institut, který umožňuje zamezení vstupu státním příslušníkům třetích zemí na území smluvních států. Jedná se o opatření, kdy státnímu příslušníku třetí země, u něhož bylo v rámci hraniční kontroly na vstupu na území zjištěno, že nespĺňuje všechny podmínky vstupu¹⁵, je rozhodnutím odepřeno vstup na území členských států. V rámci odepření vstupu tak vzniká leteckému dopravci povinnost zajistit dopravu cizince zpět na území třetích států. V roce 2014 byl, v souladu s ustanovením § 9 zákona o pobytu cizinců, na vnější schengenské hranici České republiky **odepřen vstup 335 osobám**. V porovnání s rokem 2013 došlo ke zvýšení počtu o 24 osob, což je nárůst o 7,7 %.

Z hlediska státních příslušností osob byl vstup na vnější schengenské hranici odepřen nejčastěji státním příslušníkům **Ruska** (81 osob, tj. 24,2 %), u kterých došlo v porovnání s rokem 2013 k nárůstu o 20 osob (tj. +32,8 %). Důvodem odepření vstupu u státních příslušníků Ruska bylo zejména neprokázání se platným vízem nebo povolením k pobytu.

Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Arménie** (37 osob, tj. 11,0 %), u kterých je vykázán nejvyšší meziroční pokles, a to o 78 osob (tj. -67,8 %). Po přijatých opatření, kdy státní příslušníci Arménie na vstupu do České republiky z Jerevanu byli v roce 2014 zařazeni mezi rizikové státní příslušnosti, došlo k poklesu jejich počtu, ale stále je v menší míře těmito státními příslušníky využíván shodný modus operandi (platná schengenská víza, ale při šetření neprokázání potřebných náležitostí deklarujících účel a splnění podmínek pobytu a při ověřování předložených náležitostí bývá zjištěno, že jsou ve většině případů fiktivní - např. fiktivní rezervace následných letů, stornované rezervace ubytování atd.).

Třetí místo obsadili státní příslušníci **Turecka** (34 osob, tj. 10,1 %), jejich počet se zvýšil v meziročním srovnání o 19 osob (tj. +126,7 %). U většiny státních příslušníků Turecka bylo důvodem nepředložení příslušných dokladů prokazujících účel a podmínky pobytu.

Dále ve statistice následují **uprchlíci dle Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951**¹⁶ (25 osob, tj. 7,5 %), u kterých nedošlo v porovnání s rokem 2013 k výrazným změnám (+2 osoby). Tyto osoby převážně cestují ze Spojeného království, kdy nedisponují platným vízem.

Novým trendem v roce 2014 v oblasti odepření vstupu jsou státní příslušníci **Ghany** (25 osob, tj. 7,5 %), u kterých je vykázán nejvyšší nárůst v porovnání s rokem 2013 (+25 osob). Naposledy

¹⁵ Vymezené v čl. 5 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu (a zároveň se nejedná o osobu požívající právo Společenství na volný pohyb či nejde o osobu, která patří do kategorie osob uvedených v čl. 5 odst. 4 Schengenského hraničního kodexu).

¹⁶ Pro potřeby tohoto materiálu, ze statistických důvodů, dále používáno „uprchlíci dle Konvence 1951“.

byl vstup státním příslušníkům Ghany odepřen v roce 2008 (3 osoby). Státní příslušníci Ghany cestovali zejména z Turecka (20 osob).

Odepření vstupu na vnější schengenské hranici - porovnání roku 2013/2014

Rok	2013	tj %	2014	tj %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Cizinci vrácení z HP na příletu do ČR	311	100,0	335	100,0	7,7	24
z toho TOP 5 st. příslušností						
Rusko	61	19,6	81	24,2	32,8	20
Arménie	115	37,0	37	11,0	-67,8	-78
Turecko	15	4,8	34	10,1	126,7	19
uprchlík dle Konvence 1951	23	7,4	25	7,5	8,7	2
Ghana			25	7,5		25

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP - zdroj: měsíční výkazy ICP ML

V naprosté většině byl odepírán vstup na ICP Praha - Ruzyně (319 osob), pouze 9 osob bylo zjištěno na ICP Pardubice, 6 osob na ICP Brno – Tuřany a 1 osoba na ICP Karlovy Vary.

Nejvíce byl osobám vstup odepřen na příletu z Turecka (103 osob, tj. 30,7 %), kdy Istanbul je dlouhodobě řazen mezi rizikové odletové destinace. Dále byl vstup nejčastěji odepřen na příletech z Ruska (85 osob, tj. 25,4 %), Spojeného království (50, tj. 14,9 %) a Arménie (31, tj. 9,3 %).

Nejčastějším důvodem odepření vstupu¹⁷ bylo neplatné vízum nebo povolení k pobytu (160 důvodů, tj. 45,2 % z celkového počtu 354 důvodů odepření vstupu) a neprokázání se příslušnými doklady prokazující účel a podmínky pobytu (124 důvodů, tj. 35,0 %).¹⁸

¹⁷ Jedna osoba může mít více důvodů odepření vstupu.

¹⁸ Byly evidovány i takové případy v rámci odepření vstupu z důvodu neplatnosti víza, kdy osoba přicestovala o den dříve, než byla platnost vystaveného víza. Také u některých osob bylo zjištěno, že jim vstup byl již odepřen (platné vízum, ale neprokázání se příslušnými doklady prokazující účel a podmínky pobytu), např. před třemi dny a osoba se tedy znovu pokoušela vstoupit do České republiky, resp. do Schengenu. V lednu 2014 byl evidován případ, kdy osobě byl odepřen vstup z důvodu neprokázání se příslušnými doklady prokazující účel a podmínky pobytu (kdy disponoval platným schengenským vízem CZE) a bylo zjištěno, že před třemi dny byl osobě vstup odepřen na letišti v Polsku (Varšava).

V. Legální migrace v České republice

V.1 DRUHY POBYTU

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, v platném znění, dělí pobyt cizinců na území České republiky na kategorie **přechodný pobyt na území a trvalý pobyt na území**.

Z pohledu podmínek vstupu a pobytu na území České republiky zákon dělí cizince do dvou kategorií. Do první kategorie přísluší občané států tvořících Evropskou unii¹⁹ a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru²⁰ a Švýcarska (dále jen „**občané EU**“). Obdobné postavení, požívají za určitých podmínek stanovených zákonem rodinní příslušníci občanů EU i tehdy, nejsou-li občany těchto států. Druhou kategorií tvoří **občané ostatních, tzv. „třetích“ států**.

Cizinci ze třetích zemí jsou povinni mít pro vstup a krátkodobý pobyt (do 3 měsíců) na území České republiky vízum. To se netýká cizinců, jimž je vízová povinnost zrušena v rámci jednotné vízové politiky Evropské unie.²¹ Vízum pro vstup a krátkodobý pobyt na území České republiky dále nepotřebují např. také držitelé dokladu o povolení dlouhodobého nebo trvalého pobytu na území jiného schengenského státu, držitelé povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu Evropské unie nebo občané třetích zemí - rodinní příslušníci občana EU, kteří jsou držiteli dokladu o povolení přechodného či trvalého pobytu na území jiného členského státu Evropské unie.

Pro dlouhodobý pobyt (nad 3 měsíce) v České republice musí mít cizinci ze třetích zemí vždy **vízum k pobytu nad 90 dnů**, případně povolení k pobytu. Na vízum k pobytu nad 90 dnů může cizinec pobývat v České republice po dobu nepřesahující 6 měsíců, **následně může požádat o povolení k dlouhodobému pobytu** za podmínky, že trvá stejný účel pobytu.

V důsledku transpozice příslušných směrnic²² Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území České republiky pobýval** na základě víza k pobytu nad 90 dnů za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem společného soužití rodiny na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia na území a povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu EU**. Poslední případ se týká cizinců ze třetího státu, kteří mají na území jiného členského státu EU povolen trvalý pobyt, přiznán statut rezidenta a hodlají na území České republiky pobývat po dobu delší než 3 měsíce. V takovém případě mají právo požádat o povolení k dlouhodobému pobytu z tohoto titulu.

¹⁹ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Spojené království

²⁰ Norsko, Island, Lichtenštejnsko

²¹ Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

²² Např.: Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny; Směrnice Rady 2004/114/ES ze dne 13. prosince 2004 o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby; Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří se stali obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, a kteří spolupracují s příslušnými orgány; Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.

O vydání **povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu** je oprávněn na zastupitelském úřadu požádat cizinec, který uzavřel s českou výzkumnou organizací tzv. „dohodu o hostování“ a na území České republiky hodlá přechodně pobývat po dobu delší než 3 měsíce. V průběhu pobytu na území na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo na povolení k dlouhodobému pobytu vydané za jiným účelem může výzkumný pracovník žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu podat na území Ministerstvu vnitra.

Specifickým pobytovým oprávněním je povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem ochrany na území**.

Občané EU mají právo volného pohybu a pobytu, které je stanoveno Smlouvou o založení Evropských společenství. Občané EU mohou na území České republiky vstupovat a na něm pobývat po dobu neomezenou, jen na základě cestovního dokladu, kterým je v tomto případě i doklad totožnosti, aniž by byli povinni žádat o jakoukoliv formu oprávnění k pobytu. Nicméně i pro tuto kategorii cizinců jsou zákonem vytvořeny pobytové tituly - **potvrzení o přechodném pobytu a povolení k trvalému pobytu**. Žádat o povolení některého z uvedených druhů pobytu nemají občané EU stanoveno jako povinnost, ale jako právo. Chce-li občan EU na území pobývat po dobu delší než 3 měsíce, má právo požádat o vydání **potvrzení o přechodném pobytu**. Jedná se o potvrzení, které má za cíl zejména ulehčit občanům EU jednání s úřady a institucemi v České republice.

Specifickou skupinu požívající práva na volný pohyb v rámci Evropské unie tvoří **rodinní příslušníci občanů EU**. U těchto cizinců se uplatňují zjednodušené postupy týkající se udělení víza pro krátkodobý pobyt (do 3 měsíců), zejména pokud jde o náležitosti předkládané k žádosti o vízum. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené. Rodinní příslušníci občanů EU mají při splnění stanovených podmínek právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie a udělení krátkodobého víza je v těchto případech nárokové. Rodinný příslušník občana EU, který sám není občanem EU a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce společně s občanem EU, je povinen požádat o povolení k přechodnému pobytu.

Povolení k trvalému pobytu mohou všichni cizinci obecně získat po 5ti letech nepřetržitého pobytu na území České republiky. Ve speciálních zákonem stanovených případech lze trvalý pobyt získat i za kratší dobu – po 4 letech nepřetržitého pobytu na území České republiky po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany při splnění zákonných podmínek nebo bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území České republiky např. z humanitárních důvodů či jiných důvodů hodných zvláštního zřetele. Rodinný příslušník občana České republiky může získat trvalý pobyt za podmínky minimálního dvouletého nepřetržitého pobytu na území České republiky v případě, že rodinná vazba na občana České republiky trvá alespoň jeden rok.

V důsledku pokračující implementace předpisů EU do vnitrostátního práva, byla pro cizince ze třetích zemí také v České republice zavedena kategorie „**právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území**“. Tento statut je cizinci žádajícímu o udělení povolení k trvalému pobytu udělen automaticky, splňuje-li podmínku pětiletého nepřetržitého pobytu na území (včetně dalších zákonem stanovených kritérií). O přiznání tohoto statusu může písemně požádat cizinec s povolením k trvalému pobytu na území, kterému nebylo toto právní postavení přiznáno současně s vydáním povolení k trvalému pobytu, pokud splňuje zákonem stanovená kritéria. S účinností od 1. 1. 2011 přiznává Ministerstvo vnitra právní postavení rezidenta na území cizinci, který je držitelem modré karty, jestliže splnil podmínku pěti let nepřetržitého pobytu na území členských států Evropské unie jako držitel modré karty a po dobu dvou let jako držitel modré karty nepřetržitě pobývá na území České republiky. Z vnitrostátního hlediska nemá tento statut zásadní význam. Významným se statut stává v případě, že se jeho nositel hodlá usadit na území jiného státu Evropské unie. V tom případě mu zaručuje příznivější zacházení než občanům třetích zemí obecně.

V.2 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

V.2.1 Řízení o udělení krátkodobého víza

V roce 2014 zastupitelské úřady České republiky přijaly **519 825** (tj. -119 754) **žádostí o krátkodobá víza a udělily 509 110 víz**, tj. o -120 322 víz méně než v roce 2013.

Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum v roce 2014 podali státní příslušníci Ruska (počet podaných žádostí 326 010; počet udělených víz 325 805 - oproti roku 2013 pokles cca o 22 %). Druhou nejpočetnější skupinu tvořili státní příslušníci Ukrajiny (počet žádostí 59 870; uděleno víz 58 040 – pokles o cca 24 %). Třetí skupinou z hlediska počtu podaných žádostí byli státní příslušníci Číny (počet žádostí 19 410; uděleno víz 19.306 - nárůst o cca 28 %). V pořadí nejčastějších zájemců o udělení krátkodobého víza na ZÚ ČR následují státní příslušníci Běloruska (18 135 žádostí; uděleno 18 084 víz - nárůst o více než 11 %) a státní příslušníci Turecka (15 916 žádostí; uděleno 15 546 víz - pokles o cca 21 %).

Podané žádosti o krátkodobé vízum v roce 2014 se nejčastěji vztahovaly k účelu pobytu „turistika“ (361 177, tj. 69,48 % všech žádostí), dále v menší míře k účelu „jiné“ (56 893, tj. 10,94 %), účelu „pozvání“ (29 772, tj. 5,72 %) a „obchodní“ (21 729, tj. 4,18 %).

Z celkového počtu podaných žádostí o udělení krátkodobého víza bylo zamítnuto 2,1 % žádostí (tj. 10 710 žádostí).

Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza

Oprávnění podat žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza (dále jen „žádost o nové posouzení“) vyplývá z čl. 32 odst. 3 vízového kodexu a je žadatelům o vízum přiznáno s účinností ode dne 1. ledna 2011. Žádost o nové posouzení je specifickým druhem odvolání, které podává cizinec u ZÚ, jež rozhodnutí vydal, a to ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení sdělení o zamítnutí víza. Neshledá-li ZÚ (v rámci autoremedury ve lhůtě 5 dnů) důvod, resp. důvody pro přehodnocení svého původního rozhodnutí, postoupí žádost o nové posouzení k dalšímu řízení Ministerstvu zahraničních věcí, které je podle zákona správním orgánem příslušným k přezkumu důvodů neudělení krátkodobého víza.

V roce 2014 bylo na jednotlivých ZÚ podáno celkem **527 žádostí o nové posouzení důvodů** neudělení krátkodobého víza (včetně žádostí podaných rodinnými příslušníky občanů EU-podrobněji viz níže). Oproti roku 2013 došlo k poklesu o cca 7,4 %. Z celkového počtu **10 710** zamítnutých žádostí o krátkodobé vízum v roce 2014 bylo opravného prostředku využito ve **4,9 %** případů (v roce 2013 představoval tento poměr 4,3 %).

V rámci přezkumného řízení bylo v kompetenci Ministerstva zahraničních věcí vyhověno 33 žádostem z celkového počtu 527 podaných žádostí o nové posouzení (tj. Ministerstvo zahraničních věcí rozhodlo v 6,3 % případů ve prospěch žadatele) a 440 žádostí (83,5 %) bylo zamítnuto. Oprávnění ZÚ provést autoremeduru bylo využito v 54 případech (10,2 %).

Statistiky vyhodnocování žádostí o nové posouzení důvodů pro neudělení víza od počátku aplikace institutu odvolání v praxi ZÚ

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ ČR	Vyhověno	Nevyhověno
2011	417	25	61	331
2012	449	63	45	341
2013	566	79	58	429
2014	527	54	33	440

Zdroj: MZV ČR

Z celkového počtu 527 žádostí o nové posouzení obdržených v roce 2014 jich bylo nejvíce podáno na ZÚ Islámábád (80), ZÚ Kyjev (67), ZÚ Alžír (59), ZÚ Káhira (44) a ZÚ Moskva (36).

Z hlediska státní příslušnosti žadatelů se v roce 2014 jednalo zejména o cizince z Pákistánu, Ukrajiny, Alžírsko, Egypta a Ruska.

Rodinní příslušníci občanů EU

Rodinní příslušníci občanů EU mají směrnicí EU²³ garantováno právo na volný pohyb a představují tak privilegovanou skupinou žadatelů o krátkodobé vízum. Na tuto skupinu žadatelů se aplikují zjednodušené podmínky pro podání žádosti o vízum a její vyřízení, jejichž cílem je maximálně usnadnit těmto osobám získání víza. Zjednodušený režim spočívá zejména v omezení rozsahu náležitostí, které rodinný příslušník občana EU musí doložit k žádosti o vízum, v udělování víz bezplatně a ve vyřízení žádosti v co nejkratší možné lhůtě.

Rodinní příslušníci občanů EU, kteří uplatňují právo volného pohybu v rámci EU, mají právní nárok na vstup a pobyt na území členských států EU a na udělení krátkodobého víza. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené a neudělení víza je soudně přezkoumatelné.

V roce 2014 bylo na ZÚ ČR podáno rodinnými příslušníky občanů EU celkem **1 612** žádostí o krátkodobé vízum (pokles o cca 4% oproti roku 2013). Ve většině případů se ovšem jednalo o rodinné příslušníky občanů České republiky, kteří právo volného pohybu nevykonávají, nicméně na základě vnitrostátního dorovnání se na ně aplikují stejné podmínky jako na rodinné příslušníky občanů EU, kteří toto právo vykonávají. Z počtu 1 612 žádostí bylo kladně posouzeno a následně uděleno celkem **1 496** víz, což je o cca 4,2 % méně než v roce 2013.

Srovnání počtu podaných žádostí o krátkodobá víza rodinných příslušníků občanů EU včetně rozhodnutí o nich

Rok	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP	Počet udělených krátkodobých víz RP	Počet neudělených krátkodobých víz RP
2011	1 560	1 392	121
2012	1 657	1 473	166
2013	1 686	1 558	118
2014	1 612	1 492	110

Zdroj: MZV ČR

Nejčastějším účelem pobytu u udělených krátkodobých víz rodinným příslušníkům občanů EU byla **návštěva rodiny nebo přátel** (56,2 %), následoval účel **turistika** (27,4 %) a třetím nejčastějším účelem bylo **pozvání** (9,8 %).

Nejčastější účely pobytu u udělených a zamítnutých krátkodobých víz RP* v roce 2014

Účel pobytu	Počet udělených víz	Počet zamítnutých víz
návštěva rodiny nebo přátel	839	90
turistika	410	14
pozvání	147	5

Vysvětlivka: * RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

²³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států

Nejvíce vytiženými ZÚ, co se týče podání žádostí o víza rodinnými příslušníky občanů EU, byly ZÚ Sofie, ZÚ Lvov, ZÚ Londýn, ZÚ Tunis a ZÚ Káhira.

Nejvytiženější zastupitelské úřady podle počtu podaných žádostí o krátkodobá víza RP* v roce 2014

Zastupitelský úřad	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP
Sofie	118
Lvov	112
Londýn	106
Tunis	90
Káhira	89

Vysvětlivka: * RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU

Při novém posuzování důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU je i v tomto případě správním orgánem příslušným k posouzení žádosti Ministerstvo zahraničních věcí.

V roce 2014 bylo podáno **27 žádostí** o nové posouzení důvodů neudělení víza rodinnému příslušníkovi občana EU. Ve 19 případech nebylo žádostem rodinného příslušníka občana EU o nové posouzení ze strany Ministerstva zahraničních věcí vyhověno (v šesti případech však byla žádost vrácena ZÚ k novému projednání). Ve dvou případech ZÚ vyhověl žádosti v rámci autoremedury. V šesti případech nebyl ze strany ZÚ důvod neudělení víza dostatečně prokázán a vízum bylo na pokyn ústředí Ministerstva zahraničních věcí nakonec uděleno.

Statistika žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza RP* občanů EU

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ ČR	Vyhověno	Nevyhověno
2011	35	-	7	28
2012	32	4	8	20
2013	27	-	11	16
2014	27	2	6	19

Vysvětlivka: RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Z hlediska teritoriálního rozložení směřovalo v roce 2014 nejvíce žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza ze států **Egypt** (10) a **Tunisko** (5).

Rodinní příslušníci občanů EU mohou v případě, že jim byla zamítnuta žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza, podat proti rozhodnutí o neudělení víza správní žalobu. V roce 2014 vydal správní soud jeden rozsudek, kterým bylo rozhodnutí ZÚ o neudělení víza zrušeno. Ve třech dalších případech soudní řízení stále probíhá.

Neúspěšní žadatelé o vízum z kategorie rodinných příslušníků občanů EU rovněž usilují o změnu rozhodnutí ZÚ, případně Ministerstva zahraničních věcí o neudělení krátkodobého víza prostřednictvím podnětu Kanceláři veřejného ochránce práv k zahájení šetření podle zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, v platném znění, s cílem posoudit postup ZÚ a Ministerstva zahraničních věcí během vízového řízení. V roce 2014 veřejný ochránce práv zahájil jedno šetření (občan Tuniska).

V roce 2014 zamítlo Ministerstvo zahraničních věcí dvě žádosti o zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle zákona č. 82/1998 Sb., odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, která dle tvrzení žadatele vznikla průtahy ve vízovém řízení či nezákonným rozhodnutím. V těchto případech byla následně podána občanskoprávní žaloba na poskytnutí zadostiučinění.

V.2.1.1 Oblast pozvání

V roce 2014 bylo v IS CIS zaevidováno **45 145 pozvání**.²⁴ V meziročním porovnání došlo k nárůstu o 3 793 zaevidovaných formulářů (tj. +9,2 %)²⁵.

Nejčastěji byli mezi **zvanými osobami** uváděni státní příslušníci **Ukrajiny** (20 420 pozvání, tj. 45,2 %), kdy v meziročním srovnání došlo k výrazné změně, a to zvýšení počtu o 4 765 formulářů (tj. +30,4 %). Tento markantní nárůst přímo souvisí s krizovou situací na Ukrajině. Vyšší počty pozvání jsou vykázány od měsíce března, kdy maximální měsíční počty byly evidovány v měsících květnu (2 818) a červnu (2 576). Nejvíce bylo pozvání pro státní příslušníky Ukrajiny podáno u KŘP Praha (47,1 %), Středočeského (12,4 %), Jihomoravského (8,7 %), Plzeňského (5,6 %) a Ústeckého kraje (4,0 %). Dále ve statistice zvaných osob následovali státní příslušníci **Ruska** (6 924 pozvání, tj. 15,3 %), u kterých je evidován nejvyšší meziroční pokles (-856 pozvání, tj. -11,0 %). Nejvíce byla pozvání pro státní příslušníky Ruska evidována u KŘP Praha (48,3 %), Středočeského (10,8 %), Jihomoravského (8,3 %) a Karlovarského kraje (7,2 %). Na třetím místě se umístili státní příslušníci **Běloruska** (2 581 pozvání, tj. 5,7 %), kdy jsou nejčastěji vykazováni u KŘP Praha (35,8 %), Středočeského (11,5 %) a Jihomoravského kraje (12,2 %). U státních příslušníků Běloruska je vykázán pokles o 173 pozvání (tj. -6,3 %).

Zaevidováno pozvání (údaje z IS CIS) - zvaná osoba - porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	41 352	100,0	45 145	100,0	9,2	3 793
z toho TOP 5 st. příslušnost ZVANÉ OSOBY						
Ukrajina	15 655	37,9	20 420	45,2	30,4	4 765
Rusko	7 780	18,8	6 924	15,3	-11,0	-856
Bělorusko	2 754	6,7	2 581	5,7	-6,3	-173
Vietnam	1 741	4,2	1 705	3,8	-2,1	-36
Čína	1 541	3,7	1 548	3,4	0,5	7

Poznámka: Těchto pět státních příslušností tvoří téměř 75 % z celkového počtu zvaných osob.

Údaje zpracovány ŘSCP

Nejčastěji byli mezi **zvoucimi osobami** u ověřených pozvání uvedeni státní příslušníci **Ukrajiny** (16 233 pozvání, tj. 36,0 % z celkového počtu zvoucích osob). Poprvé státní příslušníci Ukrajiny odsunuli ve statistice na druhé místo občany České republiky. U státních příslušníků Ukrajiny došlo k nejvyššímu meziročnímu nárůstu, a to o 4 335 pozvání (tj. +36,4 %). Důvodem je krize na Ukrajině a větší počet zvaných Ukrajinců státními příslušníky Ukrajiny usídlenými v České republice. U občanů **České republiky** (16 057 pozvání, tj. 35,6 %) je registrován mírný pokles o 303 pozvání (tj. -1,9 %). Tento pokles počtu občanů České republiky jako zvoucích osob má dlouhodobější charakter, jistě lze tento pokles dát do souvislosti s navyšováním povolených pobytů cizinců na území České republiky a většímu počtu firem (právnických osob), které zvou cizince

²⁴ Využití institutu pozvání usnadňuje cizincům vstup na území České republiky (dle § 15 zákona o pobytu cizinců).

²⁵ Zaevidované a nebo ověřené pozvání neznamenají, že daná osoba opravdu přicestuje na území ČR. Vyhodnocením počtu zaevidovaných pozvání lze tedy usoudit, jak velký je zájem ze strany cizinců o pobyt v ČR s využitím institutu pozvání.

za různými účely (obchodní, sportovní, kulturní aj.). S výrazným odstupem se na třetím místě ve statistice zařadili státní příslušníci **Ruska** (4 113 pozvání, tj. 9,1 %), u kterých je evidován meziroční pokles (-320 pozvání, tj. -7,2 %).

Zaevidováno pozvání (údaje z IS CIS) - zvoucí osoba - porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	41 352	100,0	45 145	100,0	9,2	3 793
z toho TOP 5 st. příslušnost ZVOUCÍ OSOBY						
Ukrajina	11 898	28,8	16 233	36,0	36,4	4 335
Česká republika	16 360	39,6	16 057	35,6	-1,9	-303
Rusko	4 433	10,7	4 113	9,1	-7,2	-320
Vietnam	1 261	3,0	1 300	2,9	3,1	39
Bělorusko	1 185	2,9	1 264	2,8	6,7	79

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

V.2.2 Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění (dlouhodobá víza, povolení k pobytu) na vstupu do České republiky

Cizinci ze třetích zemí, kteří se rozhodli pobývat v České republice přechodně déle než 90 dnů, mohli v roce 2014 na zastupitelských úřadech České republiky (dále jen „ZÚ ČR“) požádat o vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé vízum) nebo povolení k dlouhodobému pobytu v případě speciálních pobytových titulů vyplývajících z evropských směrnic, včetně duálních pobytových oprávnění – zaměstnanecká karta (od 24.6.2014) a modrá karta. Do 23.6.2014 mohli cizinci žádat také o národní duální povolení k pobytu - zelenou kartu.

Tyto žádosti rozhodovalo Ministerstvo vnitra ve lhůtách v souladu s platnou zákonnou úpravou – např. dlouhodobá víza a povolení k pobytu za účelem studia musí být rozhodnuta ve lhůtě do 60 dnů ode dne podání žádosti, ostatní účely dlouhodobých víz do 90 dnů (ve zvlášť složitých případech do 120 dnů). Lhůta pro vyřízení zaměstnanecké karty je 60 dnů, modré karty 90 dnů a povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny 270 dnů ode dne podání žádosti. U vybraných skupin cizinců, kteří do České republiky vstupovali jako účastníci zvláštních migračních projektů (viz kapitola XII.1 MIGRAČNÍ PROJEKTY), byly žádosti vyřizovány ve lhůtě do 30 dnů.

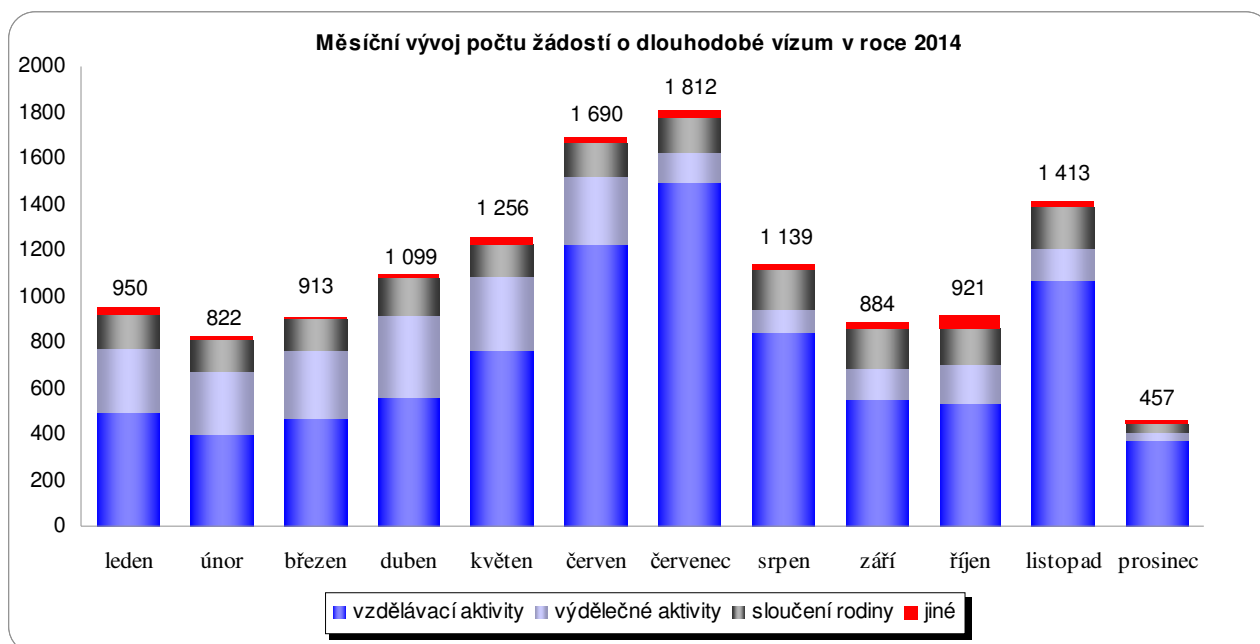
Většina žádostí o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění (dlouhodobá víza, povolení k pobytu) na vstupu do České republiky byla podána za účelem vzdělávacích aktivit - účely studium a ostatní vzdělávací aktivity (dohromady cca 57 % žádostí), následoval účel rodinný a zaměstnání (po 16 % žádostí) a podnikání (8 %). Nejčastěji o dlouhodobé pobytové oprávnění v roce 2014 žádali státní příslušníci Ruska (21 % z celkového počtu žadatelů), dále státní příslušníci Ukrajiny (17 %) a Spojených států amerických (16 %).

V případě kladně vyřízených žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění z celkového počtu těchto žádostí podaných na ZÚ ČR s více než 63 % rovněž převažovaly vzdělávací aktivity (účely studium a ostatní vzdělávací aktivity). Následovaly výdělečné aktivity (zaměstnání a podnikání) s 19 % (resp. 14 % a 5 %) a účel sloučení rodiny s 17 %. Nejvíce dlouhodobých pobytových oprávnění v roce 2014 bylo kladně vyřízeno státním příslušníkům Ruska (20 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí), dále státním příslušníkům Spojených států amerických (19 %) a Ukrajiny (14 %).

Žádosti o udělení dlouhodobého víza

O udělení dlouhodobého víza požádalo na ZÚ ČR v roce 2014 celkem 13 356 cizinců ze třetích zemí. Celkový počet podaných žádostí o dlouhodobé vízum ve srovnání s rokem 2013 poklesl o 10,5 % (-1 564 žádostí). V roce 2014 pokračoval trend poklesu počtu žádostí o dlouhodobé vízum. Tento trend, na rozdíl od předchozích let (2009 – 2013), nesouvisí s hospodářskou krizí, ale se skutečností, že od druhé poloviny roku 2014 již nemohou cizinci za účelem zaměstnání v České republice žádat o dlouhodobé vízum ale pouze o duální povolení k pobytu - zaměstnaneckou kartu. Je skutečností, že počet žádostí o dlouhodobá víza podaných v první polovině roku 2014 byl cca o 6 % vyšší než v první polovině roku 2013. Ve druhém pololetí 2014 však počet žádostí oproti stejnému období roku 2013 ze shora uvedených důvodů poklesl o cca 23 %.

Měsíční počty žádostí o udělení dlouhodobého víza se v průběhu roku 2014 pohybovaly v rozmezí od necelých 500 po více než 1 800 žádostí. Nejvíce žádostí bylo jako v předchozích letech podáno v letních měsících a v listopadu, kdy před počátkem školního roku resp. studijních semestrů ve zvýšené míře žádali o dlouhodobé vízum hlavně zájemci o studium v České republice.

Nejčastějším účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byly v roce 2014 **vzdělávací aktivity v ČR**, tj. studium²⁶ (49,8 %) a ostatní vzdělávací aktivity (15,9 %). Přes zvyšující se procento žádostí za účelem vzdělávacích aktivit na celkovém počtu žádostí o dlouhodobé vízum se oproti roku 2013 počet žadatelů o dlouhodobé vízum za tímto účelem absolutně snížil o 474 osob. O dlouhodobé vízum za účelem vzdělávacích aktivit v České republice žádali zejména státní příslušníci Ruska (2 289 osob), Spojených států amerických (2 085) a Ukrajiny (939).

Dalšími frekventovanými účely žádostí byly výdělečné aktivity (tj. účel zaměstnání a podnikání) v České republice (dohromady 19,1 % z celkového počtu žádostí o dlouhodobé vízum). O dlouhodobé vízum za účelem zaměstnání žádali nejvíce státní příslušníci Ukrajiny (178 osob), Indie (97) a Thajska (96). Nejčastějšími žadateli o dlouhodobé vízum za účelem podnikání v právnické osobě byli státní příslušníci Ruska (394), Ukrajiny (143)

²⁶ Účel pobytu vyhovující definici „studia“ stanovené v ustanovení § 64 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

a Korejské republiky (41). O účel podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná projevili největší zájem státní příslušníci Spojených států amerických (355 osob), Ukrajiny (118) a Ruska (34).

Za účelem sloučení rodiny bylo v roce 2014 podáno 12,9 % z celkového počtu žádostí o dlouhodobé vízum. Tyto žádosti podávali nejčastěji státní příslušníci Ruska (354 osob), Vietnamu (226) a Ukrajiny (223).

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2014

Účel	Počet žádostí	tj. %
studium	6 654	49,8
ostatní vzdělávací aktivity	2 122	15,9
podnikání - OSVČ	639	4,8
podnikání - PO	850	6,4
zaměstnání	1 059	7,9
sloučení rodiny	1 721	12,9
jiné (kulturní, sportovní, pozvání, ad.)	311	2,3
Celkem	13 356	100,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejvíce žádostí o dlouhodobé vízum, a to téměř čtvrtinu, v roce 2014 podali **státní příslušníci Ruska** (3 145 žádostí). Následovaly žádosti státních příslušníků **Spojených států amerických** (2 767 žádostí, tj. 21 %) a **Ukrajiny** (1 607 žádostí, tj. 12 %). Tyto tři státní příslušnosti tvořily stejně jako v předchozích letech více než polovinu všech žadatelů o dlouhodobé vízum. Ostatní státní příslušnosti se pohybovaly nejvýše okolo pětiprocentní hranice (podobně jako v předchozích letech).

Z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností byl ve srovnání s rokem 2013 nejvýraznější absolutní a procentuální nárůst žadatelů zaznamenán u státních příslušníků Ukrajiny (o 286 osob, 20 %). Největší absolutní pokles počtu žadatelů byl zaznamenán u státních příslušníků Ruska (-858 osob) a největší procentuální pokles lze sledovat u státních příslušníků Vietnamu (-39 %).

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	14 920	100,0	13 356	100,0	-10,5	-1 564
z toho TOP 10*						
Rusko	4 003	26,8	3 145	23,5	-21,4	-858
Spojené státy americké	2 891	19,4	2 767	20,7	-4,3	-124
Ukrajina	1 321	8,9	1 607	12,0	21,7	286
Kazachstán	766	5,1	745	5,6	-2,7	-21
Turecko	724	4,9	578	4,3	-20,2	-146
Korejská republika	500	3,4	434	3,2	-13,2	-66
Indie	377	2,5	418	3,1	10,9	41
Vietnam	600	4,0	364	2,7	-39,3	-236
Japonsko	360	2,4	270	2,0	-25,0	-90
Bělorusko	267	1,8	197	1,5	-26,2	-70

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2014

Poznámka: Zdroj IS CIS

Rozhodnutí žádostí o udělení dlouhodobého víza

V roce 2014 vydalo Ministerstvo vnitra **celkem 13 800 rozhodnutí týkajících se žádostí o udělení dlouhodobého víza.**

Dlouhodobé vízum bylo v roce 2014 **uděleno celkem v 11 086 případech**, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 1,6 %.

Více než **67 % dlouhodobých víz bylo uděleno za účelem vzdělávacích aktivit** v České republice (52,9 % víz za účelem studia a 14,5 % za účelem ostatní vzdělávací aktivity), a to nejčastěji státním příslušníkům Spojených států amerických (1 918), Ruska (1 821) a Ukrajiny (740). Za účelem sloučení rodiny, který v roce 2014 dosáhl podílu 14,1 % z celkového počtu udělených víz, bylo nejvíce dlouhodobých víz uděleno státním příslušníkům Ruska (269), Vietnamu (256) a Spojených států amerických (153). Účel zaměstnání se na celkovém počtu udělených dlouhodobých víz podílel 9,7 % (tj. 1 070 udělených víz), nejvíce těchto víz bylo uděleno státním příslušníkům Ukrajiny (144), Indie (111) a Thajska (98). Pouze 6 % dlouhodobých víz bylo uděleno za účelem podnikání. Účel podnikání – účast v právnické osobě získali nejčastěji státní příslušníci Ruska (93), Korejské republiky (38) a Ukrajiny (20); účel podnikání - osoba samostatně výdělečně činná, pak státní příslušníci Spojených států amerických (357), Korejské republiky s Kanadou (po 13 osobách) a Austrálie (11).

Udělená dlouhodobá víza dle účelu pobytu v roce 2014

Účel	Počet udělených víz	tj. %
studium	5 862	52,9
ostatní vzdělávací aktivity	1 611	14,5
podnikání - OSVČ	436	3,9
podnikání - PO	239	2,2
zaměstnání	1 070	9,7
sloučení rodiny	1 559	14,1
jiné (kulturní, sportovní, pozvání, ad.)	309	2,8
Celkem	11 086	100,0

Poznámka: Zdroj ISCS

Nejvíce dlouhodobých víz bylo v roce 2014 uděleno, stejně jako v roce 2013, **státním příslušníkům Spojených států amerických** (téměř 26 %). Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ruska**, následováni státními příslušníky **Ukrajiny**. První dva státy zaznamenaly mírný procentuální a výraznější absolutní meziroční pokles počtu udělených dlouhodobých víz. Naopak Ukrajina zaznamenala výrazný absolutní i procentuální meziroční nárůst o 457 udělených víz, resp. více než 75 %. Největší absolutní pokles (o 214 osob) byl v první desítce států zaznamenán u státních příslušníků Spojených států amerických a procentuální pokles udělených dlouhodobých víz (o 21 %) u státních příslušníků Japonska.

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2014 dlouhodobé vízum uděleno, **mírně převažovaly ženy** s podílem 54 %. Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s uděleným dlouhodobým vízem byla **ve věku 20 až 34 let** – 6 437 osob, tj. 58 %. Naprostá většina z osob ve věku 20 až 34 let dlouhodobé vízum získala za účelem vzdělávacích aktivit (73 %), následovaly výdělečné aktivity (15 %) a sloučení rodiny (8 %).

Udělená dlouhodobá víza dle státní příslušnosti - porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem	10 910	100,0	11 086	100,0	1,6	176
z toho TOP 10*						
Spojené státy americké	2 817	25,8	2 603	23,5	-7,6	-214
Rusko	2 399	22,0	2 253	20,3	-6,1	-146
Ukrajina	607	5,6	1 064	9,6	75,3	457
Turecko	699	6,4	603	5,4	-13,7	-96
Kazachstán	546	5,0	598	5,4	9,5	52
Korejská republika	473	4,3	464	4,2	-1,9	-9
Indie	312	2,9	368	3,3	17,9	56
Vietnam	297	2,7	363	3,3	22,2	66
Japonsko	358	3,3	283	2,6	-20,9	-75
Čína	137	1,3	182	1,6	32,8	45

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2014

Poznámka: Zdroj IS CIS

Negativně bylo v roce 2014 rozhodnuto 19,7 % (tj. 2 714) žádostí o dlouhodobé vízum. Zamítány byly nejčastěji žádosti za účelem podnikání v právnické osobě, naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí bylo u dlouhodobých víz za „jiným“ účelem (jedná se o méně frekventované účely např. sportovní, kulturní apod.).

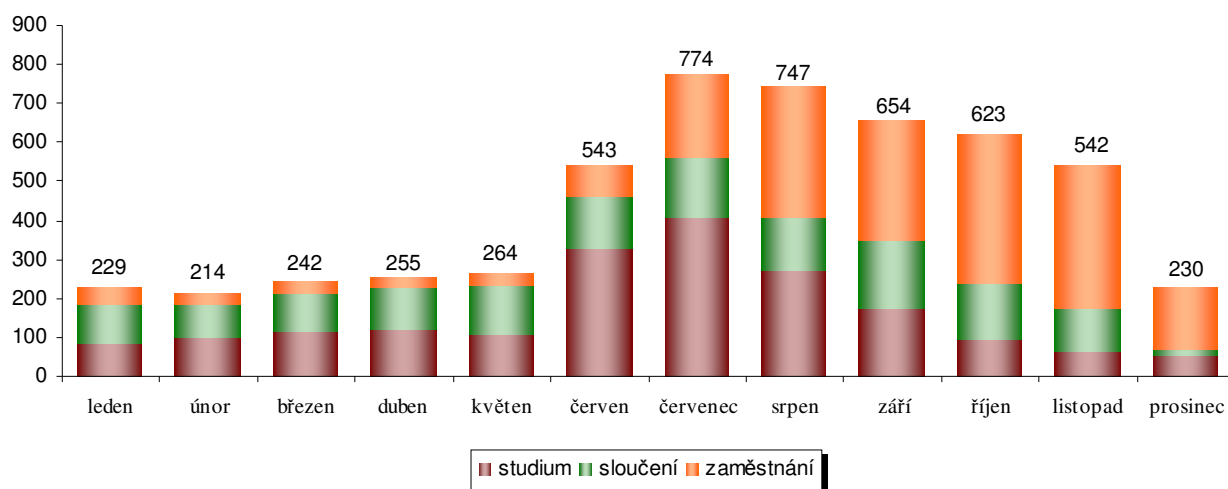
Žádosti o udělení dlouhodobého víza byly zamítány zejména z důvodu, že byly zjištěny skutečnosti nasvědčující tomu, že cizinec hodlá vízum zneužít k jinému účelu, než uvedl ve své žádosti.

Žádosti na ZÚ ČR o udělení povolení k dlouhodobému pobytu

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ ČR v roce 2014 celkem 5 317 cizinců ze třetích zemí. Celkový počet podaných žádostí na ZÚ ČR o povolení k dlouhodobému pobytu ve srovnání s rokem 2013 vzrostl o více než 73 % (nárůst o skoro 2,3 tisíce žádostí). Toto zvýšení lze přičíst pokračujícímu nárůstu žádostí za účelem studia v průběhu celého roku 2014 a přechodem z dlouhodobých víz za účelem zaměstnání na zaměstnanecké karty v polovině roku 2014. V té době byl sice ukončen náběh žádostí o zelenou kartu, je však třeba konstatovat, že zatímco se na ZÚ ČR měsíčně v průměru podávalo 10 až 20 žádostí o zelenou kartu, počty žádostí o zaměstnaneckou kartu se ve třetím čtvrtletí roku 2014 pohybovaly nad 300 žádostí za měsíc a počet měl vzrůstající tendenci.

Měsíční počty žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu kulminovaly v červenci a srpnu 2014, kdy bylo na ZÚ ČR podáno 774, resp. 747 žádostí. Tento nárůst obdobně jako u dlouhodobých víz souvisel se zahájením nového školního roku na českých školách, ale i s rozběhem počtu žádostí o zaměstnaneckou kartu.

Měsíční vývoj počtu žádostí o povolení k pobytu ze ZÚ ČR v roce 2014

Nejčastějším účelem žádostí o udělení povolení k pobytu na ZÚ ČR bylo v roce 2014 **zaměstnání**. O povolení k pobytu za tímto účelem žádali zejména státní příslušníci Ukrajiny (677 osob), Mongolska (232) a Ruska (129). Za účelem zaměstnání bylo nejčastěji žádáno o zaměstnaneckou kartu – 1 722 žádostí (516 státních příslušníků Ukrajiny, 232 Mongolska a 114 Srbska). Dále bylo podáno 159 žádostí o zelenou kartu (134 státních příslušníků Ukrajiny, 6 Spojených států amerických a po 5 Ruska a Běloruska) a 87 žádostí o modrou kartu (38 státních příslušníků Ruska, 27 Ukrajiny a 4 Turecka).

Dalším frekventovaným účelem žádostí o povolení k pobytu na ZÚ ČR bylo studium. O povolení k pobytu za tímto účelem nejčastěji žádali státní příslušníci Ruska (583 osob), Ukrajiny (271) a Běloruska (114). Za účelem sloučení rodiny bylo v roce 2014 na ZÚ ČR podáno skoro 25 % z celkového počtu žádostí o dlouhodobý pobyt. Tyto žádosti podávali nejčastěji státní příslušníci Ukrajiny (663 osob), Vietnamu (295) a Ruska (113). O účel pobytu vědecký výzkum požádalo na ZÚ ČR v roce 2014 dohromady 151 žadatelů o povolení k pobytu – nejvíce 37 státních příslušníků Indie, 14 Ruska a po 11 osobách ze Spojených států amerických, z Ukrajiny a Japonska.

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2014

Účel	Počet udělených víz	tj. %
studium	1 896	35,7
výzkum	151	2,8
zaměstnání	1 968	37,0
sloučení rodiny	1 302	24,5
Celkem	5 317	100,0

Poznámka: Zdroj ISCIS

Nejvíce žádostí o povolení k pobytu na ZÚ ČR, a to skoro 31 %, v roce 2014 **podali státní příslušníci Ukrajiny** (1 622 žádosti). Následovaly žádosti státních příslušníků **Ruska** (839 žádostí, tj. téměř 16 %) a **Vietnamu** (353 žádostí, tj. necelých 7 %). Tyto tři státní příslušnosti tvořily více než polovinu všech žadatelů o povolení k pobytu na ZÚ ČR. Ostatní státní příslušnosti se pohybovaly pod pětiprocentní hranicí.

Z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností byl ve srovnání s loňským rokem nejvýraznější procentuální nárůst žadatelů zaznamenán u státních příslušníků Mongolska (o 776 %) a Srbska (o 386 %) – tyto nárůsty souvisejí zejména s účelem zaměstnání, resp. přechodem z dlouhodobých víz za účelem zaměstnání na zaměstnanecké karty. O více než 300 %

vzrostl počet žadatelů z řad státních příslušníků Vietnamu – tento nárůst souvisí se zvyšujícím se počtem žádostí za účelem sloučení rodiny. Největší absolutní nárůst počtu žadatelů byl zaznamenán u státních příslušníků Ukrajiny (571 osob), což rovněž souvisí s přechodem na zaměstnanecké karty, ale částečně také s nárůstem u účelu sloučení rodiny nebo studium. Absolutní pokles žádostí nebyl zaznamenán ani u jedné z deseti nejpočetnějších státních příslušností.

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	3 066	100,0	5 317	100,0	73,4	2 251
z toho TOP 10*						
Ukrajina	1 051	34,3	1 622	30,5	54,3	571
Rusko	560	18,3	839	15,8	49,8	279
Vietnam	88	2,9	353	6,6	301,1	265
Mongolsko	29	0,9	254	4,8	775,9	225
Spojené státy americké	108	3,5	186	3,5	72,2	78
Indie	110	3,6	186	3,5	69,1	76
Bělorusko	91	3,0	149	2,8	63,7	58
Srbsko	28	0,9	136	2,6	385,7	108
Čína	52	1,7	119	2,2	128,8	67
Bosna a Hercegovina	44	1,4	117	2,2	165,9	73

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2014

Poznámka: Zdroj IS CIS

Rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na ZÚ ČR

V roce 2014 Ministerstvo vnitra v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu, v případě žádostí podaných na ZÚ ČR, vydalo celkem 4 694 rozhodnutí.

Povolení k dlouhodobému pobytu, v případě žádostí podaných na ZÚ ČR, bylo v roce 2014 uděleno celkem v 3 868 případech, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 41,7 %. Toto zvýšení lze přičíst, jak již bylo uvedeno v případě počtu podaných žádostí, pokračujícímu nárůstu žádostí za účelem studia v průběhu celého roku 2014 a přechodem z dlouhodobých víz za účelem zaměstnání na zaměstnanecké karty v polovině roku 2014.

Téměř 44 % povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR bylo uděleno za účelem studia v ČR – tento účel pobytu byl nejčastěji povolen státním příslušníkům Ruska (503), Ukrajiny (231) a Běloruska (109). Následoval účel zaměstnání (zelená karta, modrá karta a zaměstnanecká karta) s 28 %, nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (248), Mongolska (130) a Spojených států amerických (93). Z celkového počtu 1 087 povolených pobytů za účelem zaměstnání byla cizincům nejčastěji povolena zaměstnanecká karta 966x (nejvíce 205 státním příslušníkům Ukrajiny, 130 Mongolska a 93 Spojených států amerických). Následovala modrá karta 79x (nejvíce 35 státním příslušníkům Ruska, 20 Ukrajiny a po 3 Egypta, Indie, Turecka a Spojených států amerických) a zelená karta 42x (nejvíce 23 státním příslušníkům Ukrajiny, 4 Ruska a po 3 Běloruska, Indie, Srbska a Korejské republiky). Z důvodu sloučení rodiny, který v roce 2014 dosáhl na ZÚ ČR podílu 24 % z celkového počtu kladně vyřízených povolení k pobytu, bylo nejvíce povolených pobytů v případě státním příslušníkům Ukrajiny (532 osob), Vietnamu (115) a Ruska (82). Pouze 4 % povolení k dlouhodobému pobytu byla udělena za účelem vědeckého výzkumu-nejčastěji se týkalo státních příslušníků Indie (35 osob), Ruska (15), Číny, Ukrajiny a Spojených států amerických (po 12 osobách).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2014

Účel	Počet udělených víz	tj. %
studium	1 694	43,8
zaměstnání	1 087	28,1
sloučení rodiny	934	24,1
výzkum	153	4,0
Celkem	3 868	100,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR bylo v roce 2014 kladně vyřízeno, stejně jako v roce 2013, státním příslušníkům Ukrajiny. Na druhém místě se umístili státní příslušníci Ruska, následováni státními příslušníky Spojených států amerických. První tři státy zaznamenaly procentuální i absolutní meziroční nárůst počtu povolených pobytů. Výrazný absolutní a nejvýraznější procentuální meziroční nárůst (o 113 povolených pobytů, resp. více než 314 %) šlo v roce 2014 pozorovat u státních příslušníků Mongolska, a to díky velkému zájmu občanů tohoto státu o zaměstnaneckou kartu. V první desítce států absolutní i procentuální pokles (o 18 osob, resp. 17 %) byl zaznamenán pouze u státních příslušníků Turecka.

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	2 729	100	3 868	100	41,7	1 139
z toho TOP 10*						
Ukrajina	803	29,4	1 023	26,4	27,4	220
Rusko	502	18,4	683	17,7	36,1	181
Spojené státy americké	101	3,7	171	4,4	69,3	70
Indie	115	4,2	168	4,3	46,1	53
Vietnam	129	4,7	154	4,0	19,4	25
Mongolsko	36	1,3	149	3,9	313,9	113
Bělorusko	75	2,7	138	3,6	84,0	63
Turecko	104	3,8	86	2,2	-17,3	-18
Bosna a Hercegovina	38	1,4	83	2,1	118,4	45
Srbsko	23	0,8	81	2,1	252,2	58

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2014

Poznámka: Zdroj IS CIS

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2014 kladně vyřízeno povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR), byl **podíl mužů a žen prakticky shodný**, mírně převažovali muži s podílem 50,5 %. Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s povoleným dlouhodobým pobytem byla **ve věku 20 až 34 let** – 2 101 osob, tj. 54 %. Většina z osob ve věku od 20 do 34 let povolení k dlouhodobému pobytu získala za účelem studia (45 %), následoval účel zaměstnání (31 %) a sloučení rodiny (19 %).

Negativně bylo v roce 2014 rozhodnuto 17,6 % (tj. 826) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR). Negativně byly vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem sloučení rodiny (zamítnuto 28,6 % žádostí), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí bylo u méně frekventovaného účelu – vědecký výzkum (zamítnuto 3,2 % žádostí).

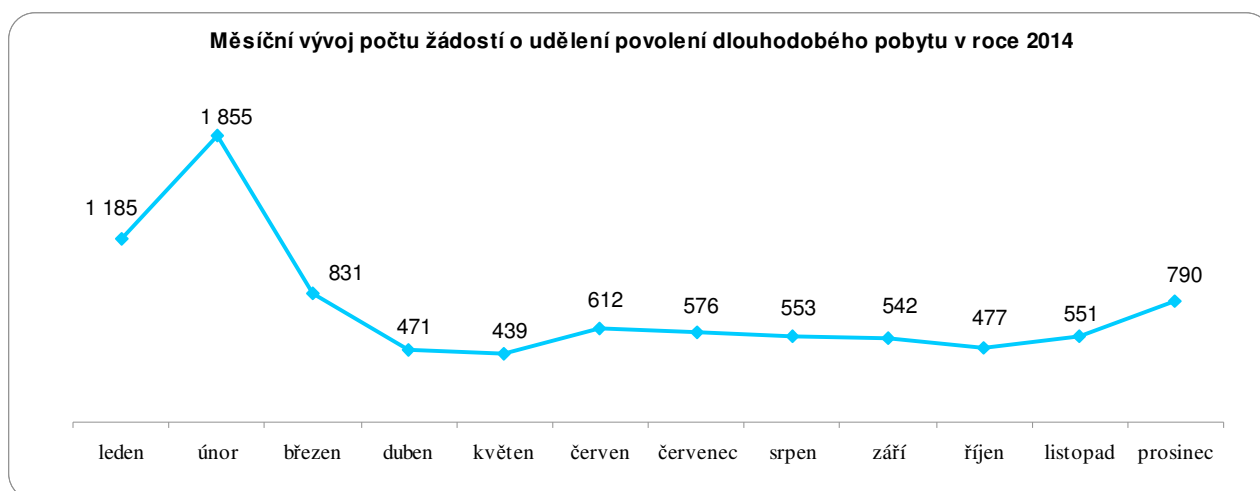
Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2014 na ZÚ ČR byly zamítány zejména z důvodu, že cizinec nesplnil požadavky, které vyžaduje zákonná úprava vstupu a pobytu cizinců v České republice.

V.2.3 Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky²⁷

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na území České republiky

V roce 2014 bylo státními příslušníky třetích zemí z území České republiky podáno celkem **8 882 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu**. Ve srovnání s rokem 2013, kdy bylo podáno 6 970 žádostí, se jedná o **nárůst o 27,4 %**.

Po vyšších počtech zaznamenaných na počátku roku v následujících měsících počty žádostí již nepřesáhly hodnotu 831 a meziměsíčně byly spíše vyrovnané s mírným růstem ke konci roku. Křivka grafu se ve srovnání s rokem 2013 výrazně neproměnila.

V celkovém počtu žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2014 zůstalo pořadí prvních pěti státních příslušností beze změny. Dominovali státní příslušníci **Ruska** (2 486 žádostí, tj. 28,0 %). Jejich počet ve srovnání s předchozím rokem vzrostl o třetinu tj. o 33,6 %. U druhé nejčastěji zastoupené státní příslušnosti – státních příslušníků **Ukrajiny** (1 500 žádostí, tj. 16,9 %) bylo zaznamenáno téměř 2x více žádostí než v roce předcházejícím. S významným odstupem v počtu podaných žádostí dále následovali státní příslušníci **Spojených států amerických** (596 žádostí, tj. 6,7 %), **Kazachstánu** (536 žádostí, tj. 6,0 %) a **Vietnamu** (510 žádostí, tj. 5,7 %).

²⁷ Ve Zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2014 došlo ke změně metodiky, která spočívá v rozdělení dlouhodobých pobytových oprávnění podaných **na vstupu** do ČR, tj. na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí a dlouhodobých pobytových oprávnění podaných **na území** ČR. **V této kapitole jsou proto zahrnuty pouze povolení k dlouhodobému pobytu** (včetně duálních povolení k pobytu - zaměstnanecké, zelené a modré karty), o která bylo požádáno **na území ČR**. Dle popsaného členění bylo nutné seřadit také údaje za rok 2013, čísla proto neodpovídají těm uvedeným ve stejné kapitole ve Zprávě o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013.

Počet žádostí o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu - porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem	6 922	100,0	8 882	100,0	27,4	1 912
z toho TOP 10*						
Rusko	1 861	26,7	2 486	28,0	33,6	625
Ukrajina	781	11,2	1 500	16,9	92,1	719
Spojené státy americké	549	7,9	596	6,7	8,6	47
Kazachstán	521	7,5	536	6,0	2,9	15
Vietnam	389	5,6	510	5,7	31,1	121
Korejská republika	306	4,4	323	3,6	5,6	17
Indie	214	3,1	265	3,0	23,8	51
Japonsko	345	4,9	260	2,9	-24,6	-85
Turecko	191	2,7	237	2,7	24,1	46
Bělorusko	131	1,9	229	2,6	74,8	98

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2014

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2014 **studium** (2 910, tj. 32,8 %). Za tímto účelem své žádosti podávali zejména státní příslušníci Ruska (1 287), Ukrajiny (351) a Kazachstánu (319). Druhým nejčastějším byl účel **zaměstnání** (2 473, tj. 27,8 %). Pod účel zaměstnání lze podřadit povolení k pobytu za účelem zaměstnání, včetně duálních povolení (zaměstnanecká karta, modrá karta, zelená karta). Z celkového počtu žádostí za tímto účelem byl největší zájem o zaměstnaneckou kartu (1 781, tj. 72,0 %), o kterou žádali zejména státní příslušníci Ukrajiny (629), Ruska (194) a Thajska (91). O povolení k pobytu za účelem zaměstnání požádalo 664 cizinců; nejvíce žádostí bylo přijato od státních příslušníků Ukrajiny (94), Spojených států amerických (76) a Ruska (63). Zaevidováno bylo také 17 žádostí o modrou kartu, o níž měli největší zájem státní příslušníci Ruska, kteří podali 7 žádostí. Dále bylo podáno 11 žádostí o zelenou kartu (všechny žádosti podali státní příslušníci Ukrajiny). Třetím nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu byl účel **sloučení rodiny** (1 826, tj. 20,6 %). Nejvíce o něj žádali státní příslušníci Vietnamu (383), Ruska (337) a Ukrajiny (220). V porovnání s rokem 2013 došlo ke změnám na druhé a třetí pozici v četnosti jednotlivých účelů, kde se v předcházejícím roce umístily účely sloučení rodiny a zaměstnání.

Žádosti o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2014 dle účelu pobytu

Účel	Počet žádostí	tj. %
podnikání OSVČ	235	2,6
podnikání PO	216	2,4
zaměstnání	2 473	27,8
sloučení rodiny	1 826	20,6
studium	2 910	32,8
výzkumný pracovník	27	0,3
ostatní	1 195	13,5
Celkem	8 882	100,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

Žádosti o prodloužení/změnu účelu povolení k dlouhodobému pobytu

Nad rámec žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2014 ze strany občanů třetích zemí podáno **33 574 žádostí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** (jedná se o meziroční pokles o 25,9 %) a **3 660 žádostí o změnu účelu dlouhodobého pobytu** (meziroční pokles o 33,8 %).

Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu se v roce 2014 opět nejvíce týkaly účelu **zaměstnání**, včetně duálních povolení (11 315, tj. 33,7 %), přičemž o prodloužení povolení za účelem zaměstnání požádalo 8 687 cizinců; největší zájem o tento pobytový titul měli státní příslušníci **Ukrajiny** (6 263). O prodloužení platnosti zaměstnanecké karty požádalo 2 542 osob, nejčastěji se také jednalo o státní příslušníky **Ukrajiny** (1 216). O prodloužení platnosti modré karty požádalo celkem 60 cizinců, nejčteněji byly evidovány žádosti státních příslušníků **Ruska** (21). Žádost o prodloužení platnosti zelené karty v roce 2014 podalo 26 cizinců, z toho 11 požádalo o prodloužení platnosti karty typu „A“ a 15 o prodloužení karty typu „B“. Zelenou kartu typu „C“ nelze neprodloužit. Na druhé pozici byl v roce 2014 účel **studium** (8 970, tj. 26,7 %), který posunul z druhé na třetí pozici a **účel podnikání** (7 506, tj. 22,4 %). Účel podnikání byl stejně jako v roce 2013 zhruba ze tří čtvrtin tvořen osobami samostatně výdělečně činnými a z jedné čtvrtiny osobami s účastí v právnické osobě. Následoval účel **sloučení rodiny** (4 848, tj. 14,4 %).

Žádosti o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** podávali nejčastěji státní příslušníci **Ukrajiny** (13 239, tj. 39,4 %), kteří žádali především o prodloužení pobytu za účelem zaměstnání (56,8 %). S poměrně velkým odstupem následovali státní příslušníci **Ruska** (6 516, tj. 19,4 %), kteří většinou žádali o prodloužení pobytu za účelem studia (60,6 %) a státní příslušníci **Vietnamu** (3 584, tj. 10,7 %), kteří prodlužovali pobyt zejména za účelem podnikání – osoba samostatně výdělečně činná (65,8 %).

Žádosti o vydání povolení dlouhodobého pobytu **za jiným účelem** byly přibližně z jedné třetiny podány státními příslušníky **Ukrajiny** (1 215, tj. 33,2 %), kteří žádali zejména o změnu na účel podnikání – osoba samostatně výdělečně činná. Na druhé pozici se umístili státní příslušníci **Ruska** (1 118, tj. 30,5 %), kteří nejčastěji žádali o změnu na účel studium. U ostatních státních příslušností se jednalo maximálně o stovky žádostí o změnu účelu ročně: **Kazachstán** (324, tj. 8,9 %), **Vietnam** (309, tj. 8,4 %) a **Bělorusko** (101, tj. 2,8 %). Celkově cizinci nejčastěji přecházeli na účel podnikání (1 377, tj. 37,6 %) a v nižší míře na účel studium (736, tj. 20,1 %). Následovaly žádosti za účelem zaměstnání (18,4 %).

Rozhodnutí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu v případě žádostí podaných na území České republiky

V roce 2014 Ministerstvo vnitra v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu vydalo **celkem 9 550 rozhodnutí**.

Povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno v celkem 7 994 případech. Negativně bylo ve věci udělení povolení k dlouhodobému pobytu rozhodnuto v 16,3 % případů (žádost zamítnuta nebo řízení zastaveno).

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno státním příslušníkům **Ruska** (2 485, tj. 31,1 %), nejčastěji za účelem studia (1 249). S větším odstupem následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (1 080, tj. 13,5 %), u nichž převažoval účel zaměstnání (424). Na třetí pozici se umístili státní příslušníci **Kazachstánu** (529, tj. 6,6 %), kteří povolení k dlouhodobému pobytu získali nejčastěji za účelem studia (322). Státním příslušníkům **Spojených států amerických** bylo povolení k dlouhodobému pobytu nejčastěji udělováno za účelem sloučení rodiny (144). Tento účel pobytu byl nejčastější i u státních příslušníků **Vietnamu** (363).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu dle státní příslušnosti v roce 2014

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Celkem	7 994	100,0
z toho TOP 10:		
Rusko	2 485	31,1
Ukrajina	1 080	13,5
Kazachstán	529	6,6
Spojené státy americké	528	6,6
Vietnam	476	6,0
Korejská republika	271	3,4
Indie	255	3,2
Japonsko	250	3,1
Bělorusko	222	2,8
Turecko	213	2,7

Poznámka: Zdroj IS CIS

Celkově bylo v roce 2014 povolení k dlouhodobému pobytu nejčastěji uděleno za účelem **studia** (2 710, tj. 33,9 %) a **zaměstnání** (1 877, tj. 23,5 %), přičemž za účelem zaměstnání byla cizincům nejčastěji povolena zaměstnanecká karta (1 128x), povolení k pobytu za účelem zaměstnání (718x), modrá karta (27x) a zelená karta (4x). Následoval účel **sloučení rodiny** (1 829, tj. 22,9 %).

Počet udělených povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2014 dle účelu pobytu

Účel		tj. %
podnikání OSVČ	175	1,8
podnikání PO	388	4,0
zaměstnání	1 219	12,6
sloučení rodiny	2 980	30,7
studium	3 615	37,3
výzkumný pracovník	227	2,3
ostatní	1 098	11,3
Celkem	9 702	100,0

Poznámka: Zdroj ISCIS

Poměr mužů a žen, jimž bylo v roce 2014 uděleno povolení k dlouhodobému pobytu, **byl vyrovnaný** (podíl žen 53,0 %). S ohledem na **věkovou strukturu** bylo nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu uděleno cizincům ve věku 20 – 34 let (3 434, tj. 43,0 %). S výrazným odstupem následovaly věkové kategorie 15 – 19 let (1 996, tj. 25,0 %) a 35 – 64 let (1 488, tj. 18,6 %). Nezletilých dětí do věku 14 let s uděleným povolením k dlouhodobému pobytu bylo 1 004 (12,6 %), osoby nad 65 let tvořily pouze necelé 1 %.

Rozhodnutí o prodloužení/změně účelu povolení k dlouhodobému pobytu

V roce 2014 Ministerstvo vnitra vydalo celkem **46 226 rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu**. V porovnání s předchozím rokem se jedná o pokles o 29,9 %. Dlouhodobý pobyt byl **prodloužen v 35 409 případech**, ve **23,4 % případů** bylo **rozhodnuto negativně** (žádost zamítnuta nebo řízení zastaveno) – nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny, Ruska a Vietnamu. Povolení k dlouhodobému pobytu bylo nejčastěji prodlouženo státním příslušníkům **Ukrajiny** (15 003, tj. 42,3 %), a to především za účelem zaměstnání (8 723). Následovali státní příslušníci **Ruska** (6 656, tj. 18,8 %), kterým byl pobyt prodloužen nejčastěji u účelu studium (3 782). Třetí nejvyšší počet povolení k dlouhodobému pobytu byl prodloužen

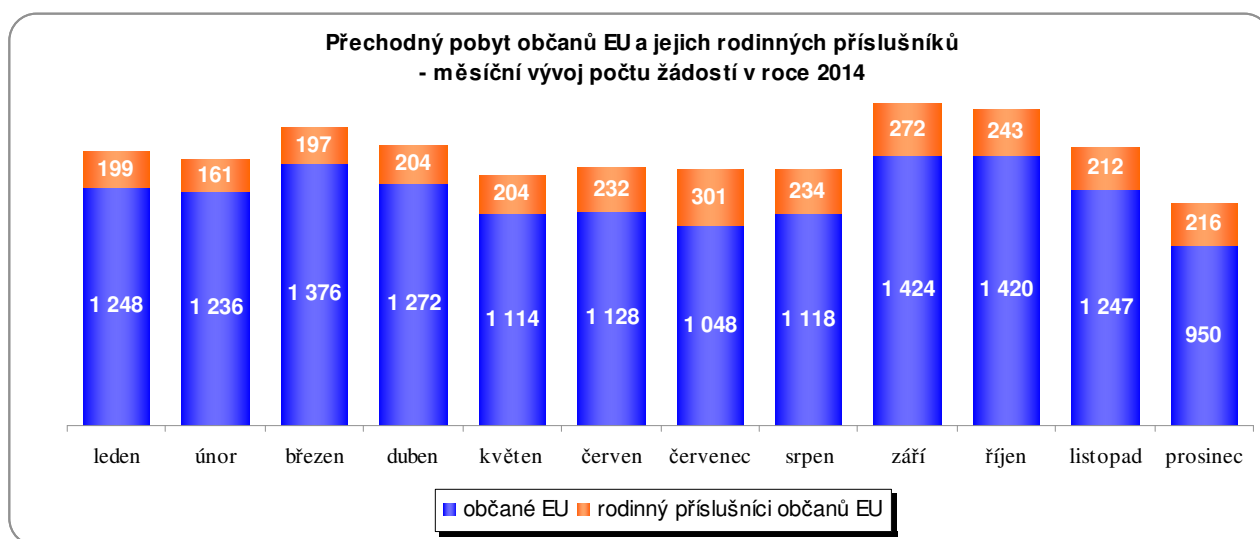
státním příslušníkům **Vietnamu** (3 562, tj. 10,1 %), u kterých přibližně ⅓ představoval účel podnikání (2 333) – z naprosté většiny se jednalo o podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná. Celkově bylo povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2014 nejčastěji prodlouženo za účelem **zaměstnání** (35,6 %), zejména se jednalo o prodloužení povolení za účelem zaměstnání (87,8 %) a prodloužení zaměstnanecké karty (11,6 %). Platnost modré karty byla prodloužena v 51 případech, platnost zelené karty typu „A“ v 11 a zelené karty typu „B“ ve 13 případech. Druhým dle četnosti nejčastěji prodloužovaným účelem bylo **studium** (23,9 %). S menším rozdílem se řízení o prodloužení pobytu týkalo účelů **podnikání** (23,3 %) - především podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná - a **sloučení rodiny** (14,7 %).

Ve věci vydání povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem bylo v roce 2014 Ministerstvem vnitra **vydáno celkem 6 134** rozhodnutí. V **3 908** případech správní orgán změnu účelu pobytu **povolil**, ve **36,3 %** bylo **rozhodnuto negativně** (žádost zamítnuta nebo řízení zastaveno). Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům **Ukrajiny** (1 433, tj. 36,7 %), kteří si účel pobytu měnili především na účel podnikání (625) – převážně na podnikání jako osoba samostatně výdělečně činná, a státním příslušníkům **Ruska** (1 152, tj. 29,5 %), kteří nejvíce účel pobytu měnili na studium (520). Ostatní státní příslušnosti následovaly s výrazným odstupem: **Kazachstán** (331, tj. 8,5 %) – změna především na účel studium (165), **Vietnam** (289, tj. 7,4 %) – změna nejčastěji na účel podnikání (237) a **Bělorusko** (112, tj. 2,9 %) – změna především na účel podnikání (37). Celkově cizinci v roce 2014 nejčastěji přecházeli na povolení k dlouhodobému pobytu za účelem podnikání (37,3 %), s odstupem na povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia (21,5 %) a zaměstnání (21,4 %).

V.2.4 Přechodný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků

Žádosti o vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2014 požádalo **14 581** občanů EU o vydání potvrzení o přechodném pobytu a **2 675** rodinných příslušníků občanů EU o udělení povolení k přechodnému pobytu. Celkem tak bylo evidováno 17 256 žádostí o přechodný pobyt občana EU/rodinného příslušníka občana EU. Ve srovnání s předchozím rokem, zaznamenán meziroční **nárůst o 10,9 %**.

O vydání potvrzení o přechodném pobytu v roce 2014, obdobně jako v předchozích letech, **nejčastěji žádali** státní příslušníci **Slovenska** (6 734 žádostí, tj. 46,2 % z celkového počtu žádostí

o vydání potvrzení), s větším odstupem následovaní státními příslušníky **Německa** (1 618 žádostí, tj. 11,1 %). Na třetí pozici se umístili státní příslušníci **Rumunska** (1 353, tj. 9,3 %).

Žádosti o vydání potvrzení o přechodném pobytu občanů EU - porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	13 167	100,0	14 581	100,0	10,7	1 414
z toho TOP 5*						
Slovensko	6 104	46,4	6 734	46,2	10,3	630
Německo	1 807	13,7	1 618	11,1	- 10,5	- 189
Rumunsko	1 066	8,1	1 353	9,3	26,9	287
Bulharsko	942	7,2	1 117	7,7	18,6	175
Maďarsko	511	3,9	845	5,8	65,4	334

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2014

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali v roce 2014 státní příslušníci **Ukrajiny** (716 žádostí, tj. 26,8 %). S odstupem následovali státní příslušníci **Ruska** (348 žádostí, tj. 13,0 %) a **Spojených států amerických** (185 žádostí, tj. 6,9 %).

Žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinných příslušníků občana EU - porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	2 389	100,0	2 675	100,0	12,0	286
z toho TOP 5*						
Ukrajina	607	25,4	716	26,8	18,0	109
Rusko	249	10,4	348	13,0	39,8	99
Spojené státy americké	207	8,7	185	6,9	- 10,6	- 22
Vietnam	103	4,3	155	5,8	50,5	52
Tunisko	57	2,4	79	3,0	38,6	22

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2014

Poznámka: Zdroj IS CIS

Rozhodnutí ve věci vydání potvrzení/udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2014 bylo Ministerstvem vnitra **vydáno celkem 17 188 rozhodnutí** o přechodném pobytu občanů EU a jejich rodinných příslušníků (z toho 14 624 rozhodnutí o potvrzení o přechodném pobytu občana EU a 2 564 rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU). Ve srovnání s rokem 2013 se jedná o **nárůst o 6,2 %**.

Potvrzení o přechodném pobytu Ministerstvo vnitra **vydalo 13 672 občanům Evropské unie**, v **952 případech potvrzení nebylo vydáno**, resp. došlo k zastavení řízení. Stejně jako v předchozích letech byl jednoznačně nejvyšší počet potvrzení vydán státním příslušníkům **Slovenska** (6 282, tj. 43,0 %). S výraznějším odstupem následovali státní příslušníci **Německa** (1 497, tj. 10,2 %) a **Rumunska** (1 278, tj. 8,7 %).

Povolení k přechodnému pobytu bylo uděleno **1 934 občanům třetích zemí – rodinným příslušníkům občanů EU**, ve **630 případech** Ministerstvo vnitra **povolení neudělilo**, resp. řízení zastavilo. Nejvyšší počet povolení k přechodnému pobytu byl udělen státním příslušníkům **Ukrajiny** (467, tj. 18,2 %), **Ruska** (251, tj. 9,8 %) a **Spojených států amerických** (164, tj. 6,4 %).

Zatímco mezi občany EU s vydaným potvrzením o přechodném pobytu výrazně **převažovali muži** (62,8 %), tak v **případě občanů třetích zemí**, kteří povolení k přechodnému pobytu získali z pozice rodinného příslušníka občana EU, byla situace opačná a mírně **převažovaly ženy** (55,4 %).

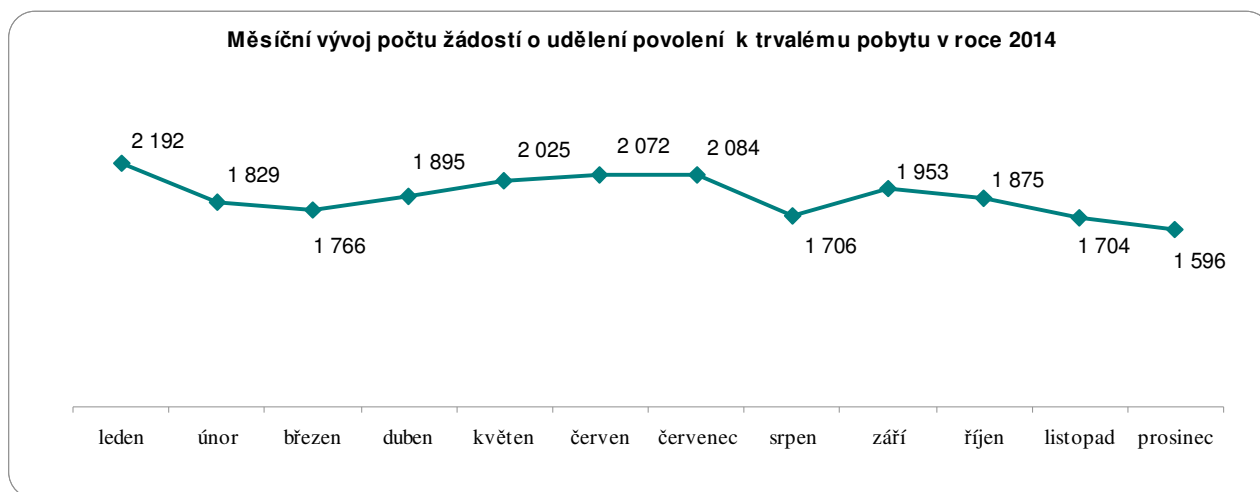
S ohledem **na věkovou strukturu** byly podíly jednotlivých věkových kategorií u občanů EU i jejich rodinných příslušníků obdobné. Více než polovina (55,7 %) osob s uděleným potvrzením/povolením o přechodném pobytu byla ve věku 20 – 34 let a cca třetina (32,4 %) ve věku 35 – 60 let. Věková kategorie 0 – 14 let dosáhla podíl 8,5 %.

V.2.5 Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu

Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2014 bylo Ministerstvem vnitra zaregistrováno **22 697 žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu**. V tomto roce, stejně jako v roce 2013, již nepokračoval trend dlouhodobého nárůstu podaných žádostí. Meziročně počet žádostí o trvalý pobyt poklesl o 19,1 %.

Celkový trend počtu podaných žádostí o trvalý pobyt byl v průběhu roku 2014 stabilní s mírnými výkyvy. Vyšší počty podaných žádostí byly registrovány na začátku roku a v období mezi květnem a červencem, naopak v srpnu a v posledních měsících roku byly zaznamenány nejnižší hodnoty. Průměrně bylo měsíčně podáno 1 891 žádostí, což je oproti loňskému roku pokles o 446 žádostí.

V roce 2014 **se snížil podíl občanů třetích zemí na celkovém počtu podaných žádostí o trvalý pobyt**. Státní příslušníci třetích zemí podali 75,9 % všech žádostí (17 228 žádostí), což je oproti roku 2013 o 6,6 % méně. Občané EU podali 24,1 % žádostí (tj. 5 469 žádostí).

Žádosti o udělení povolení k trvalého pobytu – porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.- 31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	28 039	100,0	22 697	100,0	-19,1	-5 342
z toho TOP 10 *						
Ukrajina	11 011	39,3	7 790	34,3	-29,3	-3 221
Slovensko	3 415	12,2	3 837	16,9	12,4	422
Vietnam	5 150	18,4	3 693	16,3	-28,3	-1 457
Rusko	2 552	9,1	2 213	9,8	-13,3	-339
Mongolsko	1 026	3,7	431	1,9	-58,0	-595
Bulharsko	384	1,4	411	1,8	7,0	27
Polsko	291	1,0	338	1,5	16,2	47
Moldavsko	514	1,8	312	1,4	-39,3	-202
Rumunsko	286	1,0	289	1,3	1,0	3
Čína	258	0,9	225	1,0	-12,8	-33
občané EU	4 907	17,5	5 469	24,1	11,5	562
občané třetích zemí	23 132	82,5	17 228	75,9	-25,5	-5 904

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty v roce 2014

Poznámka: Zdroj IS CIS

Zastoupení deseti státních příslušností, jejichž příslušníci nejčastěji žádali o udělení povolení k trvalému pobytu, bylo v roce 2014 podobné jako v předchozím období. Jedinou novou zemí, která se v tomto pořadí místo Běloruska opět objevila, byla Čína. Celkově bylo **nejvíce žádostí o trvalý pobyt podáno státními příslušníky Ukrajiny 7 790** (tj. 34,3 %). Byť zůstávají Ukrajinci stále bezkonkurenčně nejpočetnější skupinou žadatelů, jejich podíl na celkovém počtu podaných žádostí se meziročně snížil, a to o 5 %. Druhými nejčastějšími žadateli byli státní příslušníci **Slovenska**, kteří podali **3 837** žádostí (tj. 16,9 %). U této státní příslušnosti naopak podíl žádostí meziročně vzrostl o 4,7 %. Třetí nejpočetnější státní příslušností byli státní příslušníci **Vietnamu s 3 693** podanými žádostmi a podílem 16,3 %.

U šesti z deseti nejčastěji žádajících státních příslušností byl zaznamenán meziroční pokles. **Výrazně se snížil celkový počet žadatelů z Ukrajiny** (o 3 221, tj. -29,3 %), Vietnamu (o 1 457, tj. -28,3 %) a Mongolska (o 595, tj. -58,0 %). Nejvýraznější relativní pokles byl registrován právě u mongolských žadatelů (-58,0 %) a státních příslušníků Moldavska (-39,3 %). V absolutní hodnotě **nejvíce narostl počet slovenských žadatelů (o 422 žádostí)**. Největší relativní meziroční nárůst (o 16,2 %) byl registrován u státních příslušníků Polska.

Rozhodnutí ve věci udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2014 Ministerstvo vnitra v řízení o udělení povolení k trvalému pobytu **vydalo celkem 28 761 rozhodnutí**. Na rozdíl od předešlých let se tak počet rozhodnutých žádostí meziročně snížil, a to o 7,3 %.

Kladně byla žádost o udělení trvalého pobytu rozhodnuta v 21 849 případech (tj. 76,0 % všech rozhodnutí. Z celkového počtu udělených povolení k trvalému pobytu bylo **5 054** (tj. 23,1 %) **uděleno občanům EU a 16 795** (tj. 76,9 %) **občanům ze třetích zemí**. Meziročně se podíl občanů třetích zemí na celkovém počtu kladně rozhodnutých žádostí snížil o 5,7 %.

Pořadí důvodů udělení povolení k trvalému pobytu zůstává dlouhodobě neměnné, avšak podíly v jednotlivých kategoriích zaznamenaly částečné změny. Obdobně jako v předchozích obdobích i v roce 2014 byl **trvalý pobyt nejčastěji udělen na základě splnění podmínky nepřetržitého pobytu na území (73,6 %)**, přičemž většinu těchto povolení získali státní příslušníci třetích zemí.

Udělená povolení k trvalému pobytu dle důvodů v roce 2014

Důvod	v %
humanitární a zřetele hodné důvody, zájem ČR	3,7 %
po splnění podmínky nepřetržitého pobytu	73,6 %
dítě narozené na území	8,6 %
dítě občana třetí země s trvalým pobytem bez podmínky předchozího pobytu	14,0 %
po řízení o azylu	0,1 %
Celkem	100,0 %

Poznámka: Zdroj IS CIS

Povolení k trvalému pobytu **bylo udělováno nejčastěji** státním příslušníkům **Ukrajiny** (7 691, tj. **35,2 % ze všech povolení**). Meziročně však jejich počet klesl téměř o 4 000 a jejich podíl na celkovém počtu udělených trvalých pobytů se oproti roku 2013 snížil o 8,5 %. Druhou nejúspěšnější státní příslušností byli v roce 2014 státní příslušníci **Vietnamu**, kterým bylo vydáno celkem **3 572** (tj. **16,4 %**) povolení k trvalému pobytu (meziročně o 770 povolení méně), na třetí pozici se umístili státní příslušníci **Slovenska**, kterým bylo povolení k trvalému pobytu uděleno ve **3 530 případech** (tj. **16,2 %**, meziročně o 280 povolení více). Dále v tomto pořadí následovali stejně jako před rokem státní příslušníci Ruska (2 293 povolení, tj. 10,5 %) a Mongolska (421 povolení, tj. 1,9 %). Mezi deseti nejpočetnějšími státními příslušnostmi se dále umístili státní příslušníci Bulharska (370 povolení, tj. 1,7 %), Moldavska (334 povolení, tj. 1,5 %), Polska (319 povolení, tj. 1,5 %), Rumunska (263 povolení, tj. 1,2 %) a Běloruska (243 povolení, tj. 1,1 %).

V roce 2014 byl poměr zastoupení mužů a žen podobný jako v předešlém roce. Z celkového počtu 21 849 udělených povolení k trvalému pobytu jich **51,1 %** získali **muži**, **48,9 %** povolení k trvalému pobytu bylo uděleno **ženám**.

Nejvíce vydaných povolení k trvalému pobytu bylo registrováno stejně jako v minulém roce **ve věkové kategorii 35 – 64 let**, které bylo uděleno celkem 34,0 % povolení (oproti minulému roku se jedná o pokles o 6 %). V těsném závěsu se umístily osoby ve věku 20 - 34 let (33,8 %, pokles o 2,7 %) a dále následovali mladí cizinci do věku 19 let (30,9 %, nárůst o 8,4 %). Cizinci starší 65 let se na celkovém počtu vydaných povolení k trvalému pobytu podíleli 1,2 %.

Celkem bylo v roce 2014 **vydáno 6 907 negativních rozhodnutí** ve věci žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu. Žádost byla **zamítnuta v 5 217 případech**, v dalších **1 690 případech bylo řízení zastaveno**. Míra neudělení trvalého pobytu se pohybovala na úrovni 24,0 %, což je nadprůměrný podíl. Téměř polovina (49,7 %) negativních rozhodnutí připadala na státní příslušníky Ukrajiny, které s výrazným odstupem následovali státní příslušníci Ruska s 13,2 % a se stejným podílem negativních rozhodnutí státní příslušníci Vietnamu.

V.2.6 Soudní přezkum cizineckých kauz

Pokud jde o zastupování v řízeních prováděných podle zákona o pobytu cizinců, pak je zástupčí činnost ve věcech pobytu cizinců s účinností od 1. 1. 2011 (zřízen odvolacího orgánu - Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců) dělena mezi odbor azylové a migrační politiky a odbor správní.

V roce 2014, stejně jako v letech přecházejících²⁸, byla z celkového zaznamenaného počtu odboru azylové a migrační politiky došlých žalob či kasačních stížností v cizinecké agendě poměrně obsáhlou, de facto převažující součástí, agenda žalob na ochranu proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – odboru azylové a migrační politiky. V podstatě pouze jenom malá část mimořádných opravných prostředků směřujících k soudu připadala na ostatní opravné prostředky,

²⁸ tj. v letech 2011, 2012 a 2013

např. na žaloby týkající se vyhoštění, odstranění tvrdosti správního vyhoštění či nákladů správního vyhoštění, což je zcela seznatelné z přiložených statistických údajů.

Přezkum cizineckých kauz v roce 2014 ²⁹

Opravné prostředky podané ke správním soudům	Počet
Cizinecké žaloby	183
z toho na nečinnost OAMP	150
Cizinecké kasační stížnosti	8
z toho na nečinnost OAMP	samostatně neevidováno

Odbor správní poskytoval v roce 2014 podporu v případech, kde Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců vystupuje jako účastník řízení před soudy ve věcech pobytu cizinců, včetně řízení o kasační stížnosti v těchto případech a při podávání kasačních stížností proti rozhodnutím krajských soudů ve věcech vstupu a pobytu cizinců na území České republiky ve věcech svěřených do působnosti Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců (viz dále).

V.2.7 Nadřízený správní orgán Ministerstva vnitra ve věcech pobytu cizinců

Na základě § 170a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 427/2010 Sb., byla s účinností od 1. ledna 2011 zřízena **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců** (dále jen „Komise“). Nadřízeným správním orgánem Komise je ministr vnitra.

Odbornou a administrativní podporu činnosti Komise poskytuje odbor správní³⁰, který připravuje podklady pro jednání senátů Komise, přičemž realizuje § 170b odst. 3 zákona o pobytu cizinců, který stanoví, že úřední osoby Ministerstva vnitra mohou činit v řízení jednotlivé úkony, avšak s výjimkou vydání rozhodnutí. Vydat rozhodnutí může pouze senát Komise, rozhodnutí podepisuje předseda senátu.

Komise je v souladu s § 170a zákona o pobytu cizinců nadřízeným správním orgánem Ministerstva vnitra ve věcech, v nichž Ministerstvo vnitra rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených tímto zákonem, zejména na úseku:

- ✓ povolení k dlouhodobému a trvalému pobytu,
- ✓ dlouhodobých víz,
- ✓ cizineckých pasů a cestovních průkazů totožnosti,
- ✓ přestupků,
- ✓ rušení údajů o místě hlášeného pobytu.

Komise jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech. Většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v ministerstvu, přičemž zákon stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na ministerstvu nezávislí.

V roce 2011 působilo v Komisi 24 členů, kteří byli zařazení v osmi senátech Komise. Vzhledem k neustále zvyšujícímu se objemu agendy, kterou bylo nutno projednat a rozhodnout v senátech Komise byl v průběhu let 2012 a 2014 počet členů Komise navýšen na stávajících 37 členů, kteří jsou zařazení do patnácti senátů Komise.

²⁹ Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje nemá Ministerstvo vnitra, resp. odbor azylové a migrační politiky k dispozici.

³⁰ Činnosti odboru správního včetně statistických údajů jsou uvedeny v tabulkové části.

Odborem správním v období od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2014 bylo **předáno do jednotlivých senátů Komise** k rozhodnutí celkem **19 007 věcí**, a to na úseku:

- ✓ trvalých pobytů – 2 860 věcí,
- ✓ dlouhodobých pobytů – 6 691 věcí,
- ✓ dlouhodobých víz – 3 601 věcí
- ✓ podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 5 855 věcí.

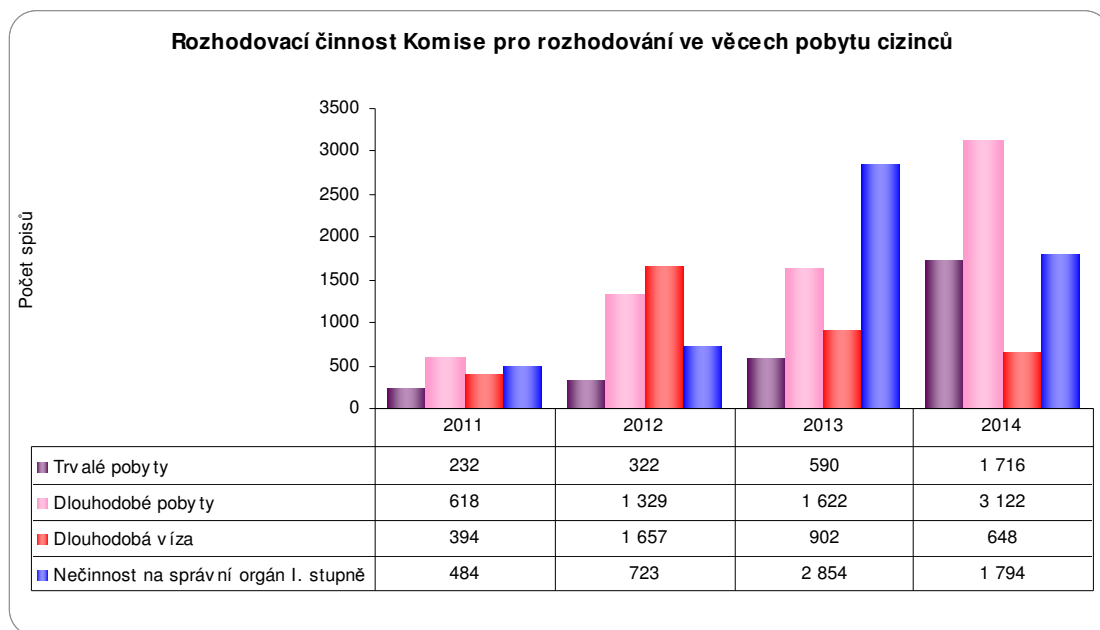
Předložené věci odborem správním k rozhodnutí do Komise byly v absolutní většině senáty Komise v tomto období také rozhodnuty; výjimku tvoří některé věci, které byly do Komise předloženy odborem správním v prosinci 2014 s tím, že uvedené věci budou rozhodnuty senáty Komise začátkem roku 2015.

V roce 2011 Komise rozhodla celkem 1 728 věcí, a to na úseku:

- ✓ trvalých pobytů – 232 věcí,
- ✓ dlouhodobých pobytů – 618 věcí,
- ✓ dlouhodobých víz – 394 věcí,
- ✓ podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 484 věcí.

V roce 2012 Komise rozhodla celkem 4 031 věcí, a to na úseku:

- ✓ trvalých pobytů – 322 věcí,
- ✓ dlouhodobých pobytů – 1 329 věcí,
- ✓ dlouhodobých víz – 1 657 věcí,
- ✓ podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 723 věcí.

V roce 2013 Komise rozhodla celkem 5 968 věcí, a to na úseku:

- ✓ trvalých pobytů – 590 věcí,
- ✓ dlouhodobých pobytů – 1 622 věcí,
- ✓ dlouhodobých víz – 902 věcí,
- ✓ podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 2 854 věcí.

Zvýšená produktivita práce v roce 2014 odboru správního v oblasti zpracování spisů se projevila i v procesu rozhodovacího řízení Komise, kdy Komise rozhodla celkem 7 280 věcí, a to na úseku:

- ✓ trvalých pobytů – 1 716 věcí,
- ✓ dlouhodobých pobytů – 3 122 věcí,
- ✓ dlouhodobých víz – 648 věcí,
- ✓ podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 1 794 věcí.

V porovnání s rokem 2013 bylo rozhodnuto v senátech Komise v pobytové agendě trvalých pobytů o 1 126 věcí více než v roce 2013 a v pobytové agendě dlouhodobých pobytů bylo v senátech Komise rozhodnuto o 1 500 věcí více než v roce 2013. Celkový nárůst u těchto dvou agend v roce 2014 činil 2 626 rozhodnutých věcí.

Zvýšený nárůst počtu řešených věcí v působnosti odboru správního a následně i senátů Komise v roce 2014, ve srovnání s předchozími roky, vedl **rovněž k navýšení počtu žalob** podaných proti rozhodnutí Komise a žalob na ochranu proti nečinnosti Komise.

V roce 2011 bylo podáno celkem 35 žalob proti rozhodnutí Komise a žalob na ochranu proti nečinnosti Komise, přičemž **soud rozhodl ve 26 žalobách ve prospěch žalobce** a u 9 žalob rozhodl v neprospěch žalobce. Náklady na úhradu soudních výdajů či náhrad za způsobenou nemajetkovou újmu dosáhly v tomto roce výše 245 680,00 Kč.

V roce 2012 bylo podáno celkem 129 těchto žalob, přičemž **soud rozhodl v 97 žalobách ve prospěch žalobce** a u 32 žalob rozhodl v neprospěch žalobce. Ve srovnání s rokem 2011 stoupl počet podaných žalob v roce 2012 o 94 těchto žalob. Náklady na úhradu soudních výdajů či náhrad za způsobenou nemajetkovou újmu dosáhly v tomto roce výše 861 470,00 Kč.

Přehled uhrazených soudních nákladů v letech 2011 až 2014

Důvod žaloby	2011		2012		2013		2014	
	Počet	Výše nákladů v Kč	Počet	Výše nákladů v Kč	Počet	Výše nákladů v Kč	Počet	Výše nákladů v Kč
kasační stížnost žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze	-	-	2	40 080,00	6	74 636,00	6	68 739,00
na ochranu proti nečinnosti Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců	13	117 880,00	29	237 100,00	9	86 860,00	7	72 875,50
proti rozhodnutí Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie	12	117 160,00	53	466 759,00	35	251 178,00	21	163 224,00
proti rozhodnutí Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců	-	-	7	68 931,00	27	297 032,00	35	497 534,00
proti rozhodnutí ministra vnitra	1	10 640,00	6	48 600,00	13	81 498,00	9	90 525,00
Celkem	26	245 680,00	97	861 470,00	90	791 204,00	78	892 897,50

V roce 2013 bylo podáno celkem 137 žalob, přičemž **soud rozhodl v 90 žalobách ve prospěch žalobce** a u 47 žalob rozhodl v neprospěch žalobce. Ve srovnání s rokem 2012 stoupl počet podaných žalob v roce 2013 o 8 žalob. Náklady na úhradu soudních výdajů či náhrad za způsobenou nemajetkovou újmu dosáhly v tomto roce výše 791 204,00 Kč, což je o 70 266,00 Kč méně než v roce 2012.

V roce 2014 bylo podáno celkem 246 žalob, přičemž soud rozhodl v 78 žalobách ve prospěch žalobce a u 168 žalob rozhodl v neprospěch žalobce. Ve srovnání s rokem 2013 stoupl počet podaných žalob v roce 2014 o 109 žalob. Náklady na úhradu soudních výdajů či náhrad za způsobenou nemajetkovou újmu dosáhly v tomto roce 2014 výše 892 897,50 Kč, což je o 101 693,50 Kč více než v roce 2013.

Přes evidentní zlepšení situace v oblasti dlouhodobých víz a návrhů na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně³¹, ale i zvyšujícího se počtu zpracovaných spisů v ostatních pobytových agendách, je nutné konstatovat, že lhůty uvedené v § 169 zákona o pobytu cizinců a v ustanovení § 71 správního řádu byly i v roce 2014 nadále překračovány, a to zejména v oblasti trvalých a dlouhodobých pobytů.

Za účelem eliminace případných soudních žalob na nečinnost správního orgánu II. stupně a s tím spojených nákladů na úhradu soudních výdajů či náhrad za způsobenou nemajetkovou újmu, ale i eliminace rizika dalšího strmého zvyšování počtu nevyřízených věcí v působnosti odboru správního, a tím i Komise, předložilo vedení odboru správního v polovině roku 2013 návrh na personální posílení odboru správního z vnitřních zdrojů Ministerstva vnitra, a to navýšením systemizace odboru správního minimálně o 15 pracovních míst. Tento návrh byl ministrem vnitra schválen a k 1. 8. 2013 byla systemizace odboru správního o navrhovaná pracovní místa navýšena.

Ve spojitosti s nárůstem systemizovaných pracovních míst odboru správního a zároveň z důvodu rychlejšího vyřizování odvolání podaných Komisi v oblasti trvalých a dlouhodobých pobytů byla uskutečněna reorganizace odboru správního, na základě které v současné době působí v rámci odboru správního 6 samostatných organizačních celků s konkrétně vymezenou problematikou, odpovědností a působností.

Přijatá organizační a personální opatření v rámci odboru správního přispěla postupně k rychlejšímu vyřizování odvolání v pobytových agendách trvalých a dlouhodobých pobytů, což se pozitivně projevilo v druhé polovině roku 2013 a zejména v průběhu roku 2014.

V.2.8 Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu

*Poznámka: Níže uvedené se týká převážně žadatelů, kteří v řízení o pobytové oprávnění neuspěli.*³²

V roce 2014 byly zaznamenány obdobné negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza nebo povolení k pobytu jako v předchozích letech. S poznatky z této oblasti se mohou setkat jak pracovníci zastupitelských úřadů (dále jen „ZÚ ČR“) a Ministerstva vnitra při podávání a vyřizování žádostí cizinců o pobytové oprávnění na vstupu do České republiky, tak pracovníci Ministerstva vnitra přímo na území při řešení cizinecké pobytové agendy nebo Policie ČR při kontrole dodržování pobytového režimu cizinců. Je třeba zmínit, že v počáteční etapě řízení o pobytových žádostech podaných na vybraných, migračně zatížených ZÚ ČR poznatky k této problematice zaznamenávají rovněž styční důstojníci pro migraci a doklady z řad pracovníků Ministerstva vnitra nebo příslušníků Policie ČR.

Jednotlivá zjištění v této oblasti se týkají zejména deklarování účelových důvodů pobytu v České republice, případně předkládání neregulérních dokumentů. Společným znakem provázejícím takové jednání je zapojení nejrůznějších placených prostředníků. Cizinci ve snaze

³¹ S cílem urychleně vyřešit zvyšující se deficit nezpracovaných spisů v působnosti odboru správního, byla v závěru roku 2012 přijata personálně organizační opatření, pomocí kterých se podařilo do konce března 2013 vyřešit deficit nezpracovaných spisů na úseku podaných žádostí o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza podle ustanovení § 180b odst. 1 písm. e) zákona o pobytu cizinců a návrhů na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně, čímž se odbor správní dostal na reálna čísla běžného měsíčního nápadu těchto věcí.

³² Počet neúspěšných žadatelů je uveden v předchozích kapitolách týkajících se řízení o udělení pobytového oprávnění.

za každou cenu získat pobytové oprávnění v České republice jsou ochotni zaplatit nemalé finanční částky zprostředkovatelským společnostem či jednotlivcům, kteří neustále hledají nové cesty, jak věrohodným způsobem odůvodnit pobyt klienta v České republice a připravit ho k podání žádosti a pohovoru/výslechu na ZÚ ČR. Zprostředkovatelé jsou schopni svým klientům za úplatu obstarat vybrané nebo kompletní dokumenty potřebné k požadovanému účelu pobytu nebo podat kompletní návod, jak si v České republice obstarat pobytové oprávnění za jakýmkoliv účelem. „Pomoc“ v této oblasti je v hojné míře nabízena na internetu nebo ji poskytují příbuzní či známí cizinci, eventuálně jiné osoby s vazbami na Českou republiku. Z nepochopitelných důvodů služeb zprostředkovatelů mnohdy využívají i cizinci, kteří mají jasnou představu o svém budoucím pobytu v České republice a požadované náležitosti k žádosti by si mohli obstarat sami, např. s využitím bezplatných služeb některých nestátních neziskových organizací nebo Ministerstva vnitra, které poskytuje informace o náležitostech a postupech v pobytových otázkách prioritně na svých webových stránkách a informačním e-mailu. Mnohdy tak dochází k paradoxním situacím, kdy zprostředkovatelé svým klientům připraví podklady nekorespondující se skutečně plánovaným účelem pobytu a de facto tak žadatele nutí ke lživé výpovědi před správním orgánem. Při pohovorech/výsleších na ZÚ ČR se častokrát ukazovalo, že žadatelé o pobytové oprávnění nebyli schopni smysluplně vysvětlit, co vlastně zamýšlejí v České republice dělat, zda vůbec chtějí v České republice dlouhodobě/trvale pobývat nebo má pobytové oprávnění v České republice sloužit pouze k občasným, krátkodobým cestám do České republiky či k volnému pohybu po schengenském prostoru (namísto pobytů na krátkodobá víza).

Vzhledem ke skutečnosti, že téměř 60 % žádostí o nová dlouhodobá pobytová oprávnění na ZÚ ČR bylo v roce 2014 podáno za účelem vzdělávacích aktivit v České republice a každoročně se procentuálně zvyšuje i počet cizinců pobývajících z tohoto důvodu na území České republiky, jsou u tohoto účelu pobytu častokrát zaznamenávána mnohá negativní zjištění. Ukazuje se, že **studijní pobyty** nejsou vždy efektivní, ani pro školy, ani pro Českou republiku. Mnoho cizinců pobyty za účelem studia ukončuje předčasně nebo opakovaně zahajuje studium na různých školách a během víceletého studijního pobytu v České republice vystřídá několik vzdělávacích subjektů, aniž nějakou z navštěvovaných škol úspěšně dostuduje. Takové jednání může souviset i s tím, že cizinci pobývající v České republice za účelem studia mají volný vstup na český trh práce³³. Lze se domnívat, že studium může být zvláště v případech, kdy studenti v krátkých intervalech školy střídají, jen zástěrkou jejich ve skutečnosti ekonomicky motivovaného pobytu v České republice. Ministerstvo vnitra nemá mnoho možností, jak takovým cizincům zrušit povolení k pobytu, neboť účel pobytu tito cizinci stále „plní“ tím, že dokládají platná potvrzení o přijetí ke studiu nebo o studiu na ustavičně nové školy, a jejich žádosti bývají i v dalších náležitostech po formální stránce prakticky bezvadné. To se týká také prvního vstupu budoucích studentů na území České republiky, kdy na cizince působí množství zprostředkovatelů, kteří je přímo vybízejí ke studiu v České republice, přičemž hlavním poutačem se stává možnost bezplatného studia v českém jazyce na českých veřejných školách. Efektivním postupem řešení migrace studentů do České republiky do budoucna by proto měla být co nejširší eliminace zprostředkovatelského prvku a co největší zapojení samotných škol a dotčených orgánů státní správy do procesu získávání kvalitních zahraničních studentů.

V roce 2014 byly zaznamenány rovněž **pokusy o zneužití sloučení rodiny**. U státních příslušníků Ukrajiny a Ruska se jednalo hlavně o případy, kdy cizinec chtěl získat povolení k pobytu na základě toho, že jeho rodinný příslušník – občan třetí země, už v České republice dlouhodobě/trvale pobývá, aniž by však rodina chtěla ve skutečnosti v České republice společně žít. Povolení dlouhodobého pobytu by takový cizinec využíval hlavně k opakovaným krátkodobým pobytům v České republice, aby nemusel v případě každé návštěvy žádat o udělení krátkodobého

³³ Pokud studují v denním studiu na střední škole, konzervatoři, vyšší odborné škole a jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky, jsou-li tyto instituce zapsány ve školském rejstříku, nebo v prezenčním studiu na vysoké škole v programu akreditovaném MŠMT.

víza. Naopak pro státní příslušníky Vietnamu je charakteristická snaha odjet ze země původu a setrvat v České republice dlouhodobě příp. trvale. Za tímto účelem se snaží získat nové dlouhodobé pobytové oprávnění na ZÚ ČR nebo na pracovištích odboru azylové a migrační politiky (v případě, že už v ČR pobývají) za každou cenu i s využitím účelově uzavřených sňatků zejména se svými krajany pobývajících v České republice, ale také účelovým přihlášením se k otcovství dětí – občanů České republiky.

Se zavedením duálního povolení k pobytu a **zaměstnání** v České republice – zaměstnanecké karty, vzrostl od poloviny roku 2014 na některých ZÚ ČR početní tlak žadatelů o toto nové pobytové povolení. Zkušenosti ZÚ ČR a styčných důstojníků pro migraci a doklady zejména na Ukrajině však ukazují, že některá pracovní místa jsou vytvářena účelově pro konkrétní žadatele ze zahraničí, ve snaze eliminovat uchazeče o zaměstnání pobývajících na území České republiky. Takto postupovaly hlavně některé české společnosti vlastněné cizinci ze zemí bývalého Sovětského svazu zejména v případě poptávky po nekvalifikované pracovní síle ze zahraničí.

Přestože počet žádostí o tzv. **podnikatelská víza** představoval necelou desetinu z celkového počtu žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění na ZÚ ČR, jedná se o procentuálně nejčastěji zamítané žádosti. Nadále se zjišťuje, že mnozí žadatelé o tento účel ve skutečnosti nemají zájem v České republice podnikat nebo jejich představy o podnikání jsou nereálné. Také u žádostí o tzv. podnikatelská víza jsou zaznamenávány případy, kdy se cizincům jedná o legalizaci pobytu v České republice, resp. dlouhodobé zajištění volného vstupu do České republiky (schengenského prostoru) z různých pohnutek (např. nestabilní politická či ekonomická situace v zemi původu). Dalším důvodem může být rovněž skutečnost, že cizinci, zejména ze zemí bývalého Sovětského svazu, si pod podnikáním představují provozování závislé práce mimo pracovněprávní vztah (tzv. švarcsystém) nebo jen skutečnost, že jsou v České republice majiteli nemovitosti.

V roce 2014 se vyskytly některé žádosti o víza nebo povolení k pobytu, jež byly doloženy účelově vystavenými, pozměněnými nebo zcela falešnými dokumenty. Jednalo se o padělky českých dokumentů a veřejných listin či padělky dokumentů ze země původu. Byly zaznamenány např. neregulérní oddací listy, rodné listy, potvrzení o přijetí ke studiu/o studiu. Vyskytly se také padělané nebo neoprávněně pozměněné matriční doklady, na základě kterých se cizinci mj. snažili získat „Potvrzení o příslušnosti ke krajské komunitě v zahraničí“, jež je jednou z náležitostí následné žádosti o povolení k trvalému pobytu bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území České republiky. V této souvislosti bylo zjišťováno, že ne všichni žadatelé o „Potvrzení o příslušnosti ke krajské komunitě v zahraničí“ mají osobní vztah k České republice – často v České republice nikdy nebyli, pokud v České republice mají známé nebo rodinu, nejde o Čechy.

Problémem, s nímž se setkávala pracoviště odboru azylové a migrační politiky na území, byl doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka povinně předkládaný k žádostem o povolení k trvalému pobytu. Také v roce 2014 docházelo k případům, kdy jazykové školy tento doklad vystavily neoprávněně, bez toho, aby dotčený cizinec disponoval požadovanými znalostmi.

Mezi často zneužívané instituty nadále patří **pozvání** osoby. Zneužití institutu pozvání se z bezpečnostního hlediska jeví jako značně rizikové. Pro cizince 3. států je pozvání nejrychlejším a nejméně náročným způsobem, jak vstoupit do schengenského prostoru. Cizinci v tomto případě nedokládají žádné prostředky k pobytu, prostředky na ubytování či další náležitosti k udělení pobytu na území, to vše dokládá a zajišťuje zvoucí osoba. S následně uděleným schengenským vízem vydaným zastupitelským úřadem mohou cizinci vstoupit do schengenského prostoru přes jakýkoliv smluvní stát a následně přes jiný smluvní stát vycestovat, aniž by se o tom policie státu, který vízum vydal, dozvěděla. Organizátoři tohoto typu nelegální migrace vyhledávají osoby zejména ze sociálně slabších vrstev nebo přímo bezdomovce. Tyto zvoucí osoby často zvané osoby neznají a nikdy se s nimi nesetkaly. Proto pracovníci oddělení dokumentace KŘP věnují zvýšenou pozornost v této problematice pozvání, kdy již při samotném ověřování pozvání byly důsledně vytěžovány vytipované zvoucí osoby.

V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Ke dni 31. prosince 2014 na území České republiky legálně pobývalo (po dobu delší než 90 dnů) celkem **451 923** cizinců³⁴, což je o 2,4 % vyšší počet než na konci roku 2013 (k 31. prosinci 2013 bylo evidováno 441 536 cizinců s povoleným pobytem v ČR). **Cizinci tvořili zhruba 4,3 % populace ČR.**

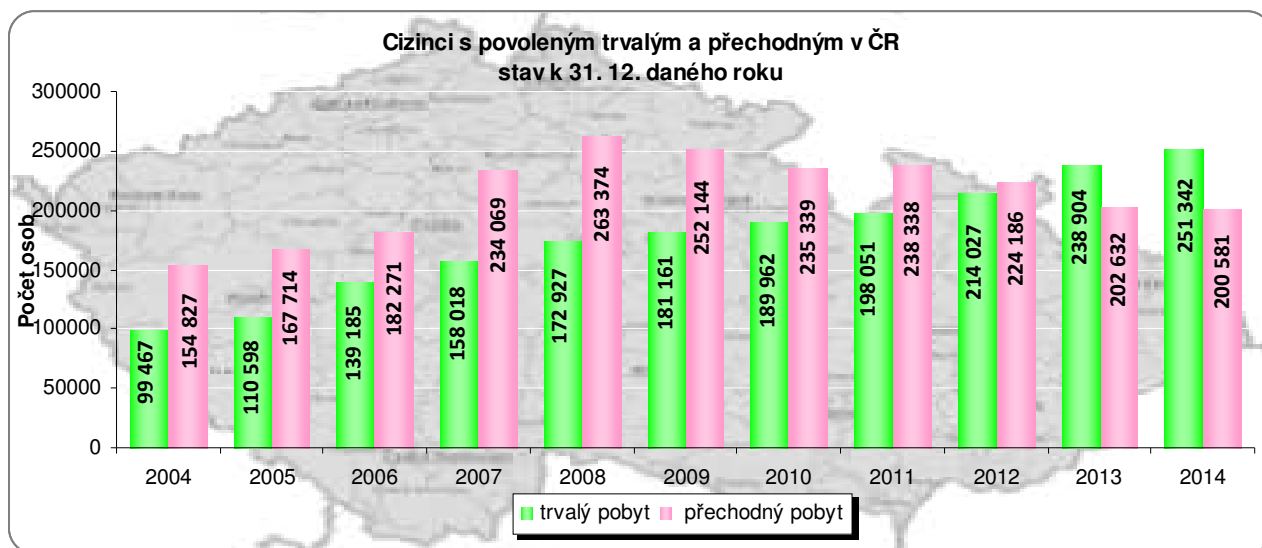
V důsledku ekonomické krize a jejích dopadů na situaci na českém trhu práce došlo v období 2009 – 2010 k dílčímu poklesu celkového počtu cizinců legálně pobývajících na území České republiky. Od roku 2011 již opět dochází k mírnému nárůstu počtu cizinců.

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území České republiky v letech 2004 – 2014 (stav ke dni 31.12.)

Rok (stav ke dni 31.12.)	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celkem cizinců	254 294	278 312	321 456	392 087	436 301	433 305	425 301	436 389	438 213	441 536	451 923
meziroční změna	5,8%	9,4%	15,5%	22,0%	11,3%	-1,1%	-1,8%	2,6%	0,4%	0,8%	2,4%

Poznámka: Zdroj: IS CIS

Z evidovaného celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice jich na konci roku 2014 pobývalo 55,6 % na území trvale (251 342 cizinců s povolením k trvalému pobytu) a 44,4 % přechodně³⁵ (200 581 cizinců).

Obdobně jako v předchozích letech i v roce 2014 vykazovaly kategorie trvalého a přechodného/dlouhodobého pobytu opačný vývojový trend. **Zatímco počet cizinců s trvalým pobytem se soustavně zvyšuje** – v roce 2014 došlo k meziročnímu nárůstu o 5,2 % (tj. 12 438 osob), **tak počet cizinců s přechodným pobytem vytrvale klesá** (zejména v důsledku menšího počtu nově příchozích cizinců z třetích zemí) – v roce 2014 byl zaznamenán **meziroční pokles o 1,0 %, tj. 2 051 osob.**

³⁴ Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v ČR evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území ČR se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v ČR. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vystaveno potvrzení o přechodném pobytu. Ti, kteří jen využívají svého práva, statisticky podchyceni nejsou.

³⁵ Jedná se o cizince s dlouhodobým vízem, povolením k dlouhodobému pobytu, potvrzením o přechodném pobytu občana Evropské unie či povolením k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu – 2013/2014

Rok (stav k 31.12.)		2013		2014		meziroční změna	
		počet cizinců	tj. %	počet cizinců	tj. %	absolutní počet	tj. %
Celkem cizinci s povoleným pobytem	CELKEM	441 536	100,0	451 923	100,0	10 387	2,4
	z toho trvale	238 904	54,1	251 342	55,6	12 438	5,2
	z toho přechodně	202 632	45,9	200 581	44,4	-2 051	-1,0
Občané EU	CELKEM	174 388	39,5	185 356	41,0	10 968	6,3
	z toho trvale	68 468	39,3	71 625	38,6	3 157	4,6
	z toho přechodně	105 920	60,7	113 731	61,4	7 811	7,4
Občané třetích zemí	CELKEM	267 148	60,5	266 567	59,0	-581	-0,2
	z toho trvale	170 436	63,8	179 717	67,4	9 281	5,4
	z toho přechodně	96 712	36,2	86 850	32,6	-9 862	-10,2

Poznámka: Zdroj IS CIS

Počet cizinců s uděleným trvalým pobytem kontinuálně narůstá již více než 10 let. Od roku 2013 většina cizinců pobývajících na území České republiky disponovala povolením k trvalému pobytu. Trend nárůstu počtu cizinců s trvalým pobytem byl způsoben především tím, že cizinci ve větší míře začali splňovat podmínku pěti let pobytu na území a začali přecházet do kategorie trvalého pobytu.

Ve vývoji celkového počtu cizinců je třeba rozlišit mezi občany členských států Evropské unie a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „občané EU“) ³⁶ a cizinci ze zemí mimo EU (občané tzv. třetích zemí). Početně nejvýznamnější jsou občané třetích zemí, kteří na konci roku 2014 představovali 59,0 % cizinců pobývajících v České republice. Do doby hospodářské krize byly zaznamenávány vysoké přírůstky cizinců ze třetích zemí a následně byl zaznamenán jejich pokles. Naopak u občanů EU je zaznamenáván kontinuální nárůst.

V kategorii přechodného pobytu od roku 2013 převažují cizinci z členských zemí EU nad cizinci ze třetích zemí. Na konci roku 2014 představovali občané EU 56,7 % cizinců s přechodným pobytem. V kategorii trvalého pobytu je situace opačná – zde dominují občané třetích zemí se 71,5 %. Stále platí, že **cizinci ze zemí EU v České republice pobývají spíše přechodně, zatímco dvě třetiny občanů třetích zemí v České republice pobývá trvale.**

Zastoupení cizinců pobývajících v České republice dle jejich státní příslušnosti je dlouhodobě takřka neměnné. Zhruba 57 % cizinců s povoleným pobytem na území České republiky jsou občané některé z těchto tří zemí - Ukrajiny (104 388 osob k 31. prosinci 2014), Slovenska (96 222) a Vietnamu (56 666). Ostatní státní příslušnosti následují s výraznějším odstupem.

³⁶ Viz kapitola V.1 DRUHY POBYTU

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem v ČR dle kategorie pobytu - stav ke dni 31. 12. 2014

Druh pobytu	počet	podíl (%)	meziroční změna (%)	z toho			
				trvale	tj. %	přechodně	tj. %
Cizinci celkem	451 923	100,0	2,4	251 342	55,6	200 581	44,4
z toho nejvíce občanů:							
Ukrajina	104 388	23,1	-0,8	74 031	70,9	30 357	29,1
Slovensko	96 222	21,3	5,8	38 972	40,5	57 250	59,5
Vietnam	56 666	12,5	-1,3	45 582	80,4	11 084	19,6
Rusko	34 684	7,7	3,8	18 770	54,1	15 914	45,9
Německo	19 687	4,4	6,4	4 524	23,0	15 163	77,0
Polsko	19 626	4,3	0,9	10 652	54,3	8 974	45,7
Bulharsko	10 058	2,2	10,1	3 921	39,0	6 137	61,0
Rumunsko	7 741	1,7	14,2	2 542	32,8	5 199	67,2
Spojené státy americké	6 476	1,4	-9,2	3 175	49,0	3 301	51,0
Spojené království	5 647	1,2	5,0	1 577	27,9	4 070	72,1
občané EU	185 356	41,0	6,3	71 625	38,6	113 731	61,4
občané třetích zemí	266 567	59,0	-0,2	179 717	67,4	86 850	32,6

Poznámka: Zdroj IS CIS

Meziroční nárůst počtu cizinců s povoleným pobytem na našem území byl v roce 2014 **vykázán u většiny zemí EU**, nejvyšší absolutní nárůst u státních příslušníků Slovenska (+5 274 osob), Německa (+1 269 osob, tj. 7,9 %), Rumunska (+964) a Bulharska (+926). U občanů třetích zemí byl zaznamenán nejvyšší absolutní pokles u státních příslušníků Ukrajiny (-851 osob), Vietnamu (-740) a spojených států amerických (-658). Naopak počet státních příslušníků Ruska se zvýšil o +1 269 osob.

Mezi cizinci s povoleným pobytem na území České republiky v roce 2014 nadále **převažovali muži** (255 534 mužů, tj. 56,5 %). V dlouhodobém horizontu lze však zaznamenat **mírně se zvyšující podíl žen** (zatímco na konci roku 2007 podíl žen mezi cizinci s povoleným pobytem činil 39,6 %, tak na konci roku 2014 dosáhl 43,5 %).

Poměr zastoupení mužů a žen je vyváženější u cizinců, kteří na území České republiky pobývají trvale. U trvalých pobytů byl podíl mužů 52,7 %. U přechodných pobytů měli muži větší zastoupení, a to 61,4 %. Odlišnosti v zastoupení cizinců dle pohlaví v rámci jednotlivých kategorií pobytu lze spojovat s charakterem přechodného pobytu, který je spíše dočasného charakteru a zejména ekonomicky motivovaný.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR dle pohlaví – stav ke dni 31.12.2014

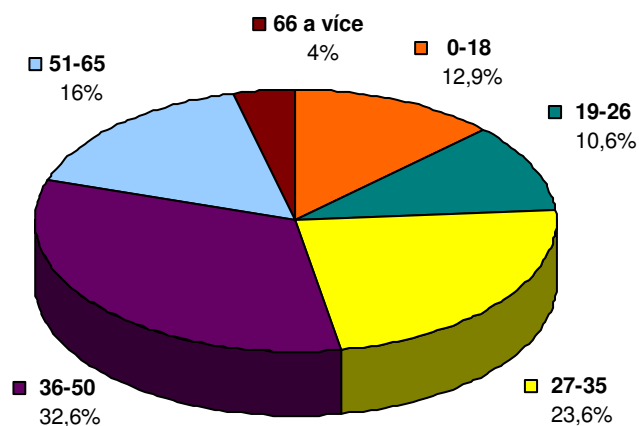
Pohlaví	Cizinci celkem	z toho			
		muži	tj. %	ženy	tj. %
Celkem cizinci s povoleným pobytem	451 923	255 534	56,5	196 389	43,5
z toho trvale	251 342	132 457	52,7	118 885	47,3
přechodně	200 581	123 077	61,4	77 504	38,6

Poznámka: Zdroj IS CIS

Výše uvedeným odlišnostem spojeným s pracovní podmíněností pobytu odpovídá i věková struktura cizinců.

Ke dni 31. prosince 2014 mezi cizinci s povoleným pobytem na území České republiky **dominovaly osoby v ekonomicky aktivním věku - cizinci ve věku 19 - 65 let** s počtem 375 511 osob **představovali 83,1 % z celkového počtu cizinců**. Meziročně se podíl osob v tomto věku mírně snížil. Osob mladších 18 let bylo na konci roku 2014 evidováno 58 227, což představuje 12,9 %.

Věková struktura cizinců s povoleným pobytem v ČR (stav ke dni 31.12.2014)

S ohledem na místo pobytu cizinců nadále přetrvává jejich značně nerovnoměrné prostorové rozložení v rámci jednotlivých regionů České republiky. **Nejvíce cizinců** mělo k 31. prosinci 2014 **registrovaný pobyt na území hlavního města Prahy (tj. 37,0 %)** a Středočeského kraje (13,3 %). Naopak **nejméně cizinců s povoleným pobytem na území bylo hlášeno v kraji Vysočina (1,7 %) a Zlínském kraji (tj. 1,8 %)**. Poměrné zastoupení jednotlivých krajů v celkovém počtu registrovaných cizinců se meziročně téměř nezměnilo.

Cizinci s povoleným pobytem v jednotlivých krajích ČR dle kategorie pobytu - stav ke dni 31. 12. 2014

Druh pobytu	Celkem	tj. %	z toho					
			trvalý	tj. %		přechodný	tj. %	
Cizinci s povoleným pobytem	451 923	100,0	251 342	100,0	tj. %	200 581	100,0	tj. %
z toho v teritoriu kraje:								
Jihočeský	15 386	3,4	9 450	3,8	61,4	5 936	3,0	38,6
Jihomoravský	38 917	8,6	21 791	8,7	56,0	17 126	8,5	44,0
Karlovarský	18 898	4,2	12 322	4,9	65,2	6 576	3,3	34,8
Královéhradecký	13 387	3,0	8 407	3,3	62,8	4 980	2,5	37,2
Liberecký	17 119	3,8	11 193	4,5	65,4	5 926	3,0	34,6
Moravskoslezský	24 042	5,3	13 970	5,6	58,1	10 072	5,0	41,9
Olomoucký	10 160	2,2	6 323	2,5	62,2	3 837	1,9	37,8
Pardubický	11 638	2,6	5 974	2,4	51,3	5 664	2,8	48,7
Plzeňský	26 044	5,8	14 089	5,6	54,1	11 955	6,0	45,9
Praha	167 281	37,0	84 028	33,4	50,2	83 253	41,5	49,8
Středočeský	60 081	13,3	34 921	13,9	58,1	25 160	12,5	41,9
Ústecký	32 269	7,1	18 466	7,3	57,2	13 803	6,9	42,8
Vysočina	7 847	1,7	5 123	2,0	65,3	2 724	1,4	34,7
Zlínský	8 140	1,8	4 992	2,0	61,3	3 148	1,6	38,7
Neuvedeno	714	0,2	293	0,1	41,0	421	0,2	59,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

Vyšší koncentrace cizinců s povoleným pobytem na území ČR je patrná v regionech s většími městy (díky většímu počtu pracovních příležitostí). Podmíněnost místa pobytu pracovními příležitostmi je patrná zejména u přechodných pobytů, cizinci s trvalým pobytem jsou rozloženi rovnoměrněji.

Různou míru prostorové koncentrace vykazují rovněž jednotlivé státní příslušnosti cizinců. **V rámci 10 nejpočetnějších státních příslušností se na území hlavního města Prahy soustřeďují zejména státní příslušníci Ruska (61,2 % z celkového počtu státních příslušníků Ruska s povoleným pobytem) a Spojených států amerických (60,54 %).** Na druhou stranu u státních příslušníků Slovenska či Vietnamu je patrné vyrovnanější rozložení v krajích.

TOP 10 státních příslušností cizinců s povoleným pobytem na území ČR v jednotlivých krajích – stav ke dni 31. 12. 2014

Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %	Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %
Ukrajina	104 388	Praha	45 644	43,7	Polsko	19 626	Moravskoslezský	5 325	27,1
		Středočeský	15 846	15,2			Praha	2 854	14,5
		Jihomoravský	9 351	9,0			Středočeský	2 692	13,7
Slovensko	96 222	Praha	26 281	27,3	Bulharsko	10 058	Praha	3 651	36,3
		Středočeský	17 411	18,1			Středočeský	1 741	17,3
		Jihomoravský	9 821	10,2			Plzeňský	940	9,3
Vietnam	56 666	Praha	11 294	19,9	Rumunsko	7 741	Praha	2 087	27,0
		Ústecký	8 051	14,2			Plzeňský	1 171	15,1
		Karlovarský	6 800	12,0			Jihomoravský	940	12,1
Ruská federace	34 684	Praha	21 211	61,2	Spojené státy americké	6 476	Praha	3 909	60,4
		Středočeský	4 514	13,0			Středočeský	633	9,8
		Karlovarský	2 444	7,0			Jihomoravský	510	7,9
Německo	19 687	Ústecký	6 846	34,8	Spojené království	5 647	Praha	3 288	58,2
		Praha	3 400	17,3			Středočeský	722	12,8
		Karlovarský	2 489	12,6			Jihomoravský	466	8,3

Poznámka: Zdroj - IS CIS

V.4 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

V.4.1 Zaměstnávání cizinců v ČR

S ohledem na změny informačních systémů v průběhu posledních dvou let má Ministerstvo práce a sociálních věcí k dispozici pouze kvalifikované odhady počtu zahraničních pracovníků vykonávajících na území České republiky práci v postavení zaměstnanců, které se budou v průběhu roku 2015 postupně zpřesňovat.

Ke dni 31.12.2014 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky **evidováno v postavení zaměstnanců celkem 260 999 cizinců**. Téměř tři čtvrtiny z tohoto počtu, konkrétně 196 345 osob, tvořili dle zaevidovaných informačních karet občané členských států EU/EHP a Švýcarska, nejčastěji státní příslušníci Slovenska (129 218 osob), dále Polska (19 596 osob), Rumunska (13 755 osob) a Bulharska (13 685 osob). **Téměř čtvrtinu zahraničních pracovníků v České republice, konkrétně 64 654 osob, tvořili občané zemí mimo EU/EHP a Švýcarsko, tzv. cizinci ze třetích zemí**, nejčastěji státní příslušníci Ukrajiny (35 319 osob), s větším odstupem státní příslušníci Ruska (4 720 osob), Vietnamu (3 981 osob), Moldavska (2 115 osob) a Mongolska (1 772 osob). Mezi nimi evidence vykazala na základě počtu evidovaných informačních karet 43 905 osob nepotřebujících k výkonu zaměstnání povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, zelenou kartu ani modrou kartu. Ostatní, tedy 20 749 cizinců ze třetích zemí, byli ke dni 31. 12.2014 zaměstnáváni na základě vydaného pracovního povolení: 20 075 osob na základě povolení k zaměstnání, 251 osob na základě zaměstnanecké karty, 226 osob na základě zelené karty a 197 osob na základě modré karty.

Počty zahraničních pracovníků na trhu práce v České republice

Stav ke dni 31. 12 .2014		Občané členských států EU/EHP a Švýcarska	Cizinci ze třetích zemí
Vstup na trh práce na základě pracovního povolení	Povolení k zaměstnání	x	20 075
	Zaměstnanecká karta	x	251
	Zelená karta	x	226
	Modrá karta	x	197
Volný vstup na trh práce		196 345	43 905
Celkem		196 345	64 654
		260 999	

Poznámka: Údaje zpracovány MPSV ČR

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným MPSV, **bylo ke dni 31. 12. 2014 evidováno celkem 1 589**. Agentury práce mohou zaměstnat, tj. dočasně přidělit k výkonu práce u uživatele, pouze ty cizince, kteří jsou buď občané členských států EU/EHP a Švýcarska, nebo cizince ze třetích zemí s volným přístupem na trh práce (nejčastěji cizinci s trvalým pobytem, cizinci s udělenou mezinárodní ochranou, jejich rodinní příslušníci, studenti akreditovaných studijních programů). **V roce 2014 bylo evidováno celkem 61 116 cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce**, z tohoto počtu bylo 51 037 občanů členských států EU/EHP a Švýcarska a 10 079 cizinců ze třetích zemí. Oproti roku 2013 došlo k nárůstu počtu občanů EU/EHP a Švýcarska v postavení zaměstnanců agentur práce o 11 674 osob.

Přehled cizinců v postavení zaměstnanců agentur práce ke dni 31. 12. 2014, srovnání s rokem 2013

2013		2014	
Občané členských států EU/EHP a Švýcarska	Cizinci ze třetích zemí s volným přístupem na trh práce	Občané členských států EU/EHP a Švýcarska	Cizinci ze třetích zemí s volným přístupem na trh práce
39 363	10 109	51 037	10 079
49 472		61 116	

Poznámka: Údaje zpracovány MPSV ČR

Stanoviska Ministerstva vnitra v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání

Dle příslušných ustanovení zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), se Ministerstvo vnitra i v roce 2014 zabývalo problematikou vydávání závazných stanovisek pro účely řízení ve věci udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání vedených od 1. dubna 2011 na Generálním ředitelství Úřadu práce České republiky, předtím na Ministerstvu práce a sociálních věcí.

Smyslem a cílem stanoviska Ministerstva vnitra je vyjádřit názor založený na zhodnocení informací bezpečnostního charakteru ze zdrojů Policie České republiky a zpravodajských služeb; proto Ministerstvo vnitra spolupracuje při jeho vydávání s několika součástmi policie a zaměřuje se především na faktické ověření existence právnických či fyzických osob žádajících o povolení ke zprostředkování zaměstnání.

Ve smyslu ustanovení § 60a zákona o zaměstnanosti Ministerstvo vnitra **vydalo stanovisko** k žádostem o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání **v 898 případech**. V průběhu řízení o vydání stanoviska generální ředitelství Úřadu práce České republiky svou žádost o stanovisko v celkem 2 případech stáhlo a ve **22 případech Ministerstvo vnitra neshledalo zákonný důvod pro jeho vydání**. V souvislosti s vydáním stanoviska do řízení o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání bylo **zahájeno celkem 52 šetření k fyzickým osobám a 963 šetření bylo provedeno k osobám právnickým**.

V návaznosti na uvedené bylo následně vydáno **618 stanovisek souhlasných**, dále **71 stanovisek podmíněných** (z toho v 59 případech byla vyslovená podmínka splněna) a **209 závazných stanovisek bylo nesouhlasných**. Uvedené údaje zahrnují jak případy opakovaných dožádání v průběhu prvoinstančního řízení, tak i případy dožádání pro účely odvolání. Pokud jde o **opakovaná dožádání**, těch Ministerstvo vnitra vyřídilo v roce 2014 **celkem 189, odvolání pak bylo posouzeno celkově 14**. V souvislosti s vydanými závaznými stanovisky byly v roce 2014 posuzovány, dle příslušných ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, také **3 podněty k přezkumu závazného stanoviska**

Ve smyslu ustanovení § 60a zákona o zaměstnanosti v návaznosti na ustanovení § 63 odst. 3 zákona o zaměstnanosti byl v roce 2014 **odvolán souhlas** s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání **v 6 případech** (z toho ve 4 případech následně generální ředitelství Úřadu práce České republiky, v reakci na odvolání souhlasu Ministerstva vnitra, dotčeným právnickým osobám předmětné povolení ke zprostředkování zaměstnání odejmulo).

Zároveň byly v daném období prověřovány také změněné údaje u agentur práce (změna názvu, sídla, pracoviště, odpovědného zástupce atd.), které je agentura práce dle ust. § 61 odst. 6 zákona o zaměstnanosti povinna oznamovat Úřadu práce České republiky. **Prověřeno bylo celkem 45 žádostí, z toho ve 33 případech nebyly k prověřované agentuře zjištěny žádné relevantní skutečnosti**, jež by Ministerstvo vnitra opravňovaly k podání podnětu k odnětí povolení

ke zprostředkování zaměstnání. V ostatních případech Ministerstvo vnitra určitými prvotními poznatky na základě provedeného šetření disponovalo. **V 1 případě byly tyto poznatky shledány jako relevantní pro podání podnětu k odnětí povolení**, v němž byl následně ze strany Ministerstva vnitra odvolán dříve vydaný souhlas.

V.4.1.1 Služba EURES

Evropské služby zaměstnanosti EURES (EUROpean Employment Services) operují na území členských států EU/EHP a Švýcarska. Jedná se o tzv. **informační a poradenský systém, který podporuje přeshraniční pracovní mobilitu na jednotném evropském trhu práce a stimuluje tak právo každého na volný pohyb pracovních sil**. Česká republika se do systému EURES zapojila v roce 2004 současně se vstupem do Evropské unie. V České republice je EURES plně integrován do veřejných služeb zaměstnanosti. Aktivita sítě EURES fungují na principu tříletých a ročních plánů, které vycházejí ze strategického plánování cílů politiky zaměstnanosti na národní úrovni a z hlavních směrů stanovených Evropskou komisí. Služby EURES jsou cíleny zejména na uchazeče o zaměstnání, zaměstnavatele a na další partnerské organizace na trhu práce v Evropě.

Poskytování informací a poradenství z oblasti trhu práce v zahraničí představuje základní službu poradců EURES na jednotlivých pobočkách Úřadu práce ČR. V roce 2014 se na poradce obrátilo 32 245 osob: v 75 procentech případů šlo o kontakty s uchazeči o zaměstnání, přes 10% připadlo na konzultace s českými a evropskými zaměstnavateli a více než 16% na konzultace s pracovníky veřejných služeb zaměstnanosti. **Oproti roku 2013 se zvýšil počet kontaktů poradců EURES s pracovníky veřejných služeb zaměstnanosti téměř o 6%.**

V roce 2014 plnil tým EURES ČR celý soubor klíčových aktivit nastavených Evropskou koordinační kanceláří EURES. Mezi hlavní realizované aktivity patřily poradenské dny pro uchazeče o zaměstnání v Evropě, dále dny mobility pro studenty a absolventy českých škol, dny kariéry pro studenty a další semináře a přednášky, které byly sítí EURES podporovány zejména v Praze, Olomouckém a Jihomoravském kraji.

Konzultace pro zaměstnavatele a workshopy či prezentace o systému EURES pro partnerské instituce patřily k významným aktivitám, neboť díky nim dochází k tzv. „síťování“ mezi partnery a zaměstnavateli. Síťování pak napomáhá k navázání spolupráce vedoucí k úspěšnému umístění uchazečů na evropský trh práce. Každoročně se poradci EURES také účastní již zavedených mezinárodních veletrhů pracovních příležitostí a vzdělávání či regionálních burz práce.

Další klíčovou aktivitou v roce 2014 byla aktualizace a distribuce informačních a propagačních materiálů, např. letáky „*Životní a pracovní podmínky v ČR*“ nebo „*Bud'te opatrní při hledání práce v zahraničí*“. V uplynulém roce bylo rovněž zveřejněno propagační video a národní portál EURES (www.eures.cz) získal novou grafickou a obsahovou podobu.

V.4.2 Podnikání cizinců v ČR

Značná část podnikatelské činnosti spadá pod režim zákona o živnostenském podnikání, podle kterého má cizinec ohlašující živnost nebo žádající o koncesi, má-li trvalý pobyt na území České republiky, stejné postavení jako občan České republiky s trvalým pobytem v České republice a je tzv. českou osobou. Osoby, kterým byl udělen azyl, mohou v podstatě provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako české osoby. Cizinec, který nemá bydliště na území České republiky, je z pohledu úpravy živnostenského zákona zahraniční fyzickou osobou.

Ministerstvo průmyslu a obchodu evidovalo ke konci roku 2014 celkem 1 974 925 (+9 168) podnikatelů, z toho bylo **83 569 (-2 318) cizinců**. Registrováno bylo 2 773 866 (+95 989) živností, z toho **na cizince připadalo 105 245 živností** (+3 711). Z uvedeného vyplývá,

že počet evidovaných podnikatelů – cizinců se je oproti roku 2013 nižší, naopak počet na ně registrovaných živností se oproti roku 2013 zvýšil.

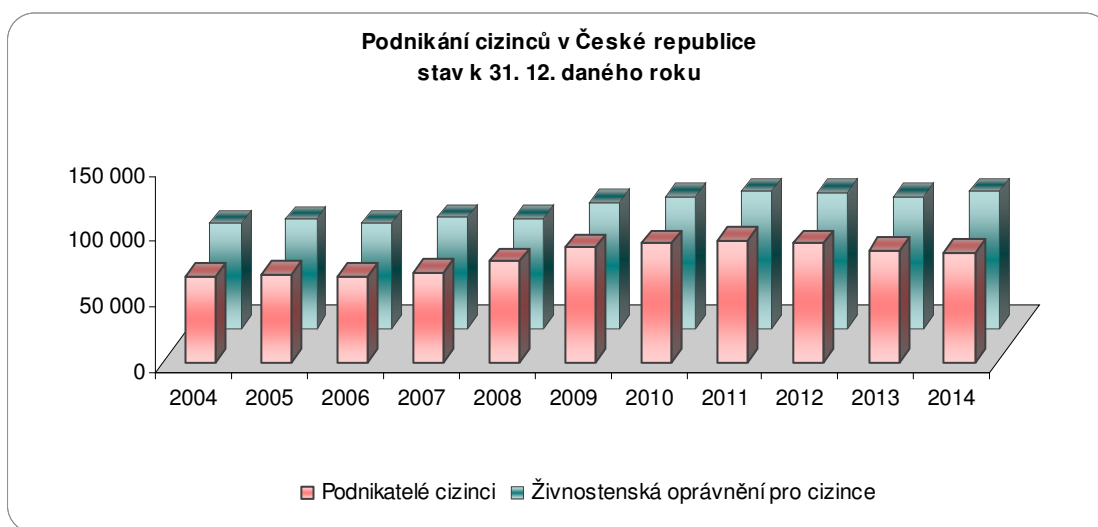
Podnikání cizinců v ČR – vývoj v letech 2004 až 2014

Stav ke dni 31. 12. roku	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podnikatelé cizinci	65 219	67 246	65 722	68 785	77 158	87 753	90 983	93 059	91 040	85 887	83 569
Živnostenská oprávnění pro cizince	80 827	83 841	80 724	85 409	84 488	96 402	101 429	105 119	104 377	101 534	105 245

Poznámka: Údaje MPO ČR

Mezi podnikateli - cizinci byly ženy zastoupeny necelou jednou třetinou (cca 30,7 %, tj. v absolutních číslech 25 687 žen). U registrovaných živností pak podíl žen dosahoval hodnoty 30,4 % (v absolutních číslech se jedná o 32 011 živností registrovaných na ženy). Z porovnání s rokem předcházejícím vyplývá, že podíl žen mezi podnikateli - cizinci zůstal téměř na stejné hodnotě (v roce 2013 byl podíl 30,9 %).

Dle krajů bylo v hodnoceném roce nejvíce cizinců - podnikatelů na území hlavního města Prahy (28 771, z toho bylo 9 969 žen), ve Středočeském kraji (9 421, z toho bylo 2 802 žen), v Ústeckém kraji (7 872, z toho bylo 2 084 žen), Jihomoravském kraji (6 888, z toho bylo 1 852 žen) a Plzeňském kraji (5 594, z toho bylo 1 853 žen). Počet cizinců - podnikatelů ve výše uvedených krajích tvořil 70,1 % z celkového počtu.

Ve sledovaném roce zůstalo v TOP10 na prvních devíti místech zastoupení státních příslušností nezměněno. Mezi podnikateli - cizinci bylo v České republice nejvíce státních příslušníků **Vietnamu** (23 964 osob), i když se jejich počet oproti roku 2013 snížil o 1 121 osob. Druhou nejčetněji zastoupenou skupinou, u které došlo rovněž ke snížení počtu, tvořili státní příslušníci **Ukrajiny** (23 639 osob, tj. -3 375 osob). Tyto dvě státní příslušnosti si oproti roku 2013 vyměnily pořadí. Třetí pozici obsadili státní příslušníci **Slovenska** (13 493 osob, tj. +605 osob). Uvedené tři státní příslušnosti představovaly cca 73,1 % mezi podnikateli – cizinci (v roce 2013 byl jejich podíl 75,7 %; v roce 2012 dosáhl podíl hodnoty 78,6 %). S odstupem následovali státní příslušníci **Německa** (3 040 osob, tj. +441 osob) a státní příslušníci **Ruska** (2 150 osob, tj. +183 osob).

Počet podnikatelů cizinců – porovnání roku 2013/2014

Stav roku	k 31.12. 2013	tj.%	k 31.12. 2014	tj.%	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem podnikatelů cizinců	85 887	100,0	83 569	100,0	-2,7	-2 318
z toho TOP 10*						
Vietnam	25 085	29,2	23 964	28,7	-4,5	-1 121
Ukrajina	27 014	31,5	23 639	28,3	-12,5	-3 375
Slovensko	12 888	15	13 493	16,1	4,7	605
Německo	2 599	3	3 040	3,6	17,0	441
Rusko	1 967	2,3	2 150	2,6	9,3	183
Polsko	1 905	2,2	2 014	2,4	5,7	109
Bulharsko	1 332	1,6	1 430	1,7	15,1	201
Spojené království	1 229	1,4	1 334	1,6	8,5	105
Spojené státy americké	976	1,1	1 135	1,4	16,3	159
Rumunsko	712	0,8	868	1,0	21,9	156

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2014

Poznámka: Zpracováno z údajů MPO ČR

Z celkového počtu 105 245 živností, které byly registrovány na cizince, připadlo 35 841 (+3 466) na státní příslušníky **Vietnamu**, 26 158 (-3 171) na státní příslušníky **Ukrajiny** a 17 120 (+1 083) na státní příslušníky **Slovenska**. Dále následovali s velkým odstupem státní příslušníci **Německa** 3 311 (+488) živností a s počtem 2 513 (+242) státní příslušníci **Ruska**.

VI. Integrace cizinců

V průběhu posledních několika let zaznamenala Česká republika významné změny v oblasti imigrace a integrace cizinců. Tyto změny se projevily v charakteru a složení imigrace, a to nejen co se týká počtu, ale i kulturní a sociální diversity imigrantů. V souvislosti s tímto vývojem se změnily také integrační potřeby cizinců a priority integrační politiky.

Výrazné omezení možností pracovního uplatnění v souvislosti s doznívajícími důsledky ekonomického propadu a s tím spojenou stagnací imigrace do České republiky provázely i určité problémy spojené s migrací a integrací cizinců. Začínají se projevovat hlouběji některé negativní tendence ve vztahu majority k cizincům; těmto tendencím je nutné včas předcházet.

Právě zkušenost s důsledky ekonomické krize a s tím související opatření, která mají dopad na celou společnost, ukazují, že je nadále nutné prohlubovat aktivní integrační politiku, tak aby nedocházelo k sociálnímu napětí, bylo eliminováno riziko sociální izolace či exkluze cizinců, a aby sami cizinci byli schopni reagovat adekvátně na změny ve společnosti. Integrační aktivity umožňují včas předcházet případným negativním tendencím ve vztahu mezi majoritou a cizinci.

Ve struktuře všech cizinců na území České republiky **zůstává podíl cizinců z třetích zemí stále ještě většinový**, nicméně každoročně se snižuje oproti zastoupení imigrantů ze zemí Evropské unie.³⁷ Cílová skupina politiky integrace cizinců, tedy příslušníků třetích zemí, čítala na konci roku 2014 celkem 266 657 legálně pobývajících osob (tj. 59,7 % z celkového počtu 451 923 cizinců s povoleným pobytem na území České republiky)³⁸.

Omezené možnosti uplatnění na trhu práce se projevily v účelu přechodného pobytu občanů třetích zemí. Z účelů spojených s výkonem ekonomických aktivit je nejčastějším účelem pobytu podnikání. Zejména v posledních letech roste podíl občanů třetích zemí, kteří v České republice pobývají za účelem sloučení rodiny. Početně výrazněji zastoupeni jsou rovněž cizinci, jejichž pobyt v České republice je spojen se studiem a vzděláváním.

Zatímco nárůst cizinců s trvalým pobytem lze považovat za stabilní trend, dokládající zájem cizinců o trvalé usídlení v České republice, pokles počtu cizinců s přechodným pobytem je dočasného charakteru a lze očekávat, že po úplném odeznění důsledků ekonomické krize bude počet cizinců opět narůstat.

Ačkoliv tedy docházelo ke stagnaci v oblasti nově příchozích cizinců, **otázka** integrace cizinců již pobývajících na území stále nabývá na důležitosti.

Na změny v migrační situaci přímo reagovala politika integrace. Významně byla posílena opatření ke zvýšení informovanosti cizinců a podpoře jejich samostatnosti, a to ve všech etapách integračního procesu. Zvýšil se důraz na efektivitu integračních opatření i posílení jejich realizace v místech významného soustředění cizinců, na spolupráci s regionální a lokální veřejnou správou a na rozšíření spektra subjektů podporujících integraci. Integrační politika se zaměřila na systematické monitorování a vyhodnocování situace a postavení cizinců v České republice jako podkladu pro zkvalitnění obsahu a distribuce integračních opatření. Důraz byl kladen na podporu organizací migrantů, integrace žen - migrantek a mládeže - migrantů 2. generace.

³⁷ Společně s občany EU jsou uvedeni i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.

³⁸ Imigraci ze třetích zemí dlouhodobě tvoří státní příslušníci Ukrajiny a s poččetně výraznějším odstupem Vietnamu a příslušníci Ruska – blíže v kapitole V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.

VI.1 MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ

Základním dokumentem integrační politiky České republiky je *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*. Aktuálně platným dokumentem je *Koncepce integrace cizinců – Společné soužití*³⁹. Ministerstvo vnitra každoročně předkládá vládě návrh usnesení k Postupu při realizaci Koncepce v následujícím roce (dále jen „Postup“) - aktuálně usnesení vlády č. 20 ze dne 14. ledna 2015. Následně pak Ministerstvo vnitra předkládá vládě informaci o realizaci Koncepce v rámci Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za předchozí rok.

Vláda České republiky se integrací cizinců průběžně zabývá a každoročně zpřesňuje a upravuje základní osy integrační politiky státu v souvislosti s aktuálním vývojem v České republice i v Evropě.

Aktualizovaná *Koncepce integrace cizinců - Společné soužití* (dále jen „Koncepce“) definuje postup České republiky v oblasti integrace cizinců do budoucna a reaguje na vývoj, nové trendy a aktuální potřeby v souvislosti s integrací cizinců i cizineckou problematikou obecně. Koncepce je postavena na základních principech:

- efektivitu integračních opatření i vynaložených finančních prostředků;
- diverzifikace integračních opatření podle doby a účelu pobytu a reflexe konkrétních potřeb cizinců;
- integrace cizinců jako podmínky prospěšnosti a efektivitu migrace.

Veškeré integrační aktivity a opatření jsou zacíleny na dosažení oboustranně přínosného harmonického soužití, vzájemného poznání a porozumění mezi cizinci a majoritní společností. Záměrem je zejména umožnit cizincům, aby dokázali adekvátně reagovat na změny ve společnosti a byli schopni důstojného a samostatného života během svého pobytu v České republice. Integrační politika proto musí posilovat vědomí vzájemné propojenosti migrace a integrace se sociálními, kulturními, ekonomickými a politickými aspekty života společnosti

Cílem integrace je zároveň prevence vzniku sociálního napětí a případných negativních tendencí ve vztazích mezi majoritní společností a cizinci, zachování sociální soudržnosti, předcházení vzniku uzavřených komunit imigrantů, společenské izolace a sociálního vyloučení cizinců.

Kromě i nadále platných priorit integrace⁴⁰ kladе aktualizovaná Koncepce důraz na:

- posílení informovanosti cizinců, zejména o podmínkách legálního pobytu;
- nabídku integračních opatření odstupňovanou podle doby a účelu pobytu, a to v předmigračním období v zemi původu, úvodní adaptačně integrační kurzy pro nově příchozí a integrační kurzy socio-kulturní orientace pro dlouhodobě pobývajících v České republice;
- implementaci integrační politiky na úroveň krajů a obcí;
- podporu terénní sociální práce v prostředí cizinců (streetwork);
- vzdělávání pracovníků v přímém kontaktu s cizinci (zvyšování interkulturních kompetencí).

³⁹ Usnesení vlády č. 99 ze dne 9. února 2011 k aktualizované Koncepci integrace cizinců na území České republiky – Společné soužití. Koncepce je dle potřeby aktualizována v cyklu cca pěti let.

⁴⁰ Prioritami integrace je znalost českého jazyka, socio-kulturní orientace ve společnosti, ekonomická a sociální soběstačnost cizinců, vztahy mezi komunitami.

Východiska aktualizace úkolů Postupu

Koncepce, stejně jako Postup realizace Koncepce vždy na další kalendářní rok, je zpracováván na základě širokého spektra informací a podkladů. Ministerstvo vnitra průběžně a systematicky monitoruje a vyhodnocuje situaci a postavení cizinců v České republice i vzájemných vztahů mezi cizinci a majoritou na lokální, regionální i celostátní úrovni.⁴¹ Přínosem jsou i poznatky z diskusních setkání pracovníků Ministerstva vnitra se zástupci nestátních neziskových organizací i z grémia resortů, účasti na integračních akcích v terénu, dále podněty z jednání Výboru pro práva cizinců atd.

Významnou roli při zpracování Koncepce resp. Postupu má i sdílení informací a příkladů dobré praxe se zahraničními partnery, zejména z členských zemí EU.

Na základě získaných poznatků byly nově definovány či rozšířeny integrační postupy a nastaveny úkoly dané usnesením vlády na rok 2014⁴².

Indikátory integrace cizinců

V rámci České republiky probíhal také v roce 2014 projekt, jehož náplní je sledování a tvorba indikátorů integrace. Realizátorem projektu je Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, který se zaměřuje především na zkoumání existujících dat o cizincích a jejich shrnutí v rámci uceleného a dvakrát ročně aktualizovaného přehledu. Systém je využitelný mimo jiné jako jeden ze zdrojů pro sledování vývoje situace a včasné varování. Velmi důležité jsou i kulaté stoly pořádané s odborníky z výzkumu i praxe, zaměřené na vybrané výstupy z projektu. Ministerstvo vnitra úzce spolupracuje se zpracovateli tohoto projektu.

Koordinace

Ministerstvo vnitra bylo usnesením vlády⁴³ pověřeno koordinací integrační politiky definované v Koncepci integrace cizinců v České republice. Do realizace Koncepce integrace cizinců je však zapojena řada resortů (financí, kultury, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, pro místní rozvoj, průmyslu a obchodu, zahraničních věcí, zdravotnictví). Každé z ministerstev je odpovědné za realizaci politiky integrace v rozsahu své gesce. Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra je proto v kontaktu s resortními koordinátory integrace, pravidelně organizuje bilaterální jednání i jednání grémia se zástupci resortů. Zároveň organizovalo setkávání se zástupci nestátních neziskových organizací.

V roce 2014 proběhly dvě společné **meziresortní porady v rámci grémia zástupců resortů**. Jednalo se o plnění úkolů plynoucích z Koncepce, o záměrech resortů v oblasti integrace i připravovaných legislativních změnách. Ministerstvo vnitra poukázalo na potřebu vnitroresortní koordinace a komunikace, a dále na nezbytnost koordinace cílů dotačních řízení a efektivního hospodaření s finančními prostředky na podporu integrace cizinců jak v rámci dotací resortů ze státního rozpočtu, tak i ze zdrojů Evropské unie.

Nestátní neziskové organizace jsou klíčovým partnerem Ministerstva vnitra i dalších resortů při realizaci integrační politiky státu, a to díky svým zkušenostem z působení v přímém kontaktu s cizinci - ať již v rámci samostatných projektů nestátních neziskových organizací nebo díky svému

⁴¹ Vychází z podkladů příslušných ministerstev, výzkumných zpráv, závěrečných zpráv projektů nestátních neziskových organizací, obcí i škol, analýz situace v lokalitách zpracovaných v rámci projektů obcí, čtvrtletních vyhodnocení situace v regionech ze strany Center na podporu integrace cizinců i ze zpráv z jednání regionálních platform.

⁴² Usnesení vlády č. 60 ze dne 22.1.2014 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepci integrace cizinců - Společné soužití v roce 2014.

⁴³ Usnesení vlády č. 979 ze dne 23. července 2008, o převodu některých činností vykonávaných Ministerstvem práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

zapojení do projektů Center na podporu integrace cizinců či projektů obcí. Také v roce 2014 se uskutečnila řada jednání a diskusí pracovníků odboru azylové a migrační politiky se zástupci nestátních neziskových organizací. Předmětem společných setkání byla např. diskuse o efektivitě projektů (financovaných Ministerstvem vnitra) na poradenství a asistenci cizincům přímo v prostorách pobytových pracovišť odboru azylové a migrační politiky a možnost poskytování těchto služeb i na dalších pracovištích odboru azylové a migrační politiky, informace k podpoře projektů nestátních neziskových organizací z dotací Ministerstva vnitra, dále pak informace o nadcházejících změnách v rámci ukončení Fondu Solidarita s ohledem na koordinaci zaměření budoucích projektů a optimální využití finančních zdrojů jak ze státního rozpočtu, tak z finančních zdrojů Evropské unie. Pracovníci odboru azylové a migrační politiky i dalších resortů se zúčastnili řady seminářů a prezentací výstupů projektů a výzkumů realizovaných nestátními neziskovými organizacemi.

Významným partnerem pro spolupráci v oblasti integraci cizinců je **regionální a lokální veřejná správa**. Aktivní role územní samosprávy je pro začlenění cizinců i bezkonfliktní soužití ve společnosti nezbytným předpokladem. Odbor azylové a migrační politiky proto dlouhodobě usiluje o přenesení integrační politiky na úroveň krajů a obcí. Se zástupci správy měst a městských částí uskutečnilo Ministerstvo vnitra řadu jednání a porad a odborně i finančně **podporuje rozvoj lokálních strategií integrace cizinců** (viz dále „Projekty obcí“). Odbor azylové a migrační politiky usiluje o podporu rozvoje občanské společnosti na regionální a lokální úrovni, včetně aktivit organizací migrantů, a to zejména prostřednictvím projektů, konzultací a osobní účasti na integračních aktivitách. Zástupci odboru azylové a migrační politiky se v rámci možností zúčastňovali i jednání poradních orgánů (tzv. platforem) pro integraci na úrovni měst a krajů, včetně regionální platformy hl. m. Prahy. Za **významný nástroj integrační politiky v krajích** jsou i nadále považována zejména Centra na podporu integrace cizinců (viz dále).

Jednání se zástupci akademické sféry se zaměřila na specifikaci potřeb výzkumu a odborných šetření i na diskuse v rámci prezentace výsledků výzkumů.

Mezinárodní spolupráce

Zástupce Ministerstva vnitra je delegátem České republiky v pracovní skupině v rámci DG HOME k problematice integrace cizinců (**National Contact Points on Integration - NCPI**) v Bruselu. V jejích rámci mimo jiné probíhala intenzivní výměna informací o problematice integrace cizinců v členských státech. Jednání se zaměřovalo na prohloubení spolupráce členských zemí a další vývoj v oblasti integrace cizinců. Evropská komise průběžně informovala o možném financování integrace v příštím finančním období, změnách v oblasti Evropského azylového, migračního a integračního fondu, vyhlášení nových výzev a vývoji v oblasti integrace cizinců na úrovni Evropské unie.

Pracovníci odboru azylové a migrační politiky se zúčastnili i dalších mezinárodních jednání k integraci; tam kde to organizátor umožnil, byli členy delegace České republiky také zástupci nestátních neziskových organizací nebo místní správy. Účast České republiky na mezinárodních jednáních umožňuje nejen získávat nové poznatky, ale také předávat zkušenosti o integrační politice České republiky, o kterou zahraniční partneři projevují značný zájem.

Jedenácté a zároveň poslední jednání **Evropského integračního fóra** dne 3. dubna 2014 bylo zaměřeno na téma „10 let se Společnými základními principy integrace – jak pokračovat vpřed?“. Jednání Integračního fóra jsou pořádána Evropským ekonomickým a sociálním výborem Evropské komise, účastníky Fóra jsou zástupci občanské společnosti (národní i EU), zejména pak organizací migrantů, dále zástupci EU institucí a případně i zástupci členských zemí (NCPI) a lokální i regionální správy. V příštím období vznikne nové **Evropské migrační fórum** s pozměněným formátem výběru účastníků a s rozšířením témat o migraci a mezinárodní ochranu.

Pod vedením organizace ICMDP pokračovala spolupráce v rámci projektu **EU–Russian Integration Standards (ERIS)** vzešlého z tzv. Pražského procesu. Ve Vídni proběhl ve dnech 11.-12. 3. 2014 seminář zaměřený na představení integračních aktivit Rakouska, České republiky a Ruska. Semináře se účastnil za Českou republiku i zástupce Integračního Centra Praha. Ve dnech 22.-23.7. 2014 delegace Ruska navštívila Ministerstvo vnitra, Integrační Centrum Praha, Slovo 21 a Integrační Centrum Jihomoravského kraje.

Na základě zkušeností, které Česká republika prezentovala v rámci mezinárodní spolupráce, si delegace z Polska vyžádala odbornou stáž v České republice, zaměřenou zejména na politiku integrace a na praxi Center na podporu integrace cizinců. Účastníci stáž hodnotili velmi kladně.

IT PRES připravilo ve dnech 5. - 6. listopadu 2014 v Miláně konferenci ministrů členských států Evropské unie odpovědných za integraci s názvem „Migration and Integration: A Global Approach to Human Mobility – A well-managed Migration for a better Integration“.

Statistika

V průběhu roku 2014 proběhlo několik expertních jednání zástupců hlavních poskytovatelů statistických dat v oblasti migrace (ČSÚ, MV ČR – OAMP, PČR – ŘSCP), jejímž hlavním cílem bylo zajištění poskytování kvalitních statistických údajů pro potřeby státní správy, údajů poskytovaných mezinárodními institucím (např. Eurostat, UNHCR), ale také široké veřejnosti.

V rámci realizace Koncepce integrace cizinců byla v roce 2014, jako každoročně, vydána publikace „*Cizinci v České republice*“, která soustřeďuje údaje o cizincích žijících na území České republiky v roce 2013.

Financování integrace cizinců v ČR

V roce 2014 byla na integraci cizinců určena vládou České republiky částka **25 000 000,- Kč** (což představuje stejnou částku jako v roce 2013) v členění:

a) Ministerstvo vnitra	18 270,- tis. Kč
b) Ministerstvo kultury	230,- tis. Kč
c) Ministerstvo práce a sociálních věcí	600,- tis. Kč
d) Ministerstvo pro místní rozvoj	600,- tis. Kč
e) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	3 800,- tis. Kč
f) Český statistický úřad	250,- tis. Kč.

Ostatní rezorty zapojené do integrace cizinců v České republice (MPO, MZ a MZV) nenárokovaly finanční prostředky ze státního rozpočtu; aktivity v oblasti integrace cizinců zajišťovaly z vlastních zdrojů.

Kromě výše uvedených finančních zdrojů došlo v roce 2014 k vyčlenění například těchto větších částek na podporu integrace cizinců:

Státní rozpočet – prostředky resortů

- Odbor sociálních služeb a sociální práce Ministerstva práce a sociálních věcí poskytl v roce 2014 ze státního rozpočtu na dotace na sociální služby s místní/regionální i celostátní působností, jejichž cílovou skupinou byli mimo jiné i cizinci z třetích zemí, **15 362 400,- Kč**.
- Rozvojový program Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „Bezplatná výuka jazyka zaměřená na potřeby dětí-cizinců ze třetích zemí“ – vyčleněno **7 999 480,- Kč**.

EU zdroje

Dalším významným zdrojem financování integrace cizinců byl v roce 2014 **Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí 2007-2013** (dále jen „EIF“), jehož administrátorem je Ministerstvo vnitra.

Z EIF byla podpořena opatření zaměřená na:

- provoz center na podporu integrace cizinců ze třetích zemí;
- zlepšení podmínek nezletilých cizinců bez doprovodu;
- zapojení hostitelské společnosti do procesu integrace;
- vypracování ukazatelů a metodik hodnocení;
- posilování mezikulturních kompetencí zaměstnanců v eřejné správě;
- poskytování cílených služeb cizincům ze třetích zemí;
- realizace výzkumů zaměřených na integraci cizinců ze třetích zemí.

V rámci EIF na období 2007-2013 bylo **rozděleno 39 841 000,- Kč** na projekty v ročním programu 2012 (realizace v roce 2014).

Dále byly podpořeny projekty EIF zahájené v roce 2013 (realizace 2014-2015). Na realizaci těchto projektů byla rozdělena částka **67 151 000,- Kč**. Částky jsou uváděny bez spolufinancování zajištěného žadatelem v minimální výši 25% (podrobněji viz příloha „*Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2014*“).

Prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost **Evropského sociálního fondu** (ESF) přidělilo MPSV na projekty probíhající v roce 2014 částku ve výši **94 742 394,- Kč**. (Jedná se však o víceleté projekty a uvedená částka je celkovou částkou přidělenou jednotlivým projektům probíhajícím také v roce 2014; nelze tudíž přesně určit objem financí přidělených pouze v roce 2014).

Dalšími zdroji financování projektů jsou např. Fond pro nestátní neziskové organizace 2009-2014, který je financován z Finančního mechanismu Evropského hospodářského prostoru a Norska, a dále granty řady tuzemských i zahraničních nadací a společností, dotace poskytované ambasádami jednotlivých zemí, kraji či obcemi atd. Vyčíslení dotací z těchto zdrojů zde není uváděno pro jejich obtížnou monitorovatelnost. Rovněž zde nejsou vyčísleny dotace v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost administrované MŠMT ani dotace na mezinárodní projekty například v rámci výzev Akce v zájmu Společenství vyhlašovaných EK v rámci EIF (realizovaných také v roce 2014).

VI.2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ

1. Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra se v souladu s úkoly stanovenými aktualizovanou *Koncepcí integrace cizinců na území České republiky - Společné soužití i Postupem* zaměřilo v roce 2014 na podporu informovanosti cizinců i majority, nabídku integračních opatření odstupňovanou podle doby a účelu pobytu cizinců v České republice, spolupráci s regionální a lokální veřejnou správou, podporu mezikulturního dialogu, realizaci nových nástrojů integrace, které umožnily realizovat integrační opatření na regionální a místní úrovni a usnadnily přístup cizinců k integračním opatřením a také na zvyšování interkulturních kompetencí jak pracovníků Ministerstva vnitra - odboru azylové a migrační politiky a veřejné správy, tak i pracovníků nestátních neziskových organizací a Center na podporu integrace cizinců.

Cílovou skupinou integrace byli i nadále cizinci ze třetích zemí⁴⁴ dlouhodobě legálně pobývajících na území České republiky. Ve výjimečných krizových případech bylo možno do cílové skupiny zahrnout i občany zemí Evropské unie. Specifická opatření se zaměřovala i na informovanost cizinců v předmigračním období v zemi původu. Vzhledem k tomu, že integrace je oboustranným procesem, je cílovou skupinou i majoritní společnost.

Prioritně se integrace zaměřovala na cizince ve zranitelném postavení, zejména pak na ženy-cizinky, s důrazem na opatření umožňující jejich účast na integračních aktivitách. Zvláštní pozornost byla věnována integraci dětí a mládeže z řad cizinců, včetně druhé generace cizinců. Integrační opatření byla zacílena také na rodiny cizinců.

a) Podpora projektů na lokální úrovni

Vzhledem ke skutečnosti, že k procesu integrace dochází především v místech pobytu a pracovních či vzdělávacích aktivit cizince, na bázi kontaktů s většinovou společností, byly v roce 2014 klíčovým nástrojem integrace na lokální úrovni **projekty obcí** (dříve tzv. emergentní projekty), a to především v obcích s významným počtem cizinců.

Tyto projekty mají charakter komplexní podpory integrace na místní úrovni a prevence potenciálního vzniku či mírnění napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli obcí.

Klíčovým cílem těchto projektů je poskytnout samosprávám obcí (měst či městských částí) impuls i podporu k vytvoření vlastní integrační strategie na základě znalosti místních poměrů. Význam těchto projektů proto spočívá zejména ve skutečnosti, že **odpovědnost za integraci v místě dokázala převzít místní samospráva**.

Předností projektů je také **přímá spolupráce všech aktérů integrace v místě**. I když nositelem a garantem projektů je místní správa, do jejich realizace byli vždy zapojeni i další aktéři integrace v místě, především nestátní neziskové organizace, dále pak školy – mateřské, základní, střední, jazykové, umělecké ap., mateřská a rodičovská centra nebo sportovní a kulturní kluby, atd.

Významnou součástí projektů obcí jsou každoročně pořádané **konference statutárních měst**, které umožňují sdílení a přenos zkušeností i vzájemné kontakty mezi obcemi, které řeší projekty. V roce 2014 organizovala konferenci nazvanou „Jak podpořit společné soužití s cizinci“ městská část Praha – Libuš a z konference publikovala sborník.

Projekty obcí byly v roce 2014 realizovány v **Havlíčkově Brodě** a v městských částech hlavního města Prahy - v **MČ Praha 3, 12, 13, 14** a v **MČ Praha-Libuš**.

Projekty obcí byly podpořeny Ministerstvem vnitra ze státního rozpočtu na základě dotačního řízení obcím na podporu integrace cizinců na lokální úrovni. Obce se na financování projektu podílely nejméně 10 % nákladů. **Ministerstvo vnitra podpořilo v roce 2014 projekty obcí celkovou částkou 7 481 636,- Kč** (viz příloha „*Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2014*“).

V průběhu roku pokračovala jednání s řadou samospráv o možnosti řešit integraci v místě prostřednictvím tohoto typu projektů. Díky tomu – i díky spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi a Centry na podporu integrace cizinců – se podařilo získat k realizaci projektů na rok 2015 řadu dalších obcí.⁴⁵

Projekty obcí jsou zacíleny jak na cizince, tak na většinovou společnost. Realizují se vždy na základě analýzy situace v daném místě a monitoringu postavení cizinců. Cílem projektů byly podpora a propagace vzájemného soužití a porozumění, posílení pocitu bezpečí obyvatel obce,

⁴⁴ Občané zemí mimo členské státy Evropské unie, EHP a Švýcarska

⁴⁵ Několik obcí je připraveno projekt realizovat až v následujícím roce – zpravidla vzhledem k tomu, že termín podávání projektů následoval krátce po volbách resp. ustavování obecních zastupitelstev.

zvýšení informovanosti většinové společnosti, rozšíření znalostí cizinců pocházejících z odlišného socio-kulturního prostředí, navázání vzájemných vztahů vč. neformálních kontaktů a další aktivity k prevenci xenofobie, netolerance a rasismu ve společnosti. Projekty byly zaměřeny na integraci celých rodin, zejména žen, dětí a mládeže, a to jak cizinců, tak majority. Záměrem aktivit zacílených na děti-cizince bylo podpořit znalost češtiny, usnadnit jim úspěšné začlenění do třídních kolektivů a omezovat riziko sociálně nežádoucího chování, rozvíjet sociální a komunikační dovednosti žáků-cizinců. Podporována byla komunikace mezi rodiči a školou i integrační volnočasové aktivity.

Přehled projektů obcí v roce 2014:

Havlíčkův Brod: Sociální začleňování cizinců na území města Havlíčkův Brod VI.

Výuka českého jazyka (ZŠ V Sadech a Štáflova), vzdělávání pedagogů, kurzy češtiny pro studenty čtyř středních škol v místě, kurzy češtiny pro dospělé cizince (Mongolsko, Kazachstán, Ukrajina, Bělorusko), zaměřené na praktická témata ke zvládnutí komunikace v situacích každodenního života, příprava k jazykové zkoušce, semináře vlastivědných aktivit, volnočasové poznávací aktivity – vlastivědné výlety k poznání odlišné kultury a motivace k výuce češtiny, vybavení studijními materiály a pomůckami. Závěrečné vyhodnocení projektu proběhlo za účasti zástupců samosprávy i veřejnosti. Aktivity projektu byly medializovány v měsíčníku Havlíčkobrodské listy.

MČ Praha 3: Praha 3 – Integrace cizinců v roce 2014

Kurzy češtiny i českých reálií - nízkoprahové i uzavřené, kulturně-společenská akce pro rodiny s dětmi z řad cizinců i majority „Poznejme se sousedé“, zaměřené k odstranění třecích ploch mezi cizinci a majoritou (Klub Hanoi, Ukrajinská iniciativa ad.), program „So far - so near“ (ZŠ Lupáčova) k seznámení s tradicemi, zvyky a reáliemi zemí původu, e-learningové vzdělávání pedagogů „Věčný národ? Proměny národní identity a škola“, doučování češtiny na třech základních a mateřských, programy k podpoře předškolních dětí školách v DDM Praha 3 – Ulita, vzdělávání pedagogů ve výuce dětí cizinců (CIC o.s.). Propagace projektu proběhla na tramvajích a obrazovkách a prostřednictvím letáků do schránek obyvatel a plakátů, ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi spolupracujícími s Integračním centrem Praha; medializace projektu na webu Prahy 3 a v Radničních novinách Prahy 3.

MČ Praha 12: Integrace cizinců ze zemí mimo EU se specifickým zaměřením na integraci dětí a mládeže v MČ Praha 12 v roce 2014

Bylo založeno Centrum jazykové přípravy ve vzdělávání na ZŠ a MŠ Angel - pravidelná setkávání pedagogů, plánovaná podpora výuky dětí, metodika; zájmové aktivity pro děti, kroužky. Asistenti pedagoga a komunitní tlumočníci, doučování žáků-cizinců; festival „Struny řeči pro MŠ i ZŠ“, zaměřený zejména na dětská práva a pomoc druhým, „Divadlo utlačovaných“ (D. Moree) za účasti 20 pedagogů, vztah k seniorům (stacionář Zárubova). Poznávací výlety a divadelní představení, multikulturní podvečery a dny (např. Klub Hanoi o.s.), výuka češtiny a doučování, konzultace školní psycholožky. Zpracování Kalendáře pro rok 2015 (fotografie ze školních aktivit – ZŠ prof. Švejcar). Besedy v knihovně, akce pro rodiče i děti, vzdělávání pedagogů – semináře (o.s. Meta), překlady dokumentů MŠ a ZŠ. Příměstský letní tábor, spolupráce s DDM Prahy 12. Medializace projektu v novinách Prahy 12 a webové stránky MČ Prahy 12.

MČ Praha 13: Integrace cizinců v MČ Praha 13 pro rok 2014

Pro děti v mateřských školách: doučování češtiny v 5 MŠ, vzdělávání pedagogů MŠ, kulturní programy (Putování za českými zvyky, loutkové divadlo), volnočasové a kulturní akce, semináře pro pedagogy MŠ (spolupráce META o.s.). Pro žáky ZŠ doučování češtiny ve 3 ZŠ, dvoutýdenní a týdenní Prázdninové kurzy češtiny pro školáky (3 ZŠ), Poznávání reálií s doučováním (FZŠ Brdičkova), Klub Rozmanitý svět (FZŠ Trávníčkova), edukační programy - osm divadelních představení spolku Divadelta o.s. Kurzy češtiny pro dospělé (nizkoprahové i kontinuální, příprava na zkoušky A1) ve spolupráci s Integračním centrem Praha. Volnočasové aktivity v DDM Stodůlky (Týdny multikulturality – Jarní a Podzimní, Happening), integrační akce „Nejsme si cizí...“ v KD Mlejn. Na závěr proběhlo setkání veřejnosti s tvůrci i partnery projektu. Výsledkem projektu je i ustavení pracovní skupiny Integrace cizinců v MŠ Praze 13. Propagace projektu prostřednictvím letáků a plakátů, na webových stránkách MČ Prahy 13, v časopisu STOP a průběžně prostřednictvím spotů TV 13.

MČ Praha 14: Podpora integrace cizinců na území m. č. Praha 14 v roce 2014

Výuka češtiny v MŠ (skupina 17 dětí hovořících rusky či vietnamsky), interaktivní programy, akreditovaný seminář práce s cizinci pro devět učitelek MŠ. Kurzy češtiny skupinové i individuální pro žáky ZŠ, Job poradna (pomohla 35 cizincům), doučování (zejména na 1. stupni škol), příprava ke studiu na SŠ, práce psychoterapeuta-preventisty, působení asistentek pedagoga, konzultace s rodiči. Vytvoření prostoru pro vzájemnou komunikaci – volnočasové multikulturní aktivity, např. soutěž Co víš o Praze, vlastivědné vycházky a výlety, návštěvy divadla, neformální setkávání rodičů-cizinců i majority, kreativní dílny, Klub cizinců I. a II. Pro podporu komunikace - vánoční trhy, besídky, výlety, akademie, multikulturní dílny, sborníky o zemích původu. Jazykové kurzy pro dospělé. Projekt se realizoval ve spolupráci škol v MČ Praha 14, s o.s. META, Farní charity Prahy 14, Katolická oáza Černý Most, Integračního Centra Praha, OPU o.s. ad. Aktivity projektu byly medializovány na webu Farní charity Prahy 14, webu MČ Prahy 14 a v radničním časopise Čtrnáctka.

MČ Praha-Libuš: Podpora multikulturního soužití celé občanské společnosti na území městské části Praha-Libuš v roce 2014

Multikulturní streetové akce (vždy 150-300 účastníků), podpora komunitního života: sobotní veřejné kreativní dílny (54 účastníků), Páteční taneční (za účasti vietnamské mládeže). Podpora zapojení dětí cizinců do vzdělávacího systému: asistenti pedagoga, absolvování akreditovaného vzdělávacího kurzu pro pedagogy, prázdninový kurz pro předškoláky, přípravný kurz na vstup do MŠ, logopedická péče, výuka češtiny pro žáky ZŠ, tlumočníci a překladatelé pro kontakt učitelů s rodiči (mateřské centrum Kuřátko, MŠ, ZŠ). Kurzy češtiny pro dospělé – workshopy češtiny zaměřené na praktická témata (Info-Dráček, kde působí český i vietnamský lektor; Lače Čhave o.s.; kurzy MČ pro vietnamské studenty a jejich rodinné příslušníky). Poznávací výlety pro seznámení s historií. V rámci projektu městská část Praha – Libuš **konferenci měst řešících integraci pod názvem „Jak podpořit společné soužití s cizinci“** dne 18. září 2014 v Klubu Junior. Medializace projektu v časopise U nás, bulletinu Slovo a vietnamských týdenících, bannery, letáky ad. **Veřejností je sdílen názor, že v Libuši se „něco pozitivního“ děje.**

Významným **přínosem těchto projektů obcí** byla skutečnost, že odpovědnost za integraci v místě dokázala převzít místní samospráva, dále pak přímá spolupráce všech aktérů integrace v místě. Tento typ projektů umožnil obcím rozvinout vlastní aktivity a podpořit opatření, která flexibilně reagují na zjištěné problémy a odpovídají potřebám obyvatel obce. **Uvedené projekty obcí jsou opakovatelné a inspirativní, je možno je aplikovat i v dalších obcích.**

b) Podpora projektů na regionální úrovni

Integrace je komplexním dlouhodobým procesem, který probíhá zejména na místní a krajské úrovni, v místech pobytu a pracovních aktivit cizince, na základě kontaktů s většinovou společností. Nástrojem integrace cizinců na úrovni krajů jsou zejména **Centra na podporu integrace cizinců z třetích zemí** (dále jen „Centra“)⁴⁶.

V průběhu roku 2014 pracovala Centra ve třinácti krajích České republiky – **Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Královéhradeckém, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém, Zlínském a v hlavním městě Praze**. Pro **Kraj Vysočina** (kde žije relativně málo cizinců) bylo zřízeno pracoviště Centra v Pardubickém kraji.

Centra jsou kontinuálním projektem (nikoli institucí). Na činnost a rozvoj Center je každoročně vyhlašováno výběrové dotační řízení, tedy otevřená soutěž, což vede k variabilitě realizátorů: tři Centra provozují nestátní neziskové organizace (Charita Hradec Králové, Poradna pro integraci v Ústí nad Labem, Integroční centrum Praha o.p.s.), jedno přímo kraj (Jihomoravský), dalších osm Center provozuje Správa uprchlických zařízení MV ČR.

Sít' Center zajišťuje **rovný přístup k integračním službám** a zároveň naplňuje potřebu zpřístupnit cizincům kvalifikovanou integrační podporu na srovnatelné úrovni na území téměř celého státu, zároveň však reflektují regionální specifika a podmínky integrace cizinců v kraji. Centra napomáhají naplnit úkol podpory rozvoje občanské společnosti - intenzivně spolupracují s neziskovým sektorem, motivují zapojení nových sdružení do realizace integrace a podporují i vlastní aktivity imigrantů.

Centra jsou střediskem integračních aktivit v regionu a zajišťují **poskytování informací jak cizincům, tak majoritě** včetně orgánů veřejné správy. Poskytují cizincům poradenství ambulantní i terénní (s důrazem na sociální práci v prostředí cizinců – streetwork), kurzy češtiny a socio-kulturní orientace, adaptačně-integrační kurzy atd. Vytvářejí nebo se účastí činnosti již existujících platform integrace cizinců v regionu, které sdružují všechny subjekty, které mohou přispět k úspěšné realizaci politiky integrace v kraji. Centra usilují o aktivizaci komunit cizinců a podporují v rámci svých aktivit komunikaci a vzájemné poznání mezi cizinci a majoritou.

Souhrnné informace o Centrech jsou obsaženy v propagační publikaci „*Spolu a lépe - Centra na podporu integrace cizinců v České republice*“, vydané v dvojjazyčné verzi (zároveň v češtině a v angličtině)⁴⁷.

Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců

Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců (dále jen „Centrum“) provozuje od roku 2009 Jihomoravský kraj. Projekt je realizován ve spolupráci s následujícími partnery: Statutární město Brno, neziskové organizace Armáda spásy, Brno, Diecézní charita Brno, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Sdružení občanů zabývajících se emigranty a Základní škola a mateřská škola, Brno, Staňkova 14.

Centrum od počátku iniciovalo vznik a nadále vede Platformu aktérů integrace v Jihomoravském kraji., která je otevřená všem osobám, organizacím a institucím, které se

⁴⁶ Budování Center bylo umožněno využitím finančního zdroje Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF), jehož administrátorem je Ministerstvo vnitra. Centra byla i v roce 2014 financována na základě projektů v rámci výběrového dotačního řízení projektového řízení (do výše až 75 % nákladů z EIF).

⁴⁷ Elektronicky na webových stránkách všech Center – Integrační centra - sekce Ke stažení – Informace – Brožura Spolu a lépe, nebo na www.cizinci.cz

na integraci cizinců podílejí, včetně samotných cizinců⁴⁸. Pro lepší porozumění pracují v Centru i cizinci (např. cizinci druhé generace, ale i ti, kteří již získali občanství České republiky).

Služby Centra nejsou zaměřeny pouze na cizince a jejich rodinné příslušníky, nýbrž také na majoritní společnost a instituce veřejné správy. Pro každou z těchto skupin zajišťuje různé aktivity (od výuky češtiny pro cizince, pomoci při vyřizování pobytových záležitostí, přes usnadnění kontaktu cizince s institucemi veřejné správy prostřednictvím doprovodu a mediace, interkulturní vzdělávání až po volnočasové aktivity a multikulturní akce). Za rok 2014 využilo služeb Centra více než 1 300 cizinců. Ti se kromě výuky českého jazyka (614 osob) nejvíce zajímali o sociálně-právní poradenství (712 osob) a další vzdělávací a kulturní akce.

Jedním z dlouhodobých cílů Centra je zvyšování informovanosti, a to jak cizinců o jejich právech a povinnostech, tak i veřejnosti o cizineckých komunitách, které se v Jihomoravském kraji usadily. Proto vydává informační mapku, která usnadňuje cizincům orientaci (Brno, Blansko), obsahuje i sídla institucí a organizací, které jsou pro cizince významné, a popisuje proč.

Dále Centrum vydalo v pořadí již čtvrtý multikulturní kalendář. Každoročně se jedná o unikátní sadu informací. V roce 2012 se kalendář zaměřil na tradiční svátky, v roce 2013 na tradiční kuchyně, v roce 2014 na zajímavá místa v dané zemi a v roce 2015 popisuje přínosy či vynálezy, kterými země přispěla do světového dědictví.

Zájem na fungování Centra mají i samotní cizinci: podílejí se nejen na směřování lokální politiky integrace prostřednictvím účasti na platformě, ale také podporují aktivity Centra dobrovolnickou činností. Takto vzniklo např. několik bezplatných jazykových kurzů vyučovaných cizinci zejména české veřejnosti.

Centrum na podporu integrace státních příslušníků třetích zemí v Ústeckém kraji

Centrum provozované občanským sdružením Poradna pro integraci poskytovalo v roce 2014 své služby v Ústí nad Labem a na detašovaných pracovištích v Teplicích, Litoměřicích a Chomutově. Poskytuje právní a sociální poradenství formou ambulantní i terénní práce⁴⁹, nízkoprahové i individuální kurzy češtiny a sociokulturní orientace (v propojení s jazykovými kurzy) byly zajišťovány na území celého Ústeckého kraje⁵⁰, realizovaly se zkoušky z českého jazyka na úrovni A1 i B1 „nanečisto“. V rámci zkvalitnění kurzů českého jazyka proběhlo školení lektorů vyučujících vietnamské skupiny. Pro děti-cizince byl uspořádán jazykový příměstský tábor a 4 prázdninové kurzy (Teplice, Ústí nad Labem)

Centrum pořádá vzdělávací a volnočasové aktivity pro děti i pro dospělé, setkávání komunit, etnické večery ve spolupráci s organizacemi cizinců. Organizovány jsou sportovní aktivity, výtvarné dílny, dámské kluby. Uskutečnilo se několik exkurzí pro studenty vysokých škol a pro žáky ZŠ byly pořádány projektové dny na školách (téma Svět orientu, Migrace a integrace cizinců a Americký den).

Centrum poskytlo v roce 2014 celkem 4 139 služeb 1 930 klientům. Uskutečnilo se 42 kurzů českého jazyka, kterých se zúčastnilo 366 cizinců.

---

⁴⁸ Vzhledem ke snaze co nejvíce zpřístupnit své služby je sídlo Centra otevřeno pro klienty čtyři dny v týdnu od 8 do 20 hod, v pátek pak od 8 do 16 hod.

⁴⁹ Terénní poradenství bylo poskytováno v Litoměřicích, Teplicích, Šluknově, Rumburku, Roudnici nad Labem, Benešově nad Ploučnicí, Lounech, Žatci, Mostě, Chomutově, Vejprtech, Hoře sv. Šebestiána a na dalších místech. Sociální pracovníci, v návaznosti na potřeby klientů, poskytovali odborné poradenství také na kurzech českého jazyka a socio-kulturní orientace. Kurzy češtiny byly poskytovány nově ve 4 městech Ústeckého kraje (Ústí nad Labem, Teplice, Šluknov, Petrovice), 7 individuálních kurzů (Ústí nad Labem, Teplice, Krupka, Děčín). Zároveň byl zahájen 1 kurz sociokulturní orientace (Teplice).

Detašované pracoviště Vietnamské centrum Chomutov dále budovalo svou klientskou základnu, pořádalo kurzy českého jazyka pro dospělé i pro děti, proběhl zde workshop vietnamské kuchyně. V plánu je rozšíření nabídky integračních aktivit i do dalších měst (Louny a Kadaň). Kromě služeb pro vietnamskou klientelu pořádalo Centrum multikulturní přednášky pro žáky základních a středních škol i řadu kulturních akcí pro českou veřejnost týkajících se Vietnamu. Na základě požadavků ředitelů škol byl realizován seminář zaměřený na školní legislativu týkající se cizinců. Pro pedagogy škol se uskutečnil seminář k začleňování a práci s vietnamskými žáky.

V Centru v Ústí nad Labem proběhly workshopy cizokrajné kuchyně - Vietnam, Tunis, Kuba, Korea, Balkán, Ukrajina, Mongolsko, Arménie, Indonésie (workshop irácké kuchyně se uskutečnil za přítomnosti regionální televize a reportéra z týdeníku 5plus2). O tuto aktivitu je veliký zájem a je vnímána jako nejvíce úspěšná v procesu seznamování veřejnosti s cizí kulturou.

Pracovníci Centra jsou členy dvou koordinačních skupin města Ústí nad Labem (KS Sociálně vyloučení, KS Děti, mládež a rodina), pravidelně spolupracují s koordinační skupinou kraje pro integraci cizinců a účastní se činnosti regionální platformy pro integraci.

Integrační centrum pro cizince v Královéhradeckém kraji

Informační středisko Centra nabízí cizincům knihovnu a internetové pracoviště. Centrum má webové stránky i vlastní profil na sociální síti Facebook. Sociální a právní poradenství je poskytováno ambulantně i formou terénní práce, s využitím služeb komunitních tlumočnicků a interkulturních pracovníků, poskytovány jsou i tlumočnické a překladatelské služby.

Jazykové kurzy a kurzy sociokulturní orientace jsou zaměřeny na zvládnutí jazykových znalostí na úrovni A1 pro žádost o trvalý pobyt a B1 pro žádost o občanství⁵¹. Dobrovolnické aktivity jsou zaměřeny především na pomoc s doučováním češtiny, domácí přípravu do školy a orientaci v běžných životních situacích.

Nejvýznamnější multikulturní aktivitou byl festival Setkání národů v Hradci Králové. Přednášky a besedy se uskutečnily na školách Královéhradeckého kraje.⁵² Cyklus besed je rozdělen na tři navazující moduly: Právo na odlišnost, Cizincem v jiné zemi a Odbourávat stereotypy. Dále proběhly přednášky ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Hradec Králové s tematikou zemí Latinské Ameriky a besedy na téma interreligiózního dialogu. V Integračním centru vykonávali praxi studenti Univerzity Hradec Králové oboru Transkulturní komunikace.

Dále probíhaly aktivity Multikulturního klubu dětí a mládeže, výtvarného kroužku a řada jednorázových akcí za účasti cizinců i majority⁵³. Byly podporovány zájmové a svépomocné skupiny cizinců, např. taneční klub, Mezinárodní kulturní institut „Klíč“ či amatérský divadelní soubor „Světáci“, jehož členy jsou cizinci i Češi. Pravidelně probíhalo setkání regionální platformy za účasti regionálních aktérů na poli integrace cizinců a zástupců cizinců.

Poradenské služby byly poskytnuty celkem 982 cizincům ze třetích zemí - celkem se jednalo o 1 210 kontaktů a intervencí ambulantních a terénních. Bylo realizováno 24 kurzů češtiny pro cizince (320 účastníků), 23 kurzů sociokulturních dovedností (257 cizinců) a 1 kurz adaptačně integrační (15 účastníků). Uskutečnilo se 28 multikulturních akcí za účasti 926 cizinců a cca 2 600 příslušníků majority. Proběhlo 11 akcí pro rodiče, děti a mládež a 57 setkání zájmových kroužků s účastí 436 cizinců a 332 příslušníků majoritní společnosti. Na základních školách proběhlo 30

⁵¹ Kurzy mají převážně časovou dotaci 70 h., návazně 30 h. tvoří kurz sociokulturní orientace. Kurzy češtiny probíhaly v Hradci Králové, Dvoře Králové nad Labem, Náchodě, Trutnově, Hořicích, Jičíně a Smiřicích.

⁵² Jičín, Černilov, Dvůr Králové n.L., Hradec Králové, Police nad Metují.

⁵³ Např. Den ruského jazyka – interkulturní dialog – ve spolupráci se ZŠ a SŠ Hradec Králové a Městskou knihovnou Hradce Králové, Odpoledne plné her, Rozloučení se školním rokem, Barvy světa....

besed na téma integrace cizinců s účastí 699 žáků ZŠ. Celkem 24 dobrovolníků pomáhalo v průběhu roku 30 cizincům v celkovém rozsahu 364 hodin.

Integrační centrum Praha o.p.s.

Zřizovatelem Integračního centra Praha, o.p.s. je Magistrát hl. m. Prahy. Na realizaci projektu Centra se podílejí formou partnerství čtyři nestátní neziskové organizace (PPI, InBáze, SIMI, OPU). Na činnosti Centra se podílely i městské části (MČ), v nichž má Centrum pobočky. Centrum poskytuje služby ambulantně na 6 místech v Praze (Komunitní a informační Centrum na Praze 1, pobočky v MČ Praha 4, 12, 13 a 14, kancelář ve vietnamské tržnici SAPA) a terénně po celém území hl. m. Prahy. Centrum zajistilo sociální a právní poradenství, kurzy českého jazyka pro dospělé cizince i pro děti cizinců, kurzy sociokulturní orientace (odborné přednášky i exkurze), práce s celými rodinami migrantů, asistenci a metodickou podporu při jednání na úřadech, tlumočení, multikulturní knihovnu a bezplatný přístup na internet celkem pro 3 398 klientů Centra - migrantů ze třetích zemí.

V průběhu roku 2013 Centrum organizovalo odborné semináře pro odborníky z různých institucí (pedagogy, sociální pracovníky, policisty, úředníky, pracovníky MČ apod.). Nově byly Centrem realizovány workshopy na MŠ. Centrum dále uspořádalo řadu různých kulturních, společenských, sportovních a sousedských akcí za účasti cizinců i majority, které měly mezi účastníky velký úspěch.

Terénní práce je Centrem vnímána jako jedna z nejdůležitějších činností v rámci monitoringu území, ale především ve zvyšování informovanosti migrantů o službách Centra a dalších nestátních neziskových organizací. Za rok 2014 pracovníci Centra navštívili celkem 2 564 míst a oslovili 8 226 migrantů z třetích zemí.

Jedním z hlavních úspěchů Centra jako koordinátora integračních aktivit na území hl. m. Prahy bylo schválení „*Koncepce hlavního města Prahy pro oblast integrace cizinců*“ a koordinace vzniku „*Akčního plánu této koncepce na rok 2015*“. Centrum koordinuje tři pracovní skupiny, které se podílejí na implementaci koncepce do praxe, a to Platformu migrantů (samotní migranti a zástupci migrantských komunit), Regionální poradní platforma (aktéři na poli integrace cizinců) a Platforma zástupců MČ Praha 1-22, Praha Libuš a zástupců MHMP (koordinátoři integrace cizinců z MČ a MHMP). Centrum se stalo významným aktivizátorem integračních aktivit realizovaných jednotlivými MČ. Centrum dále spolupracuje s mnoha organizacemi, státními institucemi, pedagogickými zařízeními, univerzitami, spolky migrantů a dalšími subjekty.

Centrum bylo prezentováno v několika denících, v lokálních TV a v rozhlase. Pracovníci Centra jsou zapojeni do etnických komisí a komunitního plánování několika pražských MČ. Centrum se také prezentovalo na konferencích v České republice i v zahraničí. Velkou výhodou ve fungování Centra jsou jeho pracovníci, kteří pocházejí z různých zemí a vytvářejí tak rozmanitý tým.

Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení MV

V rámci projektu financovaného z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí pokračovala i v roce 2014 činnost Center na podporu integrace cizinců v **Moravskoslezském, Pardubickém, Plzeňském, Zlínském, Karlovarském, Libereckém, Jihočeském a Olomouckém** kraji a provozováním pracoviště na podporu integrace cizinců v **Kraji Vysočina**.

Cílem Center i pracoviště je v návaznosti na vládní materiál „*Koncepce integrace cizinců*“ vytvořit prostor pro dlouhodobou a koncepční podporu integrace cizinců. Centra iniciují, propojují i realizují aktivity podporující sociální, právní a jazykovou emancipaci cizinců v daných regionech. Svým klientům napomáhají zvýšit dovednosti a znalosti, které přispívají k jejich samostatnosti a soběstačnosti a usnadňují jim tak orientaci v české společnosti.

Centra ve všech krajích zajišťují činnost regionálních poradních platforem, které slouží k řešení aktuálních problémů cizinců a k výměně informací mezi zainteresovanými institucemi, zejména mezi krajskými a obecními úřady, cizineckou policií, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady a dalšími subjekty.

Dalším úkolem Center je zajistit v rámci jednotlivých krajů služby pro cizince, zejména se jedná o kurzy českého jazyka, sociální a právní poradenství, sociokulturní kurzy a také o tlumočení.

Kurzy českého jazyka jsou rozděleny na základní kurzy, které lze navštěvovat i jednorázově a bez předchozího přihlášení, a intenzivní kurzy, které jsou určeny pro dlouhodobější přípravu. Právní poradenství je realizováno prostřednictvím smluvně zajištěných partnerů, kdy v době poskytování právního poradenství je v každém Centru přítomen právník, se kterým mohou klienti konzultovat například rodinnou problematiku, pracovní právní problematiku nebo problematiku dluhů a exekucí. Sociální poradenství probíhá ambulantní a terénní formou prostřednictvím sociálních pracovníků Center. Nejčastější dotazy klientů z této problematiky směřují zejména k pobytové problematice, zdravotnímu pojištění, bydlení, pracovnímu trhu nebo sociálním dávkám. I v roce 2014 probíhalo sociální poradenství v souladu se zákonem o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.), v jehož rámci jsou registrovány dvě sociální služby: odborné sociální poradenství a terénní programy. Během celého roku byly dále realizovány sociokulturní kurzy, které byly vždy zaměřené na konkrétní témata, nejčastěji občanství, nové právní předpisy, na tradice a svátky v České republice apod. Organizovány byly také kulturní a společenské akce, při nichž měli cizinci možnost setkávat se s majoritní společností, a zajištěny byly taktéž přednášky a besedy na školách.

Nejvíce využívanými službami v roce 2014 bylo sociálně právní poradenství, které celkem využilo 5 363 cizinců, následované kurzy českého jazyka (2 254 cizinců). V rámci terénní práce bylo celkem osloveno 8 486 cizinců.

Služby Center jsou dostupné nejen v krajských městech, ale i v dalších místech každého kraje⁵⁴ s větší koncentrací cizinců z cílové skupiny. V rámci výše uvedených aktivit a poskytovaných služeb bylo rovněž zajištěno tlumočení či překladatelské služby dle potřeb klientů nebo pracovníků Center. Nejčastěji se tlumočilo do vietnamského, ruského, ukrajinského a mongolského jazyka.

c) Podpora projektů nestátních neziskových organizací

Ministerstvo vnitra vyhlásilo na rok 2014 pro nestátní neziskové organizace případně mezivládní organizace dotační řízení ze státního rozpočtu „*Integrace cizinců 2014*“ k podpoře těchto oblastí:

⁵⁴ Např. **Jihočeský kraj:** kurzy českého jazyka v Českých Budějovicích, Písku, Táboře, Chotovinách, Plané nad Lužnicí, Bechyni a ve Volarech; sociokulturní kurzy v Českých Budějovicích, v Táboře a v Písku. **Karlovarský kraj:** kurzy českého jazyka v Karlových Varech, Chodově, Sokolově, Ostrově, Chebu, Františkových Lázních a Žluticích; sociokulturní kurzy v Karlových Varech, Ostrově, Chebu a ve Františkových Lázních. **Liberecký kraj:** právní poradenství v Liberci a České Lípě; kurzy českého jazyka v Liberci, Tanvaldu, Jablonci nad Nisou, Hrádku nad Nisou, v České Lípě, Semilech, Turnově, Frýdlantu v Čechách a v Kamenickém Šenově; sociokulturní kurzy v Liberci, České Lípě, Stráži pod Ralskem a Jablonci nad Nisou. **Moravskoslezský kraj:** kurzy českého jazyka v Ostravě, Opavě, ve Frýdku-Místku, Bruntále a Krnově. **Olomoucký kraj:** kurzy českého jazyka v Olomouci, Přerově, Prostějově, Šumperku a Libině; sociokulturní kurzy v Olomouci, Šumperku a Prostějově. **Pardubický kraj:** kurzy českého jazyka v Pardubicích, Litomyšli, Chrudimi, Moravské Třebové, Chocni, Heřmanově Městci, Lanškrounu a Svitavách. **Plzeňský kraj:** kurzy českého jazyka v Plzni, Klatovech, Domažlicích, Tachově, Přešticích, Přimdě, Stříbře a v Železně Rudě; právní poradenství v Plzni a Klatovech. **Kraj Vysočina** kurzy českého jazyka ve městech Jihlava, Třebíč, Velké Meziříčí, Pelhřimov, Žďár nad Sázavou, Humpolec, Havlíčkův Brod, Chotěboř a Světlá nad Sázavou; sociokulturní kurzy v Jihlavě, Havlíčkově Brodě a v Třebíči. **Zlínský kraj:** kurzy českého jazyka ve městech Zlín, Valašské Meziříčí, Uherské Hradiště, Vsetín, Uherský Brod a Slušovice.

- přímá asistence cizincům ze třetích zemí na odděleních pobytu cizinců odboru azylové a migrační politiky;
- streetwork v prostředí cizinců; vzdělávání streetworkerů;
- realizace projektů zaměřených na přípravu předodjezdových informací, adaptačně-integračních kurzů a informací pro lepší orientaci cizinců na pracovištích odboru azylové a migrační politiky;
- vzdělávání pracovníků oddělení pobytu cizinců odboru azylové a migrační politiky;
- podporu integračních aktivit založených na vlastní aktivitě cizinců;
- výzkum postavení žen-migrantek ve společnosti; výzkum situace jednotlivých komunit cizinců.

Projekty **nestátních neziskových organizací podpořilo Ministerstvo vnitra** částkou **10 000 tis. Kč**, tj. do výše 75 % nákladů projektů.

Poznámka: Čerpání finančních prostředků je podrobněji popsáno v příloze - „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2014“.

d) Posílení informovanosti

Poskytování základních informací pro orientaci cizinců ve společnosti a pro povědomí o vlastních právech a povinnostech je zásadní součástí podpory integrace cizinců a jednou z priorit integrační politiky. Cílem je vytvoření **uceleného systému informování** cizinců, ale i většinové společnosti, a jeho průběžná aktualizace.

1. Byl vytvořen třístupňový informační systém pro cizince na podporu legální migrace a integrace v České republice s cílem posílit orientaci v podmínkách vstupu a pobytu v České republice, o právech a povinnostech a orientaci v České republice.:

- **Adaptačně integrační kurzy** pro nově příchozí cizince: obsahem kurzů je seznámení cizinců s jejich právy a povinnostmi, s poměry v České republice, základními hodnotami České republiky i Evropské unie. Byla vytvořena metodika kurzů, uvítací film „*Vítejte v ČR*“ a informační brožura (v 6 jazykových verzích). Do budoucna se zvažuje povinná účast na adaptačních kurzech pro nově příchozí cizince. V roce 2014 probíhala evaluace kurzu v rámci fokusních skupin a seminářů. Byl vytvořen program přípravy lektorů a tlumočnicků pro tyto kurzy.

Vznikl informační web k adaptačně integračním kurzům – www.vitejtevcr.cz. Je zde k dispozici seznam aktuálně vypsanych adaptačně integračních kurzů, na které se mohou cizinci přihlašovat online, je budována databáze lektorů a tlumočnicků.

- **Předodjezdové informace „Příští zastávka – ČR“.** V rámci předodjezdového informačního minima pro potenciální migranty byly opakovaně distribuovány dotištěné soubory materiálů (informační brožura, DVD, check-list), které jsou prostřednictvím konzulární služby MZV nabízeny cizincům na zastupitelských úřadech v zemi původu. Dále jsou vyvěšeny na webu MZV a Ministerstva vnitra.
- **Instruktažní film a leták „Jak na to“** slouží k usnadnění orientace cizinců při vyřizování pobytových záležitostí na pracovištích odboru azylové a migrační politiky. Podporuje soběstačnost cizinců a ochranu před rizikem zneužívání. Materiál je k dispozici v překladu do 6 jazyků.

Tento třístupňový soubor informací byl zpracován v rámci projektu o.s. Slovo 21 v roce 2015 budou materiály aktualizovány vzhledem k legislativním změnám. Na zpracování informačních materiálů spolupracovaly v rámci pracovní skupiny o.s. Slovo 21 i další nestátní neziskové organizací, IOM a Centra na podporu integrace cizinců.

2. Asistence cizincům na pracovištích pobytu odboru azylové a migrační politiky: Ministerstvo vnitra podporuje informovanost a soběstačnost cizinců prostřednictvím realizace

projektu asistenčních služeb (ve spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi s využitím služeb interkulturních mediátorů a komunitních tlumočnicků) přímo na pracovištích odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra v Praze, ve Středočeském kraji, dále v Ústí nad Labem, Chomutově, Pardubicích, Hradci Králové, Brně a dalších městech.

3. Kurzy socio-kulturní orientace pro dlouhodobě pobývajících cizince jsou poskytovány prostřednictvím nestátních neziskových organizací a Integračních center.

4. Aktualizovány jsou informace na www.mvcr.cz v sekci Azyl, migrace a integrace. Dalším zdrojem informací je sekce Cizinec na portálu portal.gov.cz.

5. Významným zdrojem informací jsou stránky www.cizinci.cz, na jejichž chodu a aktualizaci spolupracuje Ministerstvo vnitra s Ministerstvem práce a sociálních věcí. Stránky jsou komplexním zdrojem informací o integraci cizinců v České republice i v zahraničních souvislostech. Jsou určeny pracovníkům státní správy a samosprávy, nestátním neziskovým organizacím pracujícím s cizinci, veřejnosti či cizincům samotným.

6. Pro informovanost cizinců v záležitostech pobytu na území České republiky je průběžně aktualizován web www.imigracniportal.cz s informacemi pro cizince o pobytové agendě, a to v češtině i v angličtině, základní informace také v ruštině. Nadále jsou poskytovány služby **informační linky** pro cizince (mailové i telefonické).

7. V průběhu roku 2014 byl zřízen nový **webový rozcestník** www.imigracniportal.cz (v anglické verzi www.immigrationportal.cz). Tento web je určen cizincům a odborné veřejnosti, kterým přináší informace o migraci a integraci cizinců v České republice. Informuje o vstupu a pobytu v České republice, aktivitách a materiálech na podporu integrace cizinců v České republice a realizovaných výzkumech.

e) Prohlubování odborných kompetencí

Ministerstvo vnitra realizovalo vzdělávací **seminář pro pracovníky v oblasti integrace cizinců** formou dvou čtyřdenních certifikovaných seminářů, a to prostřednictvím Institutu pro veřejnou správu. Seminář absolvovali pracovníci Integračních center a nestátních neziskových organizací spolupracujících s Centry.

Projekt zaměřený na **posílení mezikulturních kompetencí pracovníků Ministerstva vnitra** - odboru azylové a migrační politiky pokračoval v roce 2014 další etapou. Sestával ze tří specifických aktivit, a to školení nových pracovníků pobytových pracovišť odboru azylové a migrační politiky ze všech 14 krajů České republiky, interaktivní práce s instruktážně-dokumentárním filmem obsahujícím modelové situace a dvoustupňového anonymního dotazníkové šetření k ověření efektivity daného modelu školení.

f) Účast cizinců na veřejném a politickém životě

V průběhu roku 2014 pokračovaly diskuse o politické participaci cizinců, jmenovitě o možnosti zavedení aktivního a pasivního volebního práva cizinců ze třetích zemí s povolením k trvalému pobytu do zastupitelstev obcí a krajů⁵⁵. Diskuse byla vedena na úrovni nestátních neziskových organizací, ministerstev, Výboru pro práva cizinců, Rady vlády pro lidská práva, v Parlamentu České republiky i ve vládě České republiky.

O této problematice jednala (na základě podnětu Výboru pro práva cizinců) Rada vlády pro lidská práva dne 26. listopadu 2014, nicméně Rada neschválila úkoly týkající se volebního práva a ratifikace Úmluvy, schválila však podněty k členství cizinců v politických stranách a k občanství

⁵⁵ Jednalo se o návrhy na změnu zákona o volbách do zastupitelstev obcí, zákona o volbách do zastupitelstev krajů a zákona o politických stranách a politických hnutích, které by umožnily výkon volebního práva cizinců s povoleným trvalým pobytem na území České republiky za stejných podmínek, jaké jinak platí pro občany České republiky.

v územně samosprávných celcích. Vláda České republiky o této problematice jednala opakovaně, a to dne 3.9.2014 (přijala usnesení vlády č. 726) a dále dne 1.12.2014, kdy přijala usnesení č. 999 k předložení Úmluvy o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s její ratifikací. Vláda vyslovila souhlas s ratifikací této Úmluvy v rozsahu její kapitoly A, avšak s výhradou bodů B a C Úmluvy. **Požadavek na přiznání volebního práva cizincům ze třetích zemí tedy vláda na svých jednáních nepodpořila.**

Účast cizinců na veřejném životě na místní úrovni byla v rámci integrační politiky řešena zejména podporou participace cizinců na dění v obci. Zástupci organizací cizinců se podílejí na činnosti některých poradních orgánů obcí (zpravidla komisí pro národnostní menšiny a cizince), integračních platform krajů, platform Integračních center (m.j. Fórum migrantů v IC Praha), zapojují se do komunitního plánování. Významný je aktivní podíl cizinců na realizaci integrace jejich přímým zapojením do činnosti nestátních neziskových organizací (pracovníci nestátních neziskových organizací resp. Integračních center, asistenti, tlumočníci), zapojením do zpracování výzkumů, přímou účastí v (emergentních) projektech obcí.

Ministerstvo vnitra podporuje vlastní aktivity cizinců v rámci dotačního programu pro nestátní neziskové organizace na podporu integrace. Zástupci cizinců zejména 2. generace participují na diskusních setkáních s Ministerstvem vnitra nebo na setkáních s představiteli samosprávy o situaci, problémech a vztazích na místní úrovni.

g) Přístup cizinců ke zdravotní péči

Široce diskutovaným tématem byla oblast zdravotního pojištění cizinců, zejména těch, kteří nespadají do veřejného zdravotního pojištění a jsou odkázáni na komerční zdravotní pojištění. Zdravotním pojištěním cizinců se vláda České republiky zabývala na svých jednáních a přijala usnesení č. 930 ze dne 12.11.2014 k Souhrnné zprávě o plnění Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti žen a mužů v roce 2013 - Aktualizovaná opatření Priorit a postupů vlády při prosazování rovnosti žen a mužů, a dále usnesení vlády č. 992 ze dne 1.12.2014 k Analýze zdravotního pojištění cizinců při jejich pobytu na území České republiky. Tímto usnesením bylo uloženo předložit vládě do 30. září 2015 návrh nové právní úpravy povinného zdravotního pojištění cizinců ve smyslu přijatých usnesení vlády (podrobnosti viz dále Ministerstvo zdravotnictví).

h) Zkouška z českého jazyka

Meziresortním garantem zajištění realizace systému **výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu** je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Ministerstvo vnitra participuje na jeho realizaci i vyhodnocování a hradí zejména náklady škol oprávněných zkoušet cizince z českého jazyka pro potřeby udělení povolení k trvalému pobytu. Potřebné informace k organizaci a průběhu zkoušek z českého jazyka mohou cizinci získat na průběžně aktualizovaném webovém portálu Národního ústavu pro vzdělávání www.cestina-pro-cizince.cz, který je zaveden i v angličtině, ukrajinštině, ruštině, francouzštině, mongolštině, vietnamštině, arabštině a čínštině (podrobnosti viz dále Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy).

Nový **zákon o státním občanství České republiky**⁵⁶, předpokládá zkoušku žadatele z češtiny a z českých reálií. Informace ke zkoušce pro účely udělování státního občanství České republiky zřídilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Ministerstvem vnitra na stránkách <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz>. Informace se zde člení do tří sekcí: Obecné informace, Zkouška z českých reálií a Zkouška z českého jazyka.

---

⁵⁶ Zákon o státním občanství České republiky č. 186/2013 Sb., nabyl účinnosti od 1.1.2014

2. Ministerstvo práce a sociálních věcí

Prioritou Ministerstva práce a sociálních věcí v oblasti integrace cizinců je zajištění a posílení ekonomické a sociální soběstačnosti cizinců na území České republiky, a proto zohledňuje aspekty integrace cizinců při vytváření a úpravě politik ve své gesci, zejména politiky zaměstnanosti, a to prostřednictvím zákona o zaměstnanosti.

a) Zvyšování informovanosti cizinců

V roce 2014 byl dokončen komplexní přenos webových stránek o integraci cizinců pro odborníky www.cizinci.cz pod správu Ministerstva práce a sociálních věcí. Následně byl zahájen rutinní provoz webu, na němž se podílí Ministerstvo práce a sociálních věcí jako správce webu a Ministerstvo vnitra jako koordinátor integrace cizinců v České republice. V rámci naplňování základního cíle stránek, kterým je poskytnout pracovníkům státní správy a samosprávy, nestátním neziskovým organizacím, osobám pracujícím s cizinci, i veřejnosti či cizincům přístup k potřebným dokumentům, informacím a kontaktům, byla provedena aktualizace adresáře kontaktů, knihovny dokumentů a průběžně byly zveřejňovány aktuální informace v oblasti integrace cizinců. Zároveň začaly přípravy na restrukturalizaci stránek, která proběhne v roce 2015.

Základní informace o integraci cizinců a roli Ministerstva práce a sociálních věcí zveřejněné na jeho webových stránkách v záložce **Zahraniční vztahy a EU** (<http://www.mpsv.cz/cs/1278>) byly v roce 2014 doplněny a průběžně aktualizovány.

Doplňovány a průběžně aktualizovány byly také informace na Integrovaném portálu v sekci **Zahraniční zaměstnanost** (http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam) a na webu Ministerstva práce a sociálních věcí v sekci **Sociální zabezpečení cizinců v ČR** (<http://www.mpsv.cz/cs/603>), a to zejména v souvislosti s legislativními změnami týkajícími se zavedení nového institutu pracovního povolení, tzv. zaměstnanecké karty. Na Integrovaný portál tak byly doplněny praktické informace jak pro odbornou veřejnost, tak především pro zaměstnavatele a samotné cizince o procedurách při vyřizování zaměstnaneckých karet, potřebné formuláře i databáze častých dotazů.

O změnách souvisejících se zavedením „Zaměstnanecké karty“ byli relevantní aktéři v oblasti zaměstnanosti a integraci cizinců (z řad státní správy, integračních center, nestátních neziskových organizací i významných zaměstnavatelů; celkem cca 200 míst) informováni prostřednictvím letáčku „Zaměstnanecká karta“ v sedmi jazykových mutacích vytvořených a distribuovaných ve spolupráci Ministerstva vnitra s Ministerstvem práce a sociálních věcí. Pro významné zaměstnavatele cizinců v České republice byl ve spolupráci s Ministerstvem vnitra uspořádán celodenní informační seminář.

V roce 2014 došlo k aktualizaci české verze informačního letáčku „Základní informace pro cizince o pracovněprávních předpisech v České republice“ vydávaného Státním úřadem inspekce práce a distribuovaného jak na jeho pobočkách, tak přímo v terénu inspektory práce.

b) Kurzy českého jazyka v rámci rekvalifikačních kurzů pro cizince v roce 2014

Krajské pobočky Úřadu práce ČR zajišťují kurzy českého jazyka pro cizince, kteří jsou evidováni na Úřadech práce a mají zájem se kurzu českého jazyka zúčastnit. V roce 2014 prošlo evidencí Úřadů práce 7 104 cizinců (včetně azylantů). Do kurzu „Český jazyk pro cizince“ byli zařazeni 2 cizinci – uchazeči o zaměstnání.

O tyto kurzy cizinci z řad uchazečů o zaměstnání neprojeví velký zájem. Přednost dávají rekvalifikačním kurzům, v rámci kterých získávají jak konkrétní znalosti a dovednosti pro výkon pracovní činnosti, tak v rámci komunikace s lektory a ostatními účastníky kurzu i určitou znalost českého jazyka.

Úřady práce zajišťují rekvalifikace průběžně dle požadavků trhu práce a zájmu o rekvalifikaci ze strany uchazečů o zaměstnání. Týká se to i kurzů „Český jazyk pro cizince“, které budou Úřady práce zajišťovat dle zájmu cizinců i v roce 2015.

c) Přístup cizinců k nepojistným dávkovým systémům

Dne 24. 6. 2014 nabyla účinnosti transpozice Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/98/EU, která upravila **okruh oprávněných osob v systému rodinných dávek a rovněž příspěvku na péči**. V zákoně č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, a v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách byly do okruhu oprávněných osob včleněny nové kategorie:

- cizinci, kterým byla vydána zaměstnanecká karta podle zvláštního právního předpisu;
- cizinci, kteří jsou aktuálně na území České republiky zaměstnání nebo byli zaměstnání alespoň šest měsíců a nyní jsou v evidenci uchazečů o zaměstnání a zároveň splňují podmínku dlouhodobého pobytu na území České republiky podle zvláštního právního předpisu;
- rodinní příslušníci výše uvedených cizinců a také cizinců držitelů modrých karet a cizinců majících povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu, pokud těmto rodinným příslušníkům bylo vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.

V roce 2014 probíhala legislativní příprava novelizace zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, která nabyla účinnosti od 1. 1. 2015. Novela zákona upravuje okruh oprávněných osob tak, aby výslovně zahrnoval kategorii osob, kterým nárok na dávky státní sociální podpory vyplývá z přímo použitelných předpisů Evropské unie.⁵⁷ Nároky těchto osob (zejména se jedná o pracovníky a jejich rodinné příslušníky) byly dosud zajištěny prostou přímou aplikací předpisů Evropské unie v oblasti koordinace sociálního zabezpečení a v oblasti sociálních výhod.

d) Vzdělávání pracovníků Úřadu práce ČR

V souvislosti se zavedením zaměstnanecké karty realizovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí v průběhu roku 2014 pro více než 150 zaměstnanců Úřadu práce ČR zabývajících se zahraniční zaměstnaností 7 seminářů, jejichž účelem bylo seznámit pracovníky Úřadu práce ČR s novou úpravou legislativy a připravit je na změny, které v souvislosti se zavedením zaměstnanecké karty vyvstanou jak při styku s cizinci, tak při spolupráci s Ministerstvem vnitra.

Zajištění systémového řešení kvalifikačního i celoživotního vzdělávání zaměstnanců v oblasti sociálních služeb, tj. také zaměstnanců státní správy, je cílem probíhajícího projektu „Podpora kvality v celoživotním a kvalifikačním vzdělávání zaměstnanců v sociálních službách“, který realizuje FDV s partnerem Ministerstva práce a sociálních věcí.

e) Financování sociálních agend

Do zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, byl zakotven dotační titul pro financování sociálních agend (kromě OSPOD) na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností. Tato změna přispěje k větší transparentnosti financování sociálních služeb. V následujícím roce bude nový způsob zavedení dotačního titulu v pilotním režimu a budou probíhat práce na naplnění celého rozsahu a obsahu sociální práce na úřadech obcí dle zákona o sociálních službách a zákona o pomoci v hmotné nouzi, které umožní účelově vázat finanční prostředky na agendu integrace cizinců.

---

⁵⁷ Vyjmenováním uvedené kategorie je jednoznačně deklarován princip rovnosti nakládání s těmito osobami.

f) Projekty na podporu integrace cizinců v roce 2014

Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytuje dotace na podporu integrace cizinců, resp. na podporu cílových skupin, mezi nimiž jsou také imigranti a azylanti. **Dotace mohou být čerpány buď ze státního rozpočtu na sociální služby či z Evropského sociálního fondu (ESF)**, jež Ministerstvo práce a sociálních věcí spravuje.

V roce 2014 poskytlo Ministerstvo práce a sociálních věcí **ze státního rozpočtu na sociální služby** s místní, regionální i celostátní působností, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, **15 362 400 Kč**. Jedná se především o poskytování sociálního poradenství cílové skupině imigrantů a azylantů. Zde je však nutné upozornit, že organizace poskytující sociální služby zahrnují mezi své uživatele také jiné cílové skupiny, než imigranty a azylanty, a tudíž nelze přesně vyselektovat částku, která je posléze určena právě pouze této cílové skupině.

Celková částka dotací přidělených Ministerstvu práce a sociálních věcí prostřednictvím **Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost Evropského sociálního fondu (ESF)** na projekty probíhající v roce 2014 dosáhla výše **94 742 394 Kč**. Je nutné upřesnit, že projekty v rámci ESF jsou víceleté a uvedená částka je celkovou částkou přidělenou jednotlivým projektům probíhajícím *také* v roce 2014, a nelze tudíž přesně určit objem financí přidělených pouze v roce 2014.

Činnosti a aktivity byly financovány zejména prostřednictvím těchto oblastí:

- Oblast podpory 2.2 Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj;
- Oblast podpory 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb;
- Oblast podpory 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trh práce;
- Oblast podpory 5.1 Mezinárodní spolupráce.

Poznámka: Čerpání finančních prostředků je podrobněji popsáno v příloze - „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2014“.

3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je v oblasti integrace cizinců na území České republiky věcně příslušné za vzdělávání cizinců. Prioritou ve vzdělávání cizinců je získávání znalosti českého jazyka a schopnosti komunikace v češtině. Znalost češtiny je hlavním předpokladem úspěšné integrace cizinců na území České republiky.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se problematikou vzdělávání dětí-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Výuka pro dospělé cizince je poskytována bezplatně azylantům a osobám požívajícím doplňkové ochrany v rámci Státního integračního programu (SIP).

Pokud jde o studium na vysoké škole, podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, se cizincům umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům České republiky.

a) Vzdělávání cizinců

Vzdělávání cizinců v mateřských školách v ČR

Mateřské školy navštěvovalo ve školním roce 2014/2015 celkem **7 214 dětí-cizinců** (ve školním roce 2013/2014 to bylo o 907 dětí méně, tj. 6 037). Z tohoto počtu má celkem 59 dětí udělený azyl. Nejvíce zastoupeni jsou státní příslušníci **Vietnamu** (1 859 osob), **Ukrajiny** (1 694 osob), **Slovenska** (1 370 osob), **Ruska** (485 osob) a **Mongolska** (179 osob).

Počet žáků - cizinců v mateřských školách ve školním roce 2014/2015

Vzdělávání	Státní příslušnost	Počet dětí			
		Celkem	z toho dívky	z toho cizinci	
				s trvalým pobytem	azylanti
Mateřské školy zastoupeno 92 zemí světa třetí země: 70,7 % země EU: 29,3 %	Celkem	7 214	3 494	6 761	59
	z toho TOP 10				
	Vietnam	1 859	898	1 804	6
	Ukrajina	1 694	817	1 636	8
	Slovensko	1 370	662	1 239	0
	Rusko	485	245	454	6
	Mongolsko	179	90	173	1
	Bulharsko	166	84	159	0
	Moldavsko	126	61	123	2
	Rumunsko	124	61	112	0
	Polsko	118	59	103	0
	Čína	116	54	111	0

Poznámka: Zdroj : databáze MŠMT ČR

Vysvětlivka: Společně s občany EU jsou uvedeni i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.

V českých mateřských školách byli vzdělávání cizinci celkem **z 92 zemí světa**, z toho podíl třetích zemí byl 70,7 %, v 29,3 % je jednalo o země Evropské unie⁵⁸.

Při porovnání dětí-cizinců v mateřských školách v posledních dvou školních letech můžeme konstatovat, že počty dětí-cizinců stoupají každým rokem, nicméně pořadí nejpočetnějších státních příslušností se nemění (Vietnam, Ukrajina, Slovensko, Rusko, Mongolsko).

Výuka v mateřských školách, ve kterých jsou zařazeni děti-cizinci, je přizpůsobována jejich mentalitě dle národností a zvýšená pozornost je věnována výuce českého jazyka a správné výslovnosti. Učitelky mateřských škol jsou v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků vzdělávány pro získání kompetencí pro práci s dětmi – cizinci.

Vzdělávání cizinců v přípravných třídách základních škol a v přípravném stupni základní školy v ČR

V přípravných třídách základních škol se na plnění povinné školní docházky připravují sociálně znevýhodněné děti, přípravu na vzdělávání dětem se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami nebo s autismem může poskytovat přípravný stupeň základní školy speciální.

⁵⁸ Společně s občany EU jsou uvedeni i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.

Ve školním roce 2014/15 se takto na plnění povinné školní docházky připravovalo **164 dětí-cizinců**, z toho 7 dětí s uděleným azylem. Nejvíce dětí v přípravných třídách je z **Vietnamu** (39 osob), **Ukrajiny** (28 osob), **Slovenska** (24 osob), **Ruska** (14 osob) a **Bulharska** (9 osob).

Počet žáků – cizinců -přípravná třída ZŠ a přípravný stupeň ZŠ ve školním roce 2014/2015

Vzdělávání	Státní příslušnost	Počet dětí			
		Celkem	z toho dívky	z toho cizinci	
				s trvalým pobytem	azylanti
Přípravná třída ZŠ a přípravný stupeň ZŠ zastoupeno 27 zemí světa třetí země: 70,1 % země EU: 29,9 %	Celkem	164	59	141	7
	z toho TOP 10				
	Vietnam	39	16	36	0
	Ukrajina	28	10	25	1
	Slovensko	24	10	20	0
	Rusko	14	5	12	1
	Bulharsko	9	3	7	0
	Čína	8	0	8	0
	Kazachstán	7	1	4	3
	Polsko	7	1	5	0
	Turecko	4	2	4	0
	Makedonie	3	0	3	0

Poznámka: Zdroj : databáze MŠMT ČR

Vysvětlivka: Společně s občany EU jsou uvedeni i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.

V přípravných třídách byli vzděláváni cizinci celkem z **27 zemí světa**, z toho podíl třetích zemí byl 70,1 %, v 29,9 % je jednalo o země Evropské unie.

Vzdělávání cizinců v základní školách v ČR

Do základních škol jsou žáci-cizinci zařazováni v souladu se školským zákonem, rozdíl v poskytování vzdělávání se nečiní mezi dětmi ze zemí evropské unie, z třetích zemí nebo podle formy pobytu. Všichni žáci-cizinci mají stejná práva na vzdělávání a využívání doplňkových služeb (jídlna, družina) za stejných podmínek jako děti, jejichž mateřským jazykem je čeština. Začleňování do tříd jednotlivých škol na území České republiky probíhá podle metodiky, kterou vypracovalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

V **základních školách** se ve školním roce 2014/15 vzdělávalo celkem **16 477 žáků-cizinců** (ve školním roce 2013/14 to bylo 15 109), z toho 200 žáků-cizinců má udělený azyl. Nejvíce zastoupeni byli státní příslušníci **Ukrajiny** (4 039 osob), **Slovenska** (3 775 osob), **Vietnamu** (3 220 osob), **Ruska** (1 321 osob) a **Mongolska** (343 osob).

Obdobně jako v mateřských školách se v základních školách nemění četnost žáků podle státní příslušnosti, celkové počty žáků-cizinců v základních školách však narůstají.

V českých základních školách byli vzděláváni cizinci celkem ze **115 zemí světa**, z toho podíl třetích zemí byl 67,6 %, v 32,4 % je jednalo o země Evropské unie.

Počet žáků - cizinců v základních školách ve školním roce 2014/2015

Vzdělávání	Státní příslušnost	Počet žáků			
		Celkem	z toho dívky	z toho cizinci	
				s trvalým pobytem	azylanti
Základní školy zastoupeno 115 zemí světa třetí země: 67,6 % země EU: 32,4 %	Celkem	16 477	7 981	13 474	200
	z toho TOP 10				
	Ukrajina	4 039	1 957	3 589	37
	Slovensko	3 775	1 863	2 470	0
	Vietnam	3 220	1 547	3 066	4
	Rusko	1 321	618	1 107	19
	Bulharsko	385	185	280	0
	Mongolsko	343	167	293	1
	Moldavsko	339	157	293	3
	Polsko	302	143	166	0
	Čína	286	142	268	0
	Rumunsko	238	111	186	0

Poznámka: Zdroj : databáze MŠMT ČR

Vysvětlivka: Společně s občany EU jsou uvedeni i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.

Vzdělávání cizinců na středních školách, konzervatořích a vyšších odborných školách

V gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy probíhá rovněž vzdělávání cizinců na **středních školách, konzervatořích a vyšších odborných školách.**

Z níže uvedeného statistického přehledu vyplývá, že na středních školách a vyšších odborných školách převažoval počet studentů-cizinců ze třetích zemí. Oproti tomu studium na konzervatořích upřednostňovali studenti ze zemí Evropské unie.

Na **středních školách** studovalo **8 837 studentů-cizinců** (ve školním roce 2013/14 to bylo 9 147), z toho mělo 37 studentů-cizinců udělený azyl. Studenti-cizinci pocházeli **104 zemí**, z toho 74,4 % ze třetích zemí a 25,6 % ze zemí Evropské unie. Nejvíce zastoupeni byli státní příslušníci **Ukrajiny** (2 126 osob), **Vietnamu** (1 994 osob), **Slovenska** (1 691 osob), **Ruska** (1 025 osob) a **Kazachstánu** (180 osob).

Konzervatoře navštěvovalo **217 studentů-cizinců** (ve školním roce 2013/14 se jednalo o 185), z toho jeden student měl udělený azyl. Studenti-cizinci pocházeli **39 zemí**, z toho 54,8 % ze třetích zemí a 55,2 % ze zemí Evropské unie. Nejvíce zastoupeni byli státní příslušníci **Slovenska** (73 osob), **Ruska** (34 osob), **Ukrajiny** (33 osob), **Běloruska** (6 osob) a **Mongolska** (5 osob).

Na **vyšších odborných školách** studovalo **552 studentů-cizinců** (ve školním roce 2013/14 to bylo 547), z toho jeden student měl udělený azyl. Studenti-cizinci pocházeli **37 zemí**, z toho 52,0 % ze třetích zemí a 48,0 % ze zemí Evropské unie. Nejpočetnější skupinou byli státní příslušníci **Slovenska** (240 osob), **Ukrajiny** (108 osob), **Ruska** (93 osob), **Kazachstánu** (23 osob) a **Vietnamu** (20 osob).

Počet cizinců studujících na středních školách, konzervatořích a vyšších odborných školách ve školním roce 2014/2015

Vzdělávání	Státní příslušnost	Počet studentů			
		Celkem	z toho dívky	z toho cizinci	
				s trvalým pobytem	azylanti
Střední školy zastoupeno 104 zemí světa třetí země: 74,4 % země EU: 25,6 %	Celkem	8 837	4 415	7 098	37
	z toho TOP 10				
	Ukrajina	2 126	1 123	1 855	8
	Vietnam	1 994	936	1952	1
	Slovensko	1 691	840	1011	0
	Rusko	1 025	525	738	4
	Kazachstán	180	105	98	0
	Moldavsko	173	88	145	1
	Mongolsko	167	79	146	0
	Bělorusko	120	63	98	3
	Polsko	112	53	87	0
	Bulharsko	109	56	88	0
Konzervatoře zastoupeno 39 zemí světa třetí země: 54,8 % země EU: 55,2 %	Celkem	217	125	72	1
	z toho TOP 10				
	Slovensko	73	41	12	0
	Rusko	34	21	14	1
	Ukrajina	33	19	14	0
	Bělorusko	6	3	1	0
	Mongolsko	5	3	3	0
	Německo	5	3	4	0
	Srbsko	5	3	4	0
	Japonsko	4	3	2	0
	Korea	4	0	1	0
	Vietnam	4	3	3	0
Vyšší odborné školy zastoupeno 37 zemí světa třetí země: 52,0 % země EU: 48,0 %	Celkem	552	389	238	1
	z toho TOP 10				
	Slovensko	240	182	40	0
	Ukrajina	108	80	76	0
	Rusko	93	58	46	0
	Kazachstán	23	14	7	0
	Vietnam	20	11	20	0
	Bělorusko	11	6	6	1
	Polsko	6	4	6	0
	Arménie	5	3	4	0
	Bulharsko	5	3	5	0
	Německo	4	3	2	0

Poznámka: Zdroj : databáze MŠMT ČR

Vysvětlivka: Společně s občany EU jsou uvedeni i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.

Vzdělávání cizinců na českých vysokých školách

Počet cizinců studujících na českých vysokých školách se každoročně zvyšuje. Ke dni 31.12.2014 **studovalo na českých vysokých školách 41 179 cizinců**, což představuje oproti předchozímu roku nárůst o 337 studentů.

Počty studentů – cizinců na českých vysokých školách v letech 2005 – 2014

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet studentů - cizinců	20 869	23 878	27 079	30 136	34 462	37 568	38 919	39 701	40 842	41 179
Nárůst oproti předchozímu roku v %	22,3%	14,4%	13,4%	11,3%	14,4%	9,0%	3,6%	2,0%	2,9%	0,8%

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MŠMT ČR

Na českých vysokých školách ke dni 31.12.2014 studovali studenti ze 154 zemí, přičemž téměř 64 % studentů – cizinců tvořili studenti ze zemí Evropské unie.

Nejčetnější zastoupení ze zemí Evropské unie měli na českých vysokých školách již tradičně studenti ze **Slovenska** (22 680 osob), jejichž podíl na celkovém počtu zahraničních studentů představoval 55,1 %. Následovali studenti ze **Spojeného království** (526 osob), **Německa** (484 osob), **Portugalska** (384 osob) a **Polska** (363 osob). Největší zastoupení studentů – cizinců ze třetích zemí má v České republice **Rusko** (5 237 osob), **Ukrajina** (2 256 osob), **Kazachstán** (1 427 osob), **Vietnam** (916 osob) a **Bělorusko** (636 osob).

Cizinci studující na vysokých školách ke dni 31. 12. 2014 – TOP 5

Rok 2014				
Celkem studentů - cizinců na vysokých školách			z toho veřejné vysoké školy	
Státní příslušnost	počet	v %	počet	podíl na celkovém počtu v %
Celkem	41 179	100,0	34 266	83,2
z toho TOP 5				
Slovensko	22 680	55,1	19 790	
Rusko	5 237	12,7	3 598	
Ukrajina	2 256	5,5	1 642	
Kazachstán	1 427	3,5	821	
Vietnam	916	2,2	752	

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MŠMT ČR

Většina zahraničních studentů v České republice upřednostňovala studium na veřejných vysokých školách (83,3 %), oproti studiu na soukromých vysokých školách.

Cizinci studující na vysokých školách podle studijního programu ke dni 31. 12. 2014

Celkem počet studentů-cizinců	z toho ve studijním programu			
	bakalářském	magisterském dlouhém	magisterském navazujícím	doktorském
41 179	21 927	6 926	8 932	3 602
	tj. 53,3 %	tj. 16,8 %	tj. 21,7 %	tj. 8,7 %

Vysvětlivka: Jeden student (fyzická osoba) může vykonávat více vysokoškolských studií

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MŠMT ČR

Nadpoloviční většina zahraničních studentů studovala na českých vysokých školách v bakalářském studijním programu (53,2 %). Druhým nejčastějším typem studia byly navazující magisterské programy, ve kterých studovala více než pětina (21,7 %) zahraničních studentů.

Cizinci studující na vysokých školách podle studijního programu ke dni 31. 12. 2014

Státní občanství	Počet studentů celkem	z toho ve studijním programu			
		bakalářském	magisterském dlouhém	magisterském navazujícím	doktorském
Celkem	41 179	21 927	6 926	8 932	3 602
z toho TOP 5					
Slovensko	22 680	11 938	3 438	5 710	1 765
Rusko	5 237	3 963	132	904	259
Ukrajina	2 256	1 521	86	442	211
Kazachstán	1 427	1 188	24	191	26
Vietnam	916	708	56	101	57

Vysvětlivka: Jeden student (fyzická osoba) může vykonávat více vysokoškolských studií

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MŠMT ČR

Na počtu veškerých aktivních studií⁵⁹ na vysoké škole v České republice ke dni 31.12.2014 byl podíl aktivních studií cizinců 13,2 %.

Podíl aktivních studií cizinců na počtu veškerých aktivních studií na vysokých školách v ČR ke dni 31.12.2014 (v %)

Typ studia				Celkem
bakalářské	magisterské dlouhé	magisterské navazující	doktorské	
11,7 %	24,6 %	12,0 %	15,4 %	13,2 %

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MŠMT ČR

b) Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu

Od 1. ledna 2009 mají cizinci podle ustanovení § 70 odst. 2 písm. h) zákona o pobytu cizinců povinnost předložit k žádosti o trvalý pobyt i *Osvědčení o zkoušce z českého jazyka pro trvalý pobyt* na úrovni A1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERR). Znalost českého jazyka lze prokázat i složením mezinárodně uznávané zkoušky z českého jazyka CCE nebo státní jazykové zkoušky. Zkouška má zejména podpořit integraci cizinců a nemá jim bránit v získání trvalého pobytu.

Dne 19. září 2008 nabyla účinnosti vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 348/2008 Sb., o výuce a zkouškách znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu na území České republiky, která stanoví úroveň zkoušky podle SERR, vzor dokladu a seznam škol oprávněných provádět zkoušky znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu na území České republiky.

Organizační a finanční zajištění zkoušek bylo založeno usnesením vlády ČR ze dne 14. května 2008 č. 538 k materiálu *Systém výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu* (dále jen: *Systém*). Systém je každoročně aktualizován usnesením vlády s ohledem na vývoj situace a objektivní potřeby cizinců.

Usnesením vlády ČR č. 940 ze dne 11. prosince 2013 bylo uloženo ministroví školství ve spolupráci s ministrem vnitra navrhnout a vládě do 31. března 2014 předložit *Řešení právních a organizačních nedostatků Systému výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu*.

Současně bylo oběma ministrům uloženo, aby do 30. listopadu 2014 zpracovali a vládě předložili *Vyhodnocení realizace Systému v roce 2014, včetně návrhu na jeho věcné a finanční zajištění v roce 2015*.

⁵⁹ Studia, která nejsou ke sledovanému okamžiku přerušena.

S ohledem na obsahovou a organizační provázanost byly oba materiály po dohodě předloženy vládě ČR k odsouhlasení společně jako celek v prosinci 2014.

Mezirezortním garantem Systému je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které zajišťuje zejména přípravu a organizaci zkoušek a Ministerstvo vnitra participuje na jeho realizaci i vyhodnocování a hradí náklady škol oprávněných zkoušet cizince z českého jazyka pro potřeby trvalého pobytu. Vlastní formát zkoušky a její jednotlivé verze připravuje tým externích odborníků z různých pracovišť vysokých škol pod vedením Národního ústavu pro vzdělávání.

Zkouška se skládá z písemné a ústní části. Uchazeč, který úspěšně složí písemnou i ústní část zkoušky, obdrží *Osvědčení o znalosti českého jazyka*.

Cena zkoušky je 1 500 Kč a první pokus je cizinci hrazen z prostředků Ministerstva vnitra. Každý další pokus si hradí cizinec. Přípravu na zkoušku si každý cizinec rovněž hradí sám, bezplatné kurzy organizují *Centra na podporu integrace cizinců*, která jsou téměř v každém kraji České republiky, či některé nestátní neziskové organizace.

Potřebné informace k organizaci a průběhu zkoušek z českého jazyka mohli cizinci získat na pracovištích trvalých pobytů Ministerstva vnitra i na průběžně aktualizovaném webovém portále Národního ústavu pro vzdělávání www.cestina-pro-cizince.cz, který je zaveden i v angličtině, ukrajinštině, ruštině, francouzštině, mongolštině, vietnamštině, arabštině a čínštině.

V roce 2014 zkoušelo 40 jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky. Potřebná geografická dostupnost škol a odpovídající četnost termínů zkoušek byla zajištěna v rozsahu objektivních potřeb cizinců. **Termíny a čas zkoušky byly pevně stanoveny Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.**

Na každý termín byla připravena jedinečná verze zkoušky (63 verzí zkoušky). Do roku 2014 bylo vyvíjeno nižší množství verzí zkoušky, které byly využívány opakovaně a školám byly k dispozici s půlročním předstihem. Od ledna 2014 jsou jednotlivá zadání zkoušky k dispozici maximálně dvě hodiny před jejím zahájením, čímž došlo k výraznému omezení korupčního prostředí. V rámci větší transparentnosti Systému je zkouška z českého jazyka prováděna jen speciálně proškolenými examinátoři. Školy poskytují oběma ministerstvům každý měsíc data o počtech cizinců a o průběhu zkoušek.

V roce 2014 bylo uskutečněno více jak 9 000 zkoušek, průměrná úspěšnost u zkoušek dosáhla cca 70 %. Nejčastěji se ke zkoušce dostavili státní příslušníci Ukrajiny, Vietnamu a Ruska.

Finanční prostředky hrazené z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v celkové výši **1 650 000,-Kč** byly v roce 2014 využity zejména na vývoj a distribuci testů - na správu a vývoj e-learningového kurzu pro examinátoři ve všech zkušebních centrech - na přezkoušení podle ustanovení § 70 odst. 6 zákona o pobytu cizinců - na programovou údržbu, administraci a vývoj zabezpečovacích prvků na webových stránkách - na zpracování, tisk a distribuci informačních materiálů.

Finanční prostředky Ministerstva vnitra ve výši **11 960 000,- Kč** byly využity zejména k proplácení zkoušek cizinců z českého jazyka - úhradě nákladů spojených s mimořádným přezkoušením cizinců ze škol, v nichž je orgány činnými v trestním řízení vyšetřováno korupční jednání a k administraci vydávání poukazů k vykonání zkoušek.

Nejzávažnější problémy Systému byly zaznamenány v oblasti korupce zejména v soukromých jazykových školách. Potřeba průběžného posilování protikorupčních opatření se potvrdila v roce 2014 v souvislosti se zahájením trestního stíhání zaměstnanců dvou jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky. V reakci na tyto problémy bylo na základě rozhodnutí Ministerstva vnitra v souladu s ustanovením § 70 odst. 6 zákona o pobytu cizinců **vyzváno 1 218 uchazečů**, kteří v těchto školách skládali zkoušku, **k přezkoušení jazykových znalostí**.

Dlouhodobě jsou zaznamenávány záměny osob při zkouškách, kdy se místo cizince dostaví na zkoušku jiná osoba s příslušnou znalostí českého jazyka. Po dohodě se zástupci škol se registrace na zkoušku účastní i zástupci cizinecké policie, jejichž přítomnost snižuje riziko chybné identifikace uchazečů.

V roce 2014 byly opakovaně řešeny i problémy s tzv. zprostředkovateli, kteří se dlouhodobě snaží ovlivnit průběh zkoušek a pro některé cizince získat osvědčení o úspěšně vykonané zkoušce nelegálně. Na řešení této problematiky se proto v úzké spolupráci podílejí zástupci jazykových škol, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra a Policie ČR. Vliv zprostředkovatelů se však dosud nepodařilo eliminovat.

Možnost kontroly zkušebních institucí byla v roce 2014 snížena i absencí právně závazného zkušebního řádu a nedostatkem bezprostřední právní závaznosti *Pokynů k organizaci zkoušky* a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy tak nemohlo v praxi dostatečně garantovat kvalitu a jednotnost zkoušek.

Za problém lze považovat i narůstající počet cizinců, kteří „podnikají“ ve školství a absenci potřebné školské legislativy k řešení vznikajících problémů.

Závažný problém představovala i nemožnost průběžné a operativní aktualizace seznamu zkušebních institucí, který je přílohou vyhlášky č. 348/2008 Sb.

V rámci jednání k *řešení právních a organizačních nedostatků Systému* bylo mezi Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem vnitra dohodnuto, že potřebná právní úprava bude založena zejména na druhovém vymezení škol, na stanovení kontrolních mechanismů a na celkovém zpřesnění Systému, včetně zavedení a publikování zkušebního řádu.

Z hlediska kvality a dostupnosti zkoušek je za nejvhodnější variantu připravovaného organizačního zajištění Systému považováno využití sítě jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky zřízených kraji a plnoprávných členů Asociace jazykových zkušebních institucí v Evropě (ALTE).

V rámci mezirezortního připomínkového řízení k zákonu o pobytu cizinců Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v říjnu 2014 předložilo první návrh změny zmocňovacího ustanovení pro novou vyhlášku, resp. nařízení vlády. V mezidobí byly předloženy i změny zákona o pobytu cizinců vedoucí k zefektivnění a sjednocení protikorupčních opatření a zavedení kontrolních mechanismů uplatňovaných prostřednictvím ČŠI v rámci působnosti zákona č. 255/2012 Sb. o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších právních předpisů. Vhodněji bude systematizováno i přezkušování cizinců, přezkušující instituce stanoví Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

S ohledem na plán legislativních prací se předpokládá zajištění organizace Systému podle nové vyhlášky od 1. 7. 2015, tj. společně s předpokládanou účinností nové právní úpravy zákona o pobytu cizinců.

c) Asistenti pedagoga pro žáky-cizince a individuální vzdělávací plán

V květnu 2011 vstoupila v platnost vyhláška č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Citovaná vyhláška umožňuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami využívat vyrovnávací a podpůrná opatření, kterými se rozumí využívání pedagogických metod, které odpovídají vzdělávacím potřebám žáků, poskytování individuální podpory v rámci výuky a přípravu na výuku, využívání poradenských služeb školy, individuálního vzdělávacího plánu a služeb asistenta pedagoga. Škola tato opatření poskytuje na základě pedagogického posouzení vzdělávacích potřeb žáka, průběhu a výsledků jeho vzdělávání.

Vyhláška také umožňuje poskytovat vyrovnávací opatření žákům z prostředí, kde se mu nedostává potřebné podpory k řádnému průběhu vzdělávání a žák je znevýhodněný nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.

Na základě této vyhlášky mohou základní školy žádat o finanční prostředky na platy asistentů pedagoga pro žáky-cizince z rozvojového programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „Podpora asistentů pedagoga“, který je každoročně vyhlašován; vyhlášen byl i v roce 2014.

d) Vyhlášené projekty na podporu integrace cizinců v roce 2014

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhlásilo v roce 2013 na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území České republiky pro rok 2014 tři rozvojové programy a jeden dotační program. Dotační program je poskytovatelem kurzů českého jazyka pro azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany v rámci státní integrační politiky (viz dále kapitola VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ).

Rozvojové programy⁶⁰

1. Rozvojový program „**Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie**“. Program je určen na zvýšení finančních prostředků školám, které vzdělávají žáky-cizince pocházející ze zemí Evropské unie. V tomto programu bylo podpořeno 20 základních škol, rozděleny byly finanční prostředky ve výši 677 110,- Kč.
2. Rozvojový program „**Zajištění podmínek základního vzdělávání nezletilých azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky a dětí cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců**“. V tomto programu bylo podpořeno 7 základních škol, rozděleny byly finanční prostředky 2 158 499,- Kč.
3. Rozvojový program „**Bezplatná výuka českého jazyka přizpůsobená potřebám žáků-cizinců ze třetích zemí**“. V tomto programu žádaly školy, které vzdělávají děti ze třetích zemí, o dotaci na podporu kurzů českého jazyka nebo na zajištění jejich zvýšených potřeb pro zvýšení efektivity výuky těchto dětí v hlavním vzdělávacím proudu. Se zvýšenou podporou při zvládání učiva v českém jazyce mohou být tito žáci rychleji zařazeni do příslušného ročníku dle jejich věku. V tomto programu bylo podpořeno 163 základních škol a rozděleno bylo celkem 7 999 480,- Kč.

Dotační program „**Podpora aktivit v oblasti integrace cizinců na území České republiky v roce 2014**“ (dále jen „Program“) byl Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy vyhlášen v říjnu 2013, hodnocení projektů a jednání výběrové a hodnotící komise se zúčastnili vybraní zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, dále zástupci Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí a České školní inspekce.

Program byl určen na vzdělávací aktivity pro děti cizince z tzv. třetích zemí, zejména na podporu jazykové výuky při jejich vzdělávání, dále při mimoškolních aktivitách těchto dětí, např. doučování českého jazyka mimo školní vyučování i při jejich volnočasových aktivitách, např. konání festivalů, sportovních her apod. Důraz v Programu byl kladen nejen na integraci dětí-cizinců do českého kulturního a sociálního prostředí, ale i na výchovu dětí z majoritní společnosti k přijímání dětí-cizinců jako rovnocenných partnerů a zároveň na podporu interkulturní výchovy.

Pro dotační řízení v tomto Programu v roce 2014 byla ze státního rozpočtu do rozpočtové kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy převedena na podporu integrace cizinců

---

⁶⁰ Rozvojové programy v bodě 1. a 2. jsou zde uvedeny pouze pro úplnost, občané EU a azylanti atd. nejsou cílovou skupinou Koncepce integrace cizinců.

částka 3 000 000,- Kč. Celkový požadavek žadatelů o podporu projektů však byl 6 384 912,- Kč. V Programu bylo evidováno 25 žádostí, hodnotící komise rozhodla o podpoře 18 projektů ve výši 2 122 648,- Kč. Sedm projektů nebylo přijato k podpoře pro nenaplnění podmínek vyhlášení tohoto programu.

Poznámka: Čerpání finančních prostředků je podrobněji popsáno v příloze - „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2014“.

e) Podpora výuky pedagogických pracovníků pracujících se žáky-cizinci na základních školách

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání v roce 2014 vypracovalo návrh základních kroků pro vytvoření systému odborné podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti/žáky-cizince. Cílem je propojit koordinaci aktivit sloužících k začleňování a výuce žáků-cizinců, zavést do praxe součinnost jednotlivých aktérů, propagaci, zpřístupňovat informace k tématu vzdělávání cizinců a poskytovat systematickou, cílenou metodickou a vzdělávací podporu školám, školským zařízením, pedagogickým pracovníkům i samotným rodinám žáků-cizinců. Cílovými skupinami jsou učitelé mateřských, základních a středních škol, vedoucí pedagogičtí pracovníci těchto škol a další účastníci integrace cizinců (rodiny dětí/žáků-cizinců).

V roce 2014 se činnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Národního institutu pro další vzdělávání zaměřila v oblasti podpory pedagogických pracovníků především na tyto aktivity:

- bylo zřízeno 13 krajských kontaktních center podpory (informační, metodická a vzdělávací pomoc učitelům a školám), kde byli instalováni tzv. krajsští koordinátoři, jejichž činnost bude spočívat v organizaci podpůrných aktivit pro kvalitní vzdělávání žáků-cizinců;
- výběr odborných pracovníků v krajských lokalitách, kteří se již v praxi setkali s problematikou vzdělávání cizinců a úspěšně řešili jejich integrační proces prostřednictvím vzdělávání;
- školení a doškolení krajských koordinátorů a odborných pracovníků;
- přípravu nabídky vzdělávacích programů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků;
- vytvoření webového portálu www.cizinci.nidv.cz;
- realizaci pilotních seminářů (v krajích Středočeském, Karlovarském a Olomouckém), jejichž cílem je představení aktérů/partnerů působících v kraji (výsledky síťování), zmapování potřeb učitelů a škol dle regionů (stanovení nedostatků a rezerv v podpoře pedagogických pracovníků vzdělávajících děti/žáky-cizince), hledání možnosti spolupráce s dalšími subjekty na úrovni krajů.

f) Vzdělávání pedagogických pracovníků pro práci s žáky-cizinci

Národní institut pro další vzdělávání je jednou z institucí, které zajišťují akreditované semináře a programy v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Na problematiku vzdělávání dětí-cizinců jsou zaměřeny následující programy:

- Děti/žáci-cizinci v české MŠ a na 1. stupni ZŠ;
- Čeština z druhé strany, jak ji učít děti-cizince I, II, III;
- Multikulturní výchova;
- Národnostní menšiny, historie, současnost, multikulturní výchova a lidská práva.

4. Ministerstvo pro místní rozvoj

V souvislosti s plněním usnesení vlády č. 60/2014 Ministerstvo pro místní rozvoj realizovalo v roce 2014 celkově tři projekty. Jedná se o studie „*Soužití Čechů a Vietnamců v Hřensku*“, „*Soužití české majority a vietnamské minority ve Varnsdorfu*“ a „*Soužití Čechů a Vietnamců ve vybraných obcích České republiky – Komparativní studie*“.

▪ Soužití Čechů a Vietnamců v Hřensku

Výzkum z první poloviny roku 2014 navazuje na předchozí aktivity, jejichž cílem bylo zmapovat soužití Čechů a Vietnamců v Ústeckém kraji. Výzkum se zaměřil na problematiku postavení cizinců v lokalitě Hřensko; vycházel z monitoringu lokálního i celostátního tisku, obsáhlého dotazníkového šetření a řízených pohovorů s klíčovými osobnostmi v obci – od místních zastupitelů po představitele podnikatelského sektoru v cestovním ruchu. Výzkum analyzuje soužití mezi majoritou a Vietnamci pohledem většinové i menšinové společnosti. Zpráva vycházející z tohoto šetření dále mapuje pozitivní a negativní jevy spojené s vietnamskou komunitou v této obci, analyzuje proces integrace a popisuje místa vzájemného setkávání, ale i oblasti konfliktů. Na základě podrobného terénního šetření určuje místa koncentrace cizinců a počet Vietnamců pohybujících se v obci. Mapuje, jakým způsobem zasahuje do vzájemného soužití otázka cestovního ruchu spojeného zejména s německými turisty. Na základě zjištěných výsledků přináší doporučení podporující integraci a prevenci možných konfliktů v obci.

V průběhu roku 2014 byla k této výzkumné zprávě uspořádána dvě pracovní setkání, z nichž jedno bylo obsahově zaměřeno pro obyvatele Hřenska a představitele místní samosprávy, druhé pak na zaměstnance Ministerstva pro místní rozvoj a členy grémia integrace cizinců.

▪ Soužití české majority a vietnamské minority ve Varnsdorfu

Výzkum ve městě Varnsdorf byl realizován ve druhé polovině roku 2014 na základě obdobné metodologie jako v předchozích projektech zaměřujících se výzkum vztahů mezi vietnamskou minoritou a českou majoritou v Ústeckém kraji. Projekt byl realizován formou terénního výzkumu v obci. Jedná se o analýzu situace se zaměřením na vztahy mezi českou majoritou a vietnamskou menšinou. Poprvé se tento druh výzkumu přesunul do větší lokality Ústeckého kraje – města s 15 664 obyvateli tak, aby mohl být následně porovnán s menšími obcemi.

Cílem bylo získat co nejkomplexnější informace o životě vietnamské komunity ve městě česko-německého pohraničí. V rámci polostrukturovaných rozhovorů bylo osloveno široké spektrum místních představitelů, od zástupců místní samosprávy, neziskových organizací, místních sdružení, zástupců mateřských, základních a středních škol až po místní podnikatele. V rámci dotazníkového šetření byl kladen důraz na oslovení mladší věkové kategorie (15-25 let) a obyvatele v důchodovém věku. Výstupem je výzkumná zpráva, která pojednává nejen o soužití obecně, ale analyzuje jednotlivě hlavní témata a události, které soužití ovlivňují – například otevření buddhistického chrámu ve městě. Důležitou částí je i mapování zdrojů neporozumění a konfliktů, ale i procesů posilujících soudržnost obyvatel. Výzkum popsal také bariéry vzájemného setkávání i faktory pozitivně přispívající k budování vzájemných kontaktů. V závěru byla navržena doporučení k podpoře integrace a která by mohla vést k prohloubení a zkvalitnění vzájemných vztahů.

V lednu roku 2015 bylo uspořádáno pracovní setkání určené členům grémia integrace cizinců, zaměstnancům správních úřadů a zaměstnancům Ministerstva pro místní rozvoj.

▪ Soužití Čechů a Vietnamců ve vybraných obcích České republiky – Komparativní studie

V závěru roku 2014 byla zpracována souhrnná studie „*Soužití Čechů a Vietnamců ve vybraných obcích České republiky – Komparativní studie*“. Cílem studie bylo podat ucelený

přehled o výzkumných zprávách realizovaných Ministerstvem pro místní rozvoj v oblasti integrace cizinců v Ústeckém kraji v průběhu let 2013 a 2014. Srovnávací studie vzájemně analyzuje výzkumná šetření a jejich závěrečné zprávy ze tří obcí česko-německého pohraničí. Jedná se o výzkumnou zprávu „*Mezietské vztahy Petrovice*“, realizovanou v průběhu léta a podzimu roku 2013, dále zprávu „*Vztahy mezi majoritou a minoritou v Hřensku*“ a zprávu „*Soužití české majority a vietnamské minority ve Varnsdorfu*“. Komparativní zpráva poskytl shrnutí nejdůležitějších informací z jednotlivých šetření o proměňujícím se životě vietnamské komunity v česko-německém pohraničí. Hlavním cílem studie bylo pomocí komparativní analýzy vysledovat na jedné straně podobnosti, které se v lokalitách vyskytly a které jsou tak charakteristické pro vietnamskou komunitu obecně, a na druhé straně odlišnosti, kdy jsou jednotlivé jevy ve vietnamské komunitě ovlivněny specifickým prostředím.

5. Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním orgánem státní správy pro problematiku živnostenského podnikání a pro podnikání v některých činnostech provozovaných na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů.

Značná část podnikatelské činnosti spadá pod režim zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, podle kterého má cizinec ohlašující živnost nebo žádající o koncesi, má-li trvalý pobyt na území České republiky, stejné postavení jako občan České republiky s trvalým pobytem v České republice a je tzv. českou osobou. Osoby, kterým byl udělen azyl, mohou v podstatě provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako české osoby. Cizinec, který nemá bydliště na území České republiky, je z pohledu úpravy živnostenského zákona zahraniční fyzickou osobou. V rámci realizace *Koncepce integrace cizinců* v roce 2014 byly Ministerstvem průmyslu a obchodu plněny níže uvedené úkoly.

a) Informovanost

Na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu jsou k dispozici informace obsahových sekcí: Podpora podnikání, Zahraniční obchod, Ochrana spotřebitele, EU a Vnitřní trh, Energetika a suroviny, Průmysl a stavebnictví, e-Komunikace a pošta. V rámci sekce Podpora podnikání pak cizinec m.j. nalezne informace k živnostenskému podnikání, malému a střednímu podnikání atd. Informace z různých oblastí působnosti resortu jsou určeny všem, kdo působí nebo hodlají působit v oblasti průmyslu a obchodu, tedy i cizincům.

Na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu je v rámci již zmíněné sekce „Podpora podnikání“ v záložce „Živnostenské podnikání“ pod položkou „Integrace cizinců“ cizinci k dispozici materiál s názvem „*Informační materiál pro zahraniční fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona na území České republiky*“.

Ve stejné záložce – „Živnostenské podnikání“ - jsou „životní situace“ zaměřené na to, jak ohlásit jednotlivé živnosti (volnou, řemeslnou nebo vázanou) nebo jak podat žádost o koncesi, a to v členění pro občany členských států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska a pro občany z tzv. třetích zemí.

Dále je pod záložkou „Centrální registrační místa“ k dispozici, resp. ke stažení Jednotný registrační formulář, na kterém se povinně ohlašuje živnost nebo žádá o koncesi, a to včetně informací o tomto formuláři a jeho použití.

b) Ekonomická soběstačnost

Obecným cílem je zlepšování podmínek pro podnikání pro všechny podnikatele bez rozdílu původu, což může mít zprostředkovaně pozitivní vliv i na ekonomickou soběstačnost cizinců, kteří legálně podnikají na území České republiky. Ministerstvo průmyslu a obchodu průběžně věnuje

pozornost optimalizaci podmínek podnikání fyzických osob a právnických osob, včetně podnikání zahraničních fyzických osob.

c) Vzdělávání

Pracovníci živnostenských úřadů jsou informováni o způsobu řešení záležitostí všech subjektů hodlajících provozovat živnost, tedy i cizinců. Ministerstvo průmyslu a obchodu prostřednictvím živnostenských úřadů získává informace z aplikační praxe. Prostřednictvím Institutu pro veřejnou správu a lektorů z ministerstva ověřuje zvláštní odbornou způsobilost pro výkon správních činností při správě živnostenského podnikání. Dále provádí pravidelné celorepublikové porady a školení pro pracovníky živnostenských úřadů. Ve vztahu k cizincům jsou pracovníci živnostenských úřadů vedeni k důslednému dodržování živnostenského zákona, správního řádu i dalších předpisů. Vzdělání pracovníků živnostenských úřadů považuje Ministerstvo průmyslu a obchodu za důležité pro efektivní a správnou komunikaci se všemi podnikateli, tedy i cizinci.

d) Institut zácviu

Na základě novely zákona o pobytu cizinců, která vstoupila v platnost v červnu roku 2014, bylo schváleno nové ustanovení § 178b odst. 4 zákona o pobytu cizinců, které definuje zácvik (stáž). Toto ustanovení zároveň stanoví, že „vláda rozhodne, kdy může být cizinec vyslán do české právnické osoby za účelem zvyšování dovedností a kvalifikace“, na základě čehož vznikla potřeba upravit příslušné podmínky. Tyto podmínky byly upraveny usnesením vlády České republiky č. 962/14 ze dne 24. listopadu 2014.⁶¹

Na základě schválených podmínek může být jako podklad pro správní řízení o udělení pobytového oprávnění použito potvrzení, že stáž, respektive vysílací zahraniční společnost a „školicí“ česká společnost plní podmínku zácviu cizinců ze třetích zemí, stanovené usnesením vlády.

Na institutu zácviu se podílí Ministerstvo průmyslu a obchodu jako gestor, Ministerstvo vnitra jako spolugestor a Svaz průmyslu a dopravy ČR jako odborný garant. Úkolem garanta je zejména posuzování skutečného splnění podmínek zácviu.

Zácviky jsou často používané především velkými soukromými společnostmi, které mají typicky výrobní celky nebo provozovny v zahraničí a potřebují své zahraniční zaměstnance zaškolit, k čemuž používají standardně programy neplacených stáží. Tito cizinci pobývají na území České republiky pouze omezenou dobu (maximálně 3 - 6 měsíců), jejich pozice jsou neplacené a zajištěné společnostmi, u kterých v rámci zácviu působí.

e) Statistika

Ministerstvo průmyslu a obchodu předává pravidelně (čtvrtletně) relevantní statistické údaje týkající se cizinců - podnikajících zahraničních fyzických osob na území České republiky Českému statistickému úřadu, Ministerstvu vnitra, Ministerstvu práce a sociálních věcí a Ministerstvu financí k dalšímu využití. Ministerstvo průmyslu a obchodu poskytuje statistické informace z oblasti podnikání cizinců pro zpracování publikace vydávané Českým statistickým úřadem „*Cizinci v ČR*“.

f) Financování

Pro rok 2014 nebyly Ministerstvu průmyslu a obchodu poskytnuty ani jím nárokovány žádné finanční prostředky na realizaci *Koncepce integrace cizinců* alokované v rozpočtu Ministerstva vnitra. Ministerstvo průmyslu a obchodu v rámci své působnosti v oblasti integrace cizinců realizuje

---

⁶¹ Podmínky začaly být aplikovány dnem schválení usnesení vlády.

potřebné kroky, jejichž cílem je co nejefektivnější vynakládání finančních prostředků (např. informace uveřejňované na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu).

6. Ministerstvo zdravotnictví

a) Zvyšování informovanosti cizinců

V první polovině roku 2014 byly Ministerstvem zdravotnictví aktualizovány informace pro cizince o systému zdravotní péče v České republice, které jsou uvedeny v následujících jazykových mutacích: anglický, německý, francouzský, španělský, ruský a vietnamský jazyk. Informace jsou součástí oficiálního webového portálu Ministerstva zdravotnictví (www.mzcr.cz/Cizinci/).

b) Prohlubování odborných kompetencí

K úkolu zvyšování interkulturních, sociokulturních a odborných kompetencí pracovníků jednotlivých rezortů, pokud jsou s cizinci z hlediska svých zákonných kompetencí v přímém kontaktu, a dalších subjektů řešících záležitosti cizinců, včetně jejich přípravy na působení v přímém kontaktu s cizinci a v komunitách cizinců uvádí Ministerstvo zdravotnictví, že odborná příprava pracovníků ve zdravotnictví se řídí zákonem č. 95/2004 Sb.⁶² a zákonem č. 96/2004 Sb.⁶³

c) Přístup cizinců ke zdravotní péči

Ve věci přístupu cizinců ke zdravotní péči uložila vláda České republiky usnesením ze dne 1. 12. 2014 č. 992 ministru vnitra, aby ve spolupráci s ministrem financí a ministrem zdravotnictví vypracoval a do 30. září 2015 vládě předložil návrh nové právní úpravy povinného zdravotního pojištění cizinců. Vláda dále uložila ministru zdravotnictví, aby ve spolupráci s ministrem vnitra vymezil kategorie cizinců, na které se bude vztahovat systém veřejného zdravotního pojištění, a kategorie cizinců, na které se bude vztahovat povinnost mít sjednáno komerční zdravotní pojištění cizinců. Zároveň vláda uložila ministru financí, aby ve spolupráci s ministrem zdravotnictví vymezil rozsah a náležitosti povinného (komerčního) zdravotního pojištění cizinců a předal návrh nové právní úpravy ministru vnitra. Koordinací příprav nové právní úpravy systému povinného zdravotního pojištění cizinců pověřila vláda ve zmíněném usnesení ministra vnitra. Příslušné návrhy právní úpravy jsou aktuálně zpracovávány.

V roce 2014 byly obsahově vytvořeny **zdravotnické komunikační karty** pro oblast gynekologie a porodnictví, pediatrie, interní lékařství a ošetrovatelství k jednodušší komunikaci mezi zdravotnickým pracovníkem a pacientem - cizincem. Ministerstvu zdravotnictví se však v průběhu roku 2014 již nepodařilo uskutečnit výběrové řízení na dodavatele zpracování grafického návrhu komunikačních karet, jejich uveřejnění na webových stránkách Ministerstva zdravotnictví a jejich vytištění. Výše uvedené aktivity budou dokončeny do konce roku 2015.

d) Statistika

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR každoročně publikuje relevantní statistické údaje týkající se cizinců na území České republiky (např. čerpání zdravotní péče cizinci, hospitalizovaní cizinci v nemocnicích podle příčin hospitalizace, potraty cizinek, hlášená onemocnění TBC).

---

⁶² Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů.

⁶³ Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů, kterými byla implementována Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací.

Na zajištění projektů v roce 2014 nežádalo Ministerstvo zdravotnictví žádné finanční prostředky z rozpočtu Ministerstva vnitra a nežádá žádné ani na rok 2015. V roce 2015 bude Ministerstvo zdravotnictví pokračovat v plnění výše uvedených úkolů.

7. Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury v rámci *Koncepce integrace cizinců* v roce 2014 podpořilo webový portál www.mezikulturnidialog.cz, jehož realizátorem je příspěvková organizace Ministerstva kultury, Institut umění - Divadelní ústav. V uvedeném roce byl tento portál podpořen částkou 230 000,- Kč. Hlavním cílem portálu je provozování otevřené platformy především pro subjekty neziskového sektoru a jejich aktivity v oblasti kultury a vzdělávání zaměřené na téma mezikulturního dialogu, které přispívají k řešení cílů migrační a integrační politiky v České republice. Součástí portálu je i pravidelně rozesílaný newsletter. V roce 2014 bylo rozesláno celkem 38 newsletterů (je tedy rozesílán přibližně každých devět dní).

V roce 2014 portál www.mezikulturnidialog.cz aktuálně informoval o mezikulturním dialogu v České republice a příbuzných tématech a nabízel možnost nejrozličnějším subjektům (a to především z neziskového sektoru) zveřejňovat informace o jejich aktivitách, informace o kulturních akcích (festivalech, koncertech, výstavách atd.), o kurzech českého jazyka, pracovních nabídkách v organizacích věnujících se integraci či lidským právům, workshopech na téma integrace cizinců atd. Na stránkách byla také uveřejňována vyhlášení grantových nabídek. Stránky mohou k propagaci své činnosti bezplatně využívat nejrozličnější spolky a subjekty, které se zabývají multikulturní problematikou. Portál je pravidelně aktualizován a doplňován.

Některé subjekty vkládají články na portál samy prostřednictvím redakčního systému. Tyto články podléhají schvalování redakcí. To dokazuje, že portál skutečně funguje jako otevřená platforma pro všechny subjekty zabývající mezikulturním dialogem. Návštěvnost portálu byla v roce 2014 cca 42 000 návštěv, což v porovnání s předchozími lety znamená nárůst (v roce 2012 cca 34 000 návštěv, v roce 2013 cca 36 500 návštěv).

Ministerstvo kultury nevyhlašuje samostatné výběrové řízení na podporu integrace cizinců, ale v rámci výběrových dotačních řízení byly podpořeny projekty, které směřovaly k posílení identity národnostních menšin a jejich integraci do majoritní společnosti a postihovaly také problematiku zaměřenou na oblast integrace cizinců.

Poznámka: Podrobněji je popsáno v příloze - „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2014“.

VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ A OSOB S UDĚLENOU DOPLŇKOVOU OCHRANOU

Státní integrační program (dále jen „SIP“) pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou formou azylu nebo doplňkové ochrany byl v roce 2014 realizován podle *usnesení vlády ze dne 30. října 2013 č. 818 o změně usnesení vlády ze dne 14. května 2008 č. 543, o zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v roce 2008 a v letech následujících ve znění usnesení vlády ze dne 3. května 2010 č. 321* (dále jen „usnesení vlády“).

Obdobně jako v minulých letech byl program zaměřen na tři základní integrační oblasti (priority):

- výuka českého jazyka;
- zajištění nabídek bydlení;
- pomoc při vstupu na trh práce.

Oblast výuky českého jazyka

(kompetentním orgánem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

Ve shodě s usnesením vlády byla bezplatná výuka českého jazyka osobám s udělenou mezinárodní ochranou zajišťována dvěma organizacemi – **Správou uprchlických zařízení MV ČR** a **Asociací učitelů češtiny jako cizího jazyka** (dále jen „AUČCJ“).

1. Výuka v integračních azylových střediscích (dále jen „IAS“) – zajišťovala Správa uprchlických zařízení MV ČR

V roce 2014 byla výuka českého jazyka pro cizince hrazená z prostředků z usnesení vlády č. 321/2010. V listopadu 2013 byla na výuku českého jazyka pro cizince vypsána veřejná zakázka a na přelomu listopadu a prosince téhož roku se uzavřela s vítězem smlouva (veřejnou zakázku vyhrála agentura PAROLE s.r.o., které byla dne 10. 1. 2014 zaslána výzva k zahájení výuky). Výuka probíhala ve všech otevřených IAS pro všechny věkové skupiny (děti, dospělí, senioři) a pro zranitelné osoby (snahou bylo přizpůsobit výuku osobám se zdravotním handicapem). Nově došlo ke sloučení kurzů azylantů a osob s doplňkovou ochranou dle jazykové úrovně. **Za rok 2014 bylo ve všech IAS odučeno 2 754 hodin⁶⁴.**

Za účelem průběžného zkvalitňování výuky a relevantní zpětné vazby byla zajištěna **hospitační činnost** od AUČCJ, která vyhrála veřejnou zakázku⁶⁵. Za celý rok 2014 byl každý lektor z IAS hospitován 3x. Na konci června byla vypsána veřejná zakázka na hospitaci pro nově otevřené IAS v Havířově, kde se uskutečnily 2 hospitace v průběhu srpna a listopadu 2014. Dle hospitačních protokolů, jež AUČCJ vypracovala, je výuka v jednotlivých IAS průměrná, v Předlicích dokonce nadprůměrná. Pro zajištění kvalitní výuky pro své klienty Správa uprchlických zařízení MV ČR využívala hospitačních protokolů a doporučení pro lektory předávala k nápravě agentuře PAROLE s.r.o.

Na výuku českého jazyka pro cizince, včetně hospitační činnosti bylo v roce 2014 vynaloženo 788 244,-Kč.

Čeština SIP	Počet odučených hodin	Čeština SIP	Hospitace	Celkem
	2 754	746 444,- Kč	41 800,- Kč	788 244,- Kč

2. Kurzy českého jazyka v rámci SIP realizované AUČCI mimo IAS

Realizace kurzů českého jazyka v rámci SIP v období 1. 1. – 31. 12. 2014 probíhala podle ustanovení Rámcové smlouvy o zajišťování kurzů českého jazyka pro azylanty a osoby používající doplňkové ochrany, kterou organizátor kurzů, tedy AUČCJ, uzavřel s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) dne 8. 4. 2013 na období let 2013 - 2015. Jedná se o výuku mimo IAS.

Koordinátor pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou průběžně oslovoval oprávněné frekventanty s nabídkou kurzů podle údajů, poskytnutých MŠMT. Cizinci byli kontaktováni 2 – 4x. V období roku 2014 bylo **41x provedeno testování nově přihlášených účastníků, při kterém bylo otestováno 127 účastníků.**

⁶⁴ V IAS Brno se odučilo 542 hodin, v IAS Předlice 560 hodin, v IAS Jaroměř 1 398 hodin a v IAS Havířov 254 hodiny. V IAS Havířov začala výuka češtiny pro cizince k datu 16. 6. 2014 v tu dobu pro 4 klienty.

⁶⁵ Veřejná zakázka na hospitační činnost byla vypsána na konci ledna roku 2014 a na přelomu února a března byla s vítězem podepsaná smlouva.

Na základě zájmu účastníků se nabídka kurzů postupně rozrostla, kurzy byly nebo jsou realizovány v **Brně, Břeclavi, Bzenci, Černé Hoře, České Lípě, Havlíčkově Brodě, Hradci Králové, Jaroměři, Jindřichově Hradci, Klatovech, Kutné Hoře, Mladé Boleslavi, Novém Městě na Moravě, Olomouci, Ostravě, Pardubicích, Písku, Plzni, Poděbradech, Praze, Rakovníku, Rokycanech, Sokolově, Teplicích, Ústí nad Labem, Vrchlabí a Vysokém Mýtě.** Při rozřazování účastníků do kurzů byly zohledňovány jejich individuální vzdělávací potřeby, mj. pokročilost, mateřský jazyk účastníka, ale také např. individuální přání účastníků ve vztahu k organizaci a obsahu výuky. **S pečlivým důrazem na individuální vzdělávací potřeby azylantů byly také připraveny kurzy pro děti. Celkem bylo realizováno 16 kurzů pro děti (Brno, Břeclav, Černá Hora, Kutná Hora, Mladá Boleslav, Poděbrady, Praha, Sokolov Vrchlabí) a 31 individuálních kurzů.** Všechny aktivity byly pečlivě hodnoceny, tým hledal vždy optimální řešení tak, aby byla zajištěna co nejvyšší kvalita poskytovaných služeb. Za období leden 2014 – prosinec 2014 bylo celkově realizováno **6 829,5 hodin výuky, se zajištěním veškeré metodické a organizační podpory.**

Financování kurzů SIP v roce 2014 bylo zajištěno jednak na základě Smlouvy o poskytování kurzů českého jazyka v rámci SIP, jednak projekty Evropského uprchlíckého fondu: **ČESKY S PŘEHLEDEM** – komplexní podpora jazykového vzdělávání azylantů na území České republiky, EUF 2012-12 (1. 1. 2014 – 30. 4. 2014) a **ČEŠTINA BEZ HRANIC** – komplexní podpora jazykového vzdělávání azylantů na území České republiky, EUF 2013-08 (1. 3. 2014 – 31. 12. 2014).

Následující údaje udávají celkový počet hodin realizovaný v kurzech českého jazyka v rámci SIP bez ohledu na zdroj financování. Popisují tedy celkové výsledky práce týmu.

Celkový počet hodin realizovaných v kurzech českého jazyka

Období výuky v roce 2014	Počet hodin
leden	431
únor	446
březen	632
duben	714
květen	638,5
červen	623
červenec	527,5
srpen	374
září	608,5
říjen	668
listopad	643
prosinec	524
Celkem	6 829,5

Typy kurzů českého jazyka

Typy kurzů	Počet kurzů	Počet hodin
skupinové kurzy	65	5 020,5
individuální kurzy	30	1 809
Celkem	95	6 829,5

Typy kurzů	Počet kurzů
kurzy pro dospělé	79
kurzy pro děti	16
Celkem	95

Typy kurzů	Počet účastníků
účastníci individuálních kurzů	30 osob
účastníci skupinových kurzů	244 osob
Počet účastníků celkem	274 osob

Počty účastníků kurzů pro azylanty v roce 2014

Účastníci kurzů	Počet osob
Muži	125
Ženy	109
Děti (do 18ti let věku)	40
Celkem	274

Státní příslušnosti – TOP 5

Státní příslušnost	Počet účastníků
Sýrie	57
Kazachstán	48
Bělorusko	30
Ukrajina	21
Myanmar	18

V souladu s Rámcovou smlouvou byly náklady na výuku hrazeny zpětně na základě jednotkové ceny za odučenou hodinu, a to na základě průběžně předkládaných zpráv s evidencí odučených hodin. Jednotková cena zahrnovala všechny personální, materiální i režijní náklady a náklady na realizaci metodických školení pro lektory. **V roce 2014 byly celkem čerpány prostředky MŠMT ve výši 1 307 740,- Kč.**

Období čerpání v roce 2014	Čerpaná částka MŠMT dle rámcové smlouvy
leden	120 680,- Kč
únor	kurzy hrazeny z EUF 2012-12
březen	kurzy hrazeny z EUF 2012-12
duben	kurzy hrazeny z EUF 2012-12
květen	178 780,- Kč
červen	174 440,- Kč
červenec	147 700,- Kč
srpen	104 720,- Kč
září	170 380,- Kč *)
říjen	156 800,- Kč *)
listopad	132 160,- Kč *)
prosinec	122 080,- Kč
Celkem čerpáno z prostředků MŠMT	1 307 740,- Kč

Poznámka: *) část nákladů na kurzy hrazena z programu EUF 2013-08

Oblast zajištění bydlení

(kompetentním orgánem je Ministerstvo vnitra)

Podle usnesení vlády **souhlasila vláda s uvolněním rozpočtových prostředků ve výši 17 000 tis. Kč** z rozpočtové kapitoly 314 - Ministerstvo vnitra ve prospěch obcí prostřednictvím krajských úřadů **na zajištění bydlení pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2014.**

Na získání zajištění integračních bytů pro azylanty byly v roce 2014 obcím uvolněny rozpočtové prostředky v celkové výši **9 563 761,-Kč**. S využitím těchto finančních prostředků bylo zajištěno **bydlení pro 320 oprávněných osob ve 139 integračních bytech** (varianta č. I + varianta č. II)⁶⁶.

⁶⁶ Varianta č. I - byt ve vlastnictví obce, finanční prostředky státu jsou určeny na rozvoj infrastruktury dané obce. Varianta č. II - byt ve vlastnictví fyzické nebo právnické osoby, finanční prostředky státu jsou určeny na úhradu čistého nájemného azylanta nebo jeho části a na rozvoj infrastruktury obce, v níž se byt nachází.

Podíl jednotlivých variant zajištění bydlení a celkový počet uvolněných státních prostředků v období 2004 – 2014

Rok	IB*	Var. I	Var. II	Var. III	Osoby	Prostředky v Kč
2004	38	36	2	0	113	14 816 250,-
2005	40	33	7	0	102	13 482 407,-
2006	55	36	16	4	131	15 699 781,-
2007	50	22	21	6	147	11 922 244,-
2008	47	14	33	zrušena	119	8 836 342,-
2009	76	24	52	zrušena	177	15 646 967,-
2010	85	14	71	zrušena	194	12 120 220,-
2011	102	13	89	zrušena	257	15 063 485,-
2012	128	15	113	zrušena	293	15 976 636,-
2013	130	14	116	zrušena	299	16 821 492,-
2014	139	4	135	zrušena	320	9 563 761,-

Vysvětlivka: * IB-integrační byt

V roce 2014 nadále pokračoval nárůst podílu **varianty č. II. Od 1. 1. 2014 mají ze zákona o azylu k SIP v oblasti bydlení rovný přístup všechny osoby s udělenou mezinárodní ochranou.** Z tohoto důvodu došlo k rozšíření skupiny oprávněných osob, ke zkrácení doby čerpání dotace ve variantě II A na 36 měsíců, snížení příslušných dotací a stanovení data 1. 1. 2009 jako nejzazšího termínu udělení mezinárodní ochrany ke vstupu do SIP.

Ministerstvo pro místní rozvoj poskytuje dotace podle podprogramu Podpora výstavby podporovaných bytů. Podprogram obsahuje dva dotační tituly:

- Pečovatelské byty jsou určeny osobám starším 70 let a osobám se zdravotním postižením,
- Vstupní byty jsou určeny osobám s nízkými příjmy a osobám žijícím v sociálně vyloučených romských lokalitách, rodinám s ohroženými dětmi a osobám s dalšími sociálními handicap. **Vstupní byty lze využít i k bydlení azylantů a pro osoby požívající doplňkovou ochranu.**

Počty bytů dotovaných v roce 2014 - podprogram Podpora výstavby podporovaných bytů

Dotační titul		Počet zahájených bytů v roce 2014	Celkové finanční prostředky na zahájené byty v Kč
Podporované byty	Celkem	430	237 577 205,-
	Pečovatelské byty	223	128 978 500,-
	Vstupní byty	207	108 598 705,-

Pomoc při vstupu na trh práce

(kompetentním orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Usnesením vlády je ministru práce a sociálních věcí uloženo:

- provádět analýzu poskytování rekvalifikačních programů nezaměstnaným osobám, kterým byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany po 1. 1. 2009 za období červenec 2007 - červen 2008 a v letech následujících a výsledky této analýzy zasílat do 31. srpna příslušného kalendářního roku ministru vnitra,
- průběžně nabízet uzavření individuálního akčního plánu uchazečům o zaměstnání – osobám, kterým byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany po 1. 1. 2009 bez ohledu na jejich věk. Zprávu o plnění tohoto úkolu za období červenec 2007 – červen 2008 a v letech následujících zasílat do 31. srpna příslušného kalendářního roku ministru vnitra.

V uvedeném období se rekvalifikace zúčastnili 4 uchazeči o zaměstnání – osoby, kterým byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany po 1. 1. 2009. Tito uchazeči o zaměstnání byli zařazeni do specifických rekvalifikačních kurzů, které Úřad práce ČR zabezpečoval na pracovní činnosti odpovídající nabídce volných pracovních míst v příslušných regionech. Přestože i v dalších krajích byla osobám s udělenou mezinárodní ochranou nabízena možnost absolvování rekvalifikačních kurzů, neměli tito uchazeči o zaměstnání o nástup na rekvalifikaci zájem. Vedle rekvalifikačních kurzů byli uchazeči o zaměstnání zařazeni do poradenských a motivačních programů a do dalších aktivit realizovaných jednotlivými kontaktními pracovišti Úřadu práce ČR.

Ve sledovaném období červenec 2013 – červen 2014 bylo v evidenci uchazečů o zaměstnání na kontaktních pracovištích krajských poboček Úřadu práce ČR vedeno celkem 71 uchazečů o zaměstnání – osob s udělenou mezinárodní ochranou. Ve srovnání s předchozím sledovaným obdobím bylo v evidenci uchazečů o zaměstnání vedeno o 24 těchto osob méně.

Podle § 33 odst. 2 zákona o zaměstnanosti je individuální akční plán (dále jen „IAP“) vypracován vždy, pokud je uchazeč o zaměstnání veden v evidenci uchazečů o zaměstnání nepřetržitě déle než 5 měsíců. Uchazeč o zaměstnání je pak povinen poskytovat součinnost při vypracování tohoto plánu, jeho aktualizaci, vyhodnocování a je povinen plnit podmínky v něm stanovené. Informace o IAP je uchazeči o zaměstnání poskytnuta již při podání žádosti o zprostředkování zaměstnání nebo následně na skupinové informační schůzce. O IAP je uchazeč o zaměstnání obeznámen i prostřednictvím „Základního poučení uchazeče o zaměstnání“, které je předáno na prvním kontaktu na Úřadu práce ČR. Z celkového počtu 71 osob s udělenou mezinárodní ochranou bylo vypracování IAP nabídnuto 27 těmto uchazečům o zaměstnání. Nabídku uzavření IAP odmítlo 5 osob s udělenou mezinárodní ochranou. V minulém sledovaném období došlo k uzavření IAP u 53 osob s udělenou mezinárodní ochranou. Ve sledovaném období ukončilo vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání 18 osob s udělenou mezinárodní ochranou. Na ukončení evidence měl vliv nejen IAP, ale rovněž další programy, nástroje a opatření aktivní politiky zaměstnanosti realizované Úřadem práce ČR. Této skupině uchazečů o zaměstnání bude Úřad práce ČR i nadále věnovat zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání. Vedle standardních programů aktivní politiky zaměstnanosti bude nabízena možnost účasti také v aktivitách projektů spolufinancovaných státním rozpočtem a Evropským sociálním fondem.

Rozvojový program na podporu osob s udělenou mezinárodní ochranou

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy každoročně vyhlašuje rozvojové programy na podporu vzdělávání dětí azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou a dětí cizinců.

VII. Státní občanství

Dne 1.ledna 2014 nabyl účinnosti zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), který upravuje nabývání, pozbývání, prokazování a zjišťování státního občanství České republiky, vydávání osvědčení o státním občanství České republiky, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství České republiky, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství.

Tento zákon zavedl řadu nových právních institutů. Zákon již nepožaduje, aby se žadatelé o udělení státního občanství České republiky vzdali svého dosavadního státního občanství, Ministerstvo vnitra pak již nevydává přísliby udělení státního občanství České republiky. Zákon široce uplatňuje zásadu předcházení vzniku bezdomovectví nebo zavádí jako jednu z podmínek pro udělení státního občanství prokázání znalosti českých reálií.

Dále zákon zjednodušuje způsoby nabytí státního občanství pro osoby, které se zdržují na území České republiky od deseti let svého věku, tzv. druhou generaci cizinců. Prohlášení lze činit mezi 18 až 21 rokem věku, díky přechodnému ustanovení § 73 zákona o státním občanství měly možnost do konce roku 2014 nabýt státní občanství České republiky i osoby starší.

Na sklonku roku 2013 pak Ministerstvo vnitra zaznamenalo zvýšený nárůst počtu žádostí o udělení státního občanství, které byly podány ještě podle zákona č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. V roce 2014 pak paralelně Ministerstvo vnitra vedlo správní řízení o žádostech podle tohoto zákona i podle zákona nového.

Počet cizinců, kterým bylo uděleno státní občanství ČR v letech 2004 - 2014

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Cizincům uděleno státní občanství ČR	1 495	1 177	1 355	1 027	1 087	1 017	947	1 414	1 565	2 110	4 915

Poznámka: V údajích u let 2004 až 2013 nejsou zahrnuti občané Slovenské republiky

V roce 2014 bylo uděleno státní občanství České republiky 4 915 cizincům, z toho se jednalo v 79 případech o osoby, kterým byla v České republice udělena ochrana formou azylu. Z tohoto počtu bylo vyhověno 12-ti žádostem o udělení státního občanství České republiky podle § 28 zákona o státním občanství České republiky, kdy bylo české státní občanství uděleno nezletilým dětem, kdy otec je státní občan České republiky, matka je cizinka bez trvalého pobytu na území a není občankou členského státu EU a otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů.

V roce 2014 bylo uděleno státní občanství České republiky nejvíce státním občanům Ukrajiny 2 077 (v roce 2013 – 947). Dále bylo státní občanství udělováno nejvíce státním občanům Ruska 481 (v roce 2013 – 142), Slovenska 396 (v roce 2013 – 143), Rumunska 311 (v roce 2013 pouze 29) a Vietnamu 298 (v roce 2013 – 166).

V roce 2014 vydalo Ministerstvo vnitra 238 zamítavých rozhodnutí (v roce 2013 bylo zamítavých rozhodnutí 185). Proti zamítavému rozhodnutí podalo opravný prostředek (rozklad) 133 žadatelů, z toho ministr vnitra vyhověl 33 žadatelům.

Zároveň 5 024 cizinců nabylo státní občanství České republiky na základě některého z prohlášení, jež jsou zakotvena v zákoně o státním občanství České republiky.

Počty osob, které nabyly státní občanství prohlášením v roce 2014

Ustanovení zákona o státním občanství České republiky	§ 31	§ 32	§ 33	§ 34	§ 35 a § 73	§ 36	§ 72
Počet osob, které nabyly státní občanství ČR prohlášením	943	29	101	13	3 779	36	123

Vysvětlivka: Jedná se o kvalifikovaný odhad počtu osob, které nabyly státní občanství České republiky prohlášením, konečná čísla budou k dispozici na konci roku 2015

VIII. Nelegální migrace v České republice

VIII.1 NELEGÁLNÍ MIGRACE V KONTEXTU EU

V roce 2014 **nedošlo** o proti roku předcházejícímu **k zásadním změnám ve způsobu páchání a organizování trestné činnosti na úseku nelegální migrace.**

Během roku 2014 došlo k několika záchytům nelegálních migrantů syrské národnosti na území České republiky a Německa. Největší příliv uprchlíků do zemí schengenského prostoru přichází stále pozemní trasou, tzv. balkánskou cestou, především přes vnější schengenskou hranici Maďarska. Migranti pocházejí ze zemí Blízkého a Středního východu, zejména Sýrie, Afghánistánu, Pákistánu, Turecka nebo Iráku. V poslední době jsou také registrovány záchyty albánských státních příslušníků. Vzhledem k mezinárodní situaci odehrávající se na území Iráku, Sýrie a ostatních zemí Středního východu, je velmi pravděpodobné, že bude migrace těchto občanů do zemí Evropské unie narůstat. Značná část migrantů je zadržena již na vnější schengenské hranici, ale průběžně dochází k záchytům i v rámci jednotlivých států Schengenu. Další trasa je přes Řecko, Rakousko nebo následně i převoz z Itálie. K uvedené trestné činnosti využívají placených převaděčů z Čech a spolupracují s dalšími články organizovaných skupin v Rakousku, Německu tak i v dalších zemích. Další národností, u které bylo zjištěno navýšení nelegální migrace, jsou Srbové, kteří míří především do Německa. Jedná se ve velké míře o srbské Romy, nejen jednotlivce, ale celé rodiny. Rovněž byly získány poznatky, že tras přes území Ruska a dalších východoevropských států využívají i migranti z dalších zemí, zejména státní příslušníci Vietnamu.

K dalším formám nelegální migrace patří využívání mezinárodních vlakových a autobusových spojů, kdy při této formě převaděčství odpadají organizované skupině náklady na převaděče a při kontrolách se většinou zadrží jen malé množství nelegálních migrantů.

Stejně jako v roce 2013, byly i v roce 2014 potvrzeny informace, že na území České republiky působí cizojazyčné zločinecké skupiny, které se podílí na výrobě a distribuci padělaných nebo pozměněných osobních dokladů, které jsou určeny jednak k legalizaci pobytu migrantů, kteří se již nacházejí na území evropských států včetně České republiky, nebo jsou kurýry či zasilatelskými společnostmi zasílány do tzv. třetích zemí, odkud se s nimi snaží nelegální migranti dostat do Evropy. V některých případech jsou právě české doklady zasílány do zahraničí a teprve tam jsou zločineckými skupinami pozměňovány a dále distribuovány. Tato činnost je doménou zejména arabské, bulharské, rumunské, ukrajinské a arménské komunity. V těchto případech se jedná o rozvinutou mezinárodní síť na profesionální úrovni, do které je vždy zapojeno mnoho osob jak v domovské zemi migranta, v zemích na trase migrace, tak i v cílových zemích (např. skupiny kapesních zlodějů, obstaravatelé dokladů, padělatelé, kurýři). Postihovat organizátory této trestné činnosti na úrovni jednoho státu je téměř nemožné a širší mezinárodní policejní spolupráce je v současnosti nezbytná.

VIII.2 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR

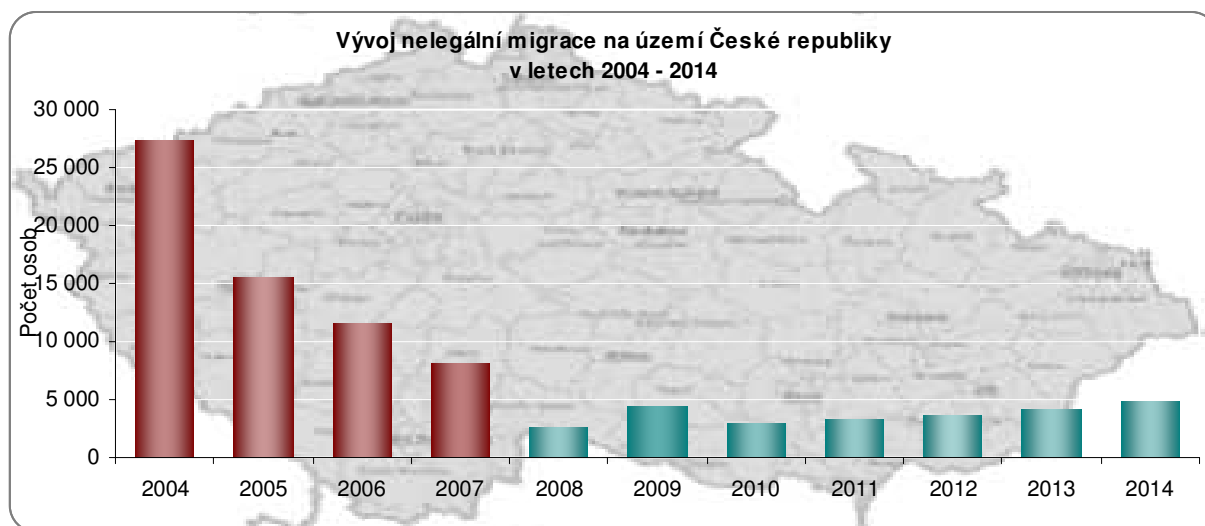
VIII.2.1 Nelegální migrace v ČR – celková situace

Od roku 2008 jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky:

1. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR – v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) České republiky. Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.

2. Nelegální pobyt - v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištění na území České republiky, včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince. Pod pojmem osoby rozumíme v této kategorii cizince.

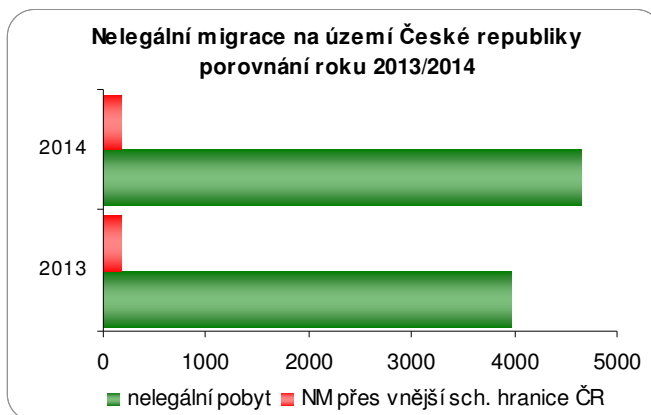
Ačkoli vývoj v posledních letech ukazuje, že pro mnohé cizince se Česká republika stává zemí cílovou, je nadále využívána cizinci k nelegální migraci do dalších evropských zemí. Jelikož vnější schengenskou hranici tvoří pouze vzdušná hranice, jsou osoby při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici vykazovány jen u Ředitelství služby cizinecké policie, kam bylo v roce 2008 organizačně začleněno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích. V rámci hodnocení dlouhodobého vývoje nelegální migrace po vstupu České republiky do schengenského prostoru byl v roce 2014 vykázán dosud nejvyšší roční počet nelegálních migrantů.

Poznámka: ■ vstup České republiky do Schengenu (resp. 21.12.2007)

V období od 1. 1. do 31. 12. 2014 bylo při nelegální migraci na území České republiky zjištěno **celkem 4 822 osob**. Ve srovnání s rokem 2013 **došlo k nárůstu** o 669 osob (tj. +16,1 %).

Z uvedeného celkového počtu bylo při **nelegálním pobytu** odhaleno **4 641 osob** (tj. 96,2 %) a **181 osob** zjištěno při nelegální migraci **přes vnější schengenskou hranici ČR**.

Z celkového počtu osob zjištěných při nelegální migraci na území České republiky většina pocházela z evropských zemí (2 048 osob, tj. 42,5 %) a Asie (1 981 osob, tj. 41,1 %).

Občané třetích zemí se podíleli na celkovém počtu osob, které byly ve sledovaném roce zjištěny při nelegální migraci, 95,5 % (v absolutních číslech se jednalo o 4 428 občanů třetích zemí nelegálně pobývajících a 177 v souvislosti s nelegálním přechodem vnější schengenské hranice). **Podíl občanů Evropské unie⁶⁷** činil 4,5 % (v absolutních číslech se jednalo o 213 občanů Evropské unie nelegálně pobývajících a 4 v souvislosti s nelegálním přechodem schengenské hranice).

Nelegální migrace v ČR – rok 2014 – TOP 10 dle kategorií

Nelegální migrace v ČR 1. 1. - 31. 12. 2014					
Nelegální pobyt	zjištěno osob	tj. %	NM přes VSH ČR	zjištěno osob	tj. %
Celkem	4 641	100,0	Celkem	181	100,0
			z toho občané ČR		
			cizinci	181	100,0
z toho občané EU	213	4,6	z toho občané EU	4	2,2
občané 3. státu	4 428	95,4	občané 3. státu	177	97,8
z toho 10 nejčtenějších	státních příslušností		z toho 10 nejčtenějších	státních příslušností	
Ukrajina	1 020	22,0	Rusko	54	29,8
Kuvajt	450	9,7	uprchlík 1951	20	11,0
Libye	406	8,7	Ukrajina	15	8,3
Rusko	381	8,2	Afghánistán	10	5,5
Vietnam	301	6,5	Ghana	7	3,9
Saudská Arábie	231	5,0	Turecko	7	3,9
Kosovo	183	3,9	Arménie	5	2,8
Sýrie	142	3,1	Sýrie	4	2,2
Slovensko	129	2,8	Kazachstán	4	2,2
Čína	71	1,5	Konžská dem.rep.	4	2,2

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Z hlediska státních příslušností byli v roce 2014 tradičně nejpočetnější skupinou odhalených osob při nelegální migraci státní příslušníci **Ukrajiny** (1 035 osob, tj. 21,5 %). První místo ve statice nelegální migrace obsazují od roku 2008, ale postupně se snižuje jejich podíl na celkovém počtu osob zjištěných při nelegální migraci. V roce 2008 jejich podíl představoval 41,7 % a v roce 2014 se snížil na 21,5 %. Na dalších místech ve statistice se umístili státní příslušníci **Kuvajtu** (451 osob, tj. 9,4 %), **Ruska** (435, tj. 9,0 %), **Libye** (406, tj. 8,4 %) a **Vietnamu** (304, tj. 6,3 %).

Nelegální migrace v ČR - TOP 10 - porovnání roku 2013/2014

Období rok	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
Celkem zjištěno osob	4 153	100,0	4 822	100,0	16,1	669
z toho TOP 10: *						
Ukrajina	901	21,7	1 035	21,5	14,9	134
Kuvajt	255	6,1	451	9,4	76,9	196
Rusko	556	13,4	435	9,0	-21,8	-121
Libye	296	7,1	406	8,4	37,2	110
Vietnam	312	7,5	304	6,3	-2,6	-8
Saudská Arábie	111	2,7	231	4,8	108,1	120
Kosovo	44	1,1	183	3,8	315,9	139
Sýrie	39	0,9	146	3,0	274,4	107
Slovensko	197	4,7	131	2,7	-33,5	-66
Afghánistán	37	0,9	73	1,5	97,3	36

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2014

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů ŘSCP

⁶⁷ Pod pojmem „občané Evropské unie“ jsou chápáni jak občané států tvořících Evropskou unii, tak občané států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru (tj. Island, Lichtenštejnsko, Norsko) a občané Švýcarska; tyto osoby mají dle zákona o pobytu cizinců stejné postavení jako občané členských států Evropské unie.

Výše uvedených 10 státních příslušností se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegální migraci podílejí více jak 70 %. V rámci dlouhodobějšího vývoje došlo v TOP 10 státních příslušností k výrazným změnám. Státní příslušníci Kuvajtu, Libye a Saudské Arábie se v TOP 10 objevili již v roce 2013, ale zejména u státních příslušníků Kuvajtu došlo ke zvýšení počtu (v roce 2013 se umístili na 5. místě, v roce 2014 se jedná již o 2.místo ve statistice). Nově byli v TOP 10 vykázáni státní příslušníci Kosova a Sýrie.

Z celkového počtu 4 822 cizinců, kteří byli zjištěni v souvislosti s nelegální migrací na území České republiky, se jednalo o **3 278 mužů** (tj. 68,0 %), **1 492 žen** (tj. 30,9 %), **52 dětí** (tj. 1,1 %).

Při nelegální migraci v České republice bylo v roce 2014 evidováno **632 osob opakovaně**⁶⁸ (tj. 13,1 % z celkového počtu 4 822 osob odhalených při nelegální migraci). V porovnání s rokem 2013 je vykázáno zvýšení počtu, a to o 120 osob (tj. +23,4 %). Na prvním místě ve statistice jsou státní příslušníci **Ukrajiny** (152 osob, tj. 24,1 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegální migraci opakovaně). Další místa obsadili státní příslušníci **Libye** (110 oso, tj. 17,4 %), **Kuvajtu** (95 osob, tj. 15,0 %), **Vietnamu** (53 osob,tj. 8,4 %), **Saudské Arábie** (42 osob, tj. 6,6 %) a **Slovenska** (35 osob, tj. 5,5 %).

Těmto osobám, pokud zákon o pobytu cizinců nestanoví jinak, bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění se stanovením doby, po kterou jim nelze umožnit vstup na území.

VIII.2.1.1 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR

V období od 1. 1. do 31. 12. 2014 bylo příslušnými policejními útvary nahlášeno celkem **181 osob**, které byly odhaleny **při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR**. V meziročním porovnání nedošlo k výrazné změně (+2 osoby).

Většina osob byla odhalena ve směru **do ČR (167 osob, tj. 92,3 %)**, kdy u zhruba 80 % osob byla zaznamenána v hlášení i destinace příletu. Z této skupiny osob bylo nejvíce nelegálních migrantů zjištěno na příletu z Londýna (25 osob), Istanbulu (20), Moskvy (19) a Dubaje (10). Ze **14 osob na odletu z ČR** byl preferován zejména Londýn (7 osob). Z celkového počtu 181 osob zjištěných při nelegální migraci přes vnější schengenské hranice jich 47 předložilo neregulérní cestovní doklad.

Nelegální migrace na vnější schengenské hranici – směr, porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	
						absolutní číslo
Celkem osob	179	100,0	181	100,0	1,1	2
z toho						
ve směru z ČR	33	18,4	14	7,7	-57,6	-19
do ČR	146	81,6	167	92,3	14,4	21

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Výčet státních příslušností zjištěných osob je opět velmi rozmanitý, celkem bylo zjištěno 39 příslušností, kdy nejvíce bylo zadrženo státních příslušníků **Ruska** (54 osob, tj. 29,8 %), **uprchlíků dle konvence 1951** (20 osob), **Ukrajiny** (15), **Afghánistánu** (10), **Ghany** (7) a **Turecka** (7). Státní příslušníci Ruska jsou zjišťováni zejména na vstupu do ČR, kdy nedisponují platnými vízy. V meziročním srovnání došlo ke zvýšení počtu u státních příslušníků Ruska o 10 osob (tj. +22,7 %). V případě uprchlíků dle konvence 1951 se jednalo hlavně o osoby cestující ze Spojeného království (15 osob) bez platných víz. Také u těchto osob došlo k meziročnímu nárůstu, a to o 7, tj. +53,8 %. Nárůst je vykázán také u státních příslušníků Afghánistánu (+9 osob) a Ghany (+6 osob), kdy vždy

⁶⁸ Osoby jsou v databázi „Nelegální vstup a pobyt osob“ lustrvány v roce aktuálním a v roce předchozím.

byly užity neregulární cestovní doklady. Výrazná změna je evidována u státních příslušníků Albánie, kterých bylo v roce 2013 odhaleno 22, kdy využívali shodný modus operandi (po legálním vstupu, většinou v rámci bezvízového styku na biometrické doklady, poté při cestě do Spojeného království použili neregulární italské nebo řecké cestovní doklady), v roce 2014 byly zjištěny pouze 3 případy.

VIII.2.1.2 Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt

V roce 2014 bylo při nelegálním pobytu zjištěno **4 641 cizinců**, což v meziročním srovnání znamená **nárůst o 667 osob** (tj. 16,8 %). Posuzujeme-li měsíční vývoj roku 2014, pak vyšší počet osob byl zjištěn ve druhém pololetí roku (58 %). V prvním pololetí byl průměrný měsíční počet kolem 330 osob, ve druhém se jednalo o cca 450 osob. Nejvyšší hodnota nelegálně pobývajících cizinců byla vykázána v měsíci září (561 osob).

Nelegálně pobývající cizinci byli v naprosté většině zjištěni orgány ČR (4 493 osob, tj. 96,8 % z celkového počtu osob odhalených při nelegálním pobytu). Minimální počet osob byl odhalen orgány sousedních států (148 osob, tj. 3,2 %, většinou jsou poté tyto osoby vráceny dle readmise zpět do České republiky). Nejvíce těchto osob bylo předáno orgány Německa (116 osob, +67 osob, tj. +136,7 %). České orgány nelegálně pobývajících osoby zjišťují buď ve vnitrozemí České republiky a nebo na vzdušných hranicích.

Nelegálně pobývající cizinci byli většinou zjišťováni **ve vnitrozemí ČR** (3 722 osob, tj. 82,8 % z celkového počtu 4 493 nelegálně pobývajících cizinců zadržených orgány ČR) při běžné kontrolní činnosti, při cílených pobytových kontrolách a bezpečnostních akcích, ale také se mnohdy cizinci na útvary dostávají sami. Některé kontrolní akce jsou prováděny v součinnosti s dalšími orgány státní správy (celní správa, krajské pobočky Úřadu práce,...). Při kontrolní činnosti bylo zjištěno orgány ČR 1 915 osob (tj. 51,5 %) a 1 807 osob se dobrovolně dostavilo na útvary (tj. 48,5 %). V meziročním srovnání je vykázáno markantní zvýšení počtu v případech, kdy se osoba sama dostaví na útvary odborů cizinecké policie Krajských ředitelství policie nebo odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (+414 osob, tj. +29,7 %). Hodnotíme-li tuto kategorii z dlouhodobějšího hlediska, lze pozorovat vyšší procentuelní zastoupení od konce roku 2012. Toto zvýšení bylo způsobeno cizinci, kteří většinou pobývali na našem území v rámci lázeňského pobytu a po překročení doby pobytu se dostavili sami na útvary k řešení svého nelegálního pobytu. Nárůst, ačkoli v nižších počtech, je evidován také u kontrolní činnosti (+167 osob, tj. +9,6 %), kdy důvodem je především vyšší počet záchytů nelegálních migrantů při tranzitní migraci přes naše území.

Nelegálně pobývající cizinci jsou také odhalováni na **vzdušných hranicích** (771 osob, tj. 17,2 % z celkového počtu osob odhalených orgány ČR), a to na výstupu z ČR na vnější schengenské hranici (většinou při návratu domů), tak i na vnitřní schengenské hranici (výstup z ČR do dalšího schengenského státu nebo vstup ze schengenského státu). V meziročním porovnání se jedná téměř o stejný počet osob (pokles pouze o 8 osob). Na vzdušné hranici byl nelegální pobyt zjištěn zejména u státních příslušníků Ruska (251 osob, tj. 32,6 %), s odstupem je následovali státní příslušníci Ukrajiny (63 osob), Kuvajtu (49), Číny (34), Ázerbájdžánu (33) a Kazachstánu (32).

Nelegální pobyt na území České republiky byl zjištěn rovněž u cizinců žádajících o mezinárodní ochranu. Někteří cizinci se do přijímacího azylového střediska dostavili ihned po nelegálním vstupu na naše území, jiní po té, co jim na území České republiky skončila platnost víza, resp. délka povoleného pobytu. Celkem byl v roce 2014 nelegální pobyt zjištěn u 165 cizinců, kteří se dostavili do přijímacího azylového střediska. V meziročním srovnání došlo k nárůstu

u tohoto typu nelegální migrace o 72 osob (tj. +77,4 %). Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (62 osob, +50 osob), Kuby (22 osob, +18 osob) a Sýrie (24 osob, +20 osob).⁶⁹

U 117 osob zadržených pro nelegální pobyt bylo zjištěno, že již v minulosti neúspěšně žádaly o poskytnutí mezinárodní ochrany na území České republiky.

Mezi cizinci zadrženými pro nelegální pobyt byly také osoby, které svévolně opustily azylová zařízení v jiném členském státě a bez dokladů cestovaly do dalších států Evropské unie. Skutečnost, že nelegálně pobývajícím cizincům jsou žadatelé o mezinárodní ochranu v některém členském státě, byla odhalena u 253 osob. V porovnání s rokem 2013 došlo k markantnímu nárůstu těchto osob, a to o 109 osob (tj. +75,7 %). Nejvíce se jednalo o osoby, které žádaly o mezinárodní ochranu v Maďarsku (177 osob), Rakousku (42 osob) a Německu (25 osob).

Z hlediska jednotlivých teritorií⁷⁰ kde byli nelegální migranti nejvíce zjišťováni, je dlouhodobě na prvním místě KŘP Praha (1 327 osob, tj. 28,6 % z celkového počtu nelegálně pobývajících osob). Další místa ve statistice obsadila KŘP Ústeckého kraje (1 133 osob, tj. 24,4 %), Ředitelství služby cizinecké policie (ICP na mezinárodních letištích a přijímací středisko cizinců Zastávka u Brna) s 936 osobami (tj. 20,2 %), KŘP Jihomoravského (372 osob, tj. 8,0 %) a Moravskoslezského kraje (299 osob, tj. 6,4 %).

Nelegální pobyt na území ČR dle teritorií – porovnání roku 2013/ 2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
Celkem	3 974	100,0	4 641	100,0	16,8	667
z toho KŘP:						
Praha	1 421	35,8	1 327	28,6	-6,6	-94
Jihomoravský	232	5,8	372	8,0	60,3	140
Jihočeský	47	1,2	47	1,0	0,0	0
Pardubický	38	1,0	37	0,8	-2,6	-1
Královéhradecký	53	1,3	71	1,5	34,0	18
Vysočina	17	0,4	26	0,6	52,9	9
Karlovarský	52	1,3	36	0,8	-30,8	-16
Liberecký	49	1,2	43	0,9	-12,2	-6
Olomoucký	17	0,4	22	0,5	29,4	5
Plzeňský	110	2,8	97	2,1	-11,8	-13
Středočeský	166	4,2	177	3,8	6,6	11
Moravskoslezský	186	4,7	299	6,4	60,8	113
Ústecký	698	17,6	1 133	24,4	62,3	435
Zlínský	15	0,4	18	0,4	20,0	3
z toho Ředitelství SCP:						
ICP na mezinárodním letišti	782	19,7	772	16,6	-1,3	-10
PS Zastávka u Brna	91	2,3	164	3,5	80,2	73

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Nejvyšší meziroční nárůsty jsou vykázány u KŘP Ústeckého (+435 osob, tj. +62,3 %) a Moravskoslezského kraje (+113, tj. +60,8 %), kdy se jedná hlavně o státní příslušníky Kuvajtu, Libye a Saudské Arábie (lázeňští hosté překračující dobu pobytu). U KŘP Ústeckého kraje je

⁶⁹ U těchto 3 státních příslušností je evidováno nejvyšší meziroční zvýšení počtu. Dle informací pracovníků z přijímacího střediska cizinců Zastávka u Brna žadatelé z Ukrajiny uváděli jako důvod podání žádosti obavu o zdraví nebo život v důsledku ozbrojeného konfliktu v Luhanské oblasti. státní příslušníci Sýrie přicházeli podat žádost bez dokladu, kdy nelegálně překročili vnější schengenské hranice za úplatu s převaděčem nebo disponovali doklady se schengenskými vízy udělenými zejména na základě pozvání. Státní příslušníci Kuby uváděli, že Česká republika je pro ně cílovou zemí, nikoli tranzitní, a to z důvodu dobrého zacházení, přístupu státních orgánů. Informace o České republice získávali nejčastěji ze sociálních sítí. Občané Kuby ve výpovědích uváděli i trasu postupu, kdy do Ruska a následně Srbska cestují díky bezvízovému styku a následně do EU/Schengenu nelegálně vstupují přes srbsko-maďarské hranice.

⁷⁰ 14 krajských ředitelství Policie ČR a 1 Ředitelství služby cizinecké policie.

důvodem nárůstu také zvýšený počet odhalených cizinců při nelegální tranzitní migraci (zejména státní příslušníci Kosova a Sýrie). K dalšímu výraznému nárůstu došlo u KŘP Jihomoravského kraje (+140, tj. 60,3 %), kdy jsou odhalováni migranti při tranzitní nelegální migraci přes naše území, většinou se jedná o státní příslušníky Sýrie, Kosova a Afghánistánu. Výrazný nárůst je také evidován u útvaru Ředitelství služby cizinecké policie – Příjímacího střediska cizinců Zastávka u Brna (164 osob, +73 osob, tj. +80,2 %), kde nelegálně pobývajících cizinci podávali své žádosti o mezinárodní ochranu (jedná se hlavně o státní příslušníky Ukrajiny, Sýrie a Kuby).

Pokud se týká **státních příslušností**, převládali občané ze třetích zemí (4 428 osob, tj. 95,4 %) nad občany Evropské unie. Nejvíce zastoupenou státní příslušností ze třetích zemí byli státní příslušníci **Ukrajiny** (1 020 osob, tj. 23,0 % z celkového počtu občanů třetích zemí). Na dalších místech ve statistice nelegálního pobytu se umístili státní příslušníci **Kuvajtu** (450 osob, tj. 10,2 %), **Libye** (406, tj. 9,2 %), **Ruska** (381, tj. 8,6 %), **Vietnamu** (301, tj. 6,8 %), **Saudské Arábie** (231, tj. 5,2 %), **Kosova** (183, tj. 4,1 %) a **Sýrie** (142, tj. 3,2 %).

V meziročním srovnání jsou evidovány nejvyšší nárůsty u státních příslušníků Kuvajtu (+195 osob, tj. +76,5 %), Libye (+110, tj. +37,2 %) a Saudské Arábie (+122, tj. +111,9 %), kdy se jedná o případy lázeňských pacientů, kteří překračují povolenou dobu pobytu víza. Tyto osoby jsou zjišťovány hlavně v teritoriu KŘP Ústeckého (Tereziňích Lázní v Dubí) a Moravskoslezského kraje (lázně Darkov v Karviné). Uvedený problém se vyskytl již koncem roku 2012, kdy cizinci, zejména z Blízkého východu, navštěvují česká lázeňská města za účelem léčení, přičemž k uvedenému účelu nedisponují pobyt, který jim pokryje celou délku léčení, a po uplynutí jejich pobytového oprávnění se dostávají do nelegálního postavení. Většina cizinců, kteří na území České republiky přicestují s cílem se zde léčit, přicestují na schengenská víza vydaná jiným členským státem než Českou republikou⁷¹.

Nelegální pobyt na území ČR – TOP 10, porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%] absolutní číslo	
Celkem osob	3 974	100,0	4 641	100,0	16,8	667
z toho TOP 10: *						
Ukrajina	888	22,3	1 020	22,0	14,9	132
Kuvajt	255	6,4	450	9,7	76,5	195
Libye	296	7,4	406	8,7	37,2	110
Rusko	512	12,9	381	8,2	-25,6	-131
Vietnam	311	7,8	301	6,5	-3,2	-10
Saudská Arábie	109	2,7	231	5,0	111,9	122
Kosovo	44	1,1	183	3,9	315,9	139
Sýrie	31	0,8	142	3,1	358,1	111
Slovensko	197	5,0	129	2,8	-34,5	-68
Čína	88	2,2	71	1,5	-19,3	-17

Vysvětlivka: *řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2014

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Nárůst je vykázán také u státních příslušníků Ukrajiny (+132 osob, tj. +14,9 %), kdy se ale nejedná o značný procentuální nárůst. Významné procentuální nárůsty byly zaznamenány u státních příslušníků Kosova (+139 osob, tj. +315,9 %), Sýrie (+111, tj. +358,1 %) a Afghánistánu (63, +27, tj. +75,0 %), kteří jsou odhalováni zejména při tranzitní nelegální migraci přes naše

⁷¹ V rámci řízení vedených s těmito cizinci uvádějí, že je pro ně snadnější získat vízum např. na Maltě (největší část těchto cizinců přicestovala na krátkodobé schengenské vízum Malty), než na Zastupitelském úřadu ČR v Tripolisu, který začal udělovat víza od července 2014. Malta cizincům vízum vydá do druhého dne, a to i přesto, že nejsou splněny podmínky Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex), stanovené v čl. 4. V případech, kdy je cizinci uděleno vízum za účelem léčení na území ČR Maltou, cizinecká policie uvedené vízum vyhodnocuje jako vízum, u kterého nebyly splněny v době jeho udělování podmínky pro udělení. Zde je policie oprávněna uvedené vízum prohlásit za neplatné podle čl. 34 odst. 1 vízového kodexu.

území, a to jak na vstupu do České republiky z Rakouska a Slovenska, tak při pokusu o výstup ve směru do Německa. K největším záchytům těchto migrantů došlo v teritoriu KRP Jihomoravského a Ústeckého kraje.

Z občanů Evropské unie byli nejčastěji zjišťováni státní příslušníci **Slovenska** (129 osob, tj. 60,6 % z celkového počtu 213 občanů Evropské unie). U státních příslušníků **Slovenska** došlo meziročně k výraznému poklesu o 68 osob (tj. -34,5 %). Na dalších místech statistiky jsou státní příslušníci **Rumunska** (23 osob), **Bulharska** (16) a **Polska** (17). V naprosté většině případů se u občanů EU jedná o osoby, kterým již bylo jednou vydáno správní vyhoštění a osoby nevystoupaly nebo opětovně vstoupily v době platnosti zákazu pobytu na území České republiky (200 osob).

Celkem u 14 % osob (629 osob) zadržených v roce 2014 pro nelegální pobyt bylo zjištěno, že jim bylo již jednou vydáno správní vyhoštění a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území České republiky nebo vycestovaly a opětovně vstoupily na území České republiky.⁷² Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (225 osob, tj. 35,8 %), Slovenska (126), Vietnamu (56), Libye (37) a Rumunska (22).

Pokud budeme **analyzovat způsob vstupu osob na území České republiky před zjištěním jejich nelegálního pobytu**, je třeba si uvědomit, že po vstupu do schengenského prostoru je mnohdy obtížné zjistit, jak, kdy a kde osoba na naše území vstoupila. Pakliže je u osoby zjištěn způsob vstupu na území České republiky před jejím nelegálním pobytem (zhruba 80 % osob z celkového počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu), pak u většiny osob převažuje legální způsob vstupu (cca 80 % z počtu osob, u kterých byl zjištěn způsob vstupu).

VIII.2.2 Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR

Používání cizích, pozměněných a padělaných cestovních dokladů nadále patří mezi bezpečnostní rizika a hrozby. Neregulérní cestovní doklady jsou v České republice používány zejména v souvislosti s ekonomickou migrací, ale mohou se na ně - pod falešnou identitou - skrývat i osoby napojené na mezinárodní organizované zločinecké struktury či terorismus.

Neregulérní cestovní doklady použité na vnější schengenské hranici

Při nelegálním překročení vnější schengenské hranice v roce 2014 neregulérní cestovní doklad⁷³ použilo celkem **47 osob** (tj. 25,9 % z celkového počtu zjištěných nelegálních migrantů na vnější schengenské hranici)⁷⁴. Ve srovnání s minulým rokem není zaznamenána zásadní změna, pouze došlo ke snížení o 2 osoby.

Nejčastěji se neregulérním cestovním dokladem prokázali státní příslušníci **Afghánistánu** (10 osob), **Ghany** (7) a **Ukrajiny** (7). V meziročním srovnání je evidován nárůst u státních příslušníků Afghánistánu (v roce 2014 nebyl zjištěn žádný) a Ghany (+6 osob), u státních

⁷² Od roku 2008 se postupně snižuje počet a především podíl na počtu osob zjištěných při nelegální migraci, kterým bylo vydáno správní vyhoštění a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území České republiky nebo vycestovaly a opětovně vstoupily na území ČR. Tento pokles lze dát do souvislosti s rokem 2011 a přijetím tzv. „návratové směrnice“, díky níž se upřednostňuje navrácení občanů třetích zemí na základě dobrovolnosti a až v případě jeho neplnění by mělo dojít k vyhoštění ze strany státního orgánu. Také je vydáváno správní rozhodnutí na kratší dobu, před rokem 2011 převládala doba „zákazu pobytu“ na 3 roky, 1 rok, 5 a 10 let, kdežto nyní je doba „zákazu pobytu“ v rozmezí několika měsíců (nejčastěji 3 a 6 měsíců) až jeden rok.

⁷³ Pod pojem cestovní doklad se zahrnuje cestovní pas a průkaz totožnosti, který je určen k překračování státních hranic.

⁷⁴ Podle údajů ze skupiny dokladů ŘSCP bylo v roce 2014 na vnější schengenské hranici odhaleno celkem 100 neregulérních dokladů, jedná se ale i o doklady neumožňující překročení hranic (např. průkazy povolení k pobytu).

příslušníků Ukrajiny se jedná o shodný počet. V meziročním porovnání došlo především u státních příslušníků Albánie k poklesu počtu (3 osoby, -19 osob, tj. -86,4 %).

Nelegální migrace na VSH s neregulérním cestovním dokladem – TOP 3 osob – porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
zjištěné osoby s nereg. cest. dokladem při NM přes VSH	49	100,0	47	100,0	-4,1	-2
z toho nejvíce st. příslušnost osob						
Afghánistán			10	21,3		10
Ghana	1	2,0	7	14,9	600,0	6
Ukrajina	7	14,3	7	14,9	0,0	0

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů ŘSCP

Celkem bylo zjištěno **52 cestovních dokladů**⁷⁵, z toho se jednalo o 39 cestovních pasů a 13 průkazů totožnosti. Vlastních cestovních dokladů (osoba je platným držitelem dokladu), ve kterých byla provedena neoprávněně změna, bylo odhaleno 16. Nejčastěji byl v těchto dokladech zjištěn zásah v přechodovém razítku (padělek, vymazání) nebo blanco pobytové oprávnění. Další skupinu dokladů představují falešné nebo pozměněné doklady, kdy předkladatel není vlastníkem dokladu (36 dokladů). Nejčastěji se jedná o doklady, ve kterých byla vyměněna nebo pozměněna ID stránka nebo o cizí doklad (tzn. v dokladu nebyl proveden žádný zásah, osoba cestuje na podobu).

Z hlediska státní příslušnosti dokladů převládaly cestovní doklady Pákistánu (7 dokladů), Ghany (7) a Polska (6). Nejčastěji (17 dokladů) byl doklad pozměněn tím, že byla vyměněna nebo pozměněna identifikační stránka (zejména v oblasti fotografie). U státních příslušníků Afghánistánu byly také zjištěny specifické cestovní doklady, a to 4 pákistánské služební cestovní pasy a 3 německé cestovní doklady pro cizince.

Nelegální cestovní doklady použité při nelegálním pobytu

Při nelegálním pobytu se neregulérním cestovním dokladem v roce 2014 prokázalo **114 osob** (tj. 2,6 % z celkového počtu cizinců zjištěných při nelegálním pobytu). V meziročním porovnání byl vykázán výrazný nárůst, a to o 33 osob (tj. +40,7 %).

Nejvíce neregulérních cestovních dokladů bylo zjištěno v teritoriu KŘP Prahy (47 osob, tj. 41,2 %), Ústeckého kraje (21 osob) a Jihomoravského kraje (10 osob). Jednalo se nejvíce o státní příslušníky **Ukrajiny** (56 osob, tj. 49,1 %) a **Sýrie** (12).

Nelegální pobyt s neregulérním cestovním dokladem – TOP 4 osob – porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
zjištěné osoby s nereg. cest. dokladem při nelegálním pobytu	81	100,0	114	100,0	40,7	33
z toho nejvíce st. příslušnost osob						
Ukrajina	45	55,6	56	49,1	24,4	11
Sýrie	3	3,7	12	10,5	300,0	9
Nigérie			5	4,4		5
Moldavsko	10	12,3	5	4,4	-50,0	-5

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Celkem bylo v roce 2014 odhaleno **122 neregulérních cestovních dokladů**, z toho se jednalo o 87 průkazů totožnosti a 35 cestovních pasů. Ve většině případů byly zneužity doklady členských států Evropské unie (106 dokladů), kdy převládaly cestovní doklady Rumunska (36 dokladů),

⁷⁵ Jedna osoba může disponovat více cestovními doklady.

Bulharska (16), Slovenska (11) a Litvy (10). Nejčastěji byly užity totální padělky dokladů (zejména rumunské průkazy totožnosti) a dále doklady, ve kterých byla vyměněna ID stránka nebo proveden zásah do této stránky (výměna fotografie, změna personalizace).

Kromě neregulérních cestovních dokladů cizinci předkládají také padělky jiných dokladů, jako například řidičské průkazy, průkazy žadatele o udělení azylu, potvrzení o ubytování, potvrzení o oprávněnosti pobytu cizince za účelem sňatku, pozměněné průkazy k pobytu na území České republiky, padělky dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství, neplatné zdravotní pojištění, rozhodnutí úřadu práce, potvrzení o zůstatku účtu aj. Problematika neregulérních dokladů se přesunula ze samotných cestovních dokladů do oblasti veřejných listin, cenin, potvrzení atd., kterými osoby prokazují zákonem dané náležitosti pro získání požadovaných statusů, jako jsou například dlouhodobé pobyty⁷⁶. Odhalení takových padělků předpokládá znalost daných dokladů ze strany zaměstnanců Policie ČR a také pracovníků státní správy.

VIII.2.3 Napomáhání k nelegální migraci

Po vstupu České republiky do schengenského prostoru (prosinec 2007) se okruh napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice (převaděčství) přesunul spíše k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území České republiky (formou účelového sňatku, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, obstarávání padělků různých potvrzení nutných k pobytu atd.), ale i nadále jsou šetřeny případy napomáhání k cestě migrantů do západoevropských zemí.

Odděleními dokumentace OCP KŘP⁷⁷ bylo za rok 2014 vykázáno **131 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V porovnání s minulým rokem došlo k mírnému poklesu počtu, a to o 12 osob (tj. -8,4 %).

Z hlediska státní příslušnosti vedou statistiku nadále **občané České republiky** (80 osob, tj. 61,1 %); na další místa se s odstupem zařadili státní příslušníci **Vietnamu** (22 osob, tj. 16,8 %) a **Ukrajiny** (11 osob, tj. 8,4 %).

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic - TOP 5 - porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
Celkem osob napomáhajících k nelegální migraci*	143	100,0	131	100,0	-8,4	-12
z toho TOP 5:						
Česká republika	98	68,5	80	61,1	-18,4	-18
Vietnam	16	11,2	22	16,8	37,5	6
Ukrajina	7	4,9	11	8,4	57,1	4
Německo	2	1,4	4	3,1	100,0	2
Slovensko			2	1,5		2

Vysvětlivka: * osoby evidované KŘP; zahrnuty jak osoby, které byly trestně stíhány, ale i osoby, které podaly jen k dané věci vysvětlení a případ byl odložen

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Nejvíce osob napomáhajících k pobytu bylo vykázáno u KŘP Středočeského kraje (24 osob, tj. 18,3 %), Plzeňského kraje (23), Jihočeského kraje (22), Ústeckého kraje (19) a Prahy (15).

Mezi hlavní formy napomáhání k pobytu patří zajištění různých fiktivních potvrzení (50 osob, tj. 38,2 %), jako např. o ubytování nebo rozhodnutí povolení k zaměstnání, kdy u tohoto typu

⁷⁶ Dle statistických údajů skupiny dokladů ŘSCP bylo ve vnitrozemí v roce 2014 zjištěno 870 všech neregulérních dokladů a veřejných listin, které předložily osoby jak s nelegálním, tak i legálním pobytem na území ČR (bez akce „Čistka“)

⁷⁷ Osoby, které napomáhají k nelegálnímu pobytu a je v jejich činnosti prvek organizovanosti, řeší Útvar pro odhalování organizovaného zločinu.

napomáhání je vykázán meziroční nárůst o 33 osob (tj. +194,1 %). Dále bylo k migraci využíváno uzavření účelového manželství (28 osob), účelově podaná pozvání (24 osob) a zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství (15 osob). Při nelegální tranzitní migraci napomáhalo 14 osob. Největší pokles je evidován u napomáhání formou zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství (-21 osob, tj. -58,3 %).

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic - porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní
Celkem osob*	143	100,0	131	100,0	-8,4	-12
z toho způsob napomáhání k NM						
účelový sňatek a jeho organizování	33	23,1	28	21,4	-15,2	-5
účelové otcovství a jeho organizování	36	25,2	15	11,5	-58,3	-21
účelově podané pozvání a jeho organizování	33	23,1	24	18,3	-27,3	-9
umožnění nel. překročení SH	24	16,8	14	10,7	-41,7	-10
jiné umožnění nel. pobytu**	17	11,9	50	38,2	194,1	33

Vysvětlivka: * osoby evidované KŘP; zahrnuty jak osoby, které byly trestně stíhány, ale i osoby, které podaly jen k dané věci vysvětlení a případ byl odložen

** např. obstarávání víz; falešných dokumentů

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

V souvislosti s **nelegální migrací spojenou s převaděčstvím** (tj. umožněním nelegálního překročení hranice) se jedná především o tranzitní nelegální migraci. Tedy osoby, co nelegálně vstoupí na naše území, mají v úmyslu dále pokračovat do jiných zemí Schengenu. Nelegální migranti jsou převáženi v osobních, dodávkových vozidlech nebo vozidlech taxislužby za pomoci osob stejné národnosti, kteří mají již v zemích západní Evropy legální pobytový status.

Někteří cizinci se snaží účelově si zajistit legalizaci svého pobytu na území České republiky **obcházením imigrační legislativy** (podrobně v kapitole V.2.8 *Negativní jevy spojené s žádostmi o dlouhodobá víza a povolení k pobytu*).

Stálým trendem zůstává migrace cizinců za **využití inzerátů na webových stránkách** ve stylu „hledám spolucestujícího“. Existuje několik desítek takovýchto webových stránek v různých jazykových mutacích. Na tomto druhu webových stránek dochází k nabídce volných neobsazených míst a možnosti využití dopravy v soukromém vozidle za úplaty na předem smluvené místo. Takto bývají využívána např. osobní vozidla s německou, maďarskou, rumunskou, srbskou, belgickou i dánskou MPZ, která se vrací ze zahraničí zpět do Německa. Zájemci o přepravu se v případě zájmu domluví prostřednictvím webových stránek, e-mailu, popř. mobilního telefonu na místě setkání a za úplaty řidiči se nechají dopravit na domluvené území konkrétního státu.

VIII.3 KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

VIII.3.1 Kontrolní činnost PČR

1. Služba cizinecké policie

Hlavním a efektivním nástrojem v boji proti nelegální migraci a s tím spojených rizik byla v roce 2014, stejně tak jako v předchozím období, kontrolní činnost policistů odborů cizinecké policie jednotlivých krajských ředitelství PČR.

Pobytové kontroly byly prováděny samostatně nebo v součinnosti s jednotlivými organizačními články KŘP, s jinými útvary PČR, s orgány státní správy, popř. s územní samosprávou v rámci teritoriální působnosti krajských ředitelství PČR. V hodnoceném období policisté odboru cizinecké policie spolupracovali zejména s orgány Celní správy ČR, oblastními inspektoráty práce a inspektoráty bezpečnosti práce a dalšími úřady

V roce 2014 bylo dle údajů z KŘP realizováno odbory cizinecké policie zhruba **269 tisíc pobytových kontrol**, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. V meziročním srovnání došlo k nárůstu počtu, a to o cca 34 500 pobytových kontrol (tj. +14,7 %). Adekvátně narostl i počet kontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách (788 tisíc, +114 tisíc, tj. +17,0 %).

Kontrolní činnost Služby cizinecké policie – porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	1.1.-31.12. 2014	Změna oproti předchozímu období	
			v %	absolutní číslo
počet provedených pobytových kontrol celkem	234 382	268 901	14,7	34 519
z toho provedeno pobytových kontrol s jinými útvary (PČR, CS,...)	7 469	11 207	50,0	3 738
počet kontrol ubytovacích zařízení (objektů)	38 885	36 001	-7,4	-2 884
počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost	48 762	55 976	14,8	7 214
počet kontrol jiných objektů	131 472	152 991	16,4	21 519
počet kontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách	673 188	787 621	17,0	114 433

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Dle jednotlivých odborů cizinecké policie KŘP bylo v roce 2014 nejvíce provedeno pobytových kontrol u KŘP Prahy (17,0 %), KŘP Jihomoravského kraje (15,0 %), KŘP Kraje Vysočina (12,8 %) a KŘP Ústeckého kraje (12,0 %).

Při realizaci pobytových kontrol se policisté zaměřovali na **kontrolu ubytovacích zařízení**, kde byly zjišťovány nedostatky v plnění povinností ze strany ubytovatelů, zejména pak při vedení údajů o ubytovaných osobách v domovních knihách a dále pak nedostatky v plnění hlášené povinnosti dle zákona o pobytu cizinců. Zjištěná porušení povinností ubytovatelů vyplývajících ze zákona o pobytu cizinců, byla řešena jako správní delikty fyzických nebo právnických osob zpravidla v blokovém řízení. **V roce 2014 bylo zjištěno 1 965 správních deliktů právnických osob – ubytovatelů** (tj. +119 deliktů, tj. +6,2 %). Bylo odhaleno několik jednotlivých případů, kdy ubytovatel vydával doklad o zajištěném ubytování pouze formálně, jako náležitost žádosti o vízum nebo povolení k pobytu. Ve skutečnosti na adresách cizinci vůbec nebydleli, a pokud ano, tak velmi krátce. Takové fiktivní záznamy mají později za příčinu, že cizince nelze kontaktovat nebo nelze ani zjistit, zda skutečně na území České republiky pobývají.

Při kontrolách je také prověřována **oprávněnost zaměstnávání cizinců**, tedy oblast místa výkonu zaměstnání (např. firmy celoročně zaměstnávající cizince, sezónní zaměstnavatelé, pohostinská zařízení, tržnice, lesní školky, práce v lese, kasina, herny). Tyto kontroly probíhaly povětšinou ve spolupráci s oblastními inspektoráty práce, celní službou, Českou obchodní inspekcí a Českou inspekcí životního prostředí.

Nadále byly odhalovány případy cizinců ze třetích zemí pracujících na území při pobytu na vízum typu D vydané jiným členským státem (zpravidla Polsko). V některých případech se jeví jako pravděpodobné, že celá uvedená činnost „pracujících turistů“ je organizována. Její existenci umožňují a podporují výrazně odlišné podmínky při získání víza typu D v různých členských státech Evropské unie. Organizátoři tohoto způsobu nelegální migrace při styku s úřady předkládají účelově vytvořené smlouvy, kdy mezi sebe a cizince, který pracoval na vízum typu D, právně vkládají další osobu, která je nedostizitelná (nemá žádný pobyt na území a neexistuje žádný způsob, jak se s ní spojit). Tím se pravděpodobný organizátor zbavuje viny z nelegálního zaměstnání a nemůže být případně správně vyhoštěn či odsouzen.

Pobytové kontroly jsou také cíleny na **tržnice v příhraničí**, a to především u česko-německých hranic. Dlouhodobě je v Ústeckém kraji zaznamenáván **nárůst výroby, obchodování a distribuce omamných a psychotropních látek** ve vietnamské komunitě. Zvýšil se počet odhalených pěstíren produkujících omamnou a psychotropní látku cannabis. Zde policisté OCP provádějí tipování podezřelých objektů a v součinnosti s kriminální policií zajišťují prvotní

monitorování průzkumným monitorovacím vozidlem termovize. Významný nárůst zapojování státních příslušníků Vietnamu do výroby a distribuce drog lze sledovat na tržnicích v příhraničí se Německem. Uvedené omamné a psychotropní látky jsou sice částečně určeny pro distribuci uvnitř asijské komunity, ale vzhledem k rozsahu produkce je většina vyvážena do zahraničí, zejména do Německa. Policisté OCP monitorují při běžných pobytových kontrolách prodejce na tržnicích, kontrolují dopravní prostředky v blízkosti tržnic, zda nejsou převáženy drogy či látky potřebné pro jejich výrobu (pseudoefedrin pro výrobu metamfetaminu z léčiv dovezených nelegálně z Polska, Slovenska, Maďarska a Německa).

Při realizaci pobytových kontrol má svou roli i **součinnost s odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra**.⁷⁸ Jedná se o prověrky nepřetržitého pobytu cizinců na území České republiky při podávání žádostí o povolení k trvalému pobytu či žádostí o prodloužení pobytu na území České republiky, kontrolu ubytování, fyzické zdržování se ve společné domácnosti, dále je prováděno šetření k právníkům a fyzickým osobám žádajícím o povolení ke zprostředkování zaměstnání a byly předávány informace pro potřeby plnění úkolu podle § 60a zákona o zaměstnanosti atd. U KŘP Jihočeského kraje je např. novinkou spolupráce s pracovníky odboru azylové a migrační politiky při prověřování náležitostí pro správní řízení předkládaných cizinci k žádostem o povolení či prodloužení pobytu na území, kdy jsou policisty OCP zjišťovány padělky dokumentů či fiktivní nebo nepravdivé listiny.

Pobytové kontroly jsou realizovány také v souvislosti s konáním **jazykových zkoušek**. Dohled provádí policisté oddělení dokladů a specializovaných činností OCP KŘP. Tito policisté kontrolují doklady předkládané cizinci při registraci ke zkoušce, pobytové oprávnění cizince i jeho totožnost. Pravidelná přítomnost policejních hlídek při vykonávání jazykové zkoušky cizinců má pozitivní preventivní účinek.

V průběhu roku 2014 probíhala u všech KŘP kontrola se zaměřením na účel pobytu **studium**, zejména u cizinců ze třetích zemí. Nejvíce se tato kontrola dotkla OCP KŘP Praha, jelikož v rámci teritoria hl. m. Prahy studuje asi 70 % z celkového počtu studujících v České republice ze třetích zemí⁷⁹. Výsledky kontrol jsou průběžně poskytovány k dalšímu řešení odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Je uskutečňován dlouhodobý záměr na provedení kontroly vzdělávacích institucí v rámci hl. m. Prahy. Jako problematické se jeví ty soukromé subjekty, které provádějí výuku v soukromých prostorách. Na základě pobytových kontrol je zřejmé, že některé subjekty jsou zřizovány účelově k získávání dalších studentů, kteří zde fakticky podnikají. Z několika případů vyplývá, že někteří studenti přecházejí z jedné školy na druhou, jen aby legalizovali svůj pobyt na území. Zároveň mnozí studenti přecházejí z vysokých škol na soukromé střední instituty, neboť zde je pouze vyžadováno absolvování zkoušek, ale docházka je tolerována. Forma podnikání zahraničních studentů je často zaměřená na pronájmy bytů či zprostředkovatelské služby dalším studentům⁸⁰.

Kontrolní činnost byla rovněž zaměřená na **mezinárodní a dálkové vnitrostátní autobusové linky**.⁸¹ Nezbytnost zmapování uvedených dopravních prostředků a zjištění informací o jejich průjezdu vyvstala v souvislosti s poznatky o tom, že přes teritoria krajů projíždí autobusové nebo autokarové spoje, ve kterých se nachází cizinci, kteří nedisponují oprávněními pro vstup a pobyt

⁷⁸ V roce 2014 bylo pracovníky OCP jednotlivých KŘP provedeno přes 26 300 prověrek pro odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra.

⁷⁹ Jedná se zhruba o 15 300 studentů.

⁸⁰ Z uvedeného šetření bylo postoupeno na odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra 184 poznatků s odkazem na podezření neplnění účelu pobytu studium pro případné zrušení pobytového oprávnění (nejvíce podnětů u cizinců z Ruska, Ukrajiny, Kazachstánu a Běloruska).

⁸¹ Dle § 104 zákona o pobytu cizinců nesmí dopravce na území dopravit cizince, který nemá cestovní doklad nebo vízum. Snahou je při zajištění vysokého standardu bezpečnosti a účinné kontroly nelegální migrace co nejméně zasahovat do práv a oprávněných zájmů dopravců i cestujících. OCP je v kontaktu s dopravními společnostmi, se kterými se snaží úzce spolupracovat.

na území České republiky. V roce 2014 byli nejčastěji nelegální migranti odhaleni v autobusových linkách Eurolines, Blagus, Student Agency, Group Company, aj.

V roce 2014 byly v porovnání s předchozími lety často využívány k nelegální migraci přes území České republiky **mezinárodní vlakové spoje**. Adekvátně k této situaci došlo k cílenému zaměření kontrol na vytipované rizikové vlakové spoje. Nejvíce byli nelegální migranti odhalováni ve vlakových spojích, které směřovaly buď z Budapešti přes Bratislavu a Břeclav nebo z Budapešti přes Vídeň a Břeclav a pokračovaly směrem do Německa. Jednalo se konkrétně o spojení EN 476 „Metropol“⁸², R406 „Chopin“⁸³ a EC 174 „Jan Jesenius“⁸⁴.

2. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

V roce 2014 byl v rámci problematiky na úseku nelegální migrace, stejně jako v roce 2013, kladen hlavní důraz na operativně pátrací činnost s cílem zmapování zájmových prostředí, kde dochází k páchání organizované trestné činnosti na úseku nelegální migrace. Jedná se především o prostředí vietnamské a arabské komunity. Zjištěné poznatky byly využity k dalším opatřením, jakož i k zahájení prověřování konkrétní trestné činnosti. Při potírání nelegální migrace probíhá úzká spolupráce Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu zejména s odbory cizinecké policie krajských ředitelství PČR. V poslední době, kdy se zejména státní příslušníci Vietnamu v rámci páchání nelegální migrace souběžně zabývají také výrobou a distribucí drog v mezinárodním měřítku, je důležitá spolupráce s Národní protidrogovou centrálou.

Nadále je rozvíjena spolupráce se zahraničními policejními složkami, především s policejními orgány okolních států, společně se vyhodnocují bezpečnostní rizika spojená s pácháním trestné činnosti na úseku nelegální migrace a dochází k časté výměně zejména operativních informací i spolupráci v rámci vyšetřování jednotlivých případů (nadstandardní spolupráce Německem, Rakouskem či Maďarskem). Na velmi dobré úrovni je spolupráce, která probíhá přes Europol a Eurojust (společné vyšetřovací týmy).

Nadále trvá snaha ohledně zjišťování a odhalování padělatelských organizovaných skupin, neboť tato činnost je cíleně směřována pro potřeby nelegální migrace. Jedním z dlouhodobých cílů je vytvořit funkční evidenci padělaných dokladů zajištěných v České republice a nastavit funkční spolupráci s dalšími zeměmi členských států Evropské unie při výměně informací o totožnosti migrujících osob, které využívají pro účely pobytu na teritoriu Evropské unie padělané doklady.

V souvislosti se zapojením do subprojektu ETUTU THB, kde docházelo k výměně a sdílení informací z vyšetřování případů obchodování s lidmi se zaměřením na nigerijské kriminální skupiny, jejichž aktivity se projeví rovněž na území České republiky, se uskutečnil v červnu 2014 tzv. „Action day“. Cílená kontrola proběhla na území hl. m. Prahy, v Plzeňském a Jihomoravském kraji. V „jeden moment“ bylo zkontrolováno v nočních podnicích celkem 275 osob, z tohoto počtu se jednalo o 21 státních příslušníků Nigérie.⁸⁵

V souvislosti se zapojením do projektu EMPACT THB proběhl v září 2014 další „Action day“ pod krycím názvem „Archimedes“ jako celoevropská kontrolní akce. V rámci České republiky byla provedena na území hl. m. Prahy, v Jihočeském kraji, v Plzeňském kraji, Ústeckém kraji,

⁸² trasa: Budapešť – Štúrovo – Bratislava – Kúty – Břeclav – Brno – Praha – Děčín – Drážďany - Berlín; HUN-SVK-CZE-DEU

⁸³ trasa: Vídeň – Břeclav – Přerov – Bohumín – Katowice - Varšava, několik vozů se připojuje v ČD Břeclav na EN 476 „Metropol“ a pokračuje přes Brno, Prahu do Berlína; AUT-CZE-POL, část AUT-CZE-DEU

⁸⁴ trasa: Budapešť – Bratislava – Břeclav – Brno – Pardubice – Praha – Ústí nad Labem – Drážďany – Berlín - Hamburg; HUN-SVK-CZE-DEU

⁸⁵ V rámci členských států bylo kontrolováno celkem 673 osob (převážně žen ze západoafrických zemí), v tomto počtu byly u 111 osob (převážně žen z Nigérie) zjištěny skutečnosti, ukazující na potenciální oběti obchodování. Výměnou informací bylo u více než 30 osob zjištěno spojení s kriminálním prostředím.

Královéhradeckém kraji, Jihomoravském kraji a Moravskoslezském kraji. Do akce bylo zapojeno 177 policistů. V jejím průběhu bylo zkontrolováno v 38 nočních podnicích celkem 474 osob, z tohoto počtu se jednalo o 190 cizinců. Je nadále prováděna výměna informací k osobám, u nichž bylo zjištěno spojení s kriminálním prostředím. Obě akce proběhly pod záštitou EUROPOLU, v němž bylo ustanoveno operační centrum tvořené styčnými důstojníky členských států, do nějž se zasílala zjištěná data. Byla zajištěna technická podpora pro rychlou výměnu informací po zabezpečených komunikačních kanálech, pro přímý vstup do mezinárodních a národních databází, styční důstojníci zde mohli komunikovat s členskými státy. Předmětem zájmu u obou akcí byly kriminálně relevantní informace, údaje k identifikačním dokladům, typy a čísla víz, telefonní čísla, fotografie, motorová vozidla. V případě zjištění zájmových osob v prostředí, byly navázány další kroky.

Vybrané případy trestné činnosti:

V roce 2014 byla na úseku nelegální migrace realizována trestní věc pod krycím názvem „LIGA“, kdy se trestné činnosti od začátku roku 2010 do současné doby dopouštěla organizovaná skupina devatenácti osob vietnamské a ukrajinské národnosti, společně se zaměstnanci jazykové školy Linguistic v.o.s. v Orlové s rozdělenými, přesně nezjištěnými dílčími úkoly, kdy na různých místech České republiky, zejména v okrese Karviná, v úmyslu získat majetkový prospěch, napomáhala žadatelům vietnamské a ukrajinské národnosti k neoprávněnému trvalému pobytu na území České republiky, tím že jim zajišťovala úspěšné složení jazykové zkoušky ve smyslu ustanovení § 70 odst. 2 písm. h) zákona o pobytu cizinců, a to tak, že před samotným složením jazykové zkoušky z českého jazyka, která se prováděla v jazykové škole Linguistic v.o.s. v Orlové, která je uvedena v seznamu škol oprávněných provádět zkoušky znalosti českého jazyka stanoveném vyhláškou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 348/2008 Sb., za úplaty několika desítek tisíc korun, získávala konkrétní zkušební testy, které před vykonáním zkoušky z českého jazyka předkládala žadatelům a následně ovlivňovala přidělení konkrétního testu žadatelům při samotném vykonání jazykové zkoušky, čímž docházelo ze strany zkoušených cizinců k úspěšnému složení zkoušky, na jejímž podkladě jim potom bylo vystaveno povolení k trvalému pobytu na území České republiky.

V červenci 2014 proběhla realizace trestní věci „PAMIR“, kdy v této věci bylo zahájeno trestní stíhání 18-ti osob, a to pro podezření ze spáchání přečinů zneužití pravomoci úřední osoby podle ustanovení § 329 odst. 1 písm. a), b) trestního zákoníku, neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací podle ustanovení § 230 odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. a) trestního zákoníku, zločinu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle ustanovení § 340 odst. 1, odst. 3 písm. a) trestního zákoníku a přečinů napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle ustanovení § 341 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) trestního zákoníku ve stádiu pokusu podle ustanovení § 21 odst. 1 trestního zákoníku, podplacení podle ustanovení § 332 odst. 1 alinea první trestního zákoníku, padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu podle ustanovení § 350 odst. 2 alinea první trestního zákoníku spáchaného formou účastenství podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku, padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu podle ustanovení § 350 odst. 2 alinea druhá trestního zákoníku. Organizovaná skupina osob za účelem získání neoprávněného majetkového prospěchu prodávala síti objednatelů informace z databází Odboru azylové a migrační politiky a Policie České republiky, které skupina získávala neoprávněnými přístupy do těchto databází, a to prostřednictvím svých členů zaměstnaných na různých pozicích Odboru azylové a migrační politiky a Policie České republiky. Jednotliví objednatelé poté tyto informace používali pro svoji podnikatelskou činnost spojenou se zajišťováním pobytů cizích státních příslušníků na území České republiky, kdy tímto způsobem měli k dispozici i informace o připravovaných záměrech Odboru azylové a migrační politiky při řešení pobytu konkrétního cizího státního příslušníka, a mohli takto podstatnou měrou ovlivňovat řízení o pobytu.

V listopadu 2014 byla realizována trestní věc pod krycím názvem „NEFRIT“, kdy bylo zahájeno trestní stíhání pěti státních příslušníků Vietnamu pro pokračující zločin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle ustanovení § 340 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, kterého se měli obvinění dopustit tím, že v úmyslu obejít ustanovení zákona o pobytu cizinců a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 (Schengenský hraniční kodex), tedy předpisů, jimiž je upraven režim překračování státních hranic členských států Evropské unie a transport cizinců přes jejich území, nejméně od začátku roku 2013 do doby zadržení společně a ve vzájemné součinnosti, s úmyslem získat neoprávněný prospěch a prostřednictvím dalších neustanovených osob nejen na území České republiky, organizovali nedovolené překročení státní hranice do České republiky a dále do zemí Evropské unie pro státní příslušníky Vietnamu tak, že převaděči byli úkolováni organizátory, kteří ze svých pozic v dané hierarchii určovali čas cesty s migranty, které měli dle instrukcí organizátorů vyzvednout na předem určených místech v zahraničí, případně je dle daných instrukcí předat na sdělených adresách v cílových destinacích v ustanovené době. Realizace proběhla současně na území Polska, Německa, Francie a Spojeného království v součinnosti s Koordinačním centrem Eurojustu a Europolu v Haagu. V rámci uvedené mezinárodní realizace, kterou koordinovala Česká republika, bylo zatčeno celkem 26 pachatelů na území pěti států.

VIII.3.2 Kontrolní činnost MPSV

Kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce

V roce 2014 vykonával Státní úřadu inspekce práce (dále jen „SÚIP“), resp. jeho oblastní inspektoráty, kontroly v oblasti dodržování ustanovení zákona o zaměstnanosti včetně těch, která upravují podmínky výkonu práce zahraničními občany na území České republiky, dodržování ustanovení zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, a dalších právních předpisů upravujících pracovní a mzdové podmínky a kontroly v oblasti dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Kontroly probíhaly v úzké součinnosti s Úřadem práce ČR a Českou správou sociálního zabezpečení, ve spolupráci s Policií České republiky - službou cizinecké policie, popř. s dalšími složkami Policie České republiky nebo městské/obecní policie a s Celní správou.

V roce 2014 provedl SÚIP celkem 15 081 kontrol v oblasti dodržování ustanovení zákona o zaměstnanosti, zaměřených na nelegální zaměstnávání. Při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce bylo zjištěno nelegální zaměstnávání u 636 kontrol. **Z celkového počtu 1 847 zjištěných nelegálně zaměstnaných osob** se v 1 116 případech jednalo o občany České republiky. **V 558 případech se jednalo o cizince ze třetích zemí**, z tohoto počtu 232 cizinců vykonávalo práci mimo pracovněprávní vztah, 302 bez či v rozporu s povolením k zaměstnání nebo zaměstnaneckou nebo modrou kartou, 48 bez povolení k pobytu (někteří i v kombinaci více těchto nedostatků). **Ve 173 případech se jednalo občany států EU/EHP a Švýcarska.** V porovnání s rokem 2013 **nebyl zaznamenán nárůst počtu nelegálně zaměstnaných zahraničních pracovníků.**

SÚIP v roce 2014 uložil celkem 178 pokut za umožnění výkonu nelegální práce v souvislosti s nelegálním zaměstnáváním cizinců ze třetích zemí v celkové výši 60 221 000,- Kč. Z tohoto počtu je **108 pravomocných pokut ve výši 41 046 000,- Kč.** Dalších 268 pokut je v současnosti navrženo k uložení. Za přestupek **výkon nelegální práce** byly uloženy fyzickým osobám – cizincům ze třetích zemí 3 pokuty ve výši 27 000,- Kč, z tohoto počtu jsou **2 pokuty v celkové výši 6 000,- Kč pravomocné**, dalších 20 pokut je navrženo k uložení.

Počet cizinců ze třetích zemí zjištěných při nelegální práci kontrolami v roce 2014⁸⁶ oproti roku 2013 mírně poklesl. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky **Ukrajiny** (305 osob), **Vietnamu** (95 osob), **Makedonie** (16 osob), **Moldavska** (15 osob), **Uzbekistánu** (11 osob), **Číny** (8 osob), **Ruska a Turecka** (po 6 osobách), **Arménie a Indie** (po 3 osobách). Cizinci ze třetích zemí v roce 2014 nejčastěji nelegálně pracovali v sektorech Stravování a pohostinství (106 osob), Specializované stavební činnosti (59 osob), Činnosti v oblasti nemovitostí (40 osob), Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti (39 osob), Maloobchod, kromě motorových vozidel (34 osob).

SÚIP se i v roce 2014 opakovaně zaměřil na **kontroly agentur práce a jejich uživatelů** (včetně subjektů, které se dopouštějí skrytého agenturního zaměstnávání, tedy bez patřičného povolení realizují některou z forem zprostředkování zaměstnání). Bylo provedeno celkem **317 těchto kontrol.** Za zjištěné nedostatky bylo uloženo **31 pokut v celkové výši 1 256 000,- Kč.**

⁸⁶ Počty osob vycházejí z evidence nepravomocně prokázaných výkonů nelegální práce. Statistika pravomocně prokázaných výkonů nelegální práce z kontrol roku 2014 není dosud uzavřena.

Počet provedených kontrol dodržování zákona o zaměstnanosti v roce 2014

Kontrolní činnost v oblasti zákona o zaměstnanosti	1. pololetí 2014	2. pololetí 2014	Celkem
Počet kontrol dle zákona o zaměstnanosti	8 052	8 033	16 085
Počet kontrol - zjištěn nedostatek z oblasti zákona o zaměstnanosti	1 856	1 566	3 422
Počet nelegálně zaměstnaných občanů EU	109	64	173
Počet nelegálně zaměstnaných cizinců ze zemí mimo EU	316	242	558
<i>Počet nelegálně zaměstnaných občanů ČR</i>	<i>527</i>	<i>589</i>	<i>1116</i>
Nesplnění informační povinnosti zaměstnavatele vůči krajské pobočce Úřadu práce ČR § 87 zákona o zaměstnanosti	591	462	1 053
Nesplnění informační povinnosti zaměstnavatele vůči krajské pobočce Úřadu práce ČR § 88 zákona o zaměstnanosti	3	2	5

Poznámka: Zpracováno MPSV ČR

VIII.3.3 Kontrolní činnost MPO, resp. živnostenských úřadů

Ministerstvo průmyslu a obchodu se, s ohledem na své kompetence, zaměřuje na vstup do podnikání v činnostech, které jsou živnostmi a na podmínky provozování živnosti; v této oblasti koordinuje i provádění příslušné kontrolní činnosti podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání.

Ve vztahu k cizincům vedeným v živnostenském rejstříku zajišťuje Ministerstvo průmyslu a obchodu průběžně provádění kontrolní činnosti živnostenskými úřady, a to jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v dané oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány cizinecké policie. Dále plní i signalizační povinnost v dané oblasti vůči krajským soudům a dalším úřadům.

V roce 2014 (za období leden - prosinec 2014) provedly obecní živnostenské úřady 1 544 kontrol zahraničních fyzických osob a dále 763 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob; **celkem bylo tedy provedeno 2 307 kontrol těchto zahraničních subjektů**. Nejvíce kontrol bylo provedeno v hlavním městě Praze - celkem 568 subjektů, dále pak v Plzeňském kraji - 365 subjektů a ve Středočeském kraji - 280 subjektů.

Při 1 544 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo za rok 2014 zjištěno **1 006 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním**, za což byly uloženy pokuty ve výši **1 029 170,- Kč**, dále bylo v **584 případech** sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v **1 případě** sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno v Plzeňském kraji - 340 zahraničních fyzických osob, dále pak v Ústeckém kraji - 179 zahraničních fyzických osob a v hlavním městě Praze - 174 zahraničních fyzických osob.

Pokud jde o kontrolu 763 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2014, při těchto kontrolách bylo zjištěno **491 porušení živnostenského zákona**, za což byly uloženy pokuty ve výši **1 636 400,- Kč**, dále bylo ve **465 případech** sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a ve **40 případech** sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo provedeno v hlavním městě Praze, celkem - 394 právnických osob, dále pak v Středočeském kraji - 117 právnických osob a v Karlovarském kraji - 78 právnických osob.

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

VIII.3.4 Kontrolní činnost Celní správy ČR

Kontroly zaměstnávání cizinců

V roce 2014 provedly celní úřady samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy **celkem 980 kontrol** dodržování povinností stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), v jejichž rámci bylo zkontrolováno **2 125 cizinců ze třetích zemí** a **3 087 občanů ze států Evropské unie**. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní úřady u 374 osob ze třetích zemí důvodné podezření z výkonu nelegální práce podle § 5 zákona o zaměstnanosti a u 2 129 cizinců (ze států Evropské unie i třetích zemí) nesplnili zaměstnavatelé informační povinnosti dle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Nejpočetnějšími skupinami cizinců podezřelých z výkonu nelegální práce byli v roce 2014 státní příslušníci **Ukrajiny** (228 osob, což je oproti roku 2013 nárůst o 28,8%), **Vietnamu** (64 osob, tj. snížení o 36,2%), **Číny** (17 osob, tj. snížení o 32,7%) a **Uzbekistánu** (11 osob). Z uvedeného celkového počtu kontrol provedených celními úřady bylo v 542 případech (55,3 %) konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti.

V případě 72 kontrolovaných cizinců vzniklo podezření z porušení zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, což je oproti roku 2013 třikrát více.

V roce 2014 se ve 241 případech (24,6 %) na kontrolní činnosti celních úřadů podílely také jiné složky státní správy České republiky. Jednalo se zejména o kontroly uskutečněné ve spolupráci se službou cizinecké policie (211 kontrol) a oblastními inspektoráty Státního úřadu inspekce práce (90 kontrol).

Nejvíce kontrol zaměřených na zaměstnávání cizinců bylo celními úřady provedeno v oblastech (skupinách vykonávaných činností): stavebnictví (369 kontrol), ostatní služby (126) a služby stravovací a ubytovací (108). Dále byly uskutečněny kontroly např. v oblastech: výroba kovů a výrobků z nich (56), zpracovatelský průmysl ostatní (52) a obchod včetně tržnic (52).

Největší počet cizinců byl zkontrolován zejména v oblastech stavebnictví (683), služeb stravovacích a ubytovacích (331), ostatních služeb (223), zpracovatelského průmyslu ostatní (128) a zpracování dřeva (127).

Vedle běžných kontrol dodržování povinností podle zákona o zaměstnanosti byly celními úřady za koordinace Generálního ředitelství cel v roce 2014 provedeny **dvě celostátní kontrolní akce**. **První**, uskutečněná koncem května s názvem KIR, byla zaměřena na oblasti průmyslových čistíren textilu a prodejny s použitým zbožím. Pracovníci celních úřadů během tří denní akce provedli celkem 99 kontrol, z nichž v 29 případech (29,3 %) vzniklo důvodné podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. V rámci této akce zkontrolovali celníci 80 cizinců ze třetích zemí a 145 občanů Evropské unie pracujících v prostorách kontrolovaných osob. U 25 cizinců ze třetích zemí (31,3 %) bylo konstatováno podezření z výkonu nelegální práce. **Druhá celostátní akce** s názvem EMABET, konaná v polovině listopadu, směřovala na subjekty, jejichž výběr byl tentokrát ponechán pouze na celních úřadech, ale s reálným předpokladem zaměstnávání cizinců. Během čtyř denní akce bylo provedeno celkem 128 kontrol, z nichž v 84 případech (65,6 %) vzniklo důvodné podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. Prověřeno bylo 250 cizinců ze třetích zemí a 408

občanů Evropské unie vykonávajících práci u kontrolovaných subjektů. V případě 85 cizinců ze třetích zemí (34 %) bylo konstatováno podezření z výkonu nelegální práce.

Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin

Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla v souladu s prioritami činnosti oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů pro rok 2014 zaměřena u cizinců v největší míře na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin

U **tabákových výrobků** bylo při kontrolách provedených pracovníky oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů zjištěno celkem **999 případů** podezření z porušení právních předpisů, což oproti roku 2013 nárůst o 60,1%. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů **podíleli cizinci v 365 případech** (37 %). Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Vietnamu** (303 případů), **Polska** (31 případů) a **Ukrajiny** (15 případů). Bližší informace, včetně způsobeného daňového úniku, jsou uvedeny v následující tabulce.

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti tabákových výrobků za rok 2014

Státní příslušnost	Počet zjištění	Tabákové listy v kg	Tabák v kg	Cigarety v ks	Únik v Kč
Arménie	3			54 800	121 537,-
Bulharsko	1			2 800	4 050,-
Bělorusko	1		5		9 000,-
Německo	1			1 200	1 198,-
Izrael	1			14 600	32 850,-
Moldávie	1		26		43 736,-
Polsko	31	2 750	8 219	474 080	20 806 277,-
Rumunsko	1			4 800	10 800,-
Rusko	1			49 800	112 050,-
Slovensko	6		1 600	133 040	3 177 590,-
Ukrajina	15		1	1 172 905	2 236 792,-
Vietnam	303		963	3 318 421	7 216 333,-
Celkem cizinci	365	2 750	10 814	5 226 446	33 772 213,-
Celkem (včetně občanů ČR)	999		25 717	8 441 579	69 728 093,-

Poznámka: Zpracováno z podkladů Ministerstva financí, resp. Generálního ředitelství cel

V **oblasti lihu a lihovin** bylo při kontrolách provedených pracovníky oddělení mobilního dohledu a dohledu nad subjekty celních úřadů zjištěno celkem **801 případů** podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů **podíleli cizinci v 526 případech** (66 %). Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Vietnamu** (515 případů). Bližší informace, včetně způsobeného daňového úniku, jsou uvedeny v následující tabulce.

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti lihu a lihovin za rok 2014

Státní příslušnost	Počet zjištění	Lih v l	Lihoviny v l	Únik SPD v Kč
Bulharsko	1		60	7 080,-
Polsko	5	1 000	291	342 027,-
Srbsko	1		34	4 920,-
Ukrajina	4		89	8 564,-
Vietnam	515		15 480	1 348 724,-
Celkem cizinci	526	1 000	15 954	1 711 315,-
Celkem (včetně občanů ČR)	801		32 073	3 599 947,-

Poznámka: Zpracováno z podkladů Ministerstva financí, resp. Generálního ředitelství cel

Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele

Na vnitřním trhu zajistily celní orgány v roce 2014 přes **750 tisíc ks zboží** podezřelého z porušování práv k duševnímu vlastnictví, jehož prodejem by vznikla škoda majitelům práv duševního vlastnictví ve výši přes 1,1 mld. Kč. V porovnání s rokem 2013 tak došlo k nárůstu množství zadrženého zboží o 100 tisíc ks zboží.

Rok 2014 představoval z hlediska kontrol v rámci ochrany spotřebitele převážně realizaci běžné kontrolní činnosti s důrazem na kontrolu otevřené nabídky zboží porušujícího práva duševního vlastnictví. Paralelně s kontrolami stánkového prodeje probíhaly v průběhu celého roku rovněž kontroly zaměřené na kamenné provozovny a skladové prostory.

Nejčastěji zajišťovaným zbožím v rámci ochrany spotřebitele byly, obdobně jako v předchozích letech, textil, obuv a CD, DVD. Vedle toho pokračoval stoupající trend v počtu zajištěného drogistického zboží (šampony, mycí a prací prostředky).

Souběžně s tím celní orgány během roku 2014 **realizovaly 2 celoplošné kontrolní akce** zaměřené na ochranu spotřebitele (RYBIČKA, MIX).

V rámci dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele zaměřené na kontrolu nabídky a prodeje zboží porušujícího práva duševního vlastnictví vzniklo **u 247 cizinců podezření z porušení příslušných právních předpisů** (mj. zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů), přičemž 234 ze zmíněných cizinců (94,7%) mělo vietnamskou státní příslušnost. Podrobnější přehled obsahuje níže uvedená tabulka.

Přehled cizinců, u nichž bylo v rámci dozoru na vnitřním trhu v roce 2014 zajištěno zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví

Státní příslušnost	Počet případů
Vietnam	234
Slovensko	9
Senegal	1
Finsko	1
Rumunsko	1
Chorvatsko	1
Celkový součet	247

Poznámka: Zpracováno z podkladů Ministerstva financí, resp. Generálního ředitelství cel

Během kontrol stánkového prodeje zjistili v roce 2014 celníci útvarů dohledu v 10 případech u vietnamských státních příslušníků také omamné a psychotropní látky. Zajištěno bylo celkem 160,6 g pervitinu, 593,5 marihuany, 2,8 g metamfetaminu a 0,25 g hašiše.

Dle ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, mají pověřené celní orgány ve vymezených případech postavení policejních orgánů. V souladu s výše uvedeným ustanovením prováděly celní orgány prověřování trestných činů – viz kapitola XI. Trestná činnost cizinců -XI.1 Trestně stíhaní cizinci.

VIII.3.5 Správní delikty

Zákon o pobytu cizinců v hlavě XIV. v ustanovení § 156 definuje přestupky. Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob jsou uvedeny v ustanovení § 157.

V roce 2014 bylo celkem zaevidováno do IS CIS a ETR **35 590 přestupků dle zákona o pobytu cizinců**. Ve srovnání s rokem 2013 je vykázán **nárůst počtu o 2 114 přestupků**, což je +6,3 %. Z hlediska útvarů bylo 83 % přestupků evidováno útvary Policie ČR a 17 % útvary odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. V meziročním srovnání je evidován nárůst počtu

přestupků u útvarů Police ČR, a to o 2 144 přestupků (tj. +7,8 %), naopak u útvarů odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra je evidován podobný stav jako v minulém roce (pokles pouze o 30 přestupků, tj. -0,5 %).

Celkem byly dle zákona o pobytu cizinců uloženy **pokuty ve výši cca 21,8 mil. Kč**, kdy bylo **uloženo cca 34 000 pokut**. Ve srovnání s rokem 2013 je **částka uložených pokut vyšší o 1,9 mil. Kč**. Nejčastěji byla uložena pokuta ve výši 500,- Kč (tj. 33,7 %), 200,- Kč (tj. 24,3 %) a 1 000,- Kč (tj. 16,1 %).

Z hlediska státních příslušností nejvíce přestupků bylo evidováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (7 495 přestupků, tj. 21,1 %), u kterých je vykázán mírný meziroční nárůst (+176 přestupků, tj. +2,4 %). S výrazným odstupem se na dalších místech ve statistice umístili státní příslušníci **Slovenska** (13,4 %), **Rakouska** (9,2 %), **Polska** (8,0 %), **Ruska** (6,3 %), **Vietnamu** (5,7 %) a **Německa** (4,2 %). Občané sousedních zemí se podílí na celkovém počtu přestupků cca 35 %.

Největší meziroční pokles je evidován u státních příslušníků Německa (1 484 přestupků, -985 přestupků, tj. -39,9 %).⁸⁷ Počet přestupků státních příslušníků Německa v roce 2014 se tak opět přiblížil hodnotě z roku 2012 (1 497 přestupků). **Největší meziroční nárůsty** jsou vykázány u ostatních třech příslušností sousedních států (Slovensko +1 287 přestupků, tj. +37,0 %; Rakousko +662, tj. +25,4 % a Polsko +423, tj. +17,4 %). Z nesousedních států je nárůst registrován zejména u státních příslušníků Rumunska (966 přestupků, +220, tj. +29,5 %) a Bulharska (668, +137, tj. +25,8 %). Dále došlo ke zvýšení počtu u balkánských států - Srbska (1 325, +146, tj. +12,4 %) a Makedonie (661, +140, tj. +26,9 %), kdy nejvyšší počty byly hlášeny z teritoria KŘP Jihomoravského kraje (cizinci nebyli schopni předložit při pobytové kontrole doklad o cestovním zdravotním pojištění). Zvýšený počet přestupků u státních příslušníků Kuvajtu, Saudské Arábie a Libye (u všech jde průměrně o 100 přestupků, což je nárůst v rozmezí 30 až 70 %) je důsledkem vysokého počtu zjištěných případů lázeňských hostů, kteří v době platnosti víza nevystoupali z území České republiky.

Zaevidované přestupky dle zákona o pobytu cizinců do IS CIS a ETR - TOP 10 - porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.- 31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj.%	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem přestupků dle zákona o pobytu cizinců	33 476	100,0	35 590	100,0	6,3	2 114
z toho TOP 10: *						
Ukrajina	7 319	21,9	7 495	21,1	2,4	176
Slovensko	3 474	10,4	4 761	13,4	37,0	1 287
Rakousko	2 605	7,8	3 267	9,2	25,4	662
Polsko	2 429	7,3	2 852	8,0	17,4	423
Ruská federace	2 325	6,9	2 258	6,3	-2,9	-67
Vietnam	2 256	6,7	2 036	5,7	-9,8	-220
Německo	2 469	7,4	1 484	4,2	-39,9	-985
Srbsko	1 179	3,5	1 325	3,7	12,4	146
Rumunsko	746	2,2	966	2,7	29,5	220
Turecko	803	2,4	781	2,2	-2,7	-22

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2014

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

V roce 2014 bylo celkem vykázáno v měsíčních výkazech vybraných činností jednotlivými krajskými ředitelstvími PČR **1 965 správních deliktů právnických osob - ubytovatelů dle zákona o pobytu cizinců**⁸⁸, což je v meziročním porovnání zvýšení o 114 deliktů (tj. +6,2 %).

⁸⁷ Důvodem vyššího počtu v roce 2013 byla realizace bezpečnostního opatření Závoj 2013 (únor až květen 2013), které mělo za cíl zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti v příhraničních oblastech Německem.

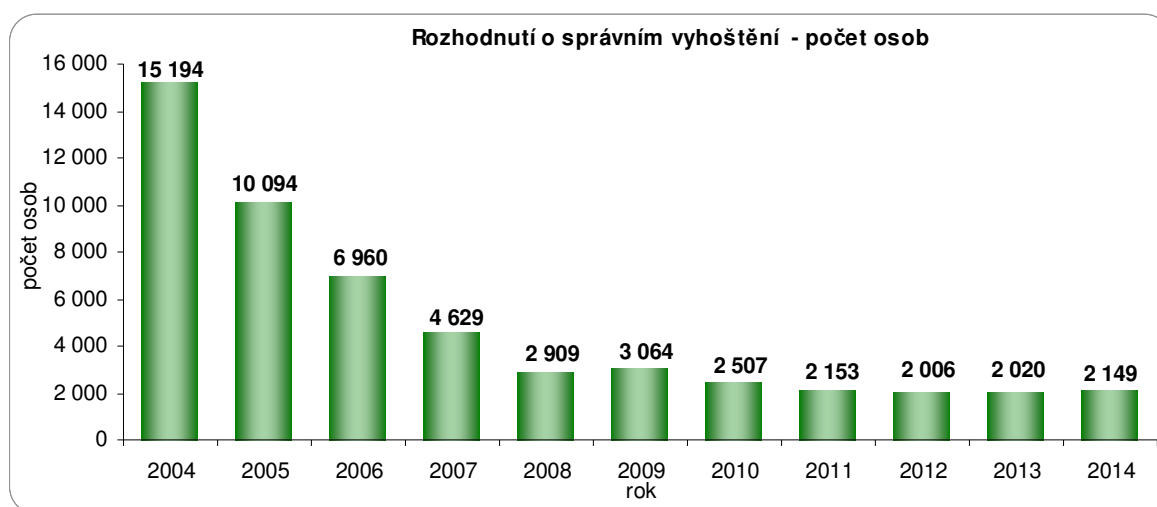
⁸⁸ Ustanovení § 157 zákona o pobytu cizinců - Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob

Nejvíce těchto deliktů bylo evidováno u KŘP Praha (553 deliktů, tj. 28,1 %), Jihočeského kraje (253, tj. 12,9 %) a Královéhradeckého kraje (205, tj. 10,4 %).

VIII.3.6 Rozhodnutí o správním vyhoštění

Správní vyhoštění cizinců upravuje hlava X. zákona o pobytu cizinců. Správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie. Doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince. Správním vyhoštěním občana Evropské unie nebo jeho rodinného příslušníka se rozumí ukončení pobytu občana Evropské unie nebo jeho rodinného příslušníka na území České republiky, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území České republiky a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území České republiky. Zákon o pobytu cizinců přesně definuje případy, kdy je rozhodnutí o správním vyhoštění nevykonatelné.

Vývoj situace v oblasti nelegální migrace byl v minulosti provázán s vývojem počtu cizinců, kterým bylo orgány cizinecké policie vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, jelikož pokud byli cizinci zjištěni při nelegální migraci, byli zpravidla sankcionováni rozhodnutím o správním vyhoštění. V prosinci 2010 vstoupila v platnost legislativní úprava, tzv. návratová směrnice⁸⁹, která upravuje postup členských států EU v oblasti návratové politiky a která upřednostňuje navrácení občanů třetích zemí na základě dobrovolnosti a až v případě jeho neplnění by mělo dojít k vyhoštění ze strany státního orgánu. Z tohoto důvodu došlo k poklesům osob s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění a následně i realizací správních vyhoštění.

V roce 2014 bylo evidováno celkem **2 149 cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje nárůst o 129 osob, tj. +6,4 %).

Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, kteří byli v rámci sledovaného období zaevidováni do IS CIS, tvořili stejně jako v roce 2013 státní příslušníci **Ukrajiny** (815 osob; -59 osob, tj. -6,8 %). S velkým odstupem se na druhém místě umístili státní příslušníci **Libye**, u kterých byl evidován významný nárůst počtu (228 osob; +146 osob, tj. +178,0 %). Na dalších místech v této kategorii byli státní příslušníci **Vietnamu**

⁸⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

(152 osob; -28 osob, tj. -15,6 %), **Kuvajtu** (143 osob; +37 osob, tj. +34,9 %) a **Ruska** (122 osob; +16 osob, tj. +15,1 %). Celkově těchto TOP 5 státních příslušností tvořilo téměř 70 % z celkového počtu osob s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění v roce 2014.

Největší meziroční nárůsty osob v této kategorii byly evidovány u státních příslušníků Libye, Kuvajtu a Saudské Arábie, jedná se zejména o případy lázeňských hostů, kteří překročili dobu pobytu stanovenou vízem.⁹⁰ Naopak **poklesy počtu osob** s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění byly zaznamenány zejména již u výše zmíněných státních příslušníků Ukrajiny a Vietnamu.

V roce 2014 bylo zaznamenáno **2 197 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění** (jedné osobě může být v daném časovém období vydáno více rozhodnutí). Převážná většina z nich byla vydána na KŘP hl. m. Prahy (812 rozhodnutí, tj. 37,0 % z celkového počtu vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění). Na dalších místech se poté umístil Ústecký kraj (510 rozhodnutí, tj. 23,2 %) a ŘSCP – ICP na mezinárodních letištích (216 rozhodnutí, tj. 9,8 %).

Na základě pravomocného a vykonatelného **rozhodnutí o správním vyhoštění** byla jeho **realizace** v roce 2014 provedena u **175 cizinců**, což ve srovnání se shodným obdobím předchozího roku představuje drobný pokles (-10 osob, tj. -5,4 %). Nejvíce bylo správní vyhoštění realizováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (53 osob, +3 osoby, tj. +6,0 %), kteří představovali 30 % z celkového počtu cizinců, u kterých bylo správní vyhoštění realizováno. Ve statistice realizovaných správních vyhoštění dále dominovali státní příslušníci **Vietnamu** (33 osob, -16 osob, tj. -32,7 %) a **Mongolska** (15 osob).

Stejně jako v předešlém roce i v roce 2014 představovaly **převažující důvody pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění**⁹¹ zejména porušování pobytového režimu (2 036 důvodů, tj. 73,2 % z celkového počtu důvodů), kde podíl z celkového počtu důvodů oproti roku 2013 mírně narostl. S velkým odstupem následovaly důvody porušení zákona o zaměstnanosti (387 důvodů, tj. 13,9 %) a neuposlechnutí rozhodnutí o správním vyhoštění (187 důvodů, tj. 6,7 %). K největšímu procentuálnímu poklesu došlo oproti roku 2013 u důvodů rozhodnutí o správním vyhoštění souvisejících s nedovoleným překročením státních hranic (39 důvodů, -20, tj. -33,9 %).

Důvody pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění - porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkový počet důvodů	2 786	100,0	2 780	100,0	-0,2	-6
porušování pobytového režimu	2 003	71,9	2 036	73,2	1,6	33
porušení zákona o zaměstnanosti	392	14,1	387	13,9	-1,3	-5
nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění	206	7,4	187	6,7	-9,2	-19
nedovolené překročení státních hranic	59	2,1	39	1,4	-33,9	-20

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů ŘSCP; zdroj: IS CIS

⁹⁰ Obecně lze konstatovat, že cizinci si jsou vědomi, že jejich léčení bude trvat po dobu delší, než je jim uděleno krátkodobé vízum, nejsou však ochotni si žádat o takový druh pobytu, který by pokryl dobu léčení. Z uvedeného jednání cizince je patrné, že již na území ČR cestují s vědomím, že pobytové oprávnění, kterým disponují, nepokryje potřebnou dobu k léčení. Z jejich strany se nelze dovolávat špatného zdravotního stavu, protože v uvedeném stavu již na území přicestovali, přičemž v rámci léčení se zdravotní stav měl zlepšit, ale ne zhoršit. Pokud dojde ke zhoršení zdravotního stavu cizince v době léčení, pak je zde možnost dle zákona požádat o vízum za účelem strpění pobytu, což však cizinci činí jen minimálně. Počet neoprávněných pobytů ze strany lázeňských hostů a jejich doprovodů se v poslední době zvyšuje (od konce roku 2012), cizinecká policie ve vyšší míře přistoupila k ukládání správních vyhoštění.

⁹¹ Jedno rozhodnutí o správním vyhoštění může obsahovat více zákonných odůvodnění.

V případě nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění může být toto jednání cizince kvalifikováno jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí⁹².

V průběhu roku 2014 bylo Ředitelstvím služby cizinecké policie v souvislosti s řízením ve věci správního vyhoštění řešeno 715 **odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění**, což je o 67 odvolání více než v roce 2013 (tj. +10,3 %). Z celkového počtu odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění bylo v 399 případech odvolání zamítnuto (tj. 55,8 %), v 210 případech bylo zrušeno rozhodnutí a vráceno k novému projednání (tj. 29,4 %), v 58 případech bylo rozhodnutí zrušeno, ve 42 případech byl pozměněn výrok rozhodnutí a ve 3 případech bylo řízení přerušeno.

Pokud se týká **žádostí o odstranění tvrdosti rozhodnutí o správním vyhoštění** podle ustanovení § 122 zákona o pobytu cizinců, tak bylo řešeno **123 případů**. V meziročním srovnání to představuje o 23 žádostí méně (tj. -15,8 %). V 70 případech (tj. 56,9 %) byla žádost o zrušení rozhodnutí zamítnuta, ve 48 případech bylo zrušeno rozhodnutí, ve 3 případech bylo řízení přerušeno na předběžnou otázku a ve 2 případech bylo řízení zastaveno – žádosti cizince nebylo vyhověno a rozhodnutí o správním vyhoštění nebylo zrušeno.

VIII.3.6.1 Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění

V roce 2014 bylo zaevidováno **120 žádostí** o ověření totožnosti cizince. Ve srovnání s rokem předcházejícím je vykázán nárůst žádostí, a to o 27 žádostí (tj. +29,0 %). Nejvíce žádostí o ověření totožnosti bylo vyžádáno u státních příslušníků Ukrajiny (57 žádostí, tj. 47,5 %) a Vietnamu (16 žádostí, tj. 13,3 %). Největší meziroční změna je evidována u státních příslušníků Ukrajiny, a to zvýšení o 15 žádostí (tj. +35,7 %).

V první polovině roku 2014 se vyskytovaly problémy při ověřování totožnosti u státních příslušníků **Vietnamu**. Problémy nastávaly v případech, kdy cizinec vůbec nevlastnil cestovní doklad anebo jeho cestovní doklad byl neplatný. Bylo pravidlem, že vietnamská strana na žádosti české strany nereagovala, tyto žádosti musely být urgovány a v případě odpovědi vietnamské strany doplňovány o údaje, které nejsou předmětem readmisní dohody, a tím docházelo k prodloužení doby realizace vyhoštění cizince či dokonce zmaření samotné realizace a propuštění cizince. Uvedené problémy se zlepšily na základě jednání vrchní ředitelky sekce pro mezinárodní vztahy Ministerstva vnitra České republiky a vrchním ředitelem právního odboru Ministerstva vnitřní bezpečnosti Vietnamské socialistické republiky. V oblasti ověřování totožnosti a zabezpečení vydání náhradních cestovních dokladů cizincům z důvodu zabezpečení realizace správního vyhoštění se vyskytují dlouhodobější problémy se Zastupitelským úřadem **Kazachstánu**, se kterým je velmi špatná komunikace. Velvyslanectví Kazachstánu na žádosti ŘSCP o ověření totožnosti a vydání náhradního cestovního dokladu buď nereaguje i přes zaslané urgencye nebo má nepřiměřeně dlouhou dobu pro vyřízení žádostí. Obdobný problém je i se Zastupitelským úřadem **Kyrgyzstánu**, který sídlí ve Vídni.

VIII.3.7 Rozhodnutí o povinnosti opustit území

V návaznosti na tzv. návratovou směrnici byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky. Dříve by těmto osobám bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. V roce 2014 bylo vydáno **329 rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území**. V meziročním srovnání došlo k markantnímu nárůstu o 137 rozhodnutí, což je +71,4 %.

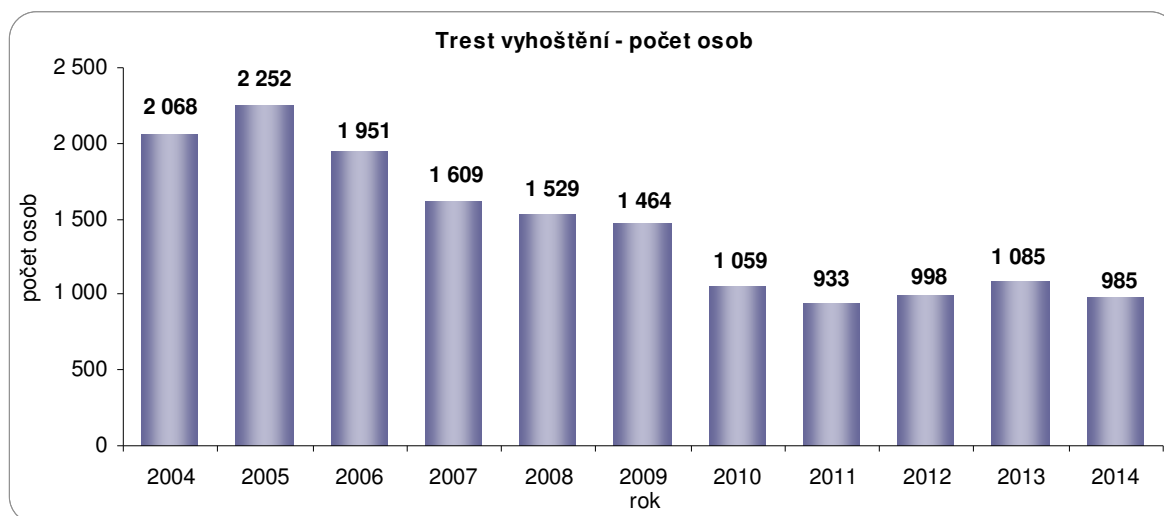
Nejvíce rozhodnutí bylo vydáno u KŘP Jihomoravského kraje, a to 209 rozhodnutí (63,5 %), kdy v porovnání s rokem 2013 bylo vydáno o 153 rozhodnutí více (tj. +273,2 %). Dále následovala KŘP Ústeckého (55 rozhodnutí, tj. 16,7 %) a Středočeského kraje (15, tj. 4,6 %).

⁹² Podrobněji je uvedeno v kapitole XI.1. TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI.

V roce 2014 bylo ve **4 případech rozhodováno ve věci odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území**, kdy v 1 případě bylo odvolání zamítnuto a ve 3 případech bylo vyhověno.

VIII.3.8 Trest vyhoštění uložený soudy

Trest vyhoštění z území České republiky⁹³ je ukládán soudy pachatelům, kteří nejsou občany České republiky, a to jako trest samostatný, nebo vedle jiného trestu dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, anebo jiný obecný zájem; jako samostatný trest může být trest vyhoštění uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba. Soud může uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou.

V roce 2014 bylo evidováno celkem **985 osob, kterým byl soudy v trestním řízení uložen trest vyhoštění**, což v porovnání s předcházejícím rokem značí pokles o 9,2 % (tj. -100 osob). V této kategorii dominovali státní příslušníci **Slovenska** (192 osob, -12 osob, tj. -5,9 %), **Ukrajiny** (171 osob, -38 osob, tj. -18,2 %) a **Vietnamu** (110 osob, +2 osoby, tj. +1,9 %). **Největší meziroční poklesy** počtu osob byly zaznamenány u státních příslušníků Ukrajiny a Polska.

Realizace trestu vyhoštění byla v hodnoceném období provedena u **276 cizinců**, což je obdobná situace jako v předcházejícím roce (+1 osoba). Z hlediska státních příslušností osob se jednalo zejména o státní příslušníky **Slovenska** (71 osob, +4 osoby, tj. +6,0 %), **Vietnamu** (62 osob, +15 osob, tj. +31,9 %) a **Ukrajiny** (43 osob, -5 osob, tj. -10,4 %). **K největšímu meziročnímu nárůstu** v rámci realizací trestu vyhoštění došlo u státních příslušníků Vietnamu.

Osoby, které byly odsouzeny k trestu vyhoštění, ale trest nebyl realizován, tak v 96 % zůstaly na svobodě, ve 3 % byly odsouzeny v nepřítomnosti a v 1 % došlo k propuštění z vyhošťovací vazby.

⁹³ Údaje k trestu vyhoštění jsou v materiálu uváděny jako doplňující informace k údajům o cizincích vyhoštěných na základě správního rozhodnutí.

VIII.3.9 Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky

Ke dni 31. prosince 2014 provozovala Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra **jedno zařízení pro zajištění cizinců**, ve kterém je cizinec povinen se zdržovat na základě rozhodnutí o zajištění za účelem správního vyhoštění, a to v **Bělé pod Bezdězem** (Středočeský kraj).

Ubytovací kapacita uvedeného zařízení pro zajištění cizinců byla ke stejnému datu celkem **270 lůžek**.

Spolu se zajištěním ubytovacích a stravovacích služeb jsou v zařízení poskytovány i psychosociální asistence a některé volnočasové aktivity. Zařízení pravidelně navštěvovaly nestátní neziskové organizace.

V roce 2014 bylo umístěno do zařízení **celkem 438 cizinců**, oproti minulému roku je evidováno zvýšení počtu, a to o 81 osob (tj. +22,7 %).

Nejvíce osob bylo umístěno do zařízení pro zajištění cizinců dle ustanovení § 129 zákona o pobytu cizinců (zajištění cizince za účelem jeho předání nebo průvozu), a to 51,4 % a dle ustanovení § 124 odst. 1 se jednalo 46,9 % (zajištění cizince za účelem správního vyhoštění). **Průměrná doba zajištění** byla u všech osob umístěných v zařízení pro zajištění cizinců **55,5 dne**.

Z hlediska státních příslušností prošlo ve sledovaném roce uvedeným zařízením pro zajištění cizinců nejvíce státních příslušníků **Kosova** (111 osob, tj. 25,3 %), u kterých je vykázán meziroční nárůst (+93 osob, tj. +516,7 %). S mírným odstupem ve statistice následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (86 osob, tj. 19,6 %; +8 osob, tj. +10,3 %), **Afghánistánu** (34 osob, tj. 7,8 %; +17 osob, tj. +100 %), **Sýrie** (32 osob, tj. 7,3 %; +29 osob, tj. +966,7 %) a **Vietnamu** (20 osob, tj. 4,6 %; -17 osob, tj. -45,9 %). **Těchto pět státních příslušností se podílelo cca 65 %** na celkovém počtu umístěných cizinců.

Počet cizinců umístěných do zařízení pro zajištění cizinců, porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem osob	357	100,0	438	100,0	22,7	81
z toho TOP 10 :*						
Kosovo	18	5,1	111	25,3	516,7	93
Ukrajina	78	21,9	86	19,6	10,3	8
Afghánistán	17	4,8	34	7,8	100,0	17
Sýrie	3	0,8	32	7,3	966,7	29
Vietnam	37	10,4	20	4,6	-45,9	-17
Nigérie	8	2,2	11	2,5	37,5	3
Rusko	95	26,7	9	2,1	-90,5	-86
Alžírsko	3	0,8	8	1,8	166,7	5
Srbsko	3	0,8	8	1,8	166,7	5
Bosna a Hercegovina	0	0,0	7	1,6		7
Pákistán	5	1,4	7	1,6	40,0	2

Vysvětlivka: *řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2014

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů SUZ MV ČR

V roce 2014 bylo ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěno 399 osob, kdy nejčastějším důvodem propuštění cizinců bylo azylové řízení (27,8 %), předání cizince dle Dublinského nařízení (25,3 %), zánik důvodu pro zajištění (22,8 %) a realizace vyhoštění (20,1 %).

IX. Readmisní smlouvy a dobrovolné návraty

IX.1 SMLUVNÍ VZTAHY

Sjednávání readmisních dohod stále představuje jeden z nástrojů úspěšného boje s nelegální migrací a efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu, neboť stanoví přesná pravidla pro spolupráci při navracení osob.

Ministerstvo vnitra ČR se věnuje jednak sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Komise EU při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy, a to zejména při formulaci jejich textů.

Bilaterální readmisní dohody

- Pokud jde o bilaterální readmisní dohody, ke dni 31. 12. 2014 měla Česká republika sjednány dohody s 15 státy - **Německo, Polsko, Rakousko, Slovensko, Slovinsko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Chorvatsko, Moldávie, Vietnam, Kanada, Arménie, Švýcarsko, Kosovo.**
- Ve dnech 5. – 11. 10. 2014 se v Ulánbátaru uskutečnilo druhé kolo jednání (první kolo proběhlo v Praze v roce 2013) k textu readmisní dohody s **Mongolskem**. Byl projednán celý text s tím, že mongolská strana zašle případné připomínky k prováděcímu protokolu a vyvstanou-li nějaké problémy pokud jde o text readmisní dohody, pak i k návrhu readmisní dohody. V průběhu roku 2014 (a nutno konstatovat, že do současné doby) však mongolská strana žádné připomínky ani návrhy nezaslala. Česká republika je první zemí v rámci EU a druhou zemí obecně (po Rusku), se kterou Mongolsko jedná o readmisní dohodě.
- Aktuálně má Česká republika rozpracované readmisní dohody s **Uzbekistánem a Kazachstánem**. Se zástupci **Uzbekistánu** proběhlo expertní jednání v lednu 2014, na jehož základě byl vypracován materiál do vlády. Vláda vyslovila souhlas se sjednáním smlouvy 10. února 2014, k podpisu dokumentu nedošlo (v důsledku odložení návštěvy prezidenta Uzbeké republiky v ČR). S **Kazachstánem** byla smlouva podepsána již 23. února 2011 v Praze a na české straně byla smlouva již ratifikována. Avšak s ohledem na provázanost vstupu v platnost readmisní smlouvy na sjednání dalších dohod (limitovaná bezvízová dohoda a dohoda o spolupráci v boji proti trestné činnosti, na které má zájem česká strana) bylo Ministerstvem zahraničních věcí požádáno, aby ratifikace na české straně nebyla Kazachstánu notifikována; tato informace by měla být předána až ve chvíli, kdy bude kazašská strana aktivněji přistupovat k jednáním zejména o textu smlouvy o spolupráci v boji proti trestné činnosti. Od roku 2013 probíhá s Kazachstánem komunikace k některým faktickým a gramatickým chybám v již podepsaném textu. Aktuálně se očekává reakce kazašské strany.

Aktivity v souvislosti se sjednáváním prováděcích protokolů k readmisním dohodám v roce 2014

- V návaznosti na jednání delegací České republiky a **Gruzie** v listopadu 2013 k textu prováděcího protokolu k unijní readmisní dohodě byly během roku 2014 korespondenčně řešeny drobné úpravy textu. V červnu 2014 byl zpracován materiál do vlády k projednání v rámci vnitrozoborovního připomínkového řízení. Podpis prováděcího protokolu je plánován na 1. pololetí 2015.⁹⁴

⁹⁴ V říjnu 2014 byly na základě žádosti odboru azylové a migrační politiky MV ve spolupráci se skupinou podpory informačních systémů ŘSCP zahájeny kroky pro zabezpečení instalace a spuštění softwaru pro zajištění provádění readmisní dohody mezi Evropskou unií a Gruzii.

- S **Ukrajinou** byl prováděcí protokol podepsán 21. října 2013 v Kyjevě. K notifikaci protokolu Smíšenému readmisnímu výboru zřízenému podle Dohody mezi Evropským společenstvím a Ukrajinou o zpětném přebírání osob došlo 20. listopadu 2014. Protokol vstoupil v platnost 1. ledna 2015

Unijní readmisní dohody

- V průběhu roku 2014 vstoupily v platnost readmisní dohody s **Arménií** (vstup v platnost 1. 1. 2014), **Kapverdskou republikou** (vstup v platnost 1. 12. 2014), **Tureckem** (vstup v platnost 1. 10. 2014) a **Ázerbájdžánem** (vstup v platnost 1. 9. 2014)
- K 31. 12. 2014 je tedy platných celkem 17 unijních readmisních dohod, a sice s **Ruskem, Ukrajinou, Albánií, Srbskem, Černou Horou, Makedonií, Bosnou a Hercegovinou, Moldavskem, Srí Lankou, Hongkongem, Macaem, Pákistánem, Gruzii, Arménií, Ázerbájdžánem, Tureckem a Kapverdskou republikou.**
- V roce 2014 bylo jednáno o readmisní dohodě s **Běloruskem**. Bělorusko původně odmítalo o readmisní dohodě jednat. Po summitu k východnímu partnerství v listopadu 2013 vyjádřilo oficiálně svůj zájem pokračovat v jednání o readmisní dohodě. Po jednání vyjednávačů v lednu 2014 se v červnu 2014 uskutečnilo v Minsku první technické jednání. Jednání byla vedena paralelně s jednáním o vízové facilitaci. Aktuálně je na úrovni Komise a členských států diskutován text readmisní dohody. Poslední jednání s Běloruskem v roce 2014 se uskutečnilo v listopadu 2014, kdy se podařilo sjednotit stanoviska k otevřeným otázkám. Počet otevřených otázek se výrazně snížil (zbývají otevřené 3 otázky).
- S dalšími státy, pro jednání s nimiž má Komise mandát (Čína, Maroko, Alžírsko), jednání v roce 2014 výrazně nepokročila. S **Čínou** jednání Komise o readmisní dohodě stagnuje. Čína spojuje otázku readmisí s otázkou vízové facilitace, resp. liberalizace pro držitele vybraných kategorií pasů. V říjnu 2013 se uskutečnil high-level dialog o mobility partnership. Čína vyjádřila pozitivní pohled na readmisi, poté opět změnila názor. Nicméně Komise vyjádřila naději, že jednání budou obnovena v souvislosti s jednáním o limitované bezvízové dohodě pro držitele diplomatických pasů.
 Jednání Komise dlouhou dobu nepokročila ani s **Marokem**. Po finalizaci dohody o partnerství pro mobilitu Komise koncem dubna 2014 oznámila, že se dohodla s Marokem o započítání paralelního vyjednávání readmisní dohody a dohody o vízové facilitaci. Toto vyjednávání předpokládá 5 technických jednání v průběhu cca 1 roku.
 Jednání s **Alžírskem** zatím nijak nepokročila. Alžírsko požaduje paralelní jednání i vízové facilitaci.
- Pokud jde o nové mandáty pro jednání o readmisní dohodě se třetími státy, v roce 2014 byl projednáván návrh mandátu Komise pro jednání o readmisní dohodě s **Tuniskem**. Mandát byl přijat dne 15. 12. 2014.
- V rámci EU se Česká republika z titulu své účasti v expertní skupině pro readmise aktivně účastní přípravy jednání společných readmisních výborů se státy, s nimiž je již sjednána unijní readmisní dohoda; popř. se těchto jednání účastní (v roce 2014 se uskutečnily schůzky společných readmisních výborů s Ruskem, Ukrajinou, Pákistánem a Arménií) a dále přípravy textů readmisních dohod se třetími státy – v roce 2014 šlo zejména o text readmisní dohody s Běloruskem.
- Kromě klasických readmisních dohod se tzv. migrační či readmisní klauzule (ustanovení, která řeší otázky návratu nelegálně pobývajících osob) objevují i v dohodách obecnější povahy (Dohody o spolupráci a partnerství, asociační dohody, dohody o partnerství pro mobilitu, dohodách o pracovních dovolených, rámcové dohody). V roce 2014 byly

projednávány takové dohody se státy jako je např.: **Singapur, Japonsko, Thajsko, Brunej, Nový Zéland, Malajsie, Ukrajinou, Austrálie, Kazachstán, Kosovo, USA, Vietnam, Japonsko, SAE, Chile, Izrael, Kanada.**

IX.2 PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLUV

IX.2.1 Provádění readmisních smluv s nesousedními státy

Dle statistik z IS CIS byla v roce 2014 využita v rámci nesousedních států readmisní dohoda s Vietnamem a Ruskem. Z území České republiky bylo letecky readmitováno do Vietnamu 35 státních příslušníků Vietnamu, kdy u 4 z nich byla využita eskorta a u jednoho bezpečnostní doprovod. Ve srovnání s rokem 2013 je vykázán nárůst o 7 osob. Ve všech případech se jednalo o realizaci trestu vyhoštění uloženého soudem. Náklady na letenky činily zhruba 760 tisíc Kč. V rámci readmisní dohody s Ruskem byly letecky readmitovány dvě osoby, jeden státní příslušník Mongolska a osoba, u které nebyla zjištěna státní příslušnost.

IX.2.2 Provádění readmisních smluv se sousedními státy

V roce 2014 **převzala česká strana** podle readmisních dohod **484 osob**, v meziročním porovnání došlo k poklesu o 60 osob (tj. -11,0 %). **Sousední státy převzaly** od českých orgánů **144 osob**, což značí nárůst o 61 osob (tj. +73,5 %).

V meziročním porovnání je evidován značný nárůst v případech, kdy česká strana odmítla osobu převzít dle readmise. Tento trend se objevil již v roce 2013, ale pokračoval v roce 2014 ještě ve větší míře. V roce 2014 **česká strana odmítla převzetí u 400 osob**, což představuje nárůst o 263 osob (tj. +192,0 %). V drtivé většině nebyly osoby převzaty od orgánů Německa (398 osob), z hlediska krajského ředitelství se jednalo především o KŘP Ústeckého kraje (390 osob).

Readmisní řízení se sousedními státy - porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předch.období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob						
podle readmisních dohod	627	100,0	628	100,0	0,2	1
z toho sousedními státy	83	13,2	144	22,9	73,5	61
stranou ČR	544	86,8	484	77,1	-11,0	-60
Převzetí odmítnuto	139	100,0	420	100,0	202,2	281
z toho sousedními státy	2	1,4	20	4,8	900,0	18
stranou ČR	137	98,6	400	95,2	192,0	263

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Provádění readmisních dohod na hranicích České republiky se sousedními státy se týkalo v naprosté převaze cizinců ze států, které s Českou republikou nesousedí (tj. občanů tzv. třetích států).

Převzaté osoby stranou ČR

V roce 2014 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **převzato stranou ČR celkem 484 osob**, kdy v meziročním srovnání došlo k poklesu o 60 osob (tj. -11,0 %). V drtivé většině byly osoby převzaty od německých orgánů (428 osob, tj. 88,4 %), kdy právě na tomto úseku hranic došlo k meziročnímu snížení počtu, a to o 108 osob (tj. -20,1 %). Od ostatních sousedních orgánů bylo převzato minimálně osob, ale v meziročním srovnání je vykázána změna v rámci převzatých osob od orgánů Polska. V roce 2014 bylo převzato stranou ČR od polských orgánů 45 osob, oproti tomu v roce 2013 nebyla převzata žádná osoba.

Co se týká jednotlivých krajských ředitelství PČR, osoby byly nejčastěji přebírány u KŘP Ústeckého kraje (366 osob, tj. 75,6 %), což koresponduje s vysokým podílem přebíraných osob od orgánů Německa. S odstupem následovalo KŘP Plzeňského (57 osob, tj. 11,8 %) a Královéhradeckého kraje (39, tj. 8,1 %). Tato tři krajská ředitelství PČR se na celkovém počtu převzatých osob od orgánů sousedních států podílela z více jak 95 %.⁹⁵

Provádění readmisních smluv se sousedními státy – osoby převzaté orgány ČR ze sousedních států – porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předch.období v %	absolutní číslo
Převzato osob orgány ČR ze sousedních států	544	100,0	484	100,0	-11,0	-60
z toho						
z Rakouska	6	1,1	6	1,2		0
z Polska			45	9,3		45
z Německa	536	98,5	428	88,4	-20,1	-108
ze Slovenska	2	0,4	5	1,0	150,0	3

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Z celkového počtu osob bylo od orgánů sousedních států v rámci readmisního řízení převzato opět nejvíce státních příslušníků **Srbska**, a to 220 osob (tj. 45,5 %). Všichni státní příslušníci Srbska byli předáni orgány Německa, kdy ve většině případů byl německou stranou uváděn jako důvod předání osoby zákaz pobytu na území Německa, nevěrohodnost cesty, nedostatek finančních prostředků aj.⁹⁶ Na dalších místech se ve statistice umístili státní příslušníci **České republiky** (45 osob, tj. 9,3 %), **Ukrajiny** (40 osob), **Makedonie** (27) a **Sýrie** (23). Celkem se těchto pět státních příslušností podílí na celkovém počtu více jak ze 70 %.

⁹⁵ V meziročním porovnání je u KŘP Ústeckého kraje zaznamenán největší pokles převzatých osob, a to o 106 osob (tj. -22,5 %). Naopak u KŘP Královéhradeckého kraje došlo k nejvyššímu nárůstu, bylo zde převzato 39 osob, zatímco v roce 2013 nebyla převzata žádná osoba. Jednalo se zpravidla o státní příslušníky Ukrajiny, kteří byli zajištěni polskými orgány při vycestování do domovského státu. Důvodem jejich předání byl neoprávněný vstup z České republiky a následný neoprávněný pobyt na území Polska.

⁹⁶ Vliv na zvýšení jejich počtu mělo zavedení bezvízového styku pro držitele biometrických dokladů od prosince 2009. Výrazněji se začali objevovat ve statistikách právě od roku 2010 (27 osob), kdy se postupně každým rokem jejich počet zvyšoval (rok 2011:91 osob, rok 2012:162, rok 2013:294). V roce 2014 došlo ke změně, kdy jejich počet v meziročním srovnání o čtvrtinu poklesl (-74 osob, tj. -25,2 %).

Předané osoby stranou ČR

V roce 2014 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **předáno stranou ČR celkem 144 osob** do sousedních států, což je o 61 osob (tj. +73,5 %) více než v minulém roce. Důvodem tohoto nárůstu je zvýšený počet nelegálně tranzitujících migrantů, kteří vstoupili na naše území z Rakouska a Slovenska.

Provádění readmisních smluv se sousedními státy – osoby předané orgány ČR do sousedních států – porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předch.období v %	absolutní číslo
Předáno osob orgány ČR do sousedních států	83	100,0	144	100,0	73,5	61
z toho						
do Rakouska	28	33,7	73	50,7	160,7	45
do Polska	4	4,8	3	2,1	-25,0	-1
do Německa	20	24,1	30	20,8	50,0	10
na Slovenska	31	37,3	38	26,4	22,6	7

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP

Nejvíce osob bylo předáno orgánům Rakouska, a to 73 osob (tj. 50,7 %). Od vstupu České republiky do Schengenu je to nejvyšší hodnota předaných osob dle readmise do Rakouska. V meziročním srovnání došlo k nárůstu počtu o 45 osob, což představuje zvýšení o 160,7 %. Orgánům Slovenska bylo předáno 38 osob (tj. 26,4 %, +7 osob), Německa 30 osob (tj. 20,8 %, +10 osob) a do Polska se jednalo pouze o 3 osoby (tj. 2,1 %, -1 osoba).

Z hlediska jednotlivých krajských ředitelství PČR bylo nejvíce osob předáno do sousedních států u KŘP Jihomoravského (72 osob, tj. 50,0 %) a Ústeckého kraje (62 osob, tj. 43,1 %). Oblast readmise v oblasti předaných osob prakticky spočívá právě na těchto dvou krajských ředitelstvích, jelikož na celkovém počtu předaných osob dle readmise se podílejí více jak z 93 %. V meziročním porovnání došlo u těchto dvou KŘP k výrazným nárůstům. U KŘP Jihomoravského kraje je vykázáno zvýšení o 54 osob (tj. +300,0 %), u KŘP Ústeckého kraje se jedná o 24 osob (tj. +63,2 %). Rozložení a zvýšení počtu předaných osob v rámci readmise u těchto dvou KŘP koresponduje s vývojem tranzitní nelegální migrace⁹⁷. U KŘP Jihomoravského kraje byly provedeny záchyty nelegálních migrantů z Rakouska a Slovenska, proto byly nejčastěji osoby readmitovány do těchto dvou států. U KŘP Ústeckého kraje byly zjištěny případy nelegálních migrantů jak při vstupu z Německa, tak při pokusu o vycestování do Německa, kdy bylo zjištěno, že osoby nelegálně přicestovaly z Rakouska nebo Slovenska. Proto jsou tímto krajským ředitelstvím PČR nejvíce osoby předány do Německa, Rakouska a Slovenska.

Pokud se týká státní příslušnosti předávaných osob dle readmise, vedou statistiku státní příslušníci **Sýrie** (35 osob, tj. 24,3 %), **Kosova** (19 osob), **Tuniska** (14) a **Afghánistánu** (14). Zároveň jsou u těchto státních příslušností vykázány meziroční nárůsty, kdy největší zvýšení je evidováno u státních příslušníků Sýrie (+25 osob, tj. +250,0 %). Státní příslušníci Sýrie a Afghánistánu byli nejčastěji předáni do Rakouska, státní příslušníci Kosova na Slovensko a státní příslušníci Tuniska do Německa.

⁹⁷ Z počtu odhalených osob při nelegální tranzitní migraci byla jen část osob předána dle readmise se sousedními státy, důvodem bylo, že u některých osob bylo zjištěno, že se jedná o žadatele o azyl v jiném členském státu, proto bylo postupováno v jejich případě dle tzv. Dublinského řízení.

IX.2.3 Provádění průvozů dle readmisních dohod

Česká strana v roce 2014 předala v rámci policejních průvozů pozemní cestou dle readmise⁹⁸ celkem 68 osob, v meziročním porovnání je evidován pokles o 12 osob (tj. -15,0 %). Ve všech případech se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny. Využita byla readmisní dohoda se Slovenskem, kdy cílovou zemí byla Ukrajina.

Dle readmisních dohod na základě **žádostí ostatních států**⁹⁹ byl v roce 2014 realizován průvoz u 60 osob (32 průvozů), což představuje meziroční nárůst o 17 osob (tj. +39,5 %). Na základě žádosti německé strany byl proveden průvoz u 37 osob, u 23 osob bylo žádajícím státem Rakousko. Cílovými státy byly nejčastěji Slovensko (25 osob) a Polsko (24). Z hlediska státní příslušnosti se nejčastěji jednalo o státní příslušníky Ruska (16 osob), Slovenska a Ukrajiny (po 10 osobách).

IX.3 DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Nedílnou součástí migrační politiky je také **návratová politika**, kdy Česká republika, stejně jako ostatní země Evropské unie, vždy preferuje možnost dobrovolného návratu před návratem nuceným, tedy vyhoštěním. V rámci členění ústředních orgánů státní správy je problematika migrace, a tedy i dobrovolných návratů svěřena do gesce Ministerstva vnitra.

Problematika dobrovolných návratů je v současné době na národní úrovni **upravena zákonem č. 326/1999 Sb.**, který v ustanovení §123a a následujících upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) požádat o dobrovolný návrat. Ve smyslu tohoto ustanovení je to právě Ministerstvo vnitra, konkrétně odbor azylové a migrační politiky, který je kompetentní o žádosti podané cizincem rozhodnout a jeho žádost případně schválit.

Dobrovolná repatriace je dále upravena zákonem **č. 325/1999 Sb.**, kdy na základě ustanovení § 54a Ministerstvo vnitra může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

V souvislosti s problematikou dobrovolných návratů a návratů obecně **je z pohledu právní úpravy podstatná také legislativa Evropské unie**. Konkrétně se pak jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

IX.3.1 Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra

Každý cizinec splňující stanovenou lhůtu uvedenou v ustanovení §54a zákona 325/1999 Sb., je oprávněn požádat o repatriaci - dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země, hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky. Každá žádost je posuzována individuálně. Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra nese náklady na repatriaci s přihlédnutím k tomu, zda cizinec splňuje podmínky dle § 54a shora citovaného zákona, s ohledem na stanovisko odboru azylové a migrační politiky, finanční situaci žadatele, míru spolupráce ze strany cizince, přičemž zohledňuje při realizaci zdravotní a psychický stav, rodinnou a sociální situaci a další faktory.

Při realizaci dobrovolného návratu Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa.

---

⁹⁸ Zdroj IS CIS.

⁹⁹ Zdroj statistika odboru podpory výkonu služby ŘSCP.

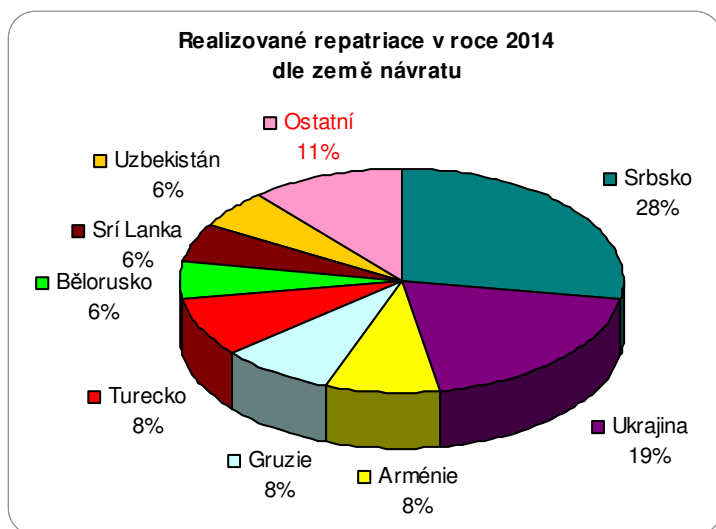
Dále může Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra poskytnout další nezbytnou asistenci, která povede k úspěšnému návratu cizince, například se jedná o asistenci při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, zajištění odvozu na místo odjezdu z České republiky, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.

V případě potřeby Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra spolupracuje při realizaci repatriací s Mezinárodní organizací pro migraci (dále jen „IOM“) nebo Českým červeným křížem (dále jen „ČČK“). Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu nevstupuje. S uvedenými smluvními organizacemi Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra spolupracuje zejména v těchto případech:

- je-li nutné zajištění náhradních nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů,
- narodí-li se žadateli o mezinárodní ochranu na území České republiky dítě a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a Policie ČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu,
- je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu),
- je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích Schengenského prostoru,
- jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

Od 1. 7. 2014 je realizace dobrovolných návratů spolufinancována z fondu ENF 2013-09 a čerpání těchto prostředků je plánováno do 30. 6.2015.

V roce 2014 podalo žádost o dobrovolný návrat celkem **49 osob**, z toho bylo navráceno do požadovaných zemí celkem **36 osob**, ve 13 případech se dobrovolný návrat z různých důvodů neuskutečnil. Nejčastější cílovou zemí návratu bylo Srbsko, Ukrajina, Arménie, Gruzie a Turecko.

Země návratu	Počet osob	Země návratu	Počet osob
Srbsko	10	Srí Lanka	2
Ukrajina	7	Uzbekistán	2
Arménie	3	Kuba	1
Gruzie	3	Rusko	1
Turecko	3	Sýrie	1
Bělorusko	2	Vietnam	1
Celkem			36

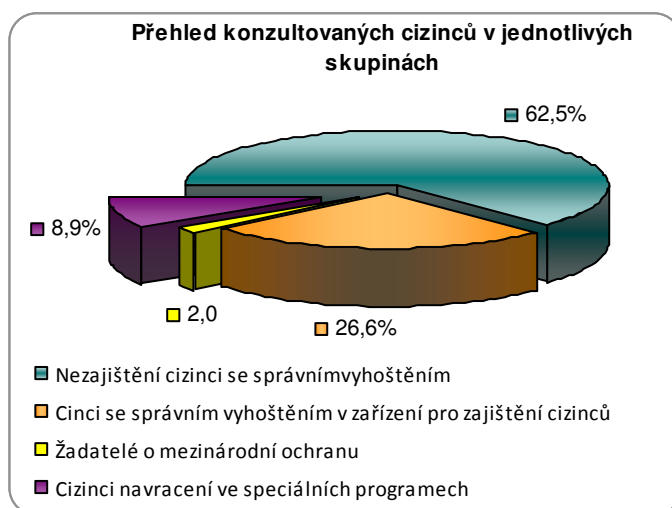
IX.3.2 Dobrovolné návraty zajišťované Mezinárodní organizací pro migraci

V oblasti dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra dlouhodobě spolupracuje s Mezinárodní organizací pro migraci (dále jen „IOM“), která na základě smluvního ujednání zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi služby zajišťované IOM patří jak poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v zařízeních pro zajištění cizinců, tak především návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území České

republiky, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pro cizince, kteří se rozhodli využít možnosti dobrovolného návratu je ze strany IOM zajišťována realizace návratu a v případě potřeby také poskytnutí tranzitní a po příletové asistence navráceným cizincům.

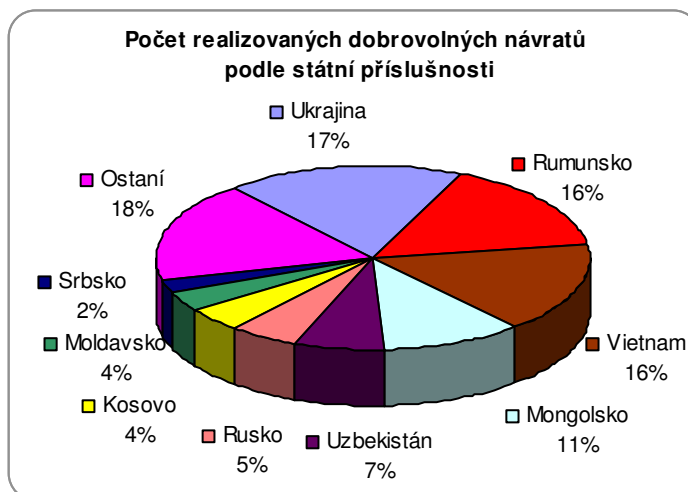
V průběhu roku 2014 uskutečnili pracovníci IOM celkem 856 konzultací cizinců v rámci programu návratového poradenství. V průběhu realizace poradenského programu byly konzultace cizincům poskytovány v kancelář IOM Praha, prostřednictvím tzv. komunitních poradců IOM a v zařízení pro zajištění cizinců. **Celkem bylo za rok 2014 poskytnuto v souvislosti s dobrovolným návratem poradenství 304 cizincům. Dobrovolný návrat se podařilo realizovat u 169 cizinců, což představuje 56 % cizinců, kteří se na IOM obrátili s žádostí o konzultace.**

Z hlediska zájmu o poradenství byli v roce 2014 na prvním místě státní příslušníci **Ukrajiny** (58 osob), **Vietnamu** (46 osob), **Mongolska** (30 osob), **Rumunska** (27 osob) a **Uzbekistánu** (22 osob).

Asistence kanceláře IOM při vyřizování náhradních cestovních dokladů v souvislosti s přípravou dobrovolného návratu byla v průběhu roku 2014 poskytnuta **27 cizincům**.

Dobrovolný návrat byl realizován nejčastěji u státních příslušníků Ukrajiny (30 osob), **Rumunska** a **Vietnamu** (po 27 osobách), **Mongolska** (18 osob), **Uzbekistánu** (11 osob) a **Ruska** (9 osob).

X. Mezinárodní ochrana

X.1 ŽADATELÉ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU V ČESKÉ REPUBLICE

Podmínky vstupu a pobytu cizince, který projeví úmysl požádat Českou republiku o mezinárodní ochranu (formou azylu nebo doplňkové ochrany) na území České republiky a pobyt azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany na území, upravuje zákon o azylu.

Žadatelem o udělení mezinárodní ochrany se rozumí cizinec, který požádal Českou republiku o mezinárodní ochranu, nebo cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě Evropské unie, je-li Česká republika příslušná k jejímu posuzování. Postavení žadatele má po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany, případně po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra podle zvláštního právního předpisu, má-li tato žaloba odkladný účinek.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle výše uvedeného zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Osobou požívající doplňkové ochrany se rozumí cizinec, který nesplňuje důvody pro udělení azylu podle výše uvedeného zákona, ale byla mu udělena doplňková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.

X.1.1 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu

Od roku 2003, kdy bylo registrováno 11 400 žadatelů o mezinárodní ochranu, jejich počet vytrvale klesal. V roce 2013 v České republice požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 707 osob, což byl historicky nejnižší počet.¹⁰⁰ Situace se začala měnit na začátku roku 2014 v souvislosti s ukrajinskou krizí; **na konci roku 2014 již bylo evidováno 1 156 žadatelů o mezinárodní ochranu** (meziroční nárůst o 63,5 %). V roce 2014 tak byl ukončen trend dlouhodobého poklesu počtu žádostí o mezinárodní ochranu v České republice. **Navzdory relativně vysokému meziročnímu nárůstu však lze situaci v oblasti mezinárodní ochrany považovat za stabilizovanou.**

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice v období 2004 – 2014

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet žadatelů	5 459	4 021	3 016	1 878	1 656	1 258	833	756	753	707	1 156
Meziroční změna v %	- 52,1	- 26,3	-25,0	-37,7	-11,8	-24,0	-33,8	-9,2	-0,4	-6,1	63,5

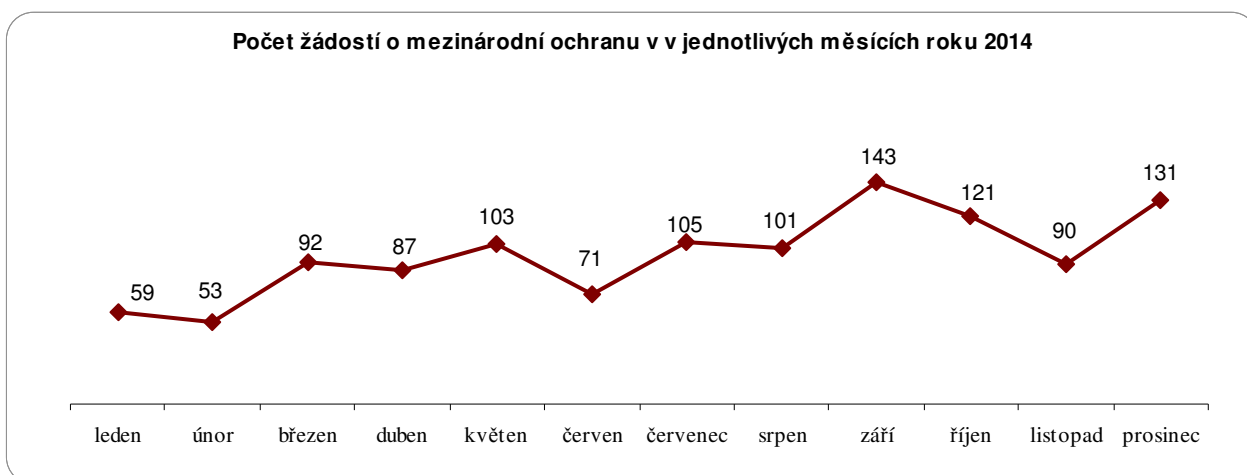
Poznámka: Údaje odboru azylové a migrační politiky MVČR

Ve srovnání s dalšími členskými zeměmi EU jsou stále počty uchazečů o mezinárodní ochranu v České republice podprůměrné. Česká republika registruje výrazně méně žadatelů o mezinárodní ochranu než sousední Německo, Rakousko či Polsko. Stejně jako v roce 2013 byla Česká republika i v roce 2014 spíše okrajově dotčena zvýšenou migrací syrských uprchlíků nebo nelegálními migranty, kteří se přes Středozemní moře přepravují do Itálie a dále do členských zemí EU (zejména do Německa, Francie, Spojeného království a skandinávských zemí). V kontextu problematiky mezinárodní ochrany v členských zemích Evropské unie není Česká republika zemí, kterou by žadatelé o mezinárodní ochranu preferovali.

¹⁰⁰ Snížování počtu žadatelů o mezinárodní ochranu započalo vstupem České republiky do EU v roce 2004 a souviselo zejména s aplikací tzv. dublinského nařízení, které stanovuje kritéria pro určení členského státu příslušného (odpovědného) k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu.

Z celkového počtu 1 156 žádostí o mezinárodní ochranu podaných v roce 2014 jich bylo **914 podáno poprvé** (tj. 79,1 %) a **242 opakovaně**¹⁰¹ (tj. 20,9 %); v roce 2013 dosahoval podíl opakovaných žádostí téměř 30 %.

Měsíční vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu procházel poměrně výraznými početními výkyvy a pohyboval se nad průměrem posledních let (přes 140 žádostí podaných v jednom měsíci bylo zaznamenáno naposledy v roce 2008). Měsíčně bylo v roce 2014 v průměru podáno 96 žádostí (nejméně 53 žádostí v únoru, nejvíce 143 žádostí v září).

Celkem v České republice v roce 2014 žádali o mezinárodní ochranu státní příslušníci z 58 zemí. Z důvodu zvýšeného počtu žadatelů z Ukrajiny došlo ve sledovaném roce ke změně v pořadí zdrojových regionů. **Nejvíce žadatelů pocházelo z evropských zemí (57,2 %), následovali žadatelé z asijských zemí (31,0 %).** Podíl **afrických žadatelů** dosahoval téměř **7,8 %**, nejméně žadatelů o mezinárodní ochranu bylo zaznamenáno ze zemí **amerického kontinentu 4,0 %**. Meziročně výrazně přibýlo žadatelů z evropského kontinentu, avšak mírné navýšení počtu žadatelů bylo zaznamenáno i z ostatních kontinentů.

Hlavní zdrojové země žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2014 v porovnání s rokem 2013 zůstaly téměř stejné, avšak mezi 10 nejčtenějšími došlo ke změnám v pořadí. **Největší skupinou žadatelů byli i v roce 2014 státní příslušníci Ukrajiny, kteří podali téměř polovinu všech žádostí (44,6 %).** **Žadatelé ze Sýrie** byli s poměrně výrazným odstupem druhou nejpočetnější skupinou, na celkovém počtu podaných žádostí se podíleli 9,3 %. Třetí nejčastější státní příslušností byli státní příslušníci **Vietnamu** (5,5 %). Tyto tři státní příslušnosti podaly v minulém roce dohromady více než polovinu (60 %) všech žádostí o mezinárodní ochranu.

¹⁰¹ Počet žádostí podávaných opakovaně je sledován od implementace tzv. procedurální směrnice EU do zákona o azylu (novela zákona s účinností od 21. 12. 2007). Jedná se o *Směrnici Rady 2005/85/ES ze dne 1. 12. 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka*, na jejímž základě není již uplatňována dříve povinná lhůta dvou let pro opakované podání žádosti o mezinárodní ochranu. Cizinci tak mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti.

Státní příslušnosti žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR – TOP 10 – srovnání roku 2013/2014

Státní příslušnost	2013			2014			Změna proti předchozímu období	
	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	Absolutní číslo	tj. %
Celkem	707	100,0	-	1 156	100,0	-	449	63,5
z toho TOP 10 *								
Ukrajina	146	20,7	1.	515	44,6	1.	369	252,7
Sýrie	69	9,8	2.	108	9,3	2.	39	56,5
Vietnam	49	6,9	4.	64	5,5	3.	15	30,6
Rusko	54	7,6	3.	43	3,7	4.	-11	-20,4
Kuba	39	5,5	6.	42	3,6	5.	3	7,7
bez státní příslušnosti	26	3,7	7.	37	3,2	6.	11	42,3
Bělorusko	22	3,1	8.	31	2,7	7.	9	40,9
Arménie	42	5,9	5.	28	2,4	8.	-14	-33,3
Nigérie	22	3,1	10.	26	2,2	9.	4	18,2
Irák	11	1,6	16.	22	1,9	10.	11	100,0

Vysvětlivka: * řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2014

Poznámka: Údaje odboru azylové a migrační politiky MV ČR

Již od roku 2004 jsou státní příslušníci **Ukrajiny** nejpočetnější skupinou žadatelů o mezinárodní ochranu, V posledních letech byl sledován trend poklesu počtu těchto žadatelů.¹⁰² **V roce 2014 však státní příslušníci Ukrajiny podali celkem 515 žádostí, což je v meziročním srovnání o 252,7 % více.** Zatímco v roce 2013 podalo 53 % ukrajinských žadatelů svou žádost o mezinárodní ochranu opakovaně (jednalo se o vysoce nadprůměrný počet), v roce 2014 podíl opakovaných žádostí poklesl pouze na 19 %. Mezi důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu státní příslušníci Ukrajiny uváděli zejména obavy z nestabilní bezpečnostně-politické situace a z možné mobilizace. V této souvislosti lze doplnit, že přes 62 % žadatelů této státní příslušnosti tvořili muži. Ve vztahu k nestabilitě v zemi původu byly také často zmiňovány ekonomické faktory, kdy Českou republiku žadatelé vnímají jako perspektivnější místo k životu. Obavy z fyzického násilí či smrti z důvodu nesplacených dluhů a pronásledování mafií – důvody relativně obvyklé v minulých letech - byly v roce 2014 méně časté. Část žadatelů na území žije již delší dobu (nezřídka i více než 10 let), proto byla také v roce 2014 v žádostech mezi důvody uváděna skutečnost, že se žadatel nemá na Ukrajině kam vrátit – získání azylu tak někteří vnímali jako možnost k legalizaci svého pobytu.

Vzhledem k početné a relativně dobře etablované ukrajinské komunitě v České republice má značná část žadatelů ukrajinské státní příslušnosti na území blízkého příbuzného či známého – tento stav činí Českou republiku cílovou zemí některých žadatelů z Ukrajiny. V této souvislosti je třeba dodat, že se výše uvedené týká pouze zlomku osob, které v roce 2014 opustily Ukrajinu. Situaci na konci roku 2014 proto nelze ve vztahu k žadatelům o mezinárodní ochranu v České republice považovat za vyhrocenou či kritickou.

Druhou nejpočetnější skupinou žadatelů byli v roce 2014, stejně jako v roce 2012 a 2013, státní příslušníci **Sýrie**, kteří **podali celkem 108 žádostí**, což znamená meziroční nárůst o 56,5 %. Naprostá většina žádostí syrských státních příslušníků byla podána poprvé. Opakovaně byla podána pouze 1 žádost. Důvodem pro žádost o mezinárodní ochranu byla téměř u všech těchto žadatelů probíhající občanská válka a s ní související špatná bezpečnostní, politická a ekonomická situace v jejich zemi původu. Oproti roku 2013 byli syrští žadatelé předáváni do České republiky v rámci tzv. dublinského řízení pouze ojedinele. Česká republika je cílovou zemí těch uprchlíků, jejichž blízcí příbuzní přišli do České republiky v minulých letech či cizinců, kteří mají k České republice

¹⁰² V roce 2011 a 2012 došlo k zastavení poklesu.

již vazby z minulosti. Je třeba zdůraznit, že v celoevropském kontextu se jedná o velmi nízké počty žadatelů z této země a Česká republika z tohoto pohledu není preferovanou cílovou zemí.

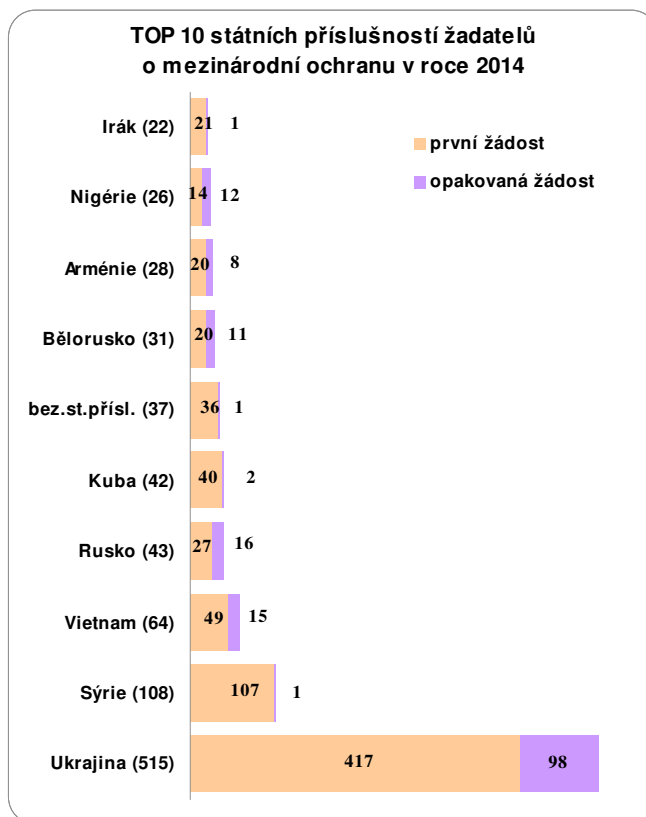
Státní příslušníci **Vietnamu** během roku 2014 podali třetí nejvyšší počet **žádostí**, celkem **64** (o 15 žádostí více, tj. o 30,6 %). Ačkoliv podali meziročně o třetinu žádostí více, jejich podíl na celkovém počtu žádostí se v roce 2014 zmenšil na 5,5 %. Podíl opakovaně podávaných žádostí u této skupiny cizinců dosahoval 23,4 %, což je mírně podprůměrná hodnota, obdobně jako v roce 2013, státní příslušníci Vietnamu nejčastěji zdůvodňovali podání svých žádostí ekonomickými a rodinnými faktory – v České republice velmi často pobývali již delší dobu, a proto zde mají rodinné vazby a příznivější pracovní možnosti. Mnozí uváděli, že se ve Vietnamu nemají kam vrátit a udělení azylu často vnímali jako prostředek legalizace svého pobytu. Někteří zdůvodňovali podání své žádosti i politickou situací v zemi původu.

Státní příslušníci **Ruska** podali **celkem 43 žádostí** (o 11 žádostí méně, tj. pokles o 20,4 %). Z celkového počtu jimi podaných žádostí jich bylo 37,2 % podáno opakovaně. Převážná část těchto žadatelů je dle své výpovědi ruské národnosti. Mezi důvody pro podání žádosti nejčastěji uváděli odlišnou sexuální či náboženskou orientaci, dále také rodinné či zdravotní důvody, méně často politické a národnostní důvody. Menší skupinu tvořili žadatelé pocházející ze severokavkazských republik, kteří se také odkazovali na pronásledování z náboženských důvodů či na rodinné problémy. Mezi žadateli bylo také několik dětí narozených na území České republiky.

Mezi prvními pěti nejpočetnějšími skupinami žadatelů figurovali v roce 2014 státní příslušníci **Kuby**, kteří podali **celkem 42 žádostí**. Počet kubánských žadatelů zůstal meziročně téměř beze změny – bylo podáno pouze o 3 žádostí více (tj. nárůst o 7,7 %) než v předcházejícím roce. Naprostá většina těchto žadatelů podala svou první žádost, pouze dvě osoby této státní příslušnosti žádaly opakovaně. Mezi nejčastějšími důvody podání žádosti byly stejně jako v minulém roce zejména nesouhlas s politickým systémem na Kubě a tamní špatná ekonomická situace.

Na šestém místě žebříčku nejčastějších zdrojových zemí žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice se umístily **osoby bez státní příslušnosti se 37 žádostmi** (meziroční nárůst o 11 žádostí, tj. o 42,3 %). Pokračoval trend poklesu počtu opakovaně podaných žádostí – v roce 2014 byla pouze jedna žádost podána opakovaně, zatímco v roce 2013 byl poměr opakovaných žádostí u této skupiny žadatelů 19,2 %. Přibližně polovinu žadatelů bez státní příslušnosti tvořili palestínští uprchlíci zejména ze Sýrie, kteří odešli z důvodů dlouhotrvající nestabilní situace v regionu Blízkého východu. Děti narozené na území České republiky představovaly další významnou skupinu mezi těmito žadateli.

Sedmý nejvyšší počet žadatelů byl zaznamenán u státních příslušníků **Běloruska**, kteří podali **31 žádostí**. Počet jimi podaných žádostí se oproti roku 2013 zvýšil o 9 (tj. o 40, 9 %), přesto však nedosahoval hodnot z roku 2012. Podíl opakovaně podaných žádostí činil 35,5 %. Nejčastěji podávali žádosti z politických důvodů a z důvodů pronásledování policií a státními orgány, zřídka

z humanitárních důvodů. Mezi žadateli bylo rovněž několik dětí narozených na území České republiky.

Osmé místo patřilo žadatelům **arménské státní příslušnosti**, kteří během roku 2014 podali **28 žádostí**, o 14 méně než v roce předcházejícím. U arménských žadatelů bylo zaregistrováno také snížení počtu opakovaně podaných žádostí – ze 42,9 % v roce 2013 na 28,6 % v roce 2014. Arménští státní příslušníci v České republice žádají zejména z politických a zdravotních důvodů, dále také kvůli rodinným vazbám na území.

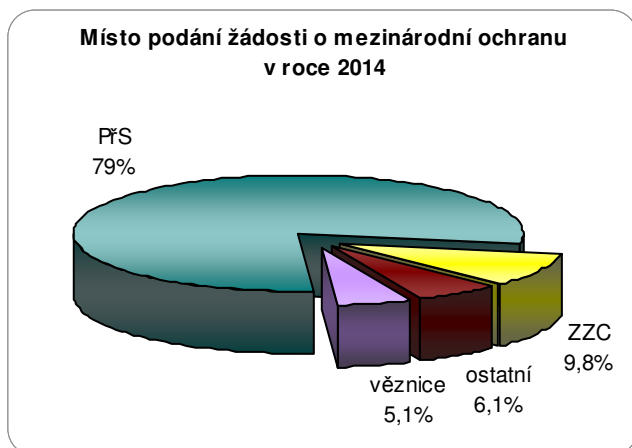
Deváté místo obsadili s počtem **26 žádostí** státní příslušníci **Nigérie**, kteří podali o 4 žádosti více než v roce předešlém. Necelá polovina těchto žádostí byla podána opakovaně. Nejčastějšími důvody pro podání žádosti o mezinárodní ochranu v České republice byla nestabilní politicko-bezpečnostní situace, zejména obavy z násilí ze strany jednotlivců, ozbrojených složek či jiných skupin. Dalšími důvody byly náboženská nesnášenlivost či odlišná sexuální orientace. Někteří žadatelé uváděli i rodinné důvody, kvůli kterým nechtějí odjíždět – partnerství či manželství se státním příslušníkem České republiky.

Na desátém místě byli s počtem **22 žádostí** státní příslušníci **Iráku**, kteří v roce 2013 zaujímali 16. místo s 11 podanými žádostmi; mezi 10 nejpočetnějšími státními příslušnostmi žadatelů nahradili státní příslušníky Kazachstánu. Meziročně vrostl počet žadatelů této státní příslušnosti 2x. Podíl opakovaných žádostí zůstal na nízké úrovni, pouze jeden žadatel podal opakovanou žádost. Bezpečnostní situace v Iráku je dlouhodobě nestabilní, což bylo hlavním důvodem pro podání žádostí osob této státní příslušnosti. V souvislosti se zhoršenou bezpečnostní situací byly často uváděny i náboženské a rodinné důvody.

Také v roce 2014 zůstala nadále zachována poměrně **výrazná převaha mužů mezi žadateli o mezinárodní ochranu**. Podíl mužů na celkovém počtu žadatelů dosáhl 65,2 % (754 osob), ženy byly zastoupeny 34,8 % (402 osob).

V roce 2014 bylo mezi žadateli o mezinárodní ochranu registrováno celkem **229 nezletilých osob** (tj. 19,8 % z celkového počtu žadatelů), což je o 97 více než v předešlém roce, avšak celkový podíl dětí zůstal meziročně téměř stejný. Vysoké podíly nezletilých osob vykázali zejména žadatelé státní příslušnosti Jemenu a Somálska (100,0 %), Myanmaru (80,0 %) a také státní příslušníci Libérie, Moldavska a Zimbabwe (po 50,0 %). Dospělých žadatelů bylo ve sledovaném období zaznamenáno celkem 927. Oproti předchozím obdobím v roce 2014 již nebyl patrný rozdíl v zastoupení mužů a žen mezi dospělými a nezletilými žadateli o mezinárodní ochranu. Přes 2/3 dospělých žadatelů tvořili muži, stejně tak u nezletilých žadatelů byl počet mužů nadpoloviční (57,6 %).

Během roku 2014 bylo zaregistrováno **6 žádostí podaných nezletilými osobami bez doprovodu zákonných zástupců** - ze Sýrie a Vietnamu. Všechny 6 žadatelů bylo starších 15 let. Ve srovnání s rokem 2013, kdy byli registrováni pouze 2 nezletilí žadatelé bez doprovodu, se jejich počet zvýšil.

Stejně jako v roce 2013 i v roce 2014 nejvíce žadatelů požádalo o mezinárodní ochranu v přijímacích střediscích Zastávka (71,2 %) a Praha – Ruzyně (7,8 %). **Celkem bylo podáno v přijímacích střediscích 79,0 % žádostí**, meziročně došlo ke zvýšení tohoto poměru. V zařízení pro zajištění cizinců během roku 2014 podalo svou žádost 9,8 % žadatelů, z privátního ubytování požádalo přes 5 % žadatelů.

X.1.2 Řízení o udělení mezinárodní ochrany

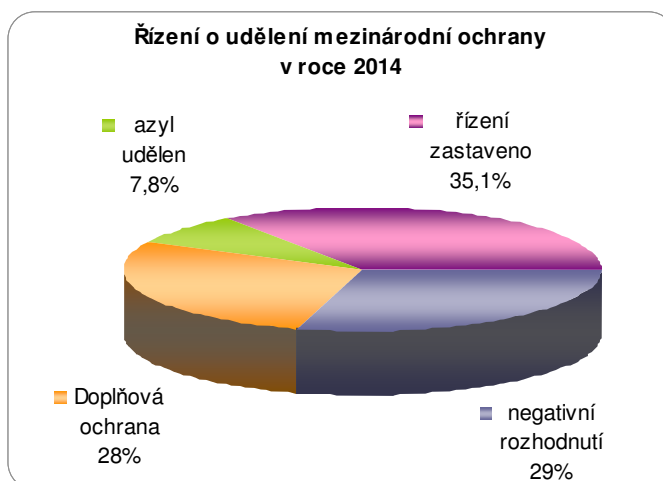
V roce 2014 Ministerstvo vnitra vydalo celkem 1 050 rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany a 480 rozhodnutí v řízení o prodloužení doplňkové ochrany. Ke dni 31. 12. 2014 bylo evidováno 477 osob v řízení (tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto).

V průběhu roku 2014 byl zaznamenán mírný meziroční nárůst vydaných rozhodnutí – přes 7 %. Největší nárůst počtu vydaných rozhodnutí byl zaznamenán zejména v říjnu, kdy bylo vydáno celkem 126 rozhodnutí (což je o 43 % vyšší počet průměrného počtu vydaných rozhodnutí) a v červnu, kdy bylo vydáno celkem 113 rozhodnutí. Důsledkem zvýšené rozhodovací aktivity bylo s ohledem na zvýšené počty žadatelů o mezinárodní ochranu pouze mírné navýšení počtu osob v řízení. Na konci roku 2014 bylo registrováno o 160 osob v řízení více, než na konci roku 2013.

Mezinárodní ochranu ve formě azylu či doplňkové ochrany Ministerstvo vnitra ve výše uvedeném roce udělilo 376 cizincům. Ve stejném období byla dalším 478 osobám doplňková ochrana prodloužena.

Mezinárodní ochrana formou azylu byla v roce 2014 udělena 82 žadatelům, meziročně jde o pokles o 13,7 %. Nejčastěji byl azyl udělen státním příslušníkům Ukrajiny, ve 25 případech. Dále získalo azyl 7 státních příslušníků Ruska a po 6 azylech státní příslušníci Myanmaru, Běloruska a Číny.

Formou doplňkové ochrany byla mezinárodní ochrana v roce 2014 udělena ve 294 případech. Meziročně narostl rovněž počet udělených doplňkových ochran, a to o necelých 15 %. Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům Ukrajiny (119 osob), Sýrie (71 osob) a Kuby (28 osob).

Azyly dle státní příslušnosti - 2014

Státní příslušnost	Azyl udělen	tj. %
Celkem	82	100,0
z toho TOP 10:		
Ukrajina	25	30,5
Rusko	7	8,5
Myanmar	6	7,3
Bělorusko	6	7,3
Čína	6	7,3
bez státní příslušnosti	5	6,1
Afghánistán	5	6,1
Arménie	4	4,9
Ázerbájdžán	2	2,4
Kuba	2	2,4

Zdroj: Odbor azylové a migrační politiky MV ČR

Doplňková ochrana dle státní příslušnosti - 2014

Státní příslušnost	Doplňková ochrana udělena	tj. %
Celkem	294	100,0
z toho TOP 10:		
Ukrajina	119	40,5
Sýrie	71	24,1
Kuba	28	9,5
Bělorusko	20	6,8
bez státní příslušnosti	16	5,4
Irák	9	3,1
Kazachstán	7	2,4
Rusko	5	1,7
Afghánistán	3	1,0
Arménie	3	1,0

Zdroj: Odbor azylové a migrační politiky MV ČR

Doplňková ochrana byla prodloužena nejčastěji státním příslušníkům **Kazachstánu** (109 osob), následně **Sýrie** (82 osob), **Běloruska** (76 osob), **osobám bez státní příslušnosti** (66 osob) a **Kuby** (29 osob).

V průběhu roku 2014 bylo v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany **vydáno celkem 674 negativních rozhodnutí** (tj. 64,1 %), kdy bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany, zastavení řízení nebo zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné.

Žaloby a kasační stížnosti podané soudům

Ani v roce 2014 jsme oproti předchozím letům nezaznamenali žádný zásadní výkyv v podaných žalobách či kasačních stížnostech, které Ministerstvu vnitra jako účastníku řízení správní soudy doručily se žádostí o vyjádření. Rovněž nedošlo ke snížení tempa nebo jiným problémům při projednávání kauz před správními soudy, zde se nám situace jeví jako stabilní a není nám známo, že by soudy avizovaly nějaké problémy v tomto směru.

Žaloby a kasační stížnosti v roce 2014 ¹⁰³

Žaloby	Počet	Kasační stížnosti	Počet
Žaloby: s odkladným účinkem	275	Kasační stížnosti: s odkladným účinkem	183
bez odkladného účinku	150	bez odkladného účinku	
žaloby celkem	427	kasační stížnosti celkem	183
rozhodnutí - celkem	355	rozhodnutí - celkem	218
z toho zamítnutí či odmítnutí žaloby	181 + 59	z toho zamítnutí či odmítnutí kas. stížnosti	177
z toho zastavení řízení	52 + 34	z toho zastavení řízení	11
z toho zrušení a vrácení věci zpět	28 + 1	z toho zrušení a vrácení věci zpět	30

Poznámka: Čísla vyznačená v tabulce červeně se vztahují k rozhodnutím o žalobách bez odkladného účinku.

X.1.3 Azylová zařízení na území České republiky

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou v celkem **sedmi azylových zařízeních** třech typů. **Přijímací středisko** (PŘS) slouží k ubytování cizince do doby provedení úkonů uvedených v ustanovení § 46¹⁰⁴ a § 73 zákona o azylu. **Pobytové středisko** (PoS) slouží k ubytování žadatele o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení jeho řízení o udělení mezinárodní ochrany. **Integrační azylové středisko** (IAS) slouží k přechodnému ubytování azylantů a osob s udělenou mezinárodní ochranou.

¹⁰³ Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje nemá Ministerstvo vnitra k dispozici.

¹⁰⁴ 1) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko do

- provedení identifikačních úkonů podle § 47 zákona o azylu,
- provedení lékařského vyšetření zaměřeného na zjištění, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany netrpí chorobou ohrožující jeho život či zdraví nebo život či zdraví jiných osob,
- doby vydání průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (§ 57 zákona o azylu),
- ukončení karantény nebo jiného opatření v souvislosti s ochranou veřejného zdraví, lze-li je uskutečnit v přijímacím středisku.

2) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko na mezinárodním letišti ani po ukončení úkonů uvedených v odstavci 1.

3) Cizinec, jemuž bylo řízení o udělení mezinárodní ochrany zastaveno z důvodu nepřípustnosti jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle § 10a písm. b) zákona o azylu, nesmí opustit přijímací nebo pobytové středisko až do doby, než bude dopraven do členského státu Evropské unie příslušného k posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany, s výjimkou opuštění za účelem vycestování z území.

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra provozuje **dvě přijímací střediska**, a to přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Václava Havla Praha.

Dále provozuje **dvě pobytová střediska**, a to pobytové středisko Havířov a pobytové středisko Kostelec nad Orlicí. V obou typech byly vedle zajištění ubytovacích a stravovacích služeb v nabídce i sociální služby poskytované sociálními pracovníky, psychosociální asistence a široká nabídka volnočasových aktivit. Pracovníci v přímém kontaktu s cílovou skupinou pracují pod odbornou supervizí. Klienti mají k dispozici služby sociálního šatníku, pro potřeby zejména zranitelných osob do zařízení dochází psycholog.

Do každého ze středisek pravidelně dojížděly nestátní neziskové organizace. Část služeb v azylových zařízeních je poskytována z prostředků Evropského uprchlického fondu.

Ke dni 31. prosince 2014 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 565 lůžek**.

Kapacita přijímacích a pobytových středisek

Typ azylového zařízení	Kapacita
Přijímací střediska	
Zastávka	202
Praha-Ruzyně	45
Celkem přijímací střediska	247
Pobytová střediska	
Havířov	43
Kostelec nad Orlicí	275
Celkem pobytová střediska	318

Integrační azylová střediska slouží pro dočasné ubytování osob, kterým byl přiznán azyl nebo udělena doplňková ochrana v první etapě jejich integrace; maximální doba pobytu je stanovena zákonem o azylu na 18 měsíců. Všem ubytovaných azylantům i osobám s udělenou doplňkovou ochranou zde byla poskytována asistence sociálního pracovníka, poradenství zaměřené k získání bydlení, zaměstnání a dalších integračních aktivit a kurzy českého jazyka.

Ke dni 31. prosince 2014 byla Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra provozována celkem čtyři integrační azylová střediska, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 38 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 208 lůžek.

Kapacita integračních azylových středisek

IAS	Počet ubytovacích jednotek	Počet lůžek
Jaroměř	10	36
Předlice	11	44
Brno	4	20
Havířov	13	108
Celkem	38	208

Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2014

V roce 2014 přišlo do azylových zařízení celkem 1 097 nově příchozích cizinců - žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení). Nejčastěji přicházeli do azylových zařízení státní příslušníci Ukrajiny (484 osob, tj. 44,1 %), Sýrie (119 osob, tj. 10,8 %) a Vietnamu (50 osob, tj. 4,6 %).

Kapacita přijímacích středisek byla v průměru vytížena na 15 %. Kapacita pobytových středisek byla vytížena v průměru na 39 %, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních, jsou-li započteny osoby pobývající v pobytových střediscích fyzicky a cizinci hlášení zde evidenčně (a odcházející pobývat mimo pobytová střediska), byla by pobytová střediska vytížena v průměru na 86 %. Přijímací a pobytová střediska by v součtu byla vytížena fyzicky pobývajícími klienty na 30 % a evidenčně hlášenými osobami na 58 %.

Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytování v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2014 tuto možnost využívalo průměrně 50 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

V oblasti integračních azylových středisek Správa uprchlických zařízení se zvýšeným počtem udělených rozhodnutí o mezinárodní ochraně zvyšovala obsazenost ubytovacích kapacit integračních azylových středisek. Proto došlo na začátku června 2014 ke znovuootevření integračního azylového střediska v Havířově v části pobytového střediska. Na konci září se počet bytových jednotek zvýšil na 13 (o tentýž počet byla redukována kapacita pobytové části).

Za celý rok se nově ubytovalo 96 klientů oproti pouhým čtyřiceti, kteří ubytování ukončili. K datu 31. prosince 2014 byly v celé síti integračních azylových středisek k dispozici pouze dva byty.¹⁰⁵

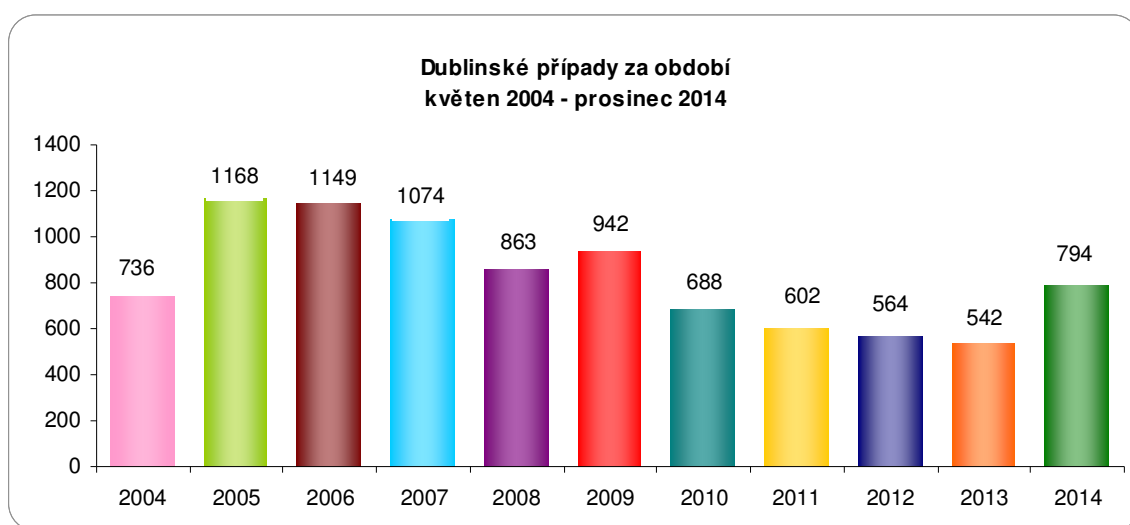
---

¹⁰⁵ Odchody z integračních azylových středisek do soukromého bydlení osob s udělenou mezinárodní ochranou tak byly v roce 2014 jednou z největších výzev v oblasti integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou, kteří se rozhodli využít nabídky ubytování v integračních azylových střediscích.

X.2 APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Ke dni vstupu České republiky do Evropské unie vzniklo v rámci odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra oddělení Dublinského střediska. Úkolem tohoto oddělení je zajistit efektivní aplikaci Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (tzv. Nařízení Dublin III) a pro některé případy zahájené před účinností tohoto nařízení stále také Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 (Dublin II), které tomu současně předcházelo. Mezi tato kritéria patří například vydané vízum či povolení k pobytu, první žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu či rodinné vazby.

Vývoj dublinských případů v letech 2004 - 2014

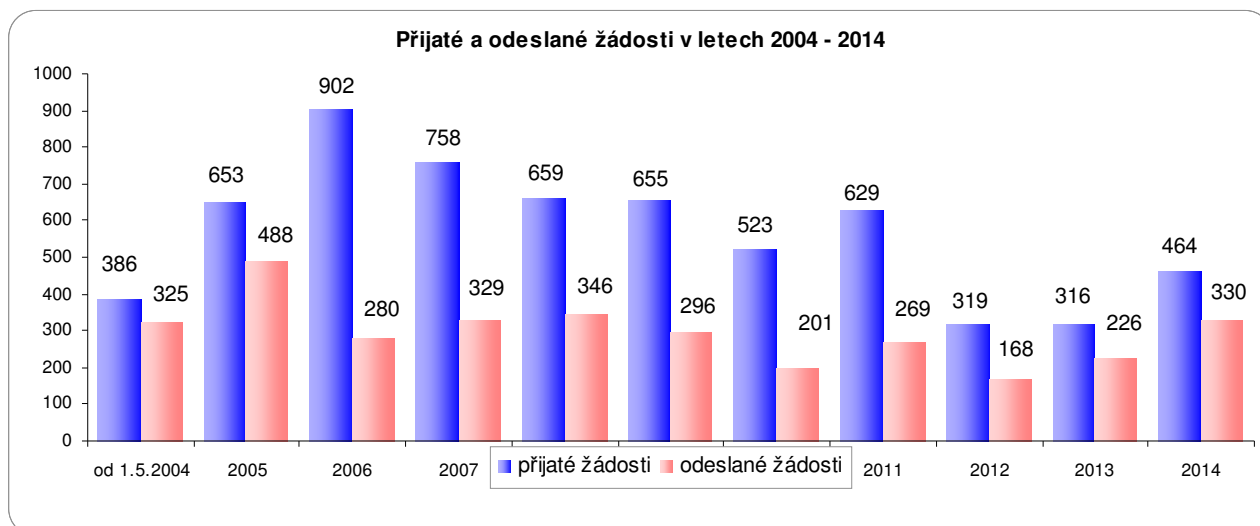
Poznámka: V roce 2012 a 2014 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

V roce 2014 Česká republika evidovala celkem **794 tzv. dublinských případů**. Nejčastěji zastoupenou státní příslušností se v tomto období stalo **Kosovo** (101 osob), následuje **Ukrajina** (84 osob), **Sýrie** (39 osob) a **Afghánistán** (21 osob).

Přijaté a odeslané žádosti

Během roku 2014 **Česká republika přijala** z jiného členského státu **celkem 464 žádostí** o převzetí či přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět na území České republiky. Nejčastěji tyto žádosti přijala Česká republika z **Německa** (116 žádostí), ze **Švédska** (46 žádostí), z **Norska** (18 žádostí) a **Francie** (17 žádostí).

Za stejné období **Česká republika zaslala** jinému členskému státu celkem **330 žádostí** o převzetí či přijetí žadatele či cizince zpět. Nejčastěji byly žádosti odeslány do **Maďarska** (131 žádostí), **Polska** (68 žádostí) a **Rakouska** (21 žádostí).

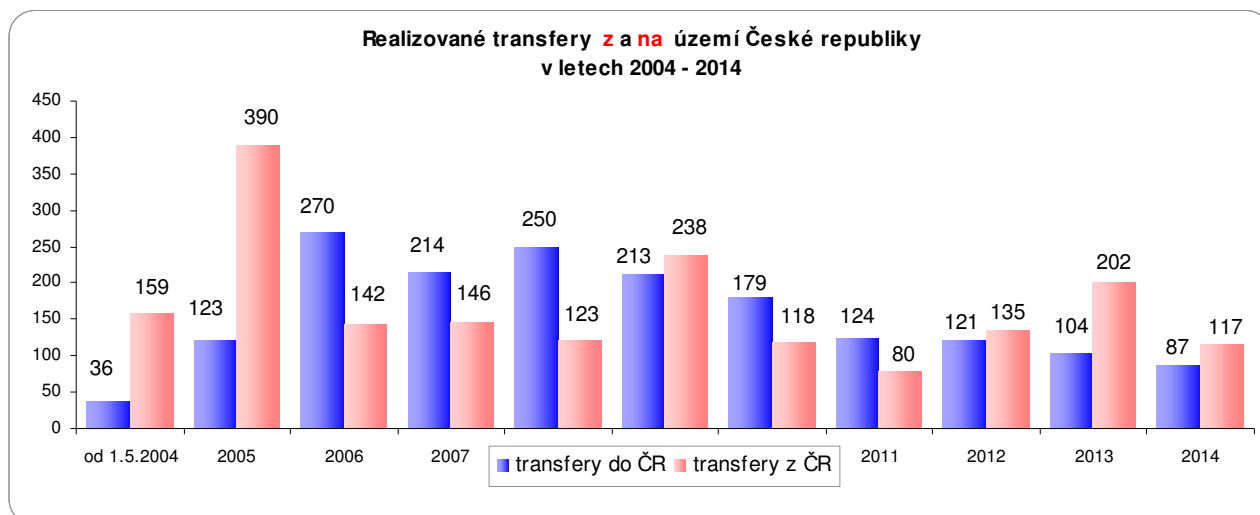

Poznámka: V roce 2012 a 2014 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

Realizované transfery

V roce 2014 bylo **na území České republiky** zrealizováno **celkem 87 transferů**. Nejvíce osob bylo na území České republiky předáno ze **Švédska** (14 osob), **Norska a Nizozemí** (po 12 osobách), **Finska a Švýcarska** (9 osobách).

Za stejné období bylo **z území České republiky** do jiného členského státu zrealizováno **celkem 117 transferů**. Nejvíce osob bylo z území České republiky předáno do **Maďarska** (61 osob), **Polska** (18 osob) a **Rakouska** (12 osob).

Poznámka: V roce 2012 a 2014 nebyly do statistik tzv. dublinských případů započítány žádosti o informace.

Využití víza či povolení k pobytu k podání žádosti o mezinárodní ochranu

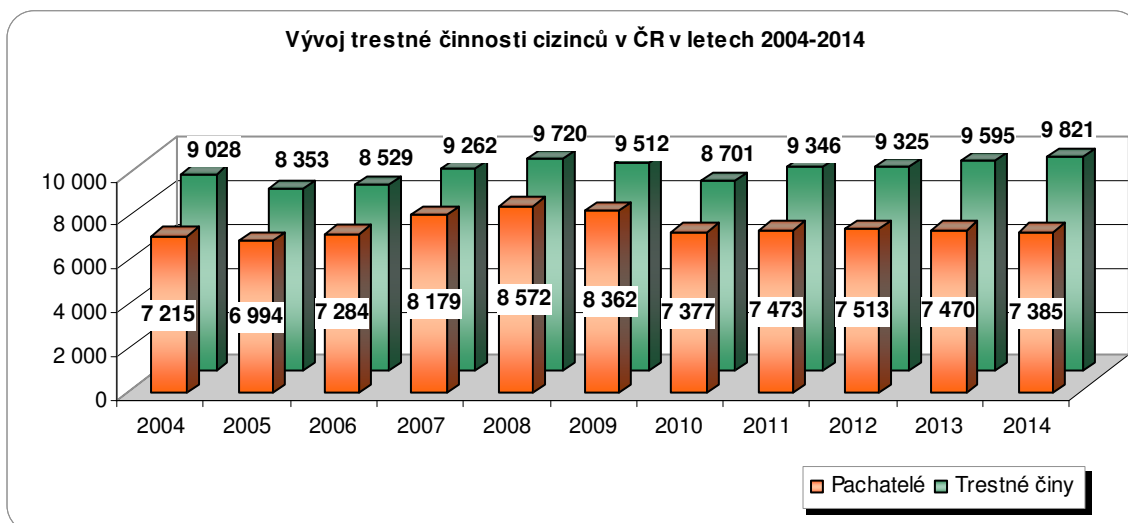
Součástí činnosti oddělení Dublinského střediska je rovněž sledování případů žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří jsou současně držiteli víza či povolení k pobytu vydaného českými orgány.

V roce 2014 oddělení Dublinského střediska evidovalo **celkem 210 osob**, které **využily vydané vízum či povolení k pobytu k podání žádosti o mezinárodní ochranu**, a to buď na území České republiky nebo na území jiného členského státu Evropské unie. Nejčastěji bylo zneužití vízum vydané na ZÚ Kyjev (58 víz), ZÚ Bejrút (49 víz), GK Lvov (37 víz) a ZÚ Tbilisi (30).

XI. Trestná činnost cizinců

XI.1 TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCŮ

V České republice bylo v roce 2014 **trestně stíháno** 114 611 osob, z tohoto počtu bylo **7 385 cizinců**. Ve srovnání s rokem 2013 bylo stíháno o 85 cizinců méně, což znamenalo pokles o 1,1 %. Cizinci v roce 2014 tvořili 6,4 % podíl na celkovém počtu stíhaných osob, přičemž v porovnání s rokem 2013 tento podíl nepatrně zvýšil, a to o 0,1 %.

V roce 2014 nedošlo u celkového počtu trestně stíhaných cizinců v České republice k žádné výrazné odchylce. Celkové součty stíhaných cizinců se v posledních pěti letech stabilizovaly a shodně překročily hranici sedmi tisíc osob. Také výše podílu stíhaných cizinců na stíhaných osobách vykazují téměř stejné hodnoty.

Trestně stíhaní nebo vyšetřovaní cizinci a jejich podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v letech 2004 - 2014

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	2011	2012	2013	2014
celkem trestně stíhané nebo vyšetřované osoby na území ČR	121 531	121 511	122 753	127 718	122 053	123 235	112 477	114 975	113 026	117 682	114 611
z toho											
trestně stíhaní nebo vyšetřovaní cizinci	7 215	6 994	7 284	8 179	8 572	8 362	7 377	7 473	7 513	7 470	7 385
podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v %	5,9	5,8	5,9	6,4	7,0	6,8	6,6	6,5	6,6	6,3	6,4

Vysvětlivka: * nabytí účinnosti zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Poznámka: Údaje zpracovány OA ÚSKPV Policie ČR

Cizinci se v roce 2014 podíleli na spáchání **9 821 skutků** (tj. +226 oproti roku 2013). Z celkového počtu objasněných skutků spáchaných všemi osobami na území České republiky, se cizinci podíleli 6,95%, oproti roku 2013 došlo ke zvýšení o 0,2 %.

Přehled trestné činnosti - porovnání roku 2013/2014

Rok	2013	tj. %	2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Zjištěno skutků	325 366	100,0	288 660	100,0	-11,3	-36 706
Objasněno skutků	129 182	39,7	126 239	43,7	-2,3	-2 943
Celkem objasněno skutků*	142 207	100,0	141 336	100,0	-0,6	-871
z toho spácháno cizinci *	9 595	6,7	9 821	6,9	2,4	226
Celkem stíháno osob	117 682	100,0	114 611	100,0	-2,6	-3 071
z toho cizinci	7 470	6,3	7 385	6,4	-1,1	-85
Stíháno cizinců na území ČR	7 470	100,0	7 385	100,0	-1,1	-85
z toho v příhraničí	2 446	32,7	2 417	32,7	-1,2	-29
z toho ve vnitrozemí	5 024	67,3	4 968	67,3	-1,1	-56

Vysvětlivky: * včetně dodatečné objasněnosti ze skutků zjištěných v předchozích letech

Poznámka: Údaje zpracovány OA ÚSKPV Policie ČR

Z pohledu vyšších územních samosprávných celků, resp. krajských ředitelství policie, bylo pořadí prvních tří nejzatíženějších krajů s nejvyšším počtem stíhaných cizinců v obou posledních letech totožné, tj. teritorium hlavního města Prahy s počtem 2 135 cizinců v roce 2014 (-81 osob, -3,7 % oproti roku 2013), Středočeský kraj s počtem 875 cizinců (+46 osob, +5,5 %) a Jihomoravský kraj se 728 cizinců (-59 osob, -7,5 %).

Dle druhu kriminality¹⁰⁶ lze konstatovat, že v roce 2014 byli cizinci **nejvíce stíháni** pro níže uvedenou trestnou činnost:

- **Majetkové trestné činy** s počtem 1 664 cizinců (-225 cizinců oproti roku 2013, tj. -11,9 %), přičemž výrazné zastoupení u tohoto druhu kriminality tvořil trestný čin krádeže, pro který bylo v roce 2014 stíháno 1 350 cizinců.
- Další místo v pořadí nejvíce stíhaných cizinců zaujala kategorie **zbývající kriminalita** s 1 955 cizinci (+217, tj. +12,5 %), ve které dominují trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství¹⁰⁷ s celkovým počtem 862 cizinců, nezanedbatelné počty vykazují v této kategorii dále trestný čin zanedbání povinné výživy s 490 cizinci a okruh trestných činů spáchaných v souvislosti s dopravními silničními nehodami z nedbalosti v počtu 468 cizinců.
- Následují trestné činy, které zahrnuje kategorie **ostatní kriminální činy** s počtem 1 708 cizinců (-142 cizinců oproti roku 2013, tj. -7,7 %), kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání s 821 cizinci. Do této kategorie jsou též zařazeny trestné činy postihující drogovou kriminalitu, mj. trestné činy nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (435 cizinců v roce 2014), přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (63), výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (4) a nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (2).
- Počet cizinců stíhaných pro **hospodářské trestné činy** s 1 125 osobami (+114 cizinců, tj. +11,3 %). U tohoto druhu kriminality byly nejčastěji zastoupeny trestné činy podvod (139 cizinců), padělání a pozměnění veřejné listiny (155 cizinců), úvěrový podvod

¹⁰⁶ Do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svojí povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

¹⁰⁷ Pro statistické vykazování je vyhodnocován součet těchto trestných činů.

(107 cizinců), porušení práv k ochranné známce a jiným označením a zpronevěra (po 114 cizincích).

- **Násilné trestné činy** dosáhly v roce 2014 počtu 844 stíhaných cizinců (-49 cizinců, tj. -5,5 %), přičemž nejvíce zastoupenými trestnými činy byly u tohoto druhu kriminality ublížení na zdraví (úmyslné) s počtem 290 cizinců, loupež (151 cizinců) a nebezpečné vyhrožování (110 cizinců). Do této kategorie je zařazen též trestný čin vraždy, kterého se cizinci dopustili 18 případech.
- Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality, byly v roce 2014 **mravnostní trestné činy** s počtem 89 cizinců (stejný počet jako v roce 2013), mezi kterými dominoval trestný čin znásilnění (50 cizinců) a pohlavní zneužívání (15 cizinců).

Počet stíhaných cizinců na území ČR a počet skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality

Druh kriminality	Stíháno cizinců				Trestná činnost cizinců (skutky)			
	2013	2014	meziroční změna		2013	2014	meziroční změna	
			abs.hodnota	tj. %			abs.hodnota	tj. %
Násilné činy	893	844	-49	-5,5	998	914	-84	-8,4
z toho vraždy	22	18	-4	-18,2	20	18	-2	-10,0
z toho loupeže	179	151	-28	-15,6	167	155	-12	-7,2
z toho úmyslné ublížení na zdraví	295	290	-5	-1,7	289	269	-20	-6,9
Mravnostní činy	89	89	0	0,0	102	112	10	9,8
Majetkové činy	1 889	1 664	-225	-11,9	2 747	2 402	-345	-12,6
z toho krádeže vloupáním	412	373	-39	-9,5	855	771	-84	-9,8
z toho krádeže prosté	1 128	977	-151	-13,4	1 438	1 222	-216	-15,0
z toho krádeže kapesní	131	130	-1	-0,8	116	119	3	2,6
Ostatní kriminální činy	1 850	1 708	-142	-7,7	2 281	1 949	-332	-14,6
z toho ned. výr. a jin. nakl. s OPL* a s jedy	327	435	108	33,0	533	473	-60	-11,3
z toho šíření toxikomanie	3	2	-1	-33,3	3	3	0	0,0
z toho přechovávání OPL* a jedů	48	63	15	31,3	59	75	16	27,1
z toho výr. a drž. předm. k nedov. výr. OPL* a jedů	12	4	-8	-66,7	11	7	-4	-36,4
z toho nedov. pěst. rostlin obsahující OPL*	9	2	-7	-77,8	8	4	-4	-50,0
z toho maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	1 054	821	-233	-22,1	1 213	957	-256	-21,1
Zbývající kriminalita	1 738	1 955	217	12,5	1 815	2 041	226	12,5
z toho silniční nehody z nedbalosti	402	468	66	16,4	404	473	69	17,1
z toho ohrožení pod vlivem návykové látky	741	862	121	16,3	763	892	129	16,9
z toho zanedbání povinné výživy	501	490	-11	-2,2	532	521	-11	-2,1
Hospodářské činy	1 011	1 125	114	11,3	1 652	2 403	751	45,5
Celková kriminalita	7 470	7 385	-85	-1,1	9 595	9 821	226	2,4

Vysvětlivka: * OPL - omamné a psychotropní látky

Poznámka: Údaje zpracovány OA ÚSKPV Policie ČR

Porovnáme-li zastoupení mužů a žen mezi trestně stíhanými nebo vyšetřovanými cizinci v roce 2014, pak podíl mužů činil 89,2 % (v absolutních číslech se jedná o 6 587 mužů) a podíl žen vyjadřuje hodnota 10,8 % (v absolutních číslech 798 žen). Oproti roku 2013 se počet trestně stíhaných mužů snížil o 54 osob, u trestně stíhaných žen se počet snížil o 31 osob. Podíl se u mužů zvýšil o 0,3 % a u žen se naopak o 0,3 % snížil (v roce 2013 tvořili muži 88,9 % a ženy 11,1 %).

Z celkového počtu 7 385 trestně stíhaných cizinců mělo povolení k trvalému pobytu na území České republiky 2 538 cizinců.

Z pohledu státních příslušností tvořili nejpočetnější skupiny trestně stíhaných cizinců v roce 2014 státní příslušníci **Slovenska** s počtem 2 885 (-202 osob, tj. -6,5 % oproti roku 2013), **Ukrajiny** (994 osob; +4 osoby, tj. +0,4 %), **Vietnamu** (846 osob; +40 osob, tj. +5,0 %), **Polska** (448 osob; +69 osob, tj. +18,2 %), **Rumunska** (294 osob; +43, tj. +17,1 %) a **Bulharska** (275 osob; -13 osob, tj. -4,5 %). V roce 2014 se umístily všechny tyto uvedené státy na prvních šesti místech jako v předchozím roce.

Trestně stíhaní nebo vyšetřovaní cizinci v ČR – TOP 10 – porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj.%	1.1.-31.12. 2014	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Trestně stíhané osoby v ČR celkem	117 682	100,0	114 611	100,0	-2,6	-3 071
z toho občané ČR	110 212	93,7	107 226	93,6	-2,7	-2 986
cizinci	7 470	6,3	7 385	6,4	-1,1	-85
Trestně stíhaní cizinci	7 470	100,0	7 385	100,0	-1,1	-85
z toho TOP 10 : *						
Slovensko	3 087	41,3	2 885	39,1	-6,5	-202
Ukrajina	990	13,3	994	13,5	0,4	4
Vietnam	806	10,8	846	11,5	5,0	40
Polsko	379	5,1	448	6,1	18,2	69
Rumunsko	251	3,4	294	4,0	17,1	43
Bulharsko	288	3,9	275	3,7	-4,5	-13
Německo	226	3,0	227	3,1	0,4	1
Rusko	196	2,6	198	2,7	1,0	2
Moldávie	94	1,3	88	1,2	-6,4	-6
Rakousko	67	0,9	72	1,0	7,5	5

Vysvětlivka: *řazeno podle nejvyšší hodnoty roku 2014

Poznámka: Údaje zpracovány OA ÚSKPV Policie ČR

V souvislosti s nelegální migrací na území České republiky byli cizinci v roce 2014 trestně stíháni pro trestné činy organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice a napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky.

- Pro trestný čin **organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice** bylo v roce 2014 trestně stíháno 9 cizinců (stejný počet jako v roce 2013) a 1 občan České republiky. Cizinci v tomto roce tvořili 90,0 % podíl ze všech stíhaných osob pro tento trestný čin. V roce 2014 bylo pro uvedený trestný čin stíháno 6 státních příslušníků Ukrajiny, 1 státní příslušník Bosny a Hercegoviny, 1 státní příslušník Vietnamu a 1 státní příslušník Mongolska. Osoby (tj. celkem cizinci i občané České republiky) byly nejčastěji stíhány v KŘP Libereckého kraje (8 osob) a v KŘP Středočeského kraje (2 osoby). Cizinci byli nejčastěji stíháni v KŘP Libereckého kraje (7 osob) a v KŘP Středočeského kraje (2 osoby).

Celkem 2 cizinci spáchaly tento trestný čin jako členové organizované skupiny.

- Pro trestný čin **napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky** bylo v roce 2014 stíháno 23 cizinců (+4, 17,4 %), kteří tvořili 26,4% podíl ze všech stíhaných osob pro tento trestný čin. Občanů České republiky bylo stíháno 64 osob, z toho 2 právnické osoby. Procentuální vyjádření podílu cizinců na celkovém počtu osob, stíhaných pro daný trestný čin se zvýšil oproti roku 2013 o 17,4 %. U tohoto trestného činu je nutno zdůraznit, že pachatelé jsou zde především občané České republiky, kteří tímto způsobem napomáhají cizím státním příslušníkům k obcházení zákona o pobytu cizinců s cílem získat pobytové oprávnění na území České republiky, byť formou protiprávního jednání. Dle státní příslušnosti byli nejčastěji stíháni státní příslušníci Vietnamu (7osob), Ukrajiny (9 osob), Mongolska (3 osob), Nigérie (2 osoby), Turecka (1 osoba) a Sierra Leone (1 osoba). Nejvyšší zastoupení stíhaných cizinců

bylo zaznamenáno v KŘP Jihočeského kraje (7 osob), v KŘP hl. města Prahy (5 osob) a v KŘP Plzeňského kraje (4 osoby). U českých občanů bylo nejvyšší zastoupení v KŘP Středočeského kraje (23 osob), v KŘP hl. města Prahy (15 osob) a v KŘP Jihočeského kraje (8 osob).

Mezi zvlášť závažnou formu jednání při páchání trestné činnosti se řadí organizovaná skupina, do které bylo v roce 2014 začleněno celkem 6 osob z toho 4 občané České republiky.

Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území České republiky

Vyhodnocení situace za rok 2014

K nejvýznamnějším organizovaným zločineckým skupinám působícím na území České republiky patří dlouhodobě skupiny ruskojazyčné a asijské, přičemž zde významně působí mj. též skupiny albánské, nigerijské, rumunské a bulharské. Zatímco dvě hlavní skupiny se věnují široké škále činností, menší skupiny jsou úzce specializované. Většina skupin má silné vazby na zahraničí, přičemž v některých případech tvoří nedílnou součást nadnárodních kriminálních uskupení. Mnohé skupiny, ač mají „základnu“ na území České republiky, páchají trestnou činnost na celém území střední Evropy. Je nutné zmínit, že pokračuje trend internacionalizace zločineckých skupin, které jsou stále častěji národnostně smíšené – a to jak v rámci regionální příslušnosti (např. u tzv. „ruskojazyčných skupin“), tak v rámci spolupráce českých občanů s cizinci.

Mezi nejvýnosnější trestné činnosti páchané cizinci na území České republiky patří výroba a distribuce OPL, neplnění daňových povinností a krácení celních poplatků při dovozu zboží ze zemí mimo Evropské unie. Dále se organizované zločinecké skupiny podílejí na území České republiky mj. na autokriminalitě, obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování i nucené práce, nelegální migraci (včetně pašování migrantů), nelegálním obchodu se zbraněmi, padělání a pozměňování dokladů a platebních prostředků a porušování práv k ochranné známce a autorským právům.

Mezi tzv. doprovodné činnosti, které jsou nedílnou součástí portfolia každé zločinecké skupiny, patří v největší míře praní špinavých peněz a korupce, dále pak vydírání, zastrašování a v nezanedbatelném rozsahu také nelegální ozbrojování a násilná trestná činnost.

Ruskojazyčné zločinecké skupiny

Tyto skupiny, složené zpravidla z příslušníků kavkazských etnik, ale také z Rusů a Ukrajinců, působí na území České republiky dlouhodobě a latentně, přičemž jejich kriminální aktivity mají významný přesah do všech zemí střední Evropy. Tyto skupiny se nejčastěji věnují majetkové trestné činnosti (krádeže luxusního zboží), nedovolené distribuci omamných a psychotropních látek, padělání a pozměňování veřejných listin, ale také vysoce výnosné hospodářské trestné činnosti (především skrze masivní podvody na daních z přidané hodnoty). Ačkoliv se v uplynulých letech podařilo některé ruskojazyčné zločinecké organizace výrazně oslabit dopadením a odsouzením jejich vůdčích autorit, jejich infrastruktura na území České republiky zůstává prakticky nedotčena a tedy i plně funkční.

Asijské zločinecké skupiny

V rámci těchto skupin dominuje na území České republiky vietnamská zločinecká komunita. Ta si udržuje rozhodující kontrolu nad trestnou činností páchanou na území České republiky, přičemž dlouhodobě vykazuje mimořádnou úroveň stability.

Nejvýznamnější trestnou činností páchanou vietnamskými zločineckými skupinami je trestná činnost založená na neplnění daňových povinností (daňové úniky přímých i nepřímých daní) a krácení celních poplatků při dovozu zboží ze států mimo Evropskou unii, zejména z Číny. Prostřednictvím této trestné činnosti jsou ročně způsobovány škody ve výši až několika miliard korun. Další významnou aktivitou vietnamských zločineckých skupin je nelegální výroba

a distribuce zakázaných omamných a psychotropních látek, a to i mimo území České republiky, zejména v Německu. V posledním roce byl sledován přesun od výroby a distribuce marihuany k výrobě a distribuci metamfetaminu (pervitinu), která se přitom přesunuje do regionů sousedících se Německem. Objevují se také případy zapojení do nelegálního obchodu s chráněnými druhy (rohy nosorožce, slonovina, tygři).

Albánské zločinecké skupiny

Tyto skupiny jsou tvořeny převážně osobami kosovoalbánské národnosti, jejichž státní příslušnost zahrnuje takřka všechny státy západního Balkánu. Vedoucí články těchto skupin se obvykle zdržují mimo území České republiky, nejčastěji na území Albánie či v sousedních zemích Evropské unie. Tyto skupiny se specializují na nelegální výrobu a distribuci heroinu, který na území České republiky dopravují tzv. balkánskou cestou z Turecka.

Nigerijské zločinecké skupiny

Činnost těchto skupin v posledních letech nabývá na významu, ačkoliv jejich rozvoj je oproti předpokladům pomalejší. Nigerijské zločinecké skupiny se nejčastěji věnují nelegální výrobě a distribuci kokainu, marihuany a tabletových amfetaminů, obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a napomáhání k neoprávněnému pobytu na území (podle § 341 trestního zákoníku), zpravidla prostřednictvím účelových manželství nebo účelových otcovství.

Rumunské a bulharské zločinecké skupiny

Zde se rovněž jedná o skupiny, které na území České republiky nabývají na významu. Specifikem těchto skupin (které často spolupracují) je kočovný charakter: nezůstávají dlouho v žádné konkrétní lokalitě, nýbrž se neustále přesouvají mezi jednotlivými zeměmi schengenského prostoru. Jejich trestná činnost spočívá především v sezónních krádežích (kapesních či v obchodních centrech a na dálničních odpočívadlech) a podvodech prostřednictvím skimmingu (tj. kopírování údajů z platebních karet a jejich následné zneužívání). Menší měrou se tyto skupiny podílejí na obchodu s lidmi.

Trestná činnost obchodování s lidmi ve vztahu k cizincům

Trestná činnost obchodování s lidmi nezaznamenala v roce 2014 ve srovnání s předchozím rokem **žádné zásadní změny**. Změny nebyly zjištěny ve smyslu účelu obchodování s lidmi, ani ve způsobech jednání pachatelů této trestné činnosti. V prostředí České republiky se i nadále jednalo zejména o formu užití obětí obchodování s lidmi k prostituci a formu užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo kořistění z takového jednání. Lze tedy konstatovat, že stav, struktura a dynamika trestné činnosti obchodování s lidmi se v průběhu posledních let nemění. Vedená trestní řízení i zjištěné poznatky ze zájmového prostředí potvrdily, že obchod s lidmi stále patří na území České republiky mezi typické případy organizovaného zločinu s vysokou mírou latence. Byl potvrzen odklon od násilných projevů, které měly sloužit jako prostředek k dosažení požadavků pachatelů nebo poslušnosti obětí. Jako v předchozím roce, pachatelé využívali k dosažení svých cílů převážně lsti, závislosti nebo omylu. Rovněž lze konstatovat, že problematika obchodování s lidmi, tak jak byla zjišťována na území České republiky, se příliš neodlišovala od způsobů páčání v ostatních členských státech EU. Tento závěr vyplývá z informací získávaných v průběhu expertních jednání v rámci projektu EMPACT THB, které se konaly pod záštitou EUROPOLU.

V příhraničních oblastech Jihočeského kraje, v nichž byla zjevná **pouliční prostituce**, zejména oblast Dolního Dvořiště, Kaplic, Českých Velenic a Strážného byl zaznamenán markantní meziroční úbytek dívek provozujících tuto formu prostituce. Přesto však tato oblast představuje nadále značná rizika bezpečnostní, zdravotní a sociální. Z kriminálního hlediska se jednalo o projevy organizovaných skupin osob, zejména romského etnika, s nimiž úzce souvisel i obchod

z omamnými a psychotropními látkami, s jejichž pomocí docházelo v řadě případů k vyvolání stavu závislosti.

V případech, kdy byli pachatelé předmětných trestných činů cizí státní příslušníci, jednalo se často o v České republice etablované cizince. Tito cizinci využívají úzké vazby na země původu, odkud jsou podporováni, znalost jazyka, kulturního prostředí, tradic a zvyklostí, kterým jsou připisovány hodnoty v zemích původu.

Pokud se týká zemí původu pravděpodobných obětí, byly jako zdrojové zaznamenány země nebo teritoriální oblasti zemí s nižší životní úrovní (Moldávie, Ukrajina, Nigérie, Rumunsko a některé části Slovenska), pro něž byla Česká republika zemí cílovou. V několika případech byla naopak Česká republika, z pohledu původu obětí, zemí zdrojovou pro Spojené království a Německo.

V případech **obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování**, byl typickým způsobem páchaní model z předchozích let. Pod záminkou práce s dobrým výdělkem byli lidé zjednávaní k pracovnímu uplatnění v České republice prostřednictvím nabídky konkrétních pracovních míst ve svých domovských státech. Tuto činnost prováděly organizované skupiny, které vystupovaly jako legální agentury práce, případně právnické osoby, mající povolení ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí ke zprostředkování práce. Zájemcům byla nabízena pomoc při vyřízení veškerých náležitostí legálního vstupu a pobytu na území České republiky, byla jim nabízena doprava. Prováděná šetření potvrdila, že po příjezdu vykonávali podřadnou práci, většinou fyzicky náročnou, za minimální nebo žádný plat. Byla vytvářena závislost na zaměstnavateli nebo pracovní agentuře nevyplácením celé mzdy (tzv. „dluhová závislost“), strachem ze ztráty zaměstnání, docházelo ke zneužití celkově nevýhodného postavení dělníků spočívajícího v jazykové bariéře, neznalosti právního prostředí a nedostatku finančních prostředků, tedy ke zneužívání tzv. „zranitelného postavení“ obětí obchodování s lidmi.

Prověřování trestných činů celními orgány

Pověřené celní orgány v postavení policejního orgánu provádějí ve vymezených případech prověřování trestných činů v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Pokud se jedná o trestnou činnost páchanou osobami vietnamské státní příslušnosti, je patrný stále stejný její druh a závažnost jako v předchozích letech. Jedná se tak zejména o porušování práv k ochranné známce a porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským. Případná porušení právních předpisů se vztahují zvláště ke skladování, výrobě a nabídce zboží, u kterého vzniklo podezření, že se jedná o výrobky porušující některá práva duševního vlastnictví (textil, obuv, oděvní doplňky, hodinky, hračky, CD, DVD).

V případě obchodu se spotřebním zbožím, textilem a obuví je více než v kterékoliv jiné komoditní oblasti patrná naprostá převaha vietnamské komunity usídlené na území České republiky. Ve zmíněné oblasti se v posledních letech vyprofilovala zřejmá pozice vietnamské komunity v zóně tzv. šedé ekonomiky, zahrnující pašování zboží, krácení daní, praní peněz a korupci. Promyšleným a vysoce organizovaným způsobem je prostřednictvím českých osob, tzv. „servisní složky“, zabezpečován dovoz zboží (textilní výrobky, obuv apod.) v kontejnerových zásilkách, a to zejména z Číny a Vietnamu. Při celním řízení jsou následně předkládány padělky faktur a jiných průvodních dokladů ke zboží. Záměrem je deklarování nižší skutečně placené ceny pro účely celního hodnocení, či cílené zatajení charakteru skutečně dováženého zboží. Na základě těchto falešných průvodních dokladů předložených při celním řízení je zboží následně propuštěno do volného oběhu a je vyměřeno clo při dovozu v nesprávné výši. Deklarovanými příjemci zboží jsou vždy účelově zakládáné tzv. předzaložené (ready made)

obchodní společnosti se sídly na území České republiky. Takto dovážené zboží mimo jakoukoliv účetní a daňovou evidenci získává po propuštění do volného oběhu novou identitu. Jedná se o zboží odňaté daňové povinnosti, zboží porušující práva k ochranným známkám, či o zboží nebezpečné pro konečného spotřebitele, které následně končí jak na černém trhu, tak i v běžné obchodní síti.

Ze zkušeností pověřených celních orgánů ve vztahu k asijské komunitě a prodeji padělků originálního zboží vyplývá, že otevřená nabídka takovýchto padělků byla minimalizována, asijsí trhovci si často buď vyhlédnou potenciálního zákazníka, kterého následně osloví a zavedou do skladů, nebo „pracují“ na základě objednávky zákazníka, kdy jsou mu schopni dodat požadované zboží za určité krátké časové období. Na tržnicích bývají padělky zboží tedy např. schované v uzamykatelných skrytých skladech, které nejsou na první pohled rozpoznatelné, pod vystaveným zbožím pod pulty, pod zrcadly ve zkušebních kabinkách, v obchodech se nacházejí skryté dveře do dalších místností, zboží pak rovněž mají v přistavených motorových vozidlech, atd.

Vietnamští státní příslušníci se velmi často současně podílejí na distribuci tabákových výrobků v rámci České republiky a do okolních států.

Vietnamská komunita, respektive osoby z řad vietnamských podnikatelů, vystupují rovněž jako koncoví prodejci při nelegálním obchodu s lihem nebo lihovými nápoji. Jde o maloobchodní prodej alkoholických nápojů ve spotřebitelském balení, kdy prodejce není schopen prokázat zdanění, prodávané lihoviny jsou označeny padělky kontrolních pásek ke značení lihu nebo se jedná o padělky renomovaných značek. Zaznamenané případy se týkají nejen prodejních míst v příhraničních oblastech a tržnicích, ale i kamenných obchodů kdekoli na území České republiky, které jsou buď ve vlastnictví vietnamské komunity sídlící v České republice, příp. jsou tyto ze strany vietnamských podnikatelů zásobovány.

V roce 2014 byl mezinárodní drogový zločin páchaný Vietnamci i nadále jako v předchozích letech zaměřen na dvě oblasti – nelegální produkci marihuany a metamfetaminu (pervitinu). U marihuany se i nadále jedná o tzv. indoorové pěstování marihuany s vysokým obsahem THC, která je následně distribuována odběratelům jak na území České republiky, tak i vyvážena do dalších států Evropské unie. Rok 2014 potvrdil trend z předchozích let, kdy se tato nelegální činnost rozšířila na celé území České republiky. Obdobná situace je i v oblasti s nelegální produkcí metamfetaminu. Za poslední čtyři roky došlo k dynamickému vývoji této problematiky. Pachatelé, převážně vietnamského původu, v počátku využívali prostředí pohraničních tržnic, postupně však reinvestovali zisky z maloobjemové distribuce metamfetaminu a dnes ovládají celý výrobní i distribuční řetězec. Jejich osobní a obchodní vazby v Německu, společně s faktickou kontrolou trhu, vedly k dalšímu masivnímu nárůstu vývozu metamfetaminu z České republiky především do Bavorska a Saska. Tento trend dále pokračuje zvyšujícím se vývozem i do dalších okolních zemí jako Rakouska, ale i Slovenska a Skandinávských zemí.

Jedním z problémů jsou tržnice umístěné v příhraničí, na kterých de facto existuje neomezená a bezproblémová dostupnost drog. Kupující, pracovně nazývaní jako „mravenci“ (časté přepravy, menší množství drogy), přijedou, nakoupí a odjedou (není většinou nutná předchozí komunikace), aniž by jim hrozilo významnější riziko odhalení a není v těchto případech nutné drogy předem objednávat. Jediný problém pro odběratele drog tak představují kontroly německých orgánů prováděné v blízkosti hranice s Českou republikou. Represivní orgány Německa (celníci i policie) tuto oblast považují za absolutní prioritu pro činnost. Ze strany českých represivních orgánů v současné době prodávajícím ani kupujícím riziko téměř nehrozí – příhraniční tržnice jsou v těsné blízkosti státní hranice, jsou využívány tzv. bojovníci – BO DOI – což jsou osoby určené výhradně pro ochranu tržnic. Při výskytu uniformovaných bezpečnostních složek České republiky okamžitě ustává nelegální činnost. Došlo již k fyzickému napadení celníků v rámci kontrolní činnosti. „Skryté“ působení v civilním oděvu v rámci operativně pátrací činnosti, ať příslušníků Celní protidrogové jednotky, tak např. sledovacích útvarů je prakticky vyloučeno, neboť dochází k dekonspiraci – vietnamští trhovci za dobu působení na tržnicích mají „vyvinutý smysl“ pro

identifikaci „zákazníků“. V roce 2014 došlo k rozšíření aktivit v oblasti velkoobjemové produkce metamfetaminu z příhraničních oblastí s Německem, na celé území České republiky.

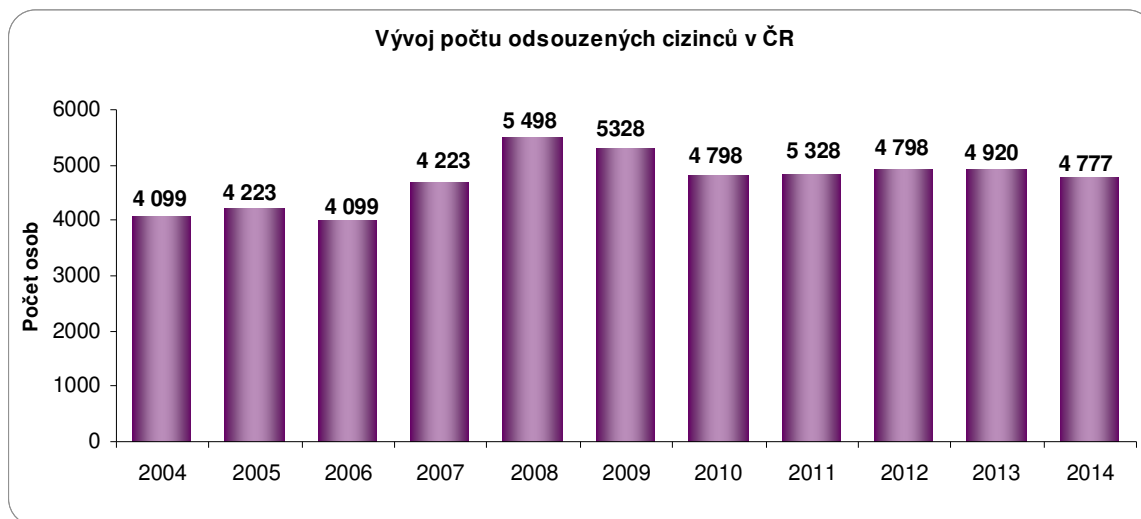
Na zvýšený kontrolní tlak na příhraničních tržnicích zločinecké skupiny reagují tím, že tento distribuční článek vynechávají a metamfetamin pašují ve větších zásilkách, které jsou určeny k saturaci distribučních sítí přímo v zahraničí.

Státní příslušníci Polska, Slovenska a Ukrajiny se při páčání trestné činnosti v různé míře zaměřují zejména na nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin, a to zpravidla v osobních automobilech.

Občané jiných státních příslušností, například Turci, Lotyši, Arméni, Maročané, Italové, Bulhaři nebo Rumuni se v rámci prověřované trestné činnosti pověřenými celními orgány jako osoby podezřelé vyskytují ojediněle a jedná se zpravidla o neoprávněné nakládání s omamnými a psychotropními látkami (dovoz, vývoz, průvoz) nebo nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin. Státní příslušníci Ruska pak ojediněle páchají trestnou činnost v oblasti nelegálního obchodování s chráněnými exempláři, stejně tak státní příslušníci Rakouska, Německa či Spojeného království.

XI.2 ODSOUZENÍ CIZINCÍ

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v průběhu roku 2014 pravomocně **odsouzeno celkem 4 777 cizinců** (-143 cizinců, tj. -2,9 % oproti roku 2013). Jejich **podíl** na celkovém počtu osob odsouzených v České republice (72 825 osob) činil **6,6 %**, tzn. o 0,3 % nižší než v letech předcházejících. Zmíněný podíl koresponduje s podílem cizinců na celkovém počtu trestně stíhaných osob ve sledovaném roce.

Složení státních příslušností osob, jež byly nejčastěji odsouzeny v České republice, odpovídá struktuře trestně stíhaných cizinců. Nejpočetněji i zde byli zastoupeni státní příslušníci **Slovenska** s počtem 1 912 osob a jejich počet se meziročně snížil o 112 osob (tj. -5,9 %). Podíl těchto státních příslušníků na celkovém počtu odsouzených cizinců dosáhl hodnoty 40 %. Na druhé místo se zařadili státní příslušníci **Ukrajiny** s počtem 659 odsouzených (-73 osob, tj. -10 %). S odstupem následovali státní příslušníci **Vietnamu** (546 osob; -15 osob, tj. -2,7 %), **Polska** (259 osob; +1 osoba, tj. +0,4 %) a **Rumunska** (206 osob; +37 osob, tj. +21,9 %). V roce 2014 se v TOP 10 umístily stejné státy až na desátou pozici, kde vystřídalo Srbsko, které postoupilo z dvanácté pozice v roce 2013, Bělorusko.

Odsouzení cizinci – TOP 10 – porovnání roku 2013/2014

Období roku	1.1.-31.12. 2013	tj. %	1.1.-31.12. 2014	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem odsouzeno osob	77 976	100,0	72 825	100,0	-6,6	-5 151
z toho						
občané ČR	73 056	93,7	68 048	93,4	-6,9	-5 008
cizinci	4 920	6,3	4 777	6,6	-2,9	-143
Odsouzeno cizinců	4 920	100,0	4 777	100,0		
z toho TOP 10 : *						
Slovensko	2 024	41,1	1 912	40,0	-5,5	-112
Ukrajina	732	14,9	659	13,8	-10,0	-73
Vietnam	561	11,4	546	11,4	-2,7	-15
Polsko	258	5,2	259	5,4	0,4	1
Rumunsko	169	3,4	206	4,3	21,9	37
Bulharsko	163	3,3	176	3,7	8,0	13
Rusko	120	2,4	126	2,6	31,3	30
Německo	96	2,0	114	2,4	-5,0	-6
Moldavsko	76	1,5	57	1,2	-25,0	-19
Srbsko	39	0,8	45	0,9	15,4	6

Vysvětlivky: * řazeno sestupně podle nejvyšší hodnoty roku 2014

Poznámka: Údaje Ministerstva spravedlnosti ČR

Nejvíce cizinců odsoudily soudy hlavního města Prahy (1 403 osob) a dále soudy Jihomoravského kraje (704 osob), Středočeského kraje (565 osob) a Západočeského kraje (558 osob).¹⁰⁸

Odsouzené osoby – dle soudů v jednotlivých krajích, rok 2014

Kraj ¹⁾	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	Celkem ČR
Počet odsouzených osob celkem	9 301	8 364	4 651	6 697	11 484	7 052	11 513	13 763	72 825
z toho									
občané ČR	7 898	7 799	4 435	6 139	10 943	6 723	10 809	13 302	68 048
cizinci	1 403	565	216	558	541	329	704	461	4 777

Vysvětlivka: ¹⁾ Ve smyslu soudního uspořádání.

Poznámka: Údaje Ministerstva spravedlnosti

V roce 2013 se ve vyhošťovací vazbě okresních soudů nacházelo celkem 75 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 66 cizinců a realizováno vyhoštění nebylo u 9 cizinců.

Ve stejném období byli ve vyhošťovací vazbě krajských soudů celkem 21 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 18 cizinců a realizováno vyhoštění nebylo u 3 cizinců.

V předběžné a vydávací vazbě krajských soudů se pak nacházel jeden cizinec.

¹⁰⁸ Ve smyslu soudního uspořádání.

XII. Specifické projekty v oblasti migrace a azylu

XII.1 PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ

V průběhu roku 2014 začaly od krajanů z Ukrajiny přicházet seznamy zájemců o přesídlení do České republiky. S ohledem na narůstající počet žadatelů a na nestabilní situaci v regionu bylo přijato rozhodnutí vytvořit program, který by byl účinným nástrojem pomoci českým krajanům ve světě.

Dne 8.12.2014 bylo vládou České republiky schváleno usnesení č. 1014, o Zásadách politiky vlády České republiky ve vztahu k přesídlování cizinců s prokázaným českým původem (krajanů) žijících v zahraničí, které vytvořilo právní i organizační rámce pro usnadnění přesídlení příslušníků českých menšin v zahraničí do České republiky.¹⁰⁹

V návaznosti na výše uvedené usnesení vlády bylo v lednu 2015 přijato usnesení, kterým byly na rok 2015 vyčleněny finanční prostředky pro realizaci přesídlení krajanů v celkové výši 66 mil. Kč.¹¹⁰

XII.1.1 Přesídlování krajanů z Ukrajiny

Program přesídlování krajanů je otevřen pro všechny zájemce z celého světa, nicméně v současnosti je registrován výhradní zájem ze strany ukrajinských krajanů. S ohledem na vysoké počty žadatelů jsou vytvářeny pořadníky, které zohledňují datum doručení žádostí a takto jsou postupně odbavovány.¹¹¹

V průběhu roku 2014 byly Ministerstvu vnitra, cestou Kanceláře prezidenta republiky, postoupeny seznamy českých krajanů z Ukrajiny se žádostí o pomoc při jejich přesídlení - repatriaci - do České republiky. Jednalo se o žadatele z více regionů Ukrajiny, zejména ze Žitomírské oblasti, Oděské oblasti, Záporožské oblasti a z oblastí zasažených válečným konfliktem – Doněcké a Luhanské oblasti. **Celkem se jednalo 232 osob.** Následně byly Ministerstvu vnitra doručeny, stejnou cestou, další tři seznamy z regionů Doněck, Oděsa a Melitopol, na nichž bylo uvedeno dalších **235 osob.** Dále byl ministru vnitra doručen ještě další seznam obsahující jména **87 osob** z města Dubno a jeho okolí.

V průběhu roku 2014 byly Ministerstvu vnitra doručeny seznamy celkem 554 osob.¹¹² V souvislosti se zajištěním realizace přesídlení krajanů z Ukrajiny na základě výše uvedených seznamů zaslal ministr vnitra potencionálním zájemcům (u kterých se podařilo získat úplnou doručovací adresu) dopis¹¹³, kterým byli požádáni, aby vyplnili a zaslali zpět Ministerstvu vnitra příložený dotazník, jež bude sloužit zejména k potvrzení zájmu o přesídlení. Současně krajany informoval, že zaměstnanci Ministerstva vnitra jsou připraveni zodpovědět jejich případné dotazy

¹⁰⁹ Tímto usnesením byl poprvé přesně definován okruh osob, které je možno považovat - z hlediska migrace - za krajany a zároveň bylo stanoveno, že krajané mohou získat vícestupňová krátkodobá víza pro návštěvy České republiky, nebo žádat o trvalý pobyt dle §66 odst. 1 písm b) zákona o pobytu cizinců. Pro účely žádostí o trvalý pobyt, resp. pro trvalé usídlení krajanů v České republice, stanovuje usnesení okruhy asistence, kterou je možno krajanům poskytnout, a to od pomoci při podání žádosti o trvalý pobyt, přes možnost asistence při přepravě osob a majetku, dočasné ubytování až po asistenci při hledání zaměstnání, škol apod. Výše uvedené usnesení a jím definované asistence jsou otevřeny všem krajanům z celého světa, přičemž poskytnutí asistence není nárokové a o jejím rozsahu rozhoduje, na základě žádostí, ministr vnitra.

¹¹⁰ Usnesení vlády č. 32 ze dne 14. ledna 2015 o uvolnění finančních prostředků na zajištění asistence při přesídlení krajanů v roce 2015.

¹¹¹ Pro urychlení odbavení se osvědčila realizace ad hoc konzulární mise, v jejímž rámci se – po důkladné přípravě a prověření žadatelů – podařilo odbavit ve velmi krátké době vysoký počet osob.

¹¹² Ke dni zpracování tohoto materiálu program přesídlení krajanů registroval 1 077 zájemců o přesídlení.

¹¹³ Dopisy byly každému zaslány v jazyce českém, ruském a ukrajinském.

(v českém nebo ruském jazyce) na telefonních linkách +420 739 608 444 a +420 739 608 500, nebo mohou využít nově zřízenou emailovou adresu krajani@mvr.cz.

Pro ubytování krajanů po příjezdu bylo vyčleněno zařízení Ministerstva vnitra Hotel Vltava v Červené nad Vltavou, nedaleko jihočeského Písku. Zde jsou péčí smluvního partnera Ministerstva vnitra – Arcidiecézní charity Praha (ADCH) – zajištěny jazykové kurzy, sociální práce s klienty a zároveň zařízení veškerých formalit nezbytných pro úspěšný začátek života v České republice.¹¹⁴

XII.2 MIGRAČNÍ PROJEKTY

Migrační projekty, které jsou od roku 2012 vytvářeny a realizovány v rámci meziresortní spolupráce ústředních orgánů státní správy, představují účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území České republiky má český stát zvýšený zájem. Projekty jsou schvalovány konsensuálním rozhodnutím *Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci*, který provádí i jejich průběžné vyhodnocení či přenastavení v případě aktuální potřeby.

Cílem migračních projektů je zrychlení migrační procedury cestou přednostního vyřizování žádostí cizinců o pobytová oprávnění, a případně také povolení k zaměstnání. Cizinci jsou do projektů zařazováni rozhodnutím příslušného gestora na základě splnění stanovených kritérií.

Ke konci roku 2014 bylo realizováno již celkem 5 migračních projektů:

- 3 projekty v oblasti ekonomické migrace určené pro cizince vstupující na území České republiky za účelem zaměstnání nebo podnikání (jako kvalifikovaní manažeři a specialisté vyslaní v rámci nadnárodních obchodních společností s pobočkami na našem území nebo jako zástupci zahraničních investorů a obchodních partnerů), jejichž gestorem je Ministerstvo průmyslu a obchodu (spolugestory jsou Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo zahraničních věcí):
  - ✓ *Fast Track: Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance a statutární orgány zahraničních investorů,*
  - ✓ *Welcome Package pro investory,*
  - ✓ *Zjednodušení vstupu a pobytu hospodářsky významných partnerů*
(na rozdíl od předchozích projektů je tento zaměřen zejména na cizince se zájmem o krátkodobý pobyt v České republice)
- 1 projekt zaměřený na studentskou migraci určený pro zahraniční stipendisty, jehož gestorem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (spolugestory jsou Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zahraničních věcí):
  - ✓ *Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí;*
- 1 projekt zaměřený na migraci za účelem léčení v České republice určený pro lázeňské pacienty, jehož gestorem je Ministerstvo zdravotnictví (spolugestory jsou Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zahraničních věcí):
  - ✓ *Zrychlená procedura pro zahraniční pacienty, kterým bude v ČR poskytována lázeňská léčebně rehabilitační péče.*

---

¹¹⁴ V době zpracování tohoto materiálu bylo v Hotelu Vltava ubytováno 83 osob.

Realizace projektů v roce 2014 – Ministerstvo vnitra

V roce 2014 bylo na zastupitelských úřadech České republiky podáno 140¹¹⁵ žádostí o vízum k pobytu nad 90 dnů, nebo zaměstnaneckou kartu, zařazených do projektů. U všech 140 žádostí bylo odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra rozhodnuto o udělení požadovaného pobytového oprávnění, přičemž u 26ti žádostí podaných v prosinci 2014 bylo o udělení víza rozhodnuto v lednu 2015.

Žádostí o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání bylo podáno 46. Žádostí o zaměstnaneckou kartu¹¹⁶ bylo podáno 93. Dále byla podána 1 žádost o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání. Z celkového počtu 140 žádostí se jedná o 123 žadatelů a 17 žadatelek.

Přehled žádostí o dlouhodobé vízum, nebo zaměstnaneckou kartu v rámci projektu „Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance a statutární orgány zahraničních investorů“ a „Welcome Package“

Státní příslušnost žadatele	Měsíc podání žádosti o dlouhodobé vízum k pobytu nad 90 dnů v roce 2014												Celkem
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
Rusko	1		1		1					1	2	28	34
Spojené státy americké	5		5	3	2		5		2	4	4	1	31
Indie	3	1		2	1	4	1	6	6	4	2		30
Japonsko		6	5	1			3		1	7			23
Ukrajina				1			1	1		2		1	6
Austrálie							2		1				3
Kanada		1				1							2
Brazílie								1	1				2
Malajsie		1											1
Turecko				1									1
Srbsko							1						1
JAR							1						1
Vietnam							1						1
Bosna a Hercegovina								1					1
Mexiko								1					1
Salvador									1				1
Egypt												1	1
Celkem	9	9	11	8	4	5	15	10	12	18	8	31	140

Podle druhu práce se u žadatelů nejčastěji jedná o vývojáře softwaru (30 žadatelů), specialisty v oblasti počítačových sítí (13 žadatelů), řídicí pracovníci v oblasti IT a činností (7 žadatelů), specialisty podpory podnikání (6 žadatelů), ostatní řídicí pracovníci v oblasti informačních a komunikačních technologií (5 žadatelů). Další profese byly v uvedeném celkovém počtu žadatelů zastoupeny v menším množství. U jednoho žadatele se jedná o jednatele společnosti.

¹¹⁵ Jedná se o počet osob, které podaly žádost o dlouhodobé vízum dle ustanovení §30 odst.1 zákona o pobytu cizinců., nebo žádost o zaměstnaneckou kartu dle ustanovení §42g téhož zákona. Uvedené číslo nemusí korespondovat s celkovým počtem osob zařazených do obou projektů, ani s počtem osob, které si udělené vízum fakticky převzaly a do České republiky přicestovaly.

¹¹⁶ Zavedením zaměstnaneckých karet již není možné požádat o dlouhodobé vízum za účelem zaměstnání.

Realizace projektů v roce 2014 – Ministerstvo průmyslu a obchodu

- Projekt Fast Track :Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance a statutární orgány zahraničních investorů.

V roce 2014 byl projekt využit celkem 130 pracovníky ze třetích zemí, zejména specialisty a řídicími pracovníky z oblasti průmyslu, informačních technologií, financí, HR či marketingu.

- Projekt Welcome Package

V roce 2014 bylo do projektu zařazeno 17 účastníků, zejména řídicích pracovníků a specialistů.

XII.3 PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ

1. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 14. prosince 2011 č. 925 ke *Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015* a v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 18. dubna 2012 č. 282 k *Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2012 - 2015*, pokračoval v roce 2014 v realizaci specifického projektu **Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi** (dále jen „Program“).

Program je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let, tzn. pro občana EU obchodovaného na území České republiky, pro občana třetí země obchodovaného na území České republiky a pro občana České republiky obchodovaného na území České republiky, ve zvláštních případech i v zahraničí. Obětem zařazeným do Programu je automaticky dána 60 denní doba na rozmyšlenou (reflection period) – není tedy nutná spolupráce s orgány činnými v trestním řízení pod dobu trvání reflection period. Během této doby jsou činěny kroky s cílem motivovat oběť a podpořit spolupráci oběti při odhalování a potrestání pachatelů. Pro oběti v Programu je garantováno vhodné a přiměřené ubytování, zdravotní péče, právní asistence, advokátní služby, psychosociální služby a rekvalifikace. Program náležitě chrání oběti v procesním postavení svědka, které poskytují součinnost orgánům činným v trestním řízení. Součástí Programu je nabídka bezpečné a bezplatné dobrovolné repatriace pro oběti. Hlavními partnery Programu je specializovaná nevládní organizace a Policie České republiky. Součástí programu jsou i dobrovolné návraty obětí do země původu zajišťované prostřednictvím Mezinárodní organizace pro migraci (IOM).

V roce 2014 byla specializovanou nevládní organizací¹¹⁷ zajištěna krizová pomoc pro 5 skupin potenciálních obětí. Největší skupina měla 14 potenciálních obětí. Celkem se jednalo o 43 potenciálních obětí. Z tohoto počtu nabídku účasti v Programu dobrovolně přijalo celkem 38 obětí.

Celkem bylo v roce 2014 specializovanou nevládní organizací referováno a zařazeno do Programu 43 obětí obchodování s lidmi, které byly obchodovány na území České republiky. Z toho 39 obětí pocházelo z Rumunska, 2 oběti z Bulharska, 1 oběť ze Slovenska a 1 oběť z České republiky. **Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 186 obětí obchodování s lidmi.** V Programu zůstalo ke dni 31. prosinci 2014 celkem 5 obětí (2 oběti – občané z třetích zemí, 3 oběti - EU občané)¹¹⁸, které nadále čerpají služby z Programu.

¹¹⁷ Specializovaná nevládní organizace, se kterou má Ministerstvo vnitra uzavřenou smlouvu o poskytování služeb. Z bezpečnostních důvodů nesdělujeme název organizace.

¹¹⁸ Z bezpečnostních důvodů nebudeme sdělovat názvy zemí původu.

Z údajů Programu za předchozí roky vyplývá, že nejčastějšími formami obchodování s lidmi na území České republiky je obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. Ostatní formy obchodování s lidmi nebyly statisticky v Programu zaznamenány. V posledních letech v Programu převažují oběti pracovního vykořisťování nad oběťmi sexuálního vykořisťování. Výrazný rozdíl je patrný také v roce 2014. Statistické údaje v tabulce neodráží celkovou situaci v oblasti obchodování s lidmi v České republice. Program je nutné vnímat jako jeden z možných opatření pro oběti obchodování s lidmi a jako jeden ze zdrojů dat.

Všechny do Programu zařazené oběti v roce 2014 souhlasily s předáním podnětů na prošetření jejich případů na příslušný útvar Policie ČR. Těmto obětem byly poskytnuty převážně tyto služby v Programu – ubytování, psychosociální služby, právní asistence a program dobrovolných návratů. Z hlediska genderu převažovali muži ve věkové kategorii 24 - 40 let. Většina z nich přijela do České republiky za sezónními pracemi v zemědělství.

Oběti zařazené do Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi v roce 2014 - dle státní příslušnosti, věkového složení a pohlaví

Země původu/ věk	18-23	24-30	31-40	41-50	51+	Součet
Česká republika			1			1
Slovensko				1		1
Bulharsko					2	2
Rumunsko	7	16	8	4	4	39
Celkem	7	16	9	5	6	43

Celkem obětí	z toho	
	Muži	Ženy
43	33	10

Nucené práce/pracovní vykořisťování	Sexuální vykořisťování
43	0

Prostřednictvím Programu dobrovolných návratů, který je součástí Programu, **bylo realizováno** v roce 2014 celkem **30 dobrovolných návratů** (28 zpět do země původu a 2 zpět do České republiky). Celkem bylo **od roku 2003 realizováno 93 dobrovolných návratů**, z toho 21 zpět do České republiky.

V roce 2014 byla podána na MV ČR žádost o trvalý pobyt pro oběť zařazenou v Programu. Žádost byla kladně posouzena a oběť zařazená v Programu převzala rozhodnutí o vydání povolení k trvalému pobytu.

Preventivní aktivity a vzdělávací akce v roce 2014

Pro fungování Programu je důležitá jeho vazba na širší preventivní a vzdělávací opatření. Každoročně jsou za finanční podpory Ministerstva vnitra pravidelně prováděny rozsáhlé preventivně-informační aktivity o obchodování s lidmi. Součástí preventivních aktivit Programu je sociální poradenství pro potenciální oběti obchodování s lidmi. V posledních letech, a to zejména v roce 2014, se podařilo zvýšit informovanost o Programu prostřednictvím terénních výjezdů a umožnit tak přístup ke specializovaným službám v Programu pro více obětí. **Bylo podpořeno celkem 37 terénních výjezdů** za účelem vyhledávání a informování potenciálních obětí na celém území České republiky.

Pravidelně jsou odborem prevence kriminality pořádána školení ve spolupráci s Univerzitou obrany Brno, Policií ČR a Ministerstvem zahraničních věcí.

Průběžná vyhodnocení služeb a prevence v Programu ukazují, že **nastavený systém fungování a financování je efektivní a naplňuje účel.** Uvedeným činnostem konaným v rámci Programu včetně preventivních aktivit za rok 2014 odpovídají i fakticky vynaložené finanční náklady ve výši 1 152 448,- Kč.

Dobrovolnictví v oblasti integrace a migrace za rok 2014

Ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (**zákon o dobrovolnické službě**), ve znění pozdějších předpisů uvádí z možných oblastí dobrovolnické služby **pomoc příslušníkům národnostních menšin a pomoc imigrantům**.

Podle ustanovení § 6 zákona o dobrovolnické službě se mohou nestátní neziskové organizace stát vysílajícími organizacemi a může jim být udělena akreditace na program nebo projekt podporující dobrovolnictví na pomoc příslušníkům národnostních menšin a imigrantům. **Dobrovolnická služba spočívá převážně ve volnočasových aktivitách anebo v doučování dětí dobrovolníky.**

V roce 2014 byla akreditace na oblast **pomoci imigrantům** udělená (v souladu s ustanovením § 2 odst. 1 písm. a) zákona o dobrovolnické službě) **6 organizacím na 7 projektů**. Na oblast **pomoci příslušníkům národnostních menšin** byla akreditace udělená **17 organizacím na 25 projektů** (podrobněji je popsáno v příloze - „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků“).

2. Program podpory při potírání nelegální migrace

V souladu se Zásadami politiky vlády v oblasti migrace cizinců zakotvenými v usnesení vlády České republiky č. 55 ze dne 13. ledna 2003 byl odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky vytvořen **Program podpory při potírání nelegální migrace** (dále jen „Program“).

Uvedené opatření nelegislativního charakteru schválené usnesením vlády České republiky č. 502 ze dne 16. května 2007 (ve znění pozdějších změn a doplnění) zaměřené na oblast boje s nelegální migrací, vychází ze základních premis „*Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a kteří spolupracují s příslušnými orgány*“, a souvisejících právních předpisů České republiky.

Hlavním cílem Programu je zajistit efektivní spolupráci mezi osobami, které obdržely pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, orgány činnými v trestním řízení a dalšími zainteresovanými subjekty při odhalování a objasňování předmětné trestné činnosti a zároveň při vytváření preventivních opatření, a to vše za současného zajištění nezbytné péče pro dotčené osoby a případně i pro jejich rodinné příslušníky, kteří se zdržují na území České republiky se zásadním důrazem na jejich osobní bezpečnost.

Za tímto účelem je v rámci Programu nastaven systém součinnosti jednotlivých zúčastněných subjektů, jehož první fáze je zaměřena na detekování případných svědků, kterým jsou průběžně poskytovány ucelené informace o Programu, právní poradenství a popř. potřebná sociální a psychologická pomoc tak, aby svá rozhodnutí ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení nebo k dobrovolnému návratu činili v maximálně objektivních podmínkách. Druhá fáze je pak orientována na bezproblémový průběh trestního řízení a podporu svědků cílenou na jejich možnou sociální integraci a zapojení do běžného života.

Na vytvořeném systému participují příslušné orgány činné v trestním řízení, neziskové nevládní organizace, Mezinárodní organizace pro migraci, služba cizinecké policie Policie České republiky, Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky a v neposlední řadě odbor azylové a migrační politiky, který je současně hlavním koordinátorem činností v rámci Programu.

Jak již bylo výše uvedeno, s ohledem na stanovené cíle vlastního Programu je systém součinnosti subjektů nastaven do dvou rovin, přičemž v té první probíhá detekování osob, které obdržely pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a které by mohly disponovat kriminálně relevantními informacemi. Dotčeným cizincům jsou poskytovány zejména informace k právnímu a sociálnímu systému České republiky, popř. psychologické poradenství. Tedy právní poradenství není směřováno výhradně na možnost případné nabídky spolupráce stran orgánů činných v trestním řízení a získání legálního pobytu, ale účelem poradenství je i snaha prostřednictvím informovanosti předejít případnému opakovanému nezákonnému postavení na území a jeho součástí je, mimo jiné, i nabídka možnosti dobrovolné repatriace¹¹⁹, jako možné varianty řešení situace dotčené osoby.

V kontextu s deklarovanými službami zaměřenými na zajištění již vlastní bezproblémové spolupráce svědka s orgánem činným v trestním řízení byla v roce 2014 v Programu registrována 1 osoba, které je poskytována podpora v podobě dalšího smluvního poradenství, ubytování, stravy, asistenčních služeb apod.

Statistické údaje související s realizací Programu v letech 2007 - 2014

Rok	Počet podnětů	Detekováno svědků	Osoby v programu, kterým je či byla v daném období poskytnuta následná podpora (další smluvní poradenství, ubytování, asistenční služby)	
			svědci / nezaopatření rodinní příslušníci	
VI.-XII. 2007	60	2	0	0
2008	86	7	7	3
2009	16	5	9	4
2010	37	7	12	4
2011	67	8	6	0
2012	4	1	6	0
2013	2	0	2	0
2014	0	0	1	0

Uvedeným výsledkům, resp. činnostem konaným v rámci Programu v roce 2014 odpovídají i fakticky vynaložené finanční náklady. Nevyčerpané finanční prostředky v roce 2014 na služby Programu byly požadovány k převedení do nároků z nespotřebovaných výdajů k využití pro realizaci Programu v roce 2015.

Čerpání finančních prostředků v souvislosti s realizací Programu

Rok	Požadováno pro realizaci (v Kč)	Fakticky vynaloženo (v Kč)
VI.-XII. 2007	4 000 000	26 000
2008	4 320 000	270 000
2009	4 300 000	825 000
2010	3 300 000	530 000
2011	2 600 000	620 000
2012	2 000 000	720 000
2013	2 000 000	410 000
2014	2 000 000	265 000

Přestože je detekci případných svědků trestné činnosti, kteří by mohli služeb Programu využívat i nadále věnována zvýšená pozornost, nebyl v letech 2012 a 2014 do Programu zařazen žádný nový svědek. Ve sledovaném roce nebyly v rámci Programu na odboru azylové a migrační politiky ke dni 31. prosinci 2014 přijaty ani žádné podněty k cizincům, kteří by mohli

¹¹⁹ Dobrovolná repatriace - další z řady institutů užívaných v boji proti nelegální migraci.

disponovat kriminálně relevantními informacemi pro případné potřeby trestního řízení. Z uvedeného důvodu byla činnost Programu již na počátku roku 2014 utlumena s tím, že osobám zařazeným do Programu bude i nadále poskytována potřebná péče. V rámci utlumení Program počítá jen s minimální finanční rezervou pro případ, že by nastala aktuální potřeba zařazení nových osob. Vznik této situace nelze žádným způsobem předvídat, Ministerstvo vnitra však musí být na tuto eventualitu s ohledem na ochranu oprávněných zájmů a práv předmětných osob připraveno.

XII.4 HUMANITÁRNÍ PROJEKTY

Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel - MEDEVAC

Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (dále jen „program MEDEVAC“) je primárně určen pro vážně nemocné děti z válkou postižených či jinak potřebných oblastí, kterým není možné zajistit léčbu v místních podmínkách. Program MEDEVAC (z anglického *Medical Evacuation*) je realizován Ministerstvem vnitra v úzké spolupráci s resorty ministerstev obrany, zahraničních věcí a zdravotnictví.

Hlavní podmínkou vyhovění žádosti o zařazení pacienta do programu MEDEVAC je posouzení diagnózy a možnosti léčby pacienta v České republice. Musí se jednat o pacienty, pro které znamená léčení v České republice zásadní změnu jejich zdravotního stavu (záchranu života anebo zásadní zvýšení kvality života). Pacienti musí být zároveň vybíráni na základě relevantních lékařských zpráv, které jsou posuzovány odborníky v České republice.

Ministerstvo vnitra nabízí technické možnosti a finanční prostředky k zajištění léčby vážně nemocných a zraněných pacientů v České republice a zároveň garantuje zajištění jejich legálního pobytu na území České republiky, stejně jako uhrazení nákladů vzniklých s jejich léčbou. Ministerstvo vnitra taktéž zabezpečuje skrze spolupráci s neziskovým sektorem sociální asistenci všem pacientům zařazeným do programu MEDEVAC. Ministerstvo vnitra dále zajišťuje všem pacientům po ukončení léčby transport zpět do země původu.

V souvislosti se vzrůstajícím počtem ozbrojených konfliktů ve světě (Libye, Sýrie, Ukrajina) se program MEDEVAC začal od roku 2011 opět věnovat válečným zraněním dospělých pacientů. **Rok 2014 byl silně ovlivněn politickými událostmi na Ukrajině a pokračující krizí v regionu Blízkého východu.** Program MEDEVAC proto byl v roce 2014 k těmto událostem směřován.

Vláda České republiky v první polovině roku 2014, v souvislosti s děním na Ukrajině, rozhodla o pokračování programu MEDEVAC zaměřeného na zraněné státní příslušníky Ukrajiny. V této věci přijala postupně dvě usnesení.¹²⁰ V rámci samotné realizace programu MEDEVAC / Ukrajina (usnesení č. 128/2014 a usnesení č. 146/2014) byly poté Ministerstvem vnitra, v úzké spolupráci s ministerstvy zahraničních věcí, obrany a zdravotnictví realizovány celkem dva zdravotně-humanitární transporty raněných státních příslušníků Ukrajiny. Jednalo se o civilisty, kteří byli obětmi násilných střetů s policejními pořádkovými silami. Do České republiky bylo transportováno celkem 39 pacientů a 2 osoby jako zákonní zástupci nezletilých pacientů. Na konci roku 2014 se nacházel na území České republiky v procesu léčení poslední ukrajinský pacient. Jeden pacient na území České republiky následkům svých zranění podlehl.

¹²⁰ 1) Usnesení vlády České republiky ze dne 26. února 2014 č. 128 o pokračování programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC) pro státní příslušníky Ukrajiny a

2) Usnesení vlády České republiky ze dne 5. března 2014 č. 146 o rozšíření programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC) pro státní příslušníky Ukrajiny a o změně usnesení vlády ze dne 26. února 2014 č. 128, o pokračování programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC) pro státní příslušníky Ukrajiny.

Na základě dvou výše uvedených usnesení bylo na poskytnutou léčbu ukrajinských pacientů a jejich pobyt v České republice uvolněno z rozpočtu Ministerstva vnitra celkem 18,5 mil. Kč. Rozpočtovým opatřením bylo převedeno 11,5 mil. Kč Ministerstvu zdravotnictví a 5 mil. Kč Ministerstvu obrany na léčbu pacientů.

V kontextu krizových událostí, jež se silně začaly projevovat ve východních částech Ukrajiny a s přihlédnutím k vývoji ozbrojených konfliktů ve světě, vláda České republiky přijala dne 25. června 2014 usnesení č. 495 o pokračování programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC) pro státní příslušníky Ukrajiny z východních oblastí Ukrajiny postižených ozbrojenými střety a další pokračování programu MEDEVAC do konce roku 2014. Na základě tohoto usnesení bylo rozhodnuto o použití prostředků Vládní rozpočtové rezervy v roce 2014 ve výši 10 mil. Kč na pokračování programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC) pro státní příslušníky Ukrajiny z východních oblastí Ukrajiny postižených ozbrojenými střety a použití prostředků Vládní rozpočtové rezervy v roce 2014 ve výši 20 mil. Kč na další pokračování programu MEDEVAC do konce roku 2014. V kontextu tohoto usnesení byl proveden přesun rozpočtových prostředků ve výši 8,5 mil. Kč z kapitoly Všeobecná pokladní správa, položky Vládní rozpočtová rezerva, do rozpočtu kapitoly Ministerstva zdravotnictví a zároveň proveden přesun rozpočtových prostředků ve výši 21,5 mil. Kč z kapitoly Všeobecná pokladní správa, položky Vládní rozpočtová rezerva, do rozpočtu kapitoly Ministerstva vnitra.

Vzhledem k eskalaci ozbrojených střetů ve východních částech Ukrajiny v druhé polovině roku 2014, a s tím spojených faktorů, nebylo prozatím možné usnesení č. 495 ve vztahu k zdravotní evakuaci státních příslušníků Ukrajiny z východních oblastí Ukrajiny postižených ozbrojenými střety realizovat. Mezi faktory patří bezpečnostní rizika indikovaná Armádou České republiky pro let do východních oblastí Ukrajiny a neexistující seznam vhodných pacientů pro zařazení do programu MEDEVAC.

Na základě společné dohody ministerstev zahraničních věcí, zdravotnictví a vnitra bylo v druhé polovině roku 2014 realizováno pokračování programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC) pro syrské uprchlíky v Jordánsku. V této věci bylo přijato usnesení vlády České republiky ze dne 27. října 2014 č. 870 o pokračování programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC) pro syrské uprchlíky v Jordánsku. Realizace proběhla v podobě krátkodobého vyslání celkem tří českých specializovaných lékařských týmů do Jordánska. Jednalo se o specializované týmy z FN Motol (kardiochirurgie, ortopedie) a Nemocnice na Bulovce (plastická a rekonstrukční chirurgie).

Finanční náklady na vyslání 3 specializovaných lékařských týmů do Jordánska (s rezervou na poskytnutí lékařské péče 3 – 4 vybraných pacientů v nemocnicích v České republice a jejich přepravu) byly odhadnuty na základě dřívějších vyslání českých lékařských týmů v rámci programu MEDEVAC do zahraničí na 10 mil. Kč. Na základě výše uvedeného usnesení bylo převedeno rozpočtovým opatřením Ministerstvu zdravotnictví 9,2 mil. Kč na vyslání 3 specializovaných lékařských týmů a na případnou léčbu a přepravu pacientů do České republiky. Ministerstvu zahraničních věcí bylo rozpočtovým opatřením převedeno 300 tisíc Kč na zvýšené náklady Ministerstva zahraničních věcí, Velvyslanectví České republiky v Jordánsku v souvislosti s logistickým zabezpečením celé akce.

Čtyři dětské kardiologičtí specialisté z Fakultní nemocnice Motol provedli v období od 11. do 19. listopadu 2014 v nemocnici Al Khalidi Medical Center celkem deset operací syřských a jordánských dětí s vrozenými vadami srdce. V druhé fázi mise další dva týmy českých lékařů ve složení dvou ortopedů, anesteziologa a plastického chirurga z Fakultní nemocnice Motol a z Nemocnice na Bulovce poskytly v nemocnici Al-Makassed pomoc 26 syřským pacientům, kteří utrpěli vážná zranění v průběhu konfliktu probíhajícího v jejich zemi. Lékaři, působící v uvedených

týmech, provedli od 29. listopadu do 4. prosince 2014 celkem 15 ortopedických a 11 plastických operací.

V rámci programu MEDEVAC bylo v České republice mezi lety 1993 až 2014 léčeno celkem 210 pacientů (převážně dětí) z Bosny a Hercegoviny (17), Kosova (40), Ruska (1), Iráku (42), Pákistánu (10), Afghánistánu (14), Kambodže (10), Libye (20), Sýrie (14), Myanmaru/Barmy (3) a Ukrajiny (39).

Přesídlování

Institut přesídlování je spolu s instituty lokální integrace a dobrovolného návratu jednou ze tří základních metod dosažení trvalého řešení („durable solution“) dlouhodobě neuspokojivé uprchlické situace. V praxi se jedná o výběr osob a jejich transfer ze státu prvního azylu do třetí země, která je připravena je přijmout, poskytnout jim mezinárodní ochranu a zajistit jim přístup ke všem základním lidským a občanským právům. Vedle udělování mezinárodní ochrany spontánně přicházejícím uprchlíkům je tak přesídlování ve vyspělém světě považováno za druhý pilíř systému ochrany uprchlíků. Základní cíl přesídlovacího programu je humanitární, tedy poskytnout potřebnou asistenci a ochranu nejohroženějším skupinám uprchlíků, kteří mimo přesídlení nemají jiné vyhlídky na bezpečný a důstojný život a kterým by v případě návratu do vlasti hrozilo nebezpečí pronásledování nebo ponižujícího a nelidského zacházení.

Česká republika se k realizaci přesídlovacího programu přihlásila v roce 2008 přijetím ***Koncepce národního přesídlovacího programu***¹²¹ a stvrdila tak svou připravenost podílet se prostřednictvím tohoto humanitárního nástroje na řešení globálních uprchlických problémů a pomoci uprchlíkům v rámci společného sdílení břemene v uprchlické oblasti po boku ostatních vyspělých zemí. **V letech 2008 – 2012 Česká republika efektivně přesídlila tři skupiny barmských uprchlíků z Malajsie a Thajska v celkovém počtu 120 osob**, nabídla jim na svém území ochranu a naději na bezpečný a důstojný život a podílela se na jejich integraci do české společnosti.

V roce 2014 se Česká republika v oblasti přesídlování podílela ve spolupráci s UNHCR na nouzovém přesídlování osob v bezprostředním ohrožení („emergency resettlement“) a na asistenci při slučování rodin přesídlenců. Česká republika se v roce 2014 rovněž účastnila všech klíčových aktivit v této oblasti pořádaných na evropské i mezinárodní úrovni.

V druhé polovině roku 2014 také Česká republika zahájila přípravu přesídlení malé skupiny syrských uprchlíků z Jordánska – 15 rodin s malými dětmi, kteří vyžadují neodkladnou zdravotní péči. Realizace programu je plánována na první polovinu 2015.

Poskytnutí pomoci zemím zasaženým masivním přílivem syrských uprchlíků v roce 2014

Od jara 2011, kdy došlo v Sýrii k propuknutí vnitřního ozbrojeného konfliktu, který postupně přerostl v občanskou válku, opustilo své domovy celkem 9 mil. osob. Z tohoto počtu odešly ze Sýrie do zahraničí již více než 3 miliony obyvatel. Přetrvávající boje a aktuální absence možnosti brzkého vyřešení celé situace v zemi ať už mezinárodněpolitickým tlakem, či vojenským zásahem vytváří potenciál pro pokračující migrační pohyby, zejména z řad vnitřních uprchlíků. Přestože většina syrských uprchlíků zůstává v sousedních zemích blízkovýchodního regionu, část z nich, jejichž počet roste, směřuje do Evropy. Pro některé členské státy Evropské unie, zejména státy tzv. jižního křídla, představuje stávající rozsah migrace syrských uprchlíků závažný problém, který zhoršuje již existující problémy dané především celkovou křehkostí azylového a s ním souvisejících systémů (ochrana státních hranic, imigrační systém).

---

¹²¹ Usnesení vlády České republiky ze dne 27. června 2008 č. 745

Tato situace již vedla k nárůstu rizik spojených se sekundárními migračními pohyby z přímo zasažených zemí Evropské unie do jiných členských států, včetně České republiky. Evropské azylové systémy tak čelí jedné z nejvýznamnějších krizí.

Česká republika nepatří mezi cílové země syrských žadatelů o azyl. Přesto kritickou situaci v Sýrii a související migrační pohyby sleduje s velkými obavami, neboť je zjevné, že se jedná o humanitární tragédii, která má velmi závažné dopady na migrační a azylovou situaci v Evropské unii. Za prioritu považuje Česká republika především stabilizaci syrských uprchlíků v místě jejich aktuálního pobytu. Proto poskytuje finanční prostředky na humanitární pomoc pro obyvatelstvo v Sýrii i pro potřeby uprchlíků v sousedních zemích, zejména v Libanonu a Jordánsku. **Celkový objem humanitární pomoci a další asistence ze strany České republiky, poskytnutý v souvislosti s konfliktem v Sýrii v letech 2012 až 2014, činí již více než 140 mil. Kč.** Česká republika se navíc, finančním příspěvkem 10 mil. Kč zapojila do Regionálního programu ochrany a rozvoje EU na Blízkém východě (Jordánsko, Libanon, Irák). Tento program v sobě zahrnuje jak prvky ochrany uprchlíků, tak ekonomické a stabilizační prvky uprchlictví.

V této souvislosti a v návaznosti na další destabilizaci situace v regionu Blízkého východu začala také koncem roku 2014 Česká republika připravovat **stálý Program Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů.** Program se týká oblastí, kde došlo k ozbrojeným konfliktům případně humanitárním či přírodním katastrofám (např. zemětřesení), které vyvolaly velké migrační přesuny postižených obyvatel – pro rok 2015 pak především region Blízkého východu, zasažený konfliktem v Sýrii.

V rámci tohoto Programu se bude Česká republika aktivněji zapojovat do solidárních společných aktivit dalších států Evropské unie na přímou pomoc uprchlíkům v zemích původu či v sousedních regionech, které hostí početné uprchlické populace i na přímou pomoc zasaženým státům. Takové řešení bude mít pozitivní dopad na následné migrační tlaky směrem do Evropské unie, poskytne ochranu a zdroje obživy uprchlíkům, kteří zároveň po dobu konfliktu či katastrofy neztratí kontakt s domovinou a nebudou muset podstupovat rizikové a vyčerpávající cesty za bezpečím do Evropy. Česká republika uvolní na tento program maximálně 100 mil. Kč ročně, přičemž z programu bude moci těžit výrazně větší počet uprchlíků než kolik uprchlíků by za adekvátní částku bylo možno přijmout do České republiky.

Informace o zapojení Ministerstva vnitra do multilaterální spolupráce

Ministerstvo vnitra spolu s Polskem a dalšími státy pokračovalo v rozvíjení Pražského procesu, hlavního multilaterálního migračního dialogu Evropské unie s východními a jihovýchodními sousedy Evropské unie, a to především prostřednictvím Cílené iniciativy na implementaci Akčního plánu Pražského procesu. Vedle toho probíhaly projekty se třetími zeměmi, jichž se Česká republika účastnila jako partner.

Pražský proces

V návaznosti na přijetí Akčního plánu spolupráce na druhé ministerské konferenci Pražského procesu v listopadu 2011 v polské Poznani, která operacionalizuje Společnou deklaraci první ministerské konference uspořádané během českého předsednictví Rady EU, byly v roce 2013 implementovány aktivity pod vedením Polska v rámci Cílené iniciativy Pražského procesu. Pravidelně se scházela řídicí skupina Cílené iniciativy Pražského procesu a to zejména v Bruselu na okraj HLWG. V rámci implementace Cílené iniciativy proběhly v roce 2014 čtyři pilotní projekty připravené v souladu s Globálním přístupem k migraci a mobilitě zaměřené na boj proti nelegální migraci, podporu legální migrace, azyl a posilování vazby mezi migrací a rozvojem. Česká republika vedla projekt k otázkám migrace a rozvoje (specificky zaměřený na cirkulární migraci). V rámci tohoto projektu proběhl v květnu 2014 workshop v Jerevanu a v září 2014

závěrečný workshop v Praze. Výsledkem projektu byla publikace příručky k cirkulární migraci. Ke konci roku 2014 bylo spuštěno další kolo projektů, které budou realizovány v roce 2015. Česká republika spolu s Maďarskem vedou projekt k legální migraci na téma studentské mobility, který potrvá do konce roku 2015 a bude završen závěrečnou konferencí v Praze.

Projekt ERIS

V rámci Tématického programu pro spolupráci se třetími zeměmi v oblasti azylu a migrace Evropské komise **vede Česká republika projekt zaměřený na problematiku integrace cizinců v Rusku** s názvem *Development of Joint Principles, Procedures and Standards on the Integration of Labour Immigrants between the Russian Federation and European partners* (ERIS). Jedná se o projekt spolupráce migračních orgánů České republiky, Ruska a Rakouska v oblasti integrace cizinců, jehož implementace započala v únoru 2013 a potrvá dva roky. Celkovým záměrem projektu je přispět k dalšímu rozvoji systémů řízení migrace v Rusku, České republice a Rakousku se zaměřením na integrační politiky pro pracovní imigranty. Specifickými cíli jsou posílení schopnosti zapojených partnerských států v oblasti integrace formou podporování výměny specifických znalostí týkajících se integračních politik mezi partnery projektu při vytváření a implementování integračních politik pro pracovní imigranty, se zaměřením na práva pracovních migrantů a zranitelné kategorie pracovních migrantů, prosazování a trvalé uskutečňování institucionalizované spolupráce mezi Ruskem a migračními a integračními orgány zúčastněných partnerů; zlepšení využívání společných zásad, postupů a standardů integračních politik mezi Ruskem a státy podílejícími se na Pražském procesu. Výstupy projektu budou k dispozici všem státům Pražského procesu zainteresovaným v rozvoji svých integračních systémů. Projekt je financován z prostředků EK Tématického programu pro spolupráci se třetími zeměmi v oblasti azylu a migrace, v jehož rámci se Ministerstvu vnitra ČR podařilo projekt vysoutěžit. **V létě 2014 proběhla návštěva představitelů z Ruska v České republice**, během které představitelé mise sdíleli informace o národních integračních politikách.

Projekt „Posilování kapacit na zvládání pracovní a návratové migrace v rámci Partnerství pro mobilitu s EU“

V roce 2014 pokračoval projekt zaměřený na posílení kapacit moldavských úřadů práce s cílem zlepšit možnosti pracovní reintegrace navrácených moldavských migrantů. Jedná se o vlajkový projekt Partnerství pro mobilitu s Moldavskem, který vede Švédsko, přičemž Česká republika (Ministerstvo vnitra a Ministerstvo práce a sociálních věcí) se účastní jako partner.

Projekt FIRMM v Moldavsku

V Moldavsku byl v roce 2013 zahájen projekt Supporting the Republic of Moldova to implement the EU-Moldova Action Plan on Visa Liberalisation (*Fighting Irregular Migration in Moldova*, FIRMM), který potrvá do června 2015. Celkovým cílem projektu je přispět k úspěšnému provádění akčního plánu vízové liberalizace, zejména k vytvoření souboru opatření v boji proti nedovolenému přistěhovalectví. Cílem projektu je pomoci Moldavsku při plnění plánu vízové liberalizace. Projekt vznikl z potřeb moldavského Ministerstva vnitra a odehrává se v rámci Partnerství pro mobilitu EU - Moldavsko s dobou trvání 2,5 let a s rozpočtem 1,2 mil. Eur (kofinance tvoří 240 000 Eur). Projekt je implementovaný Mezinárodním střediskem pro rozvoj migračních politik (International Centre for Migration Policy Development, ICMPD) a **mezi partnery projektu patří** vedle dalších členských států **i Česká republika**.

XII.5 SOLIDARITA A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ

Obecný program Solidarita a řízení migračních toků na období 2007/2008-2013 zřídil čtyři fondy jakožto finanční nástroje pro zajištění solidarity a rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání jejich úsilí při postupném vytváření prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Mezi fondy obecného programu Solidarita a řízení migračních toků patří:

- Evropský uprchlický fond („EUF“),
- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí („EIF“),
- Evropský návratový fond („ENF“),
- Fond pro vnější hranice („FVH“).

Obecný program Solidarita a řízení migračních toků má především napomáhat členským státům při realizaci společné azylové a migrační politiky Evropské unie v souladu s částí III., hlavou V. Smlouvy o fungování Evropské unie.

Evropský uprchlický fond na období 2008-2013 (EUF III.) byl zřízen Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 573/2007/ES ze dne 23. května 2007 jako součást obecného programu Solidarita a řízení migračních toků. Je pokračováním EUF II., který byl realizován v letech 2005-2007.

Obecným cílem fondu je podpora a povzbuzení úsilí členských států při přijímání uprchlíků a přesídlených osob a při nesení důsledků tohoto přijímání s ohledem na právní předpisy Evropské unie.

Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí byl zřízen na období 2007-2013 Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 2007/435/ES ze dne 25. července 2007 jako součást obecného programu Solidarita a řízení migračních toků.

Obecným cílem fondu je podpora členských států v jejich úsilí umožnit státním příslušníkům třetích zemí pocházejícím z odlišného hospodářského, sociálního, kulturního, náboženského, jazykového a etnického prostředí, aby splnili podmínky pobytu, a usnadnit tak jejich integraci do evropské společnosti. Tento fond se zaměřuje především na akce v souvislosti s integrací nově příchozích státních příslušníků třetích zemí.

Evropský návratový fond byl zřízen na období 2008–2013 Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 575/2007/ES ze dne 23. května 2007 jako součást obecného programu Solidarita a řízení migračních toků.

Obecným cílem fondu je podpora úsilí členských států o zlepšení řízení návratů ve všech aspektech prostřednictvím využívání koncepce integrovaného řízení a zabezpečování společných nebo vnitrostátních akcí v rámci zásady solidarity.

Fond pro vnější hranice byl zřízen na období 2007–2013 Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 574/2007/ES ze dne 23. května 2007 jako součást obecného programu Solidarita a řízení migračních toků.

Fond by měl přispívat k zajištění jednotné a vysoce kvalitní ochrany vnějších hranic a zároveň k pružné přeshraniční dopravě, k rozvoji společného evropského systému integrovaného řízení hranic.

Mezi obecné cíle fondu patří účinná organizace kontrol, která zahrnuje úkoly v oblasti kontroly a ostrahy týkající se vnějších hranic, účinné řízení toků osob na vnějších hranicích ze strany členských států, zabezpečení jednotného uplatňování právních předpisů Evropské unie o překračování vnějších hranic příslušníky pohraniční stráže, zlepšení řízení činností organizovaných

konzulárními a jinými službami členských států v třetích zemích, pokud jde o toky státních příslušníků třetích zemí na území členských států a spolupráci v této oblasti.

Akce podporované fondy Solidarity a řízení migračních toků jsou prováděny na základě víceletých programů. Víceleté programy jsou realizovány prostřednictvím jednotlivých ročních programů. Odpovědným orgánem pro implementaci fondů Solidarity a řízení migračních toků bylo Samostatné oddělení pro fondy Evropské unie v oblasti vnitřních věcí, které je součástí Ministerstva vnitra České republiky (od února roku 2015 se jedná o Odbor fondů Evropské unie v oblasti vnitřních věcí).

V následující tabulce jsou uvedeny **schválené částky alokací pro jednotlivé fondy na celé víceleté období 2007/ 2008 – 2013 (v EUR).**

Fond	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
EUF	---	1 131 907	1 126 603	1 110 087	865 827	762 733	885 407	5 882 564
EIF	1 323 426	1 793 443	2 272 761	2 643 736	2 780 278	3 116 062	2 677 925	16 607 631
ENF	---	1 162 395	1 018 044	956 447	1 002 330	1 189 726	1 290 973	6 619 915
FVH	1 973 114	1 813 239	1 844 892	1 804 591	2 012 084	2 741 306	3 664 316	15 853 542
Celkem	3 296 540	5 900 984	6 262 300	6 514 861	6 660 519	7 809 827	8 518 621	44 963 652

Souhrnné informace k realizaci projektů v roce 2014

V rámci všech čtyř fondů obecného programu Solidarity a řízení migračních toků probíhala v kalendářním roce 2014 realizace ročních programů 2012 a 2013.

Evropský uprchlický fond

V roce 2014 bylo realizováno **12 projektů** v rámci ročního programu 2013 EUF. Na tyto projekty bylo z fondu vyčleněno cca **14,2 mil. Kč.**

Dále bylo v roce 2014 realizováno **9 projektů** z ročního programu 2012 EUF. Realizace těchto projektů byla zahájena v roce 2013 a ukončena v roce 2014. **Schválená finanční podpora z EUF** na realizaci těchto projektů činila **9,5 mil. Kč.**

Evropský fond pro integraci příslušníků třetích zemí

V roce 2014 bylo realizováno **20 projektů** v rámci ročního programu 2013 EIF. **Schválená finanční podpora z fondu** na tyto projekty činila cca **67,2 mil. Kč.**

Dále bylo v roce 2014 realizováno **23 projektů** z ročního programu 2012 EIF, z nichž 18 projektů bylo zahájeno během roku 2013. **Finanční podpora z fondu** vyčleněná na tyto projekty činila cca **39,8 mil. Kč.**

Evropský návratový fond

V roce 2014 bylo doporučeno k realizaci a následně schváleno **10 projektů** v rámci ročního programu 2013 ENF. **Finanční podpora z fondu** vyčleněná na tyto projekty činila cca **11,1 mil. Kč.**

V roce 2014 bylo dále realizováno **8 projektů** v rámci ročního programu 2012 ENF, z nichž 7 projektů bylo zahájeno v roce 2013. **Schválená finanční podpora z fondu** na těchto osm projektů činila cca **10,9 mil. Kč.**

Fond pro vnější hranice (FVH)

V roce 2014 bylo realizováno celkem **6 projektů** podaných v rámci ročního programu 2013 FVH. **Finanční podpora z fondu** vyčleněná na tyto projekty činila cca **48,7 mil. Kč**.

Dále byla v roce 2014 v rámci ročního programu 2012 FVH ukončena realizace **4 projektů**, jejichž schválená **finanční podpora z fondu dosahovala cca 59,4 mil. Kč**.

Rozhodnutím č. 516/2014/EU ze dne 16. dubna 2014, kterým se zřizuje Azylový, migrační a integrační fond na období 1. ledna 2014 – 31. prosince 2020¹²² byly Evropský uprchlický fond, Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí a Evropský návratový fond zrušeny. Pokud jde o Fond pro vnější hranice, byl taktéž zrušen Rozhodnutím č. 515/2014/EU ze dne 16. dubna 2014, kterým se jako součást Fondu pro vnitřní bezpečnost zřizuje nástroj pro finanční podporu v oblasti vnějších hranic a víz na období 1. ledna 2014 – 31. prosince 2020.¹²³

Obecný program Solidarita a řízení migračních toků je v programovém období 2014-2020 nahrazen novou strukturou, pro kterou se již tento název nepoužívá. Jedná se o:

- **Azylový, migrační a integrační fond („AMIF“)**, který věcně rovině převzal většinu témat z fondů EUF, EIF a ENF. Z nařízení ustavující AMIF vyplývají čtyři hlavní (specifické) cíle – azylová politika, integrace, návraty a solidarita.
- **Fond pro vnitřní bezpečnost („ISF“)**, který se skládá ze dvou tematických částí: ISF-Hranice, která má obdobnou působnost jako FVH, tedy ochranu vnějších hranic a vízovou politiku, a ISF-Policie, která se zabývá policejní spoluprací v oblasti vnitřních věcí, bojem proti závažnému zločinu a ochranou kritické infrastruktury. Tato část je oblastí zcela novou, která z fondů Obecného programu Solidarita a řízení migračních toků kryta nebyla.

Oproti předchozímu programovému období 2007-2013 již nebudou existovat jednotlivé roční programy. Pro každý fond existuje tzv. národní program, který stanovuje priority České republiky pro oblast čerpání na celé programové období 2014-2020. Národní program Fondu pro vnitřní bezpečnost byl schválen Evropskou komisí dne 19. března 2015, Národní program Azylového, migračního a integračního fondu byl schválen Evropskou komisí dne 24. března 2015.

Národní programy České republiky byly schváleny v tzv. první vlně. Česká republika se tedy zařadila mezi úspěšnější členské státy; v této vlně bylo schváleno 17 programů Azylového, migračního a integračního fondu a pouze 5 programů Fondu pro vnitřní bezpečnost. Realizace projektů by tak měla být zahájena v průběhu druhého pololetí 2015.

¹²² Tímto nařízením není dotčeno pokračování nebo změna, včetně celkového nebo částečného zrušení, dotýčných projektů a ročních programů až do jejich uzavření nebo finanční pomoci schválené Komisí na základě rozhodnutí č. 573/2007/ES, č. 575/2007/ES a 2007/435/ES ani žádného jiného právního předpisu, který se na tuto pomoc vztahuje k 31. prosinci 2013.

¹²³ Tímto nařízením není dotčeno pokračování nebo změna, včetně úplného nebo částečného zrušení, projektů a ročních programů až do jejich uzavření nebo finanční pomoci schválené Komisí na základě rozhodnutí č. 574/2007/ES ani žádného jiného právního předpisu, který se na tuto pomoc použije k 31. prosinci 2013.

XIII. Mezinárodní spolupráce České republiky v oblasti migrace

Mezinárodní spolupráce v migrační problematice v roce 2014 navazovala na aktivity započaté již v dřívějších letech. V rámci vztahů se členskými zeměmi Evropské unie a Schengenského prostoru spolupracovala Česká republika na úrovni jednotlivých orgánů Evropské unie, včetně jejich agentur jako Frontex a Evropský azylový podpůrný úřad (EASO). Rovněž se soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic.

I nadále byla rozvíjena spolupráce s hlavními tranzitními a zdrojovými zeměmi imigrace do České republiky, zvláště pak v zemích sousedících s Evropskou unií. Na úrovni Evropské unie Česká republika pokračovala v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů Globálního přístupu k migraci a mobilitě představující koncepční rámec vnější migrační politiky Evropské unie. Pro Českou republiku byl zásadní rozvoj východní a jihovýchodní dimenze Globálního přístupu k migraci, především prostřednictvím Pražského procesu, který představuje hlavní multilaterální migrační dialog. Na sklonku roku 2013 zasedala Core Group Pražského procesu, která se zaměřila na vytyčení priorit pro budoucí projekty, které se budou implementovat v roce 2016. Na zasedání v červnu 2014 proběhla evaluace vytyčených cílů.

Pro Českou republiku jsou zásadní i dialogy s východními partnery v rámci Východního partnerství a účast na bilaterálně uzavřených Partnerství pro mobilitu s Moldavskem, Gruzíí a s Arménií. V roce 2014 se Česká republika účastnila několika zasedání Panelů východního partnerství. V červnu na téma obchod s lidmi, v listopadu se sešli experti k tématu pracovní migrace a v prosinci k tématu hodnocení důkazů v řízení o udělení azylu. V rámci Partnerství s Moldavskem pokračovala Česká republika v implementaci projektů na posilování kapacit a účastnila se rovněž zahájení Partnerství pro mobilitu s Arménií. V říjnu 2014 proběhla v rámci Partnerství pro mobilitu s Arménií evaluační mise, již se Česká republika účastnila na expertní úrovni.

Česká republika se dále účastnila migračních dialogů i s dalšími důležitými zeměmi a regiony relevantními pro migrační situaci Evropské unie (např. Migrační dialog EU-Rusko). Důležitým milníkem byla i příprava pozice Evropské unie pro vyjednávání v rámci Migračního dialogu EU-Čína.

Česká republika pro realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD) a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). S ICMPD spolupracovala Česká republika v rámci Pražského procesu (administrace pilotního projektu na rozvoj a migraci) a při implementaci projektů v rámci Partnerství pro mobilitu s Moldavskem. V případě UNHCR se spolupráce orientuje na problematiku pomoci uprchlíkům v zemích a regionech původu a přesídlování.

Česká republika se v roce 2014 podílela na činnosti Evropského azylového podpůrného úřadu nejen účastí na zasedáních Správní rady a mnoha expertních jednáních týkajících se dílčích aktivit úřadu, ale také v několika případech poskytla své experty, kteří svou expertízou přispěli k činnosti úřadu. Mezi klíčové aktivity zmíněného úřadu patřila zejména operativní a specifická podpora azylových systémů v Řecku, Itálii, Bulharsku a Kypru, vytvoření Systému včasného varování a připravenosti v oblasti azylu, monitorování situace v oblasti azylu v Evropské unii s důrazem na situaci v Sýrii, Ukrajině, Eritreii a v oblasti Západního Balkánu, aktivity v oblasti vzdělávání v oblasti mezinárodní ochrany a kvality azylových systémů členských států Evropské unie - především rozvoj a implementace společného školicího systému v oblasti azylu a vytváření nástrojů pro zvyšování kvality azylových řízení a vytváření společných informací o zemích původu.

Ministerstvo vnitra, **resp. odbor azylové a migrační politiky** je od roku 2004 národním kontaktním místem **Evropské migrační sítě** (dále jen „EMN“) v České republice. EMN¹²⁴ byla zřízena za účelem vyhovění informačním potřebám institucí Společenství, úřadů a institucí členských států a rovněž široké veřejnosti v oblasti migrace a azylu. Výstupy EMN a aktuální informace, zejména z oblasti výzkumu migrační problematiky, jsou k dispozici na stránkách www.emncz.eu.

V roce 2014 pokračovala úspěšná spolupráce s agenturou Frontex (Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU). Na všech vnějších hranicích EU proběhly různé aktivity a operace jak v cizině, tak na mezinárodním letišti Václava Havla Praha. Na společné operace, převážně na vzdušných hranicích, ale i na pozemních a mořských hranicích, bylo v roce 2014 vysláno 11 policistů z Inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích. Operace probíhaly např. ve Španělsku, Itálii, Polsku a dalších evropských zemích.

Zástupci Ředitelství služby cizinecké policie se zúčastnili několika jednání, která se zabývala připojením jednotlivých členských států do systému EUROSUR (Evropský systém ostrahy hranic).¹²⁵ V červnu 2014 bylo za účasti specialistů agentury Frontex provedeno umístění komponentů systému EUROSUR v rámci PČR (v budově ŘSCP a OIPIT PP). Celoročně probíhala společná jednání k sestavení příručky „handbook“ a k probíhající akreditaci systému EUROSUR k přenosu utajovaných informací do stupně RESTREINT UE/EU RESTRICTED (Vyhrazené).

Příkladem mezinárodní spolupráce Ředitelství služby cizinecké policie (resp. PČR) mimo agenturu FRONTEX byla operace Mos Maiorum. Tato mezinárodní operace proběhla ve dnech 13. – 26. října 2014 v rámci italského předsednictví v Radě EU. Tento projekt byl zaměřen na sběr a následné zmapování hlavních toků nelegální migrace na silničních, železničních, vodních a vzdušných trasách ve státech EU/Schengenu a prozkoumání propojení mezi nelegálním překročením vnějších hranic a pohybu uvnitř schengenského prostoru.

V rámci mezinárodní spolupráce se sousedními státy jsou při krajských ředitelstvích PČR¹²⁶ prováděny **společné hlídky**, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Dochází při nich k předávání a výměně zkušeností při policejní práci, získávání informací o příhraniční kriminalitě sousedního státu, získávání informací na úseku padělaných a odcizených dokladů a v neposlední řadě dochází také ke zdokonalování jazykových schopností, což je následně přínosné při běžných kontrolách na svém území. Dochází k prohloubení vzájemných vztahů, k čemuž přispívají i školení společných hlídek pořádaných odbory cizinecké policie. Přínos společných hlídek spočívá taktéž v oblasti preventivní. Pokud jsou v průběhu hlídky zjištěny přestupky, jsou řešeny převážně blokově.

V roce 2014 bylo uskutečněno celkem **759 společných hlídek** policisty odborů cizinecké policie KŘP s útvary sousedních států. Z celkového počtu proběhlo **357 česko-německých hlídek** (tj. 47,0 %), **161 česko-polských** (tj. 21,2 %), **166 česko-rakouských** (tj. 21,9 %) a **72 česko-slovenských hlídek** (tj. 9,5 %) a **3 hlídky česko-polsko-německé**.¹²⁷

¹²⁴ Rozhodnutí Rady o zřízení Evropské migrační sítě bylo přijato 14. května 2008.

¹²⁵ Systém slouží ke sdílení informací a kooperačních mechanismů. Na základě rozkazu PP č. 50/2014 zahájilo ŘSCP proces implementace systému EUROSUR do podmínek PČR. Byla ustanovena řídicí pracovní skupina s účastí zástupců ŘSCP, PP a MV. Dle podepsaného *Memoranda o porozumění* byli ustanoveni do funkcí techničtí administrátoři a sestaven seznam pracovníků, kteří byli proškoleni, a kterým byly přiděleny adekvátní úrovně přístupů do systému.

¹²⁶ Netýká se vnitrozemských KŘP, tj. KŘP Praha, Středočeského kraje a kraje Vysočina.

¹²⁷ Nejvíce společných hlídek bylo realizováno u KŘP Ústeckého (164 hlídek, tj. 21,6 %) a Jihočeského kraje (128, tj. 16,9 %). Dále následovaly KŘP Jihomoravského (84 hlídek), Plzeňského (82), Libereckého (80), Moravskoslezského (78) a Karlovarského kraje (69), kdy každé KŘP dosahovalo zhruba 10% podílu na celkovém počtu.

V roce 2014 probíhala s **Německem** mezinárodní spolupráce mezi odbory cizinecké policie krajských ředitelství PČR a útvary BPOL SRN formou vzájemných vzdělávacích soustředění, přímého výkonu společných hlídek na území obou zúčastněných států, součinnostních jednání vedoucích pracovníků oddělení a skupin OCP KŘP s vedoucími pracovníky jednotlivých inspektorátů BPOL SRN (Altenberg, Chemnitz, Ebersbach, Dresden, Selb, Klingenthal, Waidhaus, Freyung aj.). Policejní spolupráce mezi Českou republikou a Německem posílána vytvořením společné pátrací skupiny LABE, kdy je skupina složena z 10 policistů¹²⁸. Činnost úzce souvisí s příhraniční kriminalitou na území Ústeckého kraje a územní působnosti Policejního ředitelství Drážďany ve Svobodném státě Sasko.¹²⁹

V oblasti spolupráce s **Rakouskem** byly plánovány a organizovány společné hlídky při KŘP Jihomoravského kraje Centrem policejní spolupráce Mikulov-Drasenhofen. Tyto společné hlídky probíhaly recipročně, vždy minimálně 4krát za měsíc na teritoriu okresu Břeclav a 4krát za měsíc na teritoriu okresu Znojmo. Případně byly organizovány „ad hoc“ při konání kulturních či sportovních akcí. Společné hlídky rovněž umožnily policistům seznámit se s úsekem sousedního státu v bezprostřední blízkosti státní hranice a využít těchto znalostí v případech přeshraničního pronásledování. Při KŘP Jihočeského kraje probíhají čtvrtletní trilaterální součinnosti jednání se zástupci hornorakouské policie z okresu Rohrbach a zástupci Německa. Na jednáních je pravidelně projednávána bezpečnostní situace v příhraničních oblastech za předcházející čtvrtletí, probíhá vyhodnocení společného výkonu služby a naplňování mezinárodních dohod v oblasti readmisí a dublinského řízení. Pravidelná čtvrtletní součinnostní jednání s Rakouskem jsou uskutečňována odděleně pro úsek státní hranice s Horním Rakouskem a pro úsek státní hranice s Dolním Rakouskem. Mimo čtvrtletní jednání probíhají na úseku státních hranic s Horním Rakouskem měsíční operativní součinnostní porady. Tématem těchto porad je zejména aktuální bezpečnostní situace a diskuse k opatřením k eliminaci příhraniční trestní činnosti.

Z hlediska spolupráce s **Polskem** probíhala v hodnoceném období součinnostní jednání především za účelem koordinace výkonu služby, za účelem předávání informací a poznatků k pohybu osob, které by mohly nelegálně překročit státní hranice smluvních stran a k přeshraniční trestné činnosti. V případě změny bezpečnostní situace, popř. neplánovaných opatření nebo neočekávaných událostí a požadavku jedné ze smluvních stran, byl realizován výkon společných hlídek i mimo plánovaný termín. S orgány SG PR probíhala v hodnoceném období pravidelná součinnostní jednání za účelem koordinace výkonu služby a předávání informací a poznatků k migraci a trestné činnosti cizinců. V srpnu 2014 se polští policisté z pořádkové jednotky KVP Wrocław spolupodíleli na zajištění bezpečnostního opatření v teritoriu KŘP Královéhradeckého kraje v místě konání hudebního festivalu HIP-HOP CAMP (Festival Park v Hradci Králové a teritorium města). Činnost společných hlídek byla zaměřena na bezpečnost osob, ochranu veřejného pořádku a oprávněnost pobytu účastníků na území České republiky. Kontroly byly zaměřeny rovněž na dovoz omamně psychotropních látek a prekursorů. V rámci KŘP Olomouckého kraje byla spolupráce prováděna se Slezsko-malopolským oddílem Pohraniční stráže se sídlem v Ratiboři, zejména cestou předávání analytických a aktuálních operativních informací o pohybu a pobytu zájmových skupin cizinců po obou stranách státních hranic.

Spolupráce se **Slovenskem** byla realizována v rámci společných hlídek přes Společné kontaktní pracoviště Hodonín-Holíč. V teritoriu KŘP Jihomoravského kraje byly hlídky plánovány recipročně, minimálně 1krát za měsíc na území České republiky a 1krát na území Slovenska, případně byly tyto společné hlídky organizovány „ad hoc“ při konání kulturních či sportovních akcí.

¹²⁸ Z OCP KŘP Ústeckého kraje je 5 policistů a 5 z pátrací skupiny Dresden.

¹²⁹ Náplň činnosti je především servisní, podpůrný tým pro službu kriminální policie obou smluvních států. Nad rámec vyvíjí skupina Labe i vlastní činnost v podobě akcí zaměřených na příhraniční drogovou kriminalitu v blízkosti vietnamských tržnic (v roce 2014 bylo zjištěno 632,5 g pervitinu a 1,716 kg marihuany, kde pachatelé byli žadatelé o azyl v Německu).

Pro rok 2014 bylo naplánováno celkem 24 společných hlídek, ze kterých bylo skutečně realizováno 21, kdy 8 realizovaných společných hlídek bylo cíleně zaměřeno na ochranu veřejného pořádku při plánovaných kulturních akcích, kde se předpokládal větší počet zahraničních účastníků a hostů. Zbývající hlídky byly zaměřeny na ochranu veřejného pořádku při ochraně státní hranice při běžném výkonu služby.

Nezastupitelnou roli v rámci spolupráce se sousedními státy mají **společná centra policejní a celní spolupráce**, kdy spolupráce probíhá zejména v rámci získávání informací ke konkrétním cizincům, se kterými je vedeno řízení (prověrky v evidencích daného státu z důvodu ověření totožnosti osoby) nebo např. k případům v rámci akce „Čistka“ (akce zaměřená na odhalování zlegalizovaných odcizených motorových vozidel pomocí padělaných dokladů).

Spolupráce se sousedními státy probíhá také v oblasti readmisních dohod, kdy dochází k předávání a přebírání osob na společných státních hranicích (podrobně viz kapitola IX.2 PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLUV). Taktéž se pracovníci odboru cizinecké policie krajských ředitelství PČR podílí na **předávání osob na základě evropského zatýkacího rozkazu**, předávání osob **na základě Dublinské úmluvy**, **předávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody a realizaci vyhošťovací a vydávací vazby**.

Mezinárodní spolupráce České republiky vztahující se k schengenské spolupráci, sjednávání readmisních dohod, integraci cizinců, humanitárním projektům je blíže rozvedena v příslušných kapitolách.

XIV. Problematika migrace na úrovni Evropské unie

XIV.1 Problematika migrace na úrovni EU

V roce 2013 bylo dokončeno přijetí předpisů, které jsou součástí balíčku opatření pro vytvoření **Společného evropského azylového systému (SEAS)**. V současné době probíhá implementace těchto předpisů do národních právních řádů.

Na přelomu června a července roku 2014 předložila Evropská komise *návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění Nařízení (EU) č. 604/2013, pokud jde o určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané nezletilou osobou bez doprovodu na území jednoho z členských států, pokud tato osoba nemá na území žádné rodinné příslušníky, sourozence nebo příbuzné, kteří oprávněně pobývají na území členských států*. Cílem návrhu, který reviduje nařízení Dublin III., je jasné vymezení, který členský stát je příslušný k posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané nezletilým bez doprovodu, který nemá žádné příbuzné na území členských států. Návrh zejména reaguje na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ve věci C-648/11 *MA a další v. Secretary of State for the Home Department*. Italské předsednictví zorganizovalo v říjnu a listopadu 2014 dvě jednání pracovní skupiny Azyl a dvě zasedání radů pro justici a vnitro. Z jednání vyšel kompromisní návrh textu, který však ještě nebyl dopracován a nesetkal se s kladným přijetím rady ČS. Projednávání návrhu tedy zůstalo na úrovni pracovní skupiny Rady a přešlo na lotyšské předsednictví.

Dne 25. listopadu 2013 vydala Evropská komise zprávu ve formě **Sdělení o volném pohybu občanů EU a jejich rodin**: Pět opatření, která přinesou změnu (dále též „Sdělení“). Toto Sdělení bylo vydáno v reakci na předcházející debatu k volnému pohybu osob v EU, vyvolanou ze strany některých členských států EU, které upozornily na vzrůstající trend zneužívání práva na volný pobyt (Rakousko, Německo, Nizozemí, Spojené království). Jedním z Komisí přijatých opatření, která mají zamezit zneužívání práva volného pohybu osob v EU, má být i **Příručka pro řešení otázky údajných účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU**. **Finální verze příručky byla zveřejněna dne 26. 9. 2014.** Jejím cílem je pomoci vnitrostátním orgánům členských států EU účinně řešit případy zneužívání volného pohybu občanů EU v podobě účelových sňatků, aniž by byl ohrožen volný pohyb občanů EU a členů jejich rodin uplatňovaný v dobré víře na základě unijního práva. Příručka má napomoci rozpoznání účelových sňatků uzavíraných výlučně k získání práva na volný pohyb a pobyt, které by dotyčná osoba jinak neměla možnost získat. Příručka shrnuje pravidla, k nimž je třeba přihlížet při prevenci či potírání zneužívání a obsahuje soubor operativních postupů, které mají členským státům umožnit vytvoření systémů pro účinnější zjišťování a vyšetřování podezření z účelových sňatků. Pro tyto účely uvádí, co lze za určitých okolností považovat za známky zneužití. Příručka není ani právně závazná ani vyčerpávající - není jí dotčeno stávající unijní ani národní právo, ani jeho budoucí vývoj či případný závazný výklad unijního práva ze strany Soudního dvora.

K hledání řešení vysokého migračního tlaku v oblasti centrálního středomoří byla vytvořena v roce 2013 speciální pracovní skupina pro Středomoří – **Task Force Mediterranean** (dále jen „TFM“) s cílem identifikovat krátkodobá (maximálně střednědobá) opatření, která by byla okamžitě použitelná v reakci na opakující se tragédie na moři. Výsledná zpráva o činnosti TFM byla předložena Radě pro spravedlnost a vnitřní věci (Rada JHA) v prosinci 2013 s návrhem 38 opatření v pěti oblastech. **V roce 2014** debaty nad implementací jednotlivých opatření živily diskuse nad dlouhodobě kontroverzními otázkami, zejména nad revizí dublinského systému nebo otázkami spojenými se solidaritou a případným přerozdělováním migrantů.

Vysoký nerovnoměrný tlak na některé členské státy Evropské unie dále stimuloval volání po solidaritě a spravedlivějším rozložení zátěže. K tradiční skupině středomořských členských států se v roce 2014 začaly nově připojovat rovněž členské státy postižené druhotnou migrací uvnitř Evropské unie, které kromě apelu na potřebu zachovat a dodržovat pravidla SEAS nově vyzývaly

členské státy stojící stranou migračních toků, aby převzaly část zátěže.¹³⁰ Hlavním diskutovaným nástrojem se v tomto smyslu stal institut přesídlování uprchlíků (tj. osob, které se kvalifikují pro udělení azylu) vysídlených do sousedních zemí v konfliktních regionech, zejména Syřanů. **Na konci roku 2014 se Evropská komise začala zabývat přípravou pilotního projektu přesídlování,** který předpokládá stanovení kvóty pro každý jednotlivý členský stát na základě přerozdělovacího mechanismu, který by měl být ustaven v roce 2015. Zapojení členských států do pilotního projektu by však mělo zůstat dobrovolné.

Během roku 2014 pokračovala debata ke strategickému plánování, zejména pak k **víceletému programu pro oblast justice a vnitřních věcí pro období po roce 2014**, resp. k tzv. post-stockholmskému programu. V březnu 2014 vydala EK sdělení se svými návrhy budoucího strategického směřování Evropské unie v této oblasti. Samotný program v jeho konečné podobě byl schválen Radou EU červnu 2014 ve formě strategických vodítek. Jeho rozsah je tak oproti předchozímu víceletému programu stručnější. Program věcně vymezil strategickou linii pro nadcházející období. Hlavními deklarovanými obecnými prioritami Rady jsou zachování stávajících migračních politik a jejich zefektivnění prostřednictvím jejich důslednější implementace. Ta by měla být v nadcházejícím období, alespoň podle strategických vodítek upřednostněna před utvářením nových společných nástrojů.

Zejména v souvislosti s pokračující migrační krizí v centrálním Středomoří byly v **říjnu 2014** přijaty **Závěry Rady pro spravedlnost a vnitřní věci** pod titulem „*Opatření pro lepší řízení migračních toků*“. Závěry vymezily konkrétní aktivity ve třech prioritních oblastech:

- Akce ve spolupráci se třetími zeměmi.
- Posílení řízení vnějších hranic EU a agentury Frontex.
- Akce na úrovni členských států – snímání otisků prstů a přijímání migrantů.

V rámci první prioritní oblasti závěry mj. vymezily silnější politický závazek Evropské unie směrem k přesídlování.

V oblasti **legální migrace** pokračovalo projednávání *návrhu směrnice o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, výměnných pobytů žáků, placené a neplacené odborné přípravy, dobrovolné služby a au-pair* předloženého Evropskou komisí dne 26. 3. 2013. **V průběhu roku 2014** došlo rovněž ke schválení *směrnice 2014/36/EU o sezónních pracovnících a směrnice 2014/66/EU o vnitropodnikově převáděných zaměstnancích* (viz níže v podkapitole XIV. 1.2. *Oblast legální migrace*).

V oblasti **nelegální migrace** pokračovalo plnění roadmap k nelegální migraci (dokument „*Přístup EU k migračním tlakům: strategická reakce*“), jež zaštiťuje společný postup Evropské unie v boji proti nelegální migraci a hrozbám spojeným s migračními tlaky. Dokument byl přijat na zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci v dubnu 2012 a od té doby je pravidelně jednou za půl roku aktualizován.

---

¹³⁰ V roce 2014 přijala Evropská unie doposud nejvyšší počet žádostí o azyl a zaznamenala bezprecedentní počet nelegálních vstupů, zejména v oblasti centrálního Středomoří. Evropská unie se s migrací v podobném rozsahu a s potřebou systematického řešení nicméně potýká dlouhodobě. Zásadní příčinou kritické situace je rozpor mezi potřebou Evropské unie zabraňovat nelegální migraci a zároveň dostát závazku poskytovat mezinárodní ochranu (azyl) uprchlíkům (kteří jsou právě často součástí nelegálních migračních toků). Celkový počet žádostí o azyl v roce 2014 v EU dosáhl hodnoty 650 tisíc (tj. 40% nárůst oproti 2013 a nejvyšší počet od roku 2008, kdy začaly být statistiky systematicky sledovány). Nejpočetněji zastoupeni byli státní příslušníci Sýrie postižené vleklým vnitřním ozbrojeným konfliktem, ale také Eritrejci a státní příslušníci zemí západního Balkánu.

XIV.1.2 Oblast legální migrace

Dne 26. 3. 2013 předložila Evropská komise ***návrh směrnice o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, výměnných pobytů žáků, placené a neplacené odborné přípravy, dobrovolné služby a au-pair***. Návrh směrnice mění a přepracovává směrnici 2004/114/ES¹³¹ a směrnici 2005/71/ES¹³² a spojuje je do jedné právní úpravy. Za irského předsednictví bylo dokončeno první čtení návrhu směrnice. Projednávání návrhu směrnice postupně přešlo na litevské, řecké a italské předsednictví. Jednání v rámci pracovní skupiny Rady bylo ukončeno za italského předsednictví a **dne 10. 12. 2014 Výbor stálých zástupců (COREPER) schválil mandát pro jednání s Evropským parlamentem**.

Dne 17. 2. 2014 byla schválena na Radě pro zemědělství ***směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/36/EU o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání jako sezónní pracovníci*** a v Úředním věstníku EU byla publikována dne 28. 3. 2014. Dne 13. 5. 2014 byla na Radě pro všeobecné záležitosti schválena ***směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/66/EU o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na základě převedení v rámci společnosti***, přičemž publikována v Úředním věstníku EU byla dne 27. 5. 2014. Lhůta pro transpozici do vnitrostátních právních předpisů je v případě směrnice o sezónních pracovnících do 30. 9. 2016 a v případě směrnice o vnitropodnikově převáděných zaměstnancích do 29. 11. 2016.

XIV.1.3 Situace v oblasti nelegální migrace v evropském měřítku¹³³

V období od ledna do září 2014 se v zemích EU/Schengenu projeví výrazné změny v oblasti nelegální migrace v souvislosti s pravidelnými sezónními výkyvy, ale v mnoha indikátorech byly skutečné počty zjištěných osob v některých obdobích mnohem vyšší, než by se dalo pro dané období předvídat a ukazatele často dosáhly rekordních hodnot od začátku sběru těchto dat.

Od 2. čtvrtletí 2014 byly opětovně zaznamenány masivní nárůsty počtu **osob zjištěných pro nelegální překročení vnějších hranic mimo hraniční přechody**¹³⁴. Ve 3. čtvrtletí 2014 bylo odhaleno více než 110 000 státních příslušníků třetích zemí, což je vůbec nejvíce v historii sběru těchto dat (od roku 2007). Téměř 90 % nelegálních migrantů bylo evidováno na mořské hranici Evropské unie. Celkově bylo pro nelegální překročení vnějších hranic Evropské unie mimo hraniční přechody zjištěno od ledna do září 2014 více než 200 000 státních příslušníků třetích zemí. Co se týče nejčastěji odhalovaných státních příslušností, jednalo se zejména o státní příslušníky Sýrie (29 % z celkového počtu odhalených osob) a Eritreje (16 %). Na třetím místě se umístila kategorie nespécifikovaných občanů ze zemí subsaharské Afriky¹³⁵ (11 %).

Nejvíce zadržených osob bylo hlášeno stejně jako v minulém roce z Itálie, jelikož region centrálního Středomoří čelil největšímu tlaku nelegálních migrantů, kteří pocházeli zejména ze Sýrie, Eritreji a dalších subsaharských zemí, a kteří připlouvali na malých lodích ze severní Afriky (Itálie registrovala celkem více než 138 000 osob). Zintenzivnění nelegální migrace po moři přes centrální Středomoří nebylo spojeno pouze se zlepšením klimatických podmínek, ale také s přítomností velkého počtu osob z Afriky, Středního Východu a Asie v pobřežních oblastech

¹³¹ Směrnice Rady 2004/114/ES o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby

¹³² Směrnice Rady 2005/71/ES o zvláštním postupu pro přijímání státních příslušníků třetích zemí pro účely vědeckého výzkumu

¹³³ Zpracováno a základě informací agentury Frontex; hodnocení zahrnuje pouze období leden-září 2014, jelikož údaje za 4. čtvrtletí nebyly v době zpracování k dispozici.

¹³⁴ Pozemní a mořská hranice.

¹³⁵ Velký počet neidentifikovaných státních příslušností osob ze subsaharské Afriky, kteří připlouvají do Itálie, naznačuje, že velké vlny příjezdů subsaharských migrantů mohly převýšit screeningové kapacity nasazené na italské mořské hranici.

Libye. Nestabilní situace v Libyi vedla k nárůstu násilí proti migrantům, což sehrálo roli jako push faktor, který je využíván tamními převaděčskými sítěmi. Navíc Itálie pokračovala ve své mořské operaci Mare Nostrum ve vodách mezi Itálií a Libyí (Sicilský kanál). Operace byla spuštěna v srpnu 2013, aby bylo možno kontrolovat toky migrantů a provádět záchranné aktivity¹³⁶.

V oblasti východního Středomoří vedlo zintenzivnění operačních opatření do konce roku 2013 k poklesu detekcí nelegálních migrantů na řeckých a bulharských vnějších pozemních hranicích a přesměrování migračních toků směrem přes Egejské moře do Řecka. Avšak nelegální migrace na zelené hranici s Tureckem je od ledna 2014 opět neustále na vzestupu. Rovněž se zvýšily počty vstupů migrantů v úkrytech dopravních prostředků zejména přes turecko-bulharské pozemní hranice. Vzhledem k pokračujícímu konfliktu v Sýrii a výskytu nových konfliktních oblastí, jako je Irák, lze předpokládat další nárůst migrace, která by mohla ovlivnit i východostředomořskou trasu.

Rovněž v Maďarsku byly evidovány nárůsty zachytů nelegálních migrantů a srbsko-maďarský úsek hranic představoval nejzatíženější vnější pozemní hranici z hlediska nelegální migrace. Významně se zvýšily detekce státních příslušníků Kosova. Nárůsty nelegálních migrantů především ze Sýrie značí, že navzdory zvýšené operační aktivitě na vnějších hranicích Evropské unie s Tureckem nadále trvale pokračují sekundární pohyby migrantů směrem z Řecka přes region západního Balkánu do Maďarska a do dalších států Evropské unie.

Na západostředomořské trase, která vede přes jižní pobřeží Španělska, jakož i přes pozemní hranice Ceuty a Melilly, se počty nelegálních migrantů také výrazně zvýšily. Migrace v tomto regionu vrcholí obvykle právě ve 3. čtvrtletí, ale v roce 2014 byly navíc měsíce mezi červencem a zářím význačné intenzivním migračním tlakem (nejvíce od roku 2011). Dodatečná technická a operační opatření na pozemních hranicích španělských enkláv Ceuta a Melilla významně snížila počty pokusů o překonání hraničních plotů ve 3. čtvrtletí 2014.

Ve třech čtvrtletích roku 2014 bylo ve státech EU/Schengenu odhaleno celkem téměř 317 000 osob ze třetích zemí z důvodu **nelegálního pobytu** (ve vnitrozemí či při výstupu přes vnější hranici), což představuje ve srovnání se shodným obdobím minulého roku nárůst o 25 %. Největší počet osob s nelegálním pobytem byl zaznamenán zejména ve 3. čtvrtletí 2014 (více než 128 000 osob), a to zejména v souvislosti s nárůstem odhalených státních příslušníků Sýrie. Obecně jsou nejvyšší počty osob, u kterých je odhalen nelegální pobyt, koncentrovány ve státech s více rozvinutými ekonomikami, a které hraničí se třetími zeměmi, nebo přes které migranti tranzitují. Téměř 44 % z celkového počtu odhalených nelegálně pobývajících migrantů připadalo na 3 členské státy, a to Německo (cca 54 000 osob), Švédsko (cca 52 000 osob) a Francii (cca 31 000 osob). Z hlediska státní příslušnosti v této kategorii dominovali státní příslušníci Sýrie (cca 52 000 osob, tj. 16 % z celkového počtu), Eritreji (cca 28 000 osob, tj. 9 %) a Maroka (cca 19 000 osob, tj. 6 %).

Počty **odepření vstupu** občanům třetích zemí na vnějších hranicích vykázaly ve srovnání se shodným obdobím předchozího roku klesající trend (-17 %), a to zejména kvůli snížení počtu odepření vstupu v Polsku státním příslušníkům Ruska a v menší míře i Gruzie. V období od ledna do září 2014 bylo celkem evidováno více než 82 000 občanů třetích zemí, kterým byl na vnějších hranicích odepřen vstup, přičemž z hlediska typu hranic se největší počty týkaly pozemních hranic (55 % z celkového počtu). Ve sledovaném období byl nejvíce odepírán vstup státním příslušníkům Ukrajiny (15 %), Albánie (11 %) a Ruska (9 %). Z hlediska členských států se v této kategorii umístilo na předních místech Polsko (17 600 osob), Maďarsko (8 200 osob) a Spojené království (7 800 osob). Nejčastějšími důvody odepření vstupu byly stejně jako v minulosti důvod C¹³⁷ (29 %), E¹³⁸ (21 %) a H¹³⁹ (11 %).

¹³⁶ Dne 1. 11. 2014 byla v centrálním Středomoří spuštěna nová společná operace agentury Frontex „TRITON“, s jejím začátkem ukončila Itálie vlastní operaci Mare Nostrum.

¹³⁷ Nemá platné vízum nebo povolení k pobytu.

¹³⁸ Nemá příslušné doklady prokazující účel a podmínky pobytu.

¹³⁹ Osoba je vedena v SIS/vnitrostátní evidenci.

V kategorii **žadatelů o mezinárodní ochranu**¹⁴⁰ bylo ve státech EU/Schengenu celkem evidováno od ledna do září 2014 více než 371 000 státních příslušníků třetích zemí, což představuje nárůst oproti shodnému období roku 2013 o 46 %. Ze všech sledovaných ukazatelů vykazuje nejsouvislejší dlouhodobě vzrůstající trend. Žadatelé o mezinárodní ochranu se ve zvýšené míře koncentrují na hlavní cílové země, kterými je především Německo (116 000 žadatelů), Švédsko (60 000 žadatelů) a Itálie (45 000 žadatelů), kdy podíl na celkovém počtu žádostí těchto 3 zemí vzrostl od roku 2010 z 37 % na 60 %. Zatímco v roce 2011 většina žadatelů o azyl migrovala kvůli špatné ekonomické situaci v domovských zemích, v roce 2014 se zvýšil podíl osob, které utíkají před ozbrojenými a násilnými konflikty.

V hodnoceném období byli nejčastěji žadateli o mezinárodní ochranu (první žádost) v zemích EU/Schengenu státní příslušníci Sýrie, kteří představovali více než pětinu ze všech žadatelů v daném časovém horizontu (více než 81 000 osob). Na dalších místech v žebříčku státních příslušností se umístili státní příslušníci Eritreje (37 000 osob) a Afghánistánu (25 000 osob).

Od ledna do září 2014 bylo zjištěno více než 7100 osob, které předložily **neregulérní doklady** při vstupu do EU/Schengenu ze třetích zemí, což ve srovnání se shodným obdobím roku 2013 značí mírný pokles (-5 %). Nejvíce neregulérních dokladů bylo odhaleno ve Španělsku (27 % z celkového počtu), Itálii (12 %) a Francii (11 %). Ve 3. čtvrtletí 2014 zaznamenalo nárůst odhalených neregulérních dokladů na vstupu Polsko, což bylo ve velké míře spojeno s se státními příslušníky Ukrajiny, kteří předkládali podvodně získaná víza. Mezi TOP 3 státní příslušnosti, které se prokazovaly neregulérními doklady, patřili občané Sýrie (15 %), Maroka (8 %) a Albánie (7 %). Z hlediska typu hranic byla převážná většina neregulérních dokladů odhalena na vzdušných hranicích (67 %).

Ve 3. čtvrtletí 2014 se navíc zvýšil počet případů odhalených neregulérních dokladů zjištěných mezi schengenskými a neschengenskými státy Evropské unie o téměř 40 % ve srovnání s předchozím čtvrtletím a bylo dosaženo nejvyšší hodnoty v rámci roku 2013 a 2014. Tento nárůst byl zejména spojen se zvýšeným počtem detekcí státních příslušníků Albánie, Ukrajiny, Íránu a Sýrie, kteří se pokoušeli s neregulérními doklady vycestovat do Spojeného království.

---

¹⁴⁰ Pouze nové (první) žádosti o mezinárodní ochranu .

XV. Závěr

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2014 je ucelený materiál, který monitoruje hlavní vývojové trendy v oblasti migrace a integrace v České republice a rovněž dává podrobný přehled o aktivitách a přijatých opatřeních odpovědných orgánů za dané období.

Imigrační realita České republiky v roce 2014 pokračovala ve vývoji z předchozích let. Přes určitou stagnaci počtu nově příchozích cizinců, ke které došlo v letech 2009 a 2010 v souvislosti s ekonomickou krizí, **legální migrace do České republiky roste, byť výrazně mírnějším tempem. Ke dni 31. prosince 2014 mělo na území České republiky povolený pobyt 451 923 cizinců.** To znamená, že počet cizinců s povoleným pobytem v České republice přesáhl hodnotu zaznamenanou před hospodářskou krizí v roce 2008. Cizinci tak tvoří přes **4% populace** České republiky, což je mezi novými členskými státy Evropské unie podíl zdaleka nejvyšší, blíží se průměru starých členských států.

Mezi cizinci, kteří v roce 2014 projevíli zájem o imigraci do České republiky, výrazně převažovali zájemci o získání vzdělání v České republice (studium a vzdělávací aktivity v roce 2014 představovaly 67 % z celkového počtu žádostí o udělení dlouhodobého víza).

Dlouhodobým trendem zaznamenávaným v souvislosti s cizineckou populací je **zájem o trvalé usídlení v České republice.** Stejně jako v přecházejícím roce byl v případě občanů třetích zemí **zaznamenán vyšší počet osob, které v České republice mají povolen trvalý pobyt než těch, kteří na území pobývají přechodně.**¹⁴¹

Integrace cizinců je zásadním nástrojem úspěšné migrační politiky. Jedná se o obousměrný proces, do kterého vstupují jak cizinci, tak majoritní společnost. V tomto **ohledu Česká republika disponuje vyváženou integrační politikou**, která je dlouhodobě neproblematickou oblastí. Jejím základy jsou důsledný monitoring a projekty na národní a regionální úrovni, včetně sítě regionálních integračních center pro cizince. Česká republika dlouhodobě investuje významné finanční prostředky na další rozvoj a implementaci integrační politiky, a to i díky cíleným unijním fondům.

V roce 2014 byl **ukončen trend dlouhodobého poklesu počtu žádostí o mezinárodní ochranu** v České republice.¹⁴² Na konci roku 2014 již bylo evidováno 1 156 žadatelů o mezinárodní ochranu (meziroční nárůst o 63,5 %). Přes **relativně vysoký meziroční nárůst lze situaci v oblasti mezinárodní ochrany považovat za stabilizovanou.** Je možno konstatovat, že Česká republika i v roce 2014 byla spíše okrajově dotčena zvýšenou migrací syrských uprchlíků, kteří se přes Středozemní moře přepravují do Itálie a dále do členských zemí Evropské unie (zejména do Německa, Francie, Spojeného království a skandinávských zemí).

Přestože Česká republika nepatří mezi cílové země syrských žadatelů o azyl, považuje za prioritu především stabilizaci syrských uprchlíků v místě jejich aktuálního pobytu. Proto poskytuje finanční prostředky na humanitární pomoc pro obyvatelstvo v Sýrii i pro potřeby uprchlíků v sousedních zemích, zejména v Libanonu a Jordánsku. **Celkový objem humanitární pomoci a další asistence ze strany České republiky, poskytnutý v souvislosti s konfliktem v Sýrii v letech 2012 až 2014, činí již více než 140 mil. Kč.** Česká republika se navíc, finančním příspěvkem 10 mil. Kč zapojila do **Regionálního programu ochrany a rozvoje EU na Blízkém východě** (Jordánsko, Libanon, Irák). Tento program v sobě zahrnuje jak prvky ochrany uprchlíků, tak ekonomické a stabilizační prvky uprchlictví.

¹⁴¹ V České republice již žije více cizinců se statutem trvalý pobyt (251 tisíc) než se statutem přechodný pobyt (200 tisíc). Jde o důsledek ekonomické krize, kdy od roku 2011 je příchod cizinců stabilní.

¹⁴² Situace se začala měnit na začátku roku 2014 v souvislosti s ukrajinskou krizí.

Ministerstvo vnitra dlouhodobě realizuje specifické projekty pro vybrané kategorie cizinců či vymezené oblasti. Realizace specifických cílených projektů se osvědčuje jako vhodné řešení k zajištění účelných postupů odpovídající potřebám daných skupin cizinců či řešení vybraných oblastí.

V závěru roku 2014 se vláda České republiky **zabývala otázkou přesídlování krajanů** do České republiky a v této souvislosti přijala usnesení č. 1014/2014¹⁴³. Citovaným usnesením bylo uloženo ministru vnitra zabezpečit ve spolupráci s ministry zahraničních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy a ministry práce a sociálních věcí realizaci asistence v souladu s bodem II/2. Program přesídlování krajanů je otevřen pro všechny zájemce z celého světa, nicméně v současnosti je registrován výhradní zájem ze strany ukrajinských krajanů. Přesídlení prvních krajanů z Ukrajiny se uskutečnilo začátkem roku 2015.¹⁴⁴

V souvislosti s nelegální migrací nebyly v roce 2014 zaznamenány rozsáhlejší problémy zásadního charakteru. **Z hlediska tranzitní nelegální migrace Česká republika nebyla součástí hlavních migračních tras**, nicméně přesto byli v této souvislosti detekováni zejména státní příslušníci Kosova, Afghánistánu a Sýrie, kteří nelegálně vstoupili na území České republiky ze Slovenska nebo Rakouska s cílem pokračovat ve své cestě do Německa a dalších zemí západní Evropy. Cizinci byli zjišťováni **především pro nelegální pobyt** na území České republiky (tzn. 96,2 % z celkového počtu cizinců zjištěných v souvislosti s nelegální migrací na území České republiky). V této souvislosti příslušné orgány řešily nikoli výjimečné snahy cizinců o **obcházení imigrační legislativy s cílem zajistit si legální pobyt na území** (účelové sňatky, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, obstarávání si padělků či účelově vydaných potvrzení nutných k pobytu apod.). Hlavními nástroji České republiky v oblasti prevence nelegální migrace zůstává efektivní předvstupní kontrola a návratová politika, spolupráce se třetími zeměmi, boj proti obchodování s lidmi a odhalování a důsledné postihy organizátorů nelegální migrace. V oblasti neoprávněného pobytu na území České republiky je pak hlavním nástrojem především kontrola pobytu cizinců.

S ohledem na stabilní růst migrace a její trvalý charakter nabývá na významu širší kontext aktivit cizinců na území, a to včetně trestné činnosti cizinců (podíl cizinců na celkovém počtu trestně stíhaných osob byl v hodnoceném roce 6,4 %). I v roce 2014 byla **vysoká míra zapojení vietnamských státních příslušníků do drogové kriminality**. Byl sledován přesun od výroby a distribuce marihuany k výrobě a distribuci metamfetaminu (pervitinu). Jejich osobní a obchodní vazby v Německu vedly k masivnímu nárůstu vývozu metamfetaminu z České republiky především do Bavorska a Saska. Tento trend dále pokračuje zvyšujícím se vývozem i do dalších okolních zemí jako Rakouska, ale i Slovenska a Skandinávských zemí. Odhalováním příhraniční drogové kriminality v blízkosti vietnamských tržnic se zabývá společná pátrací skupina LABE (složená z pěti policistů OCP KŘP Ústeckého kraje a pěti policistů pátrací skupiny Dresden).

Vzhledem k tomu, že migrační politika České republiky je pevně zakotvena v rámci společných politik Evropské unie a její provádění do značné míry vyplývá ze společných právních nástrojů, bylo nutné do národního právního řádu implementovat směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/98/EU. **Dne 24. června 2014 nabyl účinnosti Zákon č. 101/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů,**

¹⁴³ Dne 8. 12. 2014 bylo vládou České republiky schváleno usnesení č. 1014, o Zásadách politiky vlády České republiky ve vztahu k přesídlování cizinců s prokázaným českým původem (krajanů) žijících v zahraničí, které vytvořilo právní i organizační rámce pro usnadnění přesídlení příslušníků českých menšin v zahraničí do České republiky.

¹⁴⁴ Ministerstvo vnitra shromažďuje a eviduje všechny nabídky pomoci krajanům, které přicházejí z různých míst nejenom na Ministerstvo vnitra, ale i Arcidiecézní charitě Praha, Ministerstvu zahraničních věcí, Úřadu vlády a dalším institucím. Všechny nabídky (práce, bydlení, darů ošacení, pomoci s jazykem apod.) jsou pečlivě Ministerstvem vnitra evidovány, aby nedošlo k opomenutí žádné z nich, a dále jsou předávány Arcidiecézní charitě Praha, která je na základě sociálních spisů klientů dále rozpracovává a klientům nabízí k využití.

ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Citovaným zákonem byl zaveden institut tzv. zaměstnanecké karty (implementace směrnice 2011/98/EU); v této souvislosti byla do zákona o zaměstnanosti rovněž doplněna ustanovení týkající se centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty. Výše uvedenou právní úpravou byl také novelizován zákon o azylu (nově platí, že rozhodne-li soud o zrušení rozhodnutí Ministerstva vnitra o povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany setrvat v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců, Ministerstvo vnitra umožní žadateli bez zbytečného odkladu zařízení nebo přijímací středisko opustit)¹⁴⁵.

Česká republika rovněž plní své závazky vyplývající ze schengenské legislativy, a to v souladu se základním strategickým dokumentem pro oblast schengenské spolupráce a ochrany hranic, kterým je **Národní schengenský plán 2014**¹⁴⁶.

Významné kroky byly v roce 2014 učiněny v souvislosti s využitím informačních systémů s cílem účinněji předcházet nelegální migraci a posílit efektivitu s tím spojené kontrolní činnosti.

- V roce 2014 **pokračovalo spouštění Vízového informačního systému** v dalších regionech. Ke dni 15. května 2014 byly připojeny zastupitelské úřady České republiky v regionech zahrnující celý americký kontinent, státy Karibiku, Pacifiku a Austrálii). Region zahrnující státy západního Balkánu a Turecko byl spuštěn ke dni 25. září 2014. V současné době se snímají otisky prstů kromě zastupitelských úřadů České republiky působících v šestnácti regionech a na vnějších hranicích Schengenského prostoru i na Zastupitelském úřadu České republiky Islámábád v případě žadatelů o dlouhodobá víza.
- Při hraniční kontrole na všech mezinárodních letištích České republiky (vnější schengenské hranici) byly využívány informační systémy, jejichž profily jsou zaměřeny nejen na riziko nelegální migrace, ale rovněž na riziko obchodování s lidmi, rovněž umožňují načtení a elektronickou kontrolu cestovního dokladu s biometrickými informacemi.¹⁴⁷

Závěrem, lze konstatovat, že **migrační situace v České republice je v současnosti stabilizovaná**. Nicméně ve světle aktuální uprchlické krize a nárůstu teroristických hrozeb je nezbytné posílit bezpečnostní záruky v řízení migrace do České republiky. Proto vláda České republiky rozhodla o přijetí komplexní migrační strategie České republiky. Příprava materiálu „*Strategie migrační politiky České republiky*“, který bude následně předložen vládě České republiky, proběhne na půdě Koordinačního orgánu pro ochranu hranic a migraci - pod vedením prvního náměstka ministra vnitra pro řízení sekce vnitřní bezpečnosti za účasti náměstků všech dotčených rezortů.

¹⁴⁵ Změna příslušných ustanovení zákona o azylu byla reakcí na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. října 2012.

¹⁴⁶ Národní schengenský plán 2014 vláda České republiky schválila dne 2. dubna 2014.

¹⁴⁷ Od října 2014 jsou státní příslušníci třetích zemí s vízovou povinností pro krátkodobé pobyty, kteří překračují vnější hranice, při hraniční kontrole podrobeni snímání a komparaci jejich otisků prstů s otisky prstů ve VIS.

Abecední seznam použitých zkratk

AUČCJ	- Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka
CD	- Cestovní doklad
CS VIS	- Centrální systém vízového informačního systému EU
EASO	- Evropský azylový podpůrný úřad
EIF	- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí
EMN	- Evropská migrační síť
ENF	- Evropský návratový fond
ENO	- Evidence nežádoucích osob
EUf	- Evropský uprchlický fond
EU/EHP	- Evropská unie/Evropský hospodářský prostor
EURES	- Evropské služby zaměstnanosti
EURODAC	- systém založený na povinném snímání otisků prstů žadatelů o azyl a cizinců nelegálně překračujících vnější hranice Evropské unie
FVH	- Fond pro vnější hranice
FRONTEX	- Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie
IAS	- Integrovaný azylový středisko
ICP	- Inspektorát cizinecké policie
ICP ML	- Inspektorát cizinecké policie na mezinárodním letišti
ICMPD	- Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (<i>International Centre for Migration Policy Development</i>)
IOM	- Mezinárodní organizace pro migraci (<i>International Organization for Migration</i>)
IS CIS	- Cizinecký informační systém
JHA	- Rada pro spravedlnost a vnitřní věci
KODOX	- kontrola dokladů a osob
KŘP	- Krajská ředitelství Policie ČR
MČ	- městská část
MOPNZC	- Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
NM	- nelegální migrace
NP	- nelegální pobyt
NC SIRENE	- Národní místo pro předávání a koordinaci informací (<i>Supplementary Information Request At (the) National Entry</i>)
OCp	- oddělení cizinecké policie
OSVČ	- osoba samostatně výdělečně činná
PATROS	- pátrání po osobách a věcech
PČR	- Policie České republiky
PoS	- Pobytové středisko
PřS	- Přijímací středisko žadatelů o azyl
ŘSCP	- Ředitelství služby cizinecké policie
SCP	- služba cizinecké policie
SEAS	- Společný evropský azylový systém
SH	- státní hranice
SIP	- Státní integrační program
SIS II	- Schengenský informační systém druhé generace
SOZE	- Sdružení občanů zabývajících se emigranty
SÚIP	- Státní úřad inspekce práce
SUZ	- Správa uprchlických zařízení MV ČR
UNHCR	- Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
ÚOOZ SKPV PČR	- Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky
VIS	- Vízový informační systém
VISION	- síť schengenských konzultací při udělování víz (<i>Visa Inquiry Open-Border Network</i>)
VSH	- vnější schengenská hranice
ZÚ	- Zastupitelský řád